

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 22 juni 2006 (30.10)
(OR. en)**

10810/06

RC 6

FÖLJENOT

från:	Jordi AYET PUIGARNAU, direktör, för Europeiska kommissionens generalsekreterare
mottagen den:	19 juni 2006
till:	Javier SOLANA, generalsekreterare/hög representant
Ärende:	Rapport om konkurrenspolitiken 2005 – Rapport från kommissionen

För delegationerna bifogas kommissionens dokument – SEK(2006) 761 slutlig.

Bilaga: SEK(2006) 761 slutlig

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 15.6.2006
SEK(2006)761 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

Rapport om konkurrenspolitiken 2005

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	7
I – Antitrust – Artiklarna 81, 82 och 86 i EG-fördraget	11
A – Lag-, tolknings- och procedurregler	11
1. Missbruk av dominerande ställning	11
2. Avtal och samordnade förfaranden	12
2.1. Gruppundantagsförordningar inom transportsektorn	12
2.1.1. Sjöfart	12
2.1.2. Luftfart	13
2.2. Gruppundantagsförordning för distribution av motorfordon	14
3. Procedurregler	15
3.1. Tillgång till handlingar	15
3.2. Behandling av marknadsinformation och klagomål	16
Faktaruta 1: Artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget: Gemenskapens intresse av att gå vidare med påståenden om överträdelser och fastställa prioriteringar	18
4. Granskning av EU-lagstiftningen inom konkurrensområdet	20
5. Grönbok om skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler	20
B – Tillämpning av artiklarna 81, 82 och 86	23
1. Energi, basindustri, kemikalier och läkemedel	23
1.1. Energi	23
1.2. Basindustri	29
1.3. Kemikalier	30
1.4. Läkemedel	30
Faktaruta 2: AstraZeneca: Missbruk av offentliga förfaranden inom läkemedelssektorn	31
2. Information, kommunikation och media	32
2.1. Elektronisk kommunikation och posttjänster	32
2.2. Media	38
2.3. IT-industri, Internet och hemelektronik	40
3. Tjänster	42
3.1. Finansiella tjänster	42

3.2.	Transport	44
3.2.1.	Lufttransport	44
3.2.2.	Landtransporter	46
3.3.	Distribution och andra tjänster	46
3.3.1.	Professionella tjänster	46
3.3.2.	Avfallshantering	48
4.	Industri, konsumentvaror och tillverkning	49
4.1.	Konsumtionsvaror och livsmedel	49
4.2.	Maskinindustri och övrig tillverkningsindustri, inklusive transportutrustning	51
5.	Karteller	55
5.1.	Översikt av utvecklingen inom kartellpolitiken	55
5.1.1.	Ett nytt direktorat	55
5.1.2.	Kommissionens program för förmånlig behandling	56
5.2.	Ärenden	58
C –	Europeiska konkurrensnätverket: Översikt av samarbetet	62
1.	Allmän översikt	62
1.1.	Samarbete om politiska frågor	62
1.2.	Anpassning av nationell lagstiftning för att säkerställa att de nationella konkurrensmyndigheterna tillämpar reglerna effektivt	63
1.3.	Samarbete i enskilda ärenden	63
2.	Tillämpning av EU:s konkurrenslagstiftning vid de nationella domstolarna i EU: Rapport om genomförandet av artikel 15 i förordning (EG) nr 1/2003	66
2.1.	Stöd i form av information eller ett yttrande	66
2.2.	Avgöranden i nationella domstolar	67
2.3.	Intervention som amicus curiae	67
2.4.	Finansiering av utbildning av nationella domare i EU:s konkurrenslagstiftning	67
2.5.	Sammanfattning av de yttranden som avgetts av kommissionen enligt artikel 15.1 i förordning (EG) nr 1/2003	68
3.	Samarbetet inom det Europeiska konkurrensnätverket inom olika sektorer	70
D –	Valda domstolsärenden	73
E –	Statistik	79

II – Koncentrationskontroll.....	82
A – Lagstiftnings- och tolkningsregler	83
1. Undersökning av korrigerande åtgärder.....	83
2. Ny vägledning om avbrytande av en koncentration	85
3. Förenklad ärendefördelning i praktiken – erfarenheter under 2005	86
3.1. Statistisk översikt.....	86
3.2. Praktiska frågor i samband med hänskjutande före anmälan	87
B – Kommissionens beslut.....	88
1. Beslut enligt artikel 8	88
2. Beslut enligt artikel 6.1 b och artikel 6.2	93
3. Hänskjutanden	96
4. Anmälningar som har dragits tillbaka/avbrutna transaktioner	101
C – Valda domstolsärenden	104
D – Statistik.....	109
III – Kontroll av statligt stöd.....	111
A – Lagstiftnings- och tolkningsregler	111
1. Förordningar, riktlinjer, meddelanden och tillkännagivanden	111
1.1. Handlingsplan för statligt stöd.....	111
Faktaruta 3: Handlingsplan för statligt stöd.....	111
1.2. Riktlinjer för nationellt regionalstöd för 2007 till 2013.....	112
1.3. Kommande rambestämmelser för FoU och innovation	113
1.4. Meddelande om statligt stöd till exportkreditförsäkring.....	115
1.5. Översyn av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd.....	115
1.6. Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse	116
Faktaruta 4: Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse	116
2. Jordbruk.....	117
2.1. Ny årlig rapportering om statligt stöd.....	117
2.2. Insyn.....	117
3. Kol	118
4. Transport	119

5.	Insyn.....	120
6.	Utvidgning.....	120
6.1.	Befintligt stöd i de nya medlemsstaterna	120
6.2.	Bulgariens och Rumäniens anslutning.....	121
	B – Ärenden	122
1.	Undsättnings- och omstruktureringsstöd	122
1.1.	Undsättningsstöd.....	122
1.2.	Omstruktureringsstöd.....	123
2.	Varvsindustri	128
3.	Stål	131
4.	Radio och tv i allmänhetens tjänst, bredband, filmindustri.....	132
5.	Banker	137
6.	Regionalstöd.....	138
7.	Stöd till forskning och utveckling, innovationsstöd	141
8.	Stöd till miljöskydd och till energisparande.....	145
9.	Stöd till utbildning, sysselsättning samt små och medelstora företag	148
10.	Skattestöd	150
11.	Stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer	155
12.	Övrigt: Hälso- och sjukvård, posttjänster, försvar.....	155
13.	Jordbruk.....	157
14.	Fiske	161
15.	Kol	162
16.	transporter.....	162
16.1.	Järnvägstransporter	162
16.2.	Kombinerad transport	163
16.3.	Vägtransport	163
16.4.	Lufttransport.....	164
	C – genomdrivande av beslut om statligt stöd	167
1.	Inledning	167
2.	Enskilda ärenden.....	168

D – valda domstolsärenden.....	170
E – Statistik	176
IV – Internationell verksamhet.....	178
A – Utvidgningen och Västra Balkan.....	178
B – Bilateralt samarbete.....	179
1. Inledning	179
2. Avtal med USA, Kanada och Japan.....	179
3. Samarbete med andra länder och regioner	183
C – Multilateralt samarbete.....	185
1. Det internationella konkurrensnätverket.....	185
2. OECD.....	187
V – Utsikter för 2006.....	191
1. Antitrust.....	191
2. Företagskoncentrationer	192
3. Statligt stöd.....	192
4. Internationell verksamhet.....	193
Bilaga – ärenden som undersöks i rapporten	194
1. Artiklarna 81, 86 och 82 i EG-fördraget	194
2. Koncentrationskontroll.....	196
3. Statligt stöd.....	197

Inledning

INLEDNING AV GENERALDIREKTÖREN FÖR GD KONKURRENS

Under 2005 gjorde GD Konkurrens betydande framsteg i riktning mot en effektiv och målinriktad tillämpning av konkurrensreglerna inom alla sina verksamhetsområden.

Under året lanserades handlingsplanen för statligt stöd, som är ett genomgripande reformpaket för att tillhandahålla mer fokuserade regler för statligt stöd i syfte att främja ett mer målinriktat stöd, till exempel stöd för att främja innovationer, riskkapital och forskning och utveckling. Handlingsplanens främsta mål är att erbjuda ökad förutsebarhet när det gäller kontrollen av statligt stöd, bättre ekonomiska resultat och bättre styrning. Inom området för kontroll av statligt stöd ökade arbetsbördan avsevärt när det gäller handläggning av ärenden. Under 2005 registrerades 676 nya ärenden (en ökning med 8 % jämfört med föregående år).

Inom antitrustområdet prioriterade GD Konkurrens att upptäcka, avveckla och bestraffa karteller som är den mest skadliga formen av konkurrensbegränsande beteende. Karteller leder till artificiella höjningar av priset på varor och tjänster, minskar utbudet och hämmar innovationer (så att konsumenterna måste betala mer för sämre kvalitet), och kan leda till att företagens produktionskostnader ökar avsevärt. Framgången med kommissionens program för förmånlig behandling som har lett till ett ökat antal kartellutredningar är ett uppmuntrande tecken på politikens effektivitet. År 2005 antog kommissionen fem beslut avseende karteller och det totala bötesbeloppet uppgick till 683 029 miljoner euro. För att förstärka bekämpningen av karteller inrättades 2005 ett särskilt direktorat för karteller inom GD Konkurrens.

GD Konkurrens övriga antitrustverksamhet utmärktes av ett ökat fokus på behandling av ärenden som avser beteende som är mest skadligt för konsumenterna. Till exempel bestraffade kommissionen AstraZeneca för missbruk av regelsystemet i syfte att försena inträdet på marknaden för generika som konkurrerar med deras succéprodukt Losec. Utöver formella överträdelseförfaranden utnyttjades också den nya möjligheten, som erbjuds genom förordning (EG) nr 1/2003, att erhålla bindande åtaganden från företag för att lösa konkurrensfrågor. Detta var till exempel fallet när det gäller Coca-Colas försäljningspolitik.

En milstolpe i genomförandet av förordning (EG) nr 1/2003 var lanseringen av de två första branschutredningarna enligt artikel 17, där den ena avsåg den finansiella tjänstesektorn och den andra energisektorn (gas och el). Båda utredningarna är viktiga för att kommissionen skall kunna uppnå sitt mer övergripande politiska mål med tillväxt och nya arbetstillfällen. I och med dessa branschutredningar uppfyllde kommissionen sitt åtagande om ett mer proaktivt och ekonomiskt synsätt vad gäller tillämpningen av konkurrensreglerna. Kommissionen kommer att använda resultaten från utredningarna för att fastställa om och i vilken utsträckning det krävs tillämpnings- och lagstiftningsåtgärder inom dessa sektorer för att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl. För GD Konkurrens kommer det att vara en viktig uppgift under 2006 och påföljande år att analysera resultaten från branschutredningarna och följa upp dem på lämpligt sätt.

Inom området för företagskoncentrationer ökade arbetet med tillämpningen av reglerna under 2005 till följd av den allmänna uppåtgående trenden som för närvarande råder i fråga om koncentrationer och förvärv. 313 koncentrationsärenden anmälades 2005, vilket innebär en

ökning med 25 % jämfört med 2004. GD Konkurrens utredningar bygger också i allt högre grad på en allt grundligare insamling av uppgifter. Betoningen ligger på att identifiera konkurrensproblem genom att använda en sund ekonomisk analys och med stöd av fakta. Särskild uppmärksamhet ägnades åt koncentrationer som skulle kunna förhindra att EU:s avregleringsmål uppnås.

Att göra EU:s konkurrensregler effektivare var ett viktigt mål med moderniseringen, vilket bara kan uppnås genom att säkerställa att Europeiska konkurrensnätverket fungerar väl. I nätverket ingår kommissionen och medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter. Dess främsta syfte är att säkerställa enhetlig och sammanhängande tillämpning av EU:s konkurrensregler i det utvidgade EU. I detta sammanhang underrättades kommissionen enligt artikel 11.4 i förordning (EG) nr 1/2003 om nästan 80 ärenden där en nationell konkurrensmyndighet planerade att fatta beslut enligt artikel 81 och/eller 82 i EG-fördraget.

Tillsammans med GD Informationssamhället har GD Konkurrens en viktig roll när det gäller att genomföra regelverket för elektroniska kommunikationer, som antogs av kommissionen 2002 och som bygger på principer i EU:s konkurrenslagstiftning. Enligt regelverket är GD Konkurrens tillsammans med GD Informationssamhället ansvarigt för att granska anmälningar från nationella tillsynsmyndigheter av regleringsåtgärder för marknaderna för elektroniska kommunikationer. År 2005 behandlade GD Konkurrens 201 sådana anmälningar (mer än dubbelt så många som året innan, då antalet uppgick till 89). Antalet beslut som kommissionen har antagit om sådana anmälningar har också nästan fördubblats under 2005 och uppgår till 117 jämfört med 64 året innan.

År 2005 vidtogs också viktiga åtgärder för att säkerställa ett effektivt verkställande av kommissionens beslut inom konkurrensområdet, bland annat genom att inleda det formella förfarandet för bristande efterlevnad i Microsoftärendet (i december). Inom området för statligt stöd har de statliga stöd som är olagliga eller oförenliga med reglerna och som skall återkrävas på basis av beslut som antagits mellan 2000 och första halvåret 2005 minskat. Av den totala summan på 9,4 miljarder euro hade redan cirka 7,9 miljarder betalats tillbaka i slutet av juni 2005.

Utöver handlingsplanen för statligt stöd har GD Konkurrens gjort viktiga framsteg när det gäller den omfattande översynen av konkurrenspolitiken, vars syfte är att utöka tillämpningen av konkurrensreglerna för att både göra EU:s konkurrensregler effektivare och främja konkurrenskraften. GD Konkurrens diskussionsunderlag om tillämpning av artikel 82 i EG-fördraget på utestängande missbruk och antagandet av grönboken om skadeståndstalan kommer att bidra till en förbättrad konkurrenssituation i EU. Som ett ytterligare exempel föreslog kommissionen att gruppundantaget för linjekonferenser från EU:s konkurrensregler, som förbjuder konkurrensbegränsande affärsmetoder, skulle avskaffas. Upphävandet av undantaget gynnar EU-exportörerna och leder till sänkta transportpriser medan tillförlitliga tjänster säkerställs, och följaktligen förstärks EU-industrins konkurrenskraft.

Slutligen har GD Konkurrens också gjort betydande investeringar 2005 för att stödja initiativ till bättre lagstiftning. Detta innefattade bland annat att kommissionen granskade nya initiativ för att bedöma deras effekt på konkurrensen samt konkurrensarbetets effekt i förhållande till medlemsstaterna. Tillsammans med utvecklandet av vår egen policy bidrog dessa åtgärder till att förbättra konkurrensreglernas effektivitet och att ge näringslivet och konsumenterna insyn och förutsebarhet.

På det hela taget var 2005 ett år som kännetecknades av viktiga framsteg såväl i form av konsolidering av de förbättrade konkurrensreglerna för antitrust och koncentrationer, som vad gäller den långtgående reformen av området för statligt stöd. Under 2005 gjordes också viktiga framsteg när det gäller genomförandet av ett mer effektinriktat och ekonomiskt synsätt på konkurrensproblem genom befintliga instrument. Slutligen lanserade GD Konkurrens viktiga nya projekt 2005 – framför allt branschutredningarna – vilkas resultat kommer att leda till nya initiativ och/eller åtgärder för efterlevnad under de kommande åren. Dessa kommer att gynna både enskilda konsumenter och konsumenter inom näringslivet, och bidra till EU:s konkurrenskraft.

MEDDELANDE FRÅN HÖRANDEOMBUDET

Kommissionen inrättade tjänsten som hörandeombud för att de administrativa förfarandena i antitrust- och koncentrationsärenden skulle övervakas av en oberoende person med erfarenhet av konkurrensfrågor och tillräcklig integritet för att bidra till objektivitet, insyn och effektivitet i samband med dessa förfaranden. Hörandeombudet skall utföra denna uppgift i enlighet med förordnandet.

Avvägning mellan konfidentiell behandling och tillgång till handlingar i samband med meddelandet om regler för tillgång till handlingar

Flera svåra frågor uppkom 2005 med avseende på tillgång till handlingar i ett antal ärenden. I vissa fall där ärendet innehöll tusentals handlingar för vilka konfidentiell behandling skäligen hade begärts ledde begäran om tillgång till att förfarandet försenades. Med tanke på att det för varje dokument är nödvändigt att i efterhand kontrollera om den tillgång som begärts med avseende på rätten till försvar har företräde framför konfidentialiteten, är en noggrann förberedelse för tillgång till handlingarna viktig för ett snabbt förfarande.

Det ligger i alla deltagares intresse att förfarandet löper snabbt och raskt. Således skall tillhandahållarna av information och de som begär tillgång till konfidentiell information iakttå riktlinjerna för konfidentiell behandling, särskilt följande:

- Begäran om konfidentiell behandling från tillhandahållare av information skall vara omsorgsfullt motiverad och begränsad till de särskilda avsnitt där risk för allvarlig skada rimligtvis kan hävdas. En icke-konfidentiell version av informationen måste tillhandahållas och en tydlig beskrivning av de borttagna uppgifterna skall inkluderas. Det är viktigt att de icke-konfidentiella versionerna och beskrivningarna av de borttagna uppgifterna är utformade så att alla parter som får tillgång till handlingarna i ärendet kan avgöra om de uppgifter som tagits bort sannolikt har betydelse för deras försvar och det därmed föreligger tillräckliga skäl att begära att kommissionen beviljar tillgång till de uppgifter som hävdas vara konfidentiella.
- De parter som begär tillgång till konfidentiell information skall inkomma med en detaljerad och motiverad begäran som klart visar att de har intresse av särskilda dokument med avseende på rätten till försvar.

Hörandeombudens beslut

Inom ramen för sin verksamhet att behandla begäran om tillgång till handlingar fattade hörandeombuden 13 beslut i sju ärenden under 2005 enligt artikel 8 i deras förordnande.

Enligt artikel 8 kan parterna begära tillgång till handlingar som de anser vara nödvändiga för att korrekt kunna utnyttja rätten att höras och som av konfidentiella skäl inte har offentliggjorts för dem. Hörandeombudet kan besluta att vägra, eller att bevilja fullständig eller partiell tillgång till sådana handlingar.

Hörandeombuden behövde inte fatta några beslut enligt artikel 9 år 2005. Enligt denna artikel i förordnandet kan hörandeombuden besluta att kommissionen får offentliggöra information även om ett företag har invändningar emot detta, om de anser att informationen inte är skyddad eller om intresset av att offentliggöra informationen väger tyngre än den skada som kan uppstå till följd av offentliggörandet. Sådana beslut kan överklagas till förstainstansrätten och EG-domstolen och förfarandet kallas vanligtvis Akzo-förfarandet.

För att undvika ett betungande förfarande har hörandeombuden utvecklat ett förfarande med att skicka skrivelser före beslut enligt artikel 9. I dessa skrivelser informeras företagen om hörandeombudets preliminära ståndpunkt innan denne fattar ett definitivt och rättsligt bindande beslut enligt artikel 9. Ett antal sådana skrivelser skickades 2005.

Ärendets räckvidd

Under 2005 godkände hörandeombudet att parterna, i enlighet med rättspraxis, på begäran skulle ha rätt till tillgång till alla handlingar som har objektiv anknytning till den påstådda överträdelsen, med förbehåll för normala undantag på grund av konfidentiella skäl eller de berörda handlingarnas interna karaktär. Kommissionens berörda avdelningar har dock ett visst utrymme för egna bedömningar när det gäller beslut att ta med utredningar som de anser ha objektiv anknytning. Objektiva skäl kan leda till att de berörda kommissionsavdelningarna beslutar att en uttömmande och grundlig analys av det konkurrensbegränsande beteende som är under utredning kräver en undersökning av olika produktmarknader eller geografiska marknader samtidigt.

Hörandeombudets rapporter och muntliga höranden

Hörandeombuden utarbetade delrapporter och/eller slutliga rapporter i tre koncentrations- och tolv antitrustärenden 2005. I några av dessa ärenden hade muntliga höranden hållits 2004. Under 2005 begärdes muntliga höranden i åtta antitrustärenden. Inga höranden begärdes i koncentrationsärenden. Det minskande intresset för muntliga höranden i koncentrationsärenden kan bero på parternas önskan att använda den begränsade tiden till att förhandla, istället för att ifrågasätta kommissionens bedömning inför en större publik som också kan innefatta företag som har invändningar mot koncentrationen.

Förfarande för muntliga redogörelser

År 2005 inrättades ett nytt förfarande för att säkerställa att företag som vill samarbeta med kommissionen enligt tillkännagivandet om förmånlig behandling i kartellärenden inte avskräcks från detta till följd av att domstol tvingar fram bevismaterial i civila skadeståndsmål i rättsskipningsområden utanför EU. Detta innebär att de övriga medlemmarna i den misstänkta kartellen inte har tillgång till företagsredogörelserna på vanligt sätt (dvs. genom CD-ROM/DVD eller i form av utskrifter). Parterna får istället göra anteckningar från upptagningarna av redogörelserna från den som ansöker om förmånlig behandling.

I – Antitrust – Artiklarna 81, 82 och 86 i EG-fördraget

A – LAG-, TOLKNINGS- OCH PROCEDURREGLER

1. MISSBRUK AV DOMINERANDE STÄLLNING

1. Den 19 december offentliggjorde kommissionen ett diskussionsunderlag om tillämpning av EU:s konkurrensregler om missbruk av dominerande ställning (se artikel 82 i EG-fördraget)¹. Diskussionsunderlaget har utarbetats för att främja debatten om hur EU-marknaderna bäst skall skyddas från dominerande företags utestängningsåtgärder som sannolikt begränsar det återstående konkurrenstrycket på marknaderna. I diskussionsunderlaget föreslås en ram för fortsatt strikt tillämpning av artikel 82 i EG-fördraget. Denna ram bygger på den ekonomiska analys som genomförts i ärenden som nyligen behandlats och anger en möjlig metod för bedömning av några av de vanligaste formerna av missbruk, till exempel underprissättning, avtal om försäljning av ett enda varumärke, kopplingsförbehåll och leveransvägran. Andra former av missbruk, till exempel diskriminerande och exploaterande missbruk, kommer att ses över av kommissionen under 2006. Kommentarer om det berörda diskussionsunderlaget skall enligt kommissionen lämnas senast den 31 mars 2006.
2. I artikel 82 i EG-fördraget förbjuds missbruk av dominerande ställning. Missbruk delas vanligtvis upp i utestängningsåtgärder, som utesluter konkurrenterna från marknaden, och exploaterande missbruk, där det dominerande företaget utnyttjar sitt inflytande på marknaden genom att till exempel ta ut alltför höga priser. I diskussionsunderlaget behandlas bara utestängningsåtgärder.
3. I underlaget presenteras en allmän ram för analys av ett dominerande företags utestängningsåtgärder. Om det finns ett dominerande företag på marknaden är konkurrensen på den marknaden redan svag. Konkurrensreglernas mål är därför att förhindra att det dominerande företaget uppvisar ett beteende som riskerar att försvaga konkurrensen ytterligare till skada för konsumenterna, oavsett om det är sannolikt att skadan skulle uppstå på kort, medellång eller lång sikt. När det gäller ett beteende som baserar sig på pris, till exempel rabatter, övervägs det i underlaget om bara ett beteende som skulle riskera att utesluta lika effektiva konkurrenter skall betraktas som missbruk. I underlaget tas också upp om effektivitetsvinster skall beaktas enligt artikel 82 i EG-fördraget, och i så fall på vilket sätt. Om de skall tas upp måste de påstådda effektivitetsvinsterna uppväga det berörda beteendets begränsande effekt.
4. GD Konkurrens bedriver ett brett samråd om diskussionsunderlaget. Den har redan diskuterat underlaget i Europeiska konkurrensnätverket och har nu inlett ett samrådsförfarande gentemot allmänheten. Som en del i samrådsförfarandet kommer kommissionen att hålla en offentlig utfrågning under våren 2006 om missbruk av dominerande ställning, och särskilt om den ram som föreslås i diskussionsunderlaget.

¹ http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/article_82_review.html

2. AVTAL OCH SAMORDNADE FÖRFARANDE

2.1. Gruppundantagsförfordningar inom transportsektorn

2.1.1. Sjöfart

Upphävande av rådets förordning (EEG) nr 4056/86 – gruppundantag för linjekonferenser

5. Den 14 december antog kommissionen ett förslag² till rådets förordning om upphävande av förordning (EEG) nr 4056/86 om tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget på sjöfart³. Rådet skall besluta om detta förslag med kvalificerad majoritet efter att ha samrått med Europaparlamentet.
6. Målet är att upphäva gruppundantaget för linjekonferenser som tillåter att linjerederier samlas till konferenser för att fastställa fraktpriiser och reglera kapaciteten. Efter en treårig översyn visar konsekvensanalysen att linjekonferenser inte uppfyller de fyra kumulativa villkoren i artikel 81.3 och att upphävandet av gruppundantaget sannolikt leder till att transportpriserna sänks samtidigt som tillförlitliga tjänster bibehålls och den europeiska branschens konkurrenskraft stärks, och då särskilt EU-exportörernas konkurrenskraft. I förslaget planeras en tvåårig övergångsperiod för bestämmelserna om gruppundantaget för linjekonferenser räknat från tidpunkten för rådets antagande av förordningen.
7. Förslaget syftar också till att ändra rådets förordning (EG) nr 1/2003⁴ genom att utvidga tillämpningsområdet till att omfatta cabotage och trampfart, och följaktligen tillämpa samma allmänna tillämpningsbestämmelser på alla ekonomiska sektorer.
8. För att underlätta övergången till ett system med full konkurrens planerar kommissionen att utfärda lämpliga riktlinjer för konkurrens inom sjöfartssektorn under 2007.

Förlängning och ändring av kommissionens förordning (EG) nr 823/2000 – gruppundantagsförfordning för konsortier

9. Den 20 april antog kommissionen förordning (EG) nr 611/2005 om ändring av den befintliga gruppundantagsförfordningen för konsortier mellan linjerederier⁵. Den förlänger kommissionens förordning (EG) nr 823/2000 till och med den 25 april 2010 och inför två mindre ändringar. Ändringarna tillåter en medlem av ett konsortium att dra sig ur ett konsortieavtal utan att drabbas av ekonomiska sanktioner tidigast efter 24 månader, vilket utgör en förlängning med sex månader jämfört med det tidigare systemet. Dessutom gäller denna period numera också när parterna till ett befintligt avtal har kommit överens om att göra betydande nyinvesteringar i de sjöfartstjänster som konsortiet erbjuder. Dessa investeringar

² KOM(2005) 651, Förslag till rådets förordning om upphävande av förordning (EEG) nr 4056/86 om detaljerade regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten, och om utvidgning av tillämpningsområdet för förordning (EG) nr 1/2003 till att även omfatta cabotage och trampfart.

³ EGT L 378, 31.12.1986, s. 24.

⁴ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

⁵ EUT L 101, 21.4.2005, s. 10.

måste utgöra minst hälften av de sammanlagda investeringarna som konsortiets medlemmar har gjort. Slutligen har ett av de grundläggande villkoren för undantag, dvs. förekomsten av reell priskonkurrens inom konsortiet, ändrats: ”individuella konfidentiella avtal” får nu också tas i beaktande för att påvisa förekomsten av reell priskonkurrens.

10. Gruppundantaget för konsortier har ett nära samband med gruppundantaget för linjekonferenser (rådets förordning (EEG) nr 4056/86). På grund av detta samband ansåg kommissionen att det varken är nödvändigt eller lämpligt att göra betydande ändringar av gruppundantaget för konsortier innan översynen av rådets förordning (EEG) nr 4056/86 har avslutats.

2.1.2. *Luftfart*

Ersättning av kommissionens gruppundantagsförordning (EEG) nr 1617/93

11. Kommissionen fortsatte det samrådsförfarande som inleddes 2004 med avseende på översynen av kommissionens förordning (EEG) nr 1617/93⁶ genom att offentliggöra ett diskussionsunderlag den 2 mars om de yttranden som tagits emot i samband med samrådet.
12. Den 15 november antog kommissionen ett preliminärt förslag till gruppundantagsförordning i syfte att ersätta kommissionens förordning (EEG) nr 1617/93. Förslaget skall diskuteras av Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor. I det preliminära förslaget till gruppundantagsförordning anges följande:
 - Samråd om taxor för befordran av passagerare i lufttrafik inom EU skulle omfattas av ett gruppundantag till och med den 31 december 2006. Därefter skall undantaget inte förlängas.
 - Samråd om fördelning av ankomst- och avgångstider samt planering av trafiken på flygplatser skulle omfattas av ett gruppundantag till och med den 31 december 2006. Därefter skall undantaget inte förlängas.
 - Samråd om taxor för befordran av passagerare i lufttrafik mellan EU och tredjeland skulle omfattas av ett gruppundantag med redovisningsskyldighet till och med den 31 december 2008.
13. Samtidigt med förberedelserna av en ny gruppundantagsförordning har avdelningar inom kommissionen inlett samråd med IATA och flera enskilda flygbolag om framtiden i fråga om interlining.

⁶ Kommissionens förordning (EEG) nr 1617/93 av den 25 juni 1993 om tillämpningen av artikel 85.3 i fördraget på vissa kategorier av avtal och samordnade förfaranden med avseende på gemensam planering och samordning av tidtabeller, gemensam drift, samråd om passagerar- och frakttaxor i regelbunden luftfart samt fördelning av avgångs- och ankomsttider på flygplatser (EGT L 155, 26.6.1993, s. 18). Förordningen senast ändrad genom 2003 års anslutningsakt.

2.2. Gruppundantagsförordning för distribution av motorfordon

Lokaliseringsklausuler i bildistributionsavtal omfattas inte längre av gruppundantag

14. Den 1 oktober trädde den sista delen av kommissionens översyn av konkurrensreglerna för distribution av motorfordon i kraft. "Lokaliseringsklausuler" i distributionsavtal mellan biltillverkare och återförsäljare omfattas inte längre av kommissionens gruppundantagsförordning (EG) nr 1400/2002 för motorfordon. Lokaliseringsklausuler är bestämmelser i avtal om bildistribution som anger ett särskilt huvudförsäljningsställe för återförsäljaren och förbjuder denne från att driva ytterligare försäljning eller leveransställen på andra platser.
15. De nya bestämmelserna avser personbilar och lätta nyttofordon. De gäller inte exklusiva distributionssystem eller avtal som bara har minimala effekter på marknaden⁷. Vad gäller selektiva distributionsavtal innebär de nya reglerna att lokaliseringsklausuler som förbjuder återförsäljare att öppna ytterligare försäljnings- eller leveransställen faller utanför ramen för den "trygga hamn" som skapats genom gruppundantagsförordningen.
16. De nya bestämmelsernas underliggande politiska mål är dubbelt⁸, dvs.
 - att minska de geografiska begränsningarna så att konsumenterna kan dra nytta av verklig konkurrens mellan återförsäljarna, särskilt vad gäller priser och i områden där de inte har någon verklig möjlighet att välja mellan återförsäljare av samma märke, och
 - att underlätta utveckling av innovativa distributionsformer, till exempel försäljningsställen där man säljer flera olika märken.
17. Genom att tillämpa lokaliseringsklausuler enligt artikel 5 i förordningen erkänner kommissionen att det från fall till fall finns utrymme för individuell bedömning av om en klausul uppfyller alla villkor som krävs för att berättiga till ett undantag enligt artikel 81.3. De mest sannolika eventuella positiva effekterna av lokaliseringsklausuler när det gäller selektiva distributionssystem är att de kan förhindra att någon åker snålskjuts på etablerade återförsäljares investeringar och reklamsatsningar.
18. När det gäller den första typen av lokaliseringsklausuler som nämns i förordningen – dvs. klausuler som förbjuder ytterligare försäljningsställen – är det svårt att förstå hur biltillverkarna kan kräva begränsningar vad gäller ytterligare *försäljningsställen* för att undvika att någon åker snålskjuts. Enligt förordningen får biltillverkarna på förhand kräva och kontrollera att sekundära försäljningsställen uppfyller alla de kvalitetsnormer som gäller för återförsäljare i det område där försäljningsstället skall öppnas. Detta innebär att biltillverkarna kan undvika att de ny återförsäljarna åker snålskjuts på de befintliga återförsäljarnas investeringar eller marknadsföringsåtgärder. Det är inte heller sannolikt att sekundära försäljningsställen kommer att öka biltillverkarnas transaktions- och logistikkonstnader eftersom det gällande avtalet med återförsäljaren även i

⁷ Se till exempel Porsche-ärendet, pressmeddelande IP/04/585, 3.5.2004.

⁸ Se pressmeddelande IP/05/1208, 30.9.2005.

fortsättningen kommer att ange var biltillverkaren skall leverera de bilar som återförsäljaren beställt. Detta innebär att om återförsäljare öppnar sekundära försäljningsställen i en annan medlemsstat krävs inget ytterligare avtal med den lokala importören, även om biltillverkaren naturligtvis kan delegera till den lokala importören sådana uppgifter som kontroll av att kvalitetsnormerna är uppfyllda. De inköpsvillkor och försäljningsmål som gällde enligt det befintliga återförsäljningsavtalet kommer att fortsätta gälla.

19. Med avseende på den andra typen av lokaliseringsklausul i förordningen – dvs. klausuler som förbjuder återförsäljare från att öppna ytterligare *leveransställen* – är det sannolikt att en individuell bedömning enligt artikel 81 i EG-fördraget kan leda till ett annat resultat. Det kan finnas större risk att sådana leveransställen (miss)brukas för att åka snålskjuts på de investeringar och marknadsföringsåtgärder som genomförts av och den goodwill som innehas av den befintliga återförsäljaren i målområdet. Om leveransställen i själva verket används för försäljning (i motsats till överlämning av produkten) får en tillverkare i praktiken tillämpa undantaget i artikel 81.3, förutsatt att en begränsning av att leveransställen öppnas är det enda sättet att förhindra risken att någon åker snålskjuts, vilket skulle kunna leda till att distributionsnätverket destabiliseras.

3. PROCEDUREGLER

3.1. Tillgång till handlingar

20. Den 13 december antog kommissionen ett tillkännagivande om regler för tillgång till kommissionens handlingar i antitrust- och koncentrationsärenden.⁹ Tillkännagivandet innehåller regler för utövande av rätten till tillgång till handlingar i enlighet med de bestämmelser som uttryckligen avses i tillkännagivandet. Det omfattar inte möjligheten att ta del av handlingar i samband med andra förfaranden. Rätten till tillgång till handlingar som beskrivs i tillkännagivandet – som skiljer sig från allmänhetens rätt till tillgång till handlingar enligt förordning (EG) nr 1049/2001¹⁰ – gör det möjligt för personer till vilka kommissionen har riktat ett meddelande om invändningar att faktiskt utöva sin rätt till försvar.
21. Målet med tillkännagivandet – som ersätter tillkännagivandet om tillgång till handlingar som antogs 1997 – är att förbättra insynen och tydligheten med avseende på kommissionens förfarande för behandling av förfrågningar om tillgång till handlingar i antitrust- och koncentrationsärenden. I detta syfte anges i tillkännagivandet att mottagarna av kommissionens invändningar har rätt till tillgång till handlingar i elektronisk form eller pappersform. I tillkännagivandet anges när parterna beviljas tillgång till handlingar. Det specificerar att kommissionens akt innehåller alla dokument med anknytning till de särskilda förfaranden som har lett fram till kommissionens meddelande om invändningar. Kommissionens interna handlingar (som innefattar handlingar som skickas till och från medlemsstaterna),

⁹ Kommissionens tillkännagivande om reglerna för tillgång till kommissionens handlingar i ärenden enligt artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget, enligt artiklarna 53, 54 och 57 i EES-avtalet och enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 (EUT C 325, 22.12.2005).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, 31.5.2001, s. 43).

affärshemligheter och andra konfidentiella uppgifter är dock inte tillgängliga för parterna. Enligt kommissionen innefattar begreppet interna handlingar i princip all korrespondens mellan kommissionen och dess externa experter. Resultaten av en studie som beställts i samband med ett förfarande samt alla handlingar som krävs för att förstå metoden för studien eller för att undersöka om den är tekniskt korrekt hålls dock tillgängliga.

22. Tillkännagivandet innehåller en grundlig beskrivning av vilka förfaranden som följs när det gäller behandling av konfidentiella uppgifter och tillgång till handlingar. Det beskriver även ett förfarande för att lösa oenighet om begäran om konfidentiell behandling, inbegripet vad gäller hörandeombudens roll.
23. Tillkännagivandet täcker även den därmed sammanhängande frågan om tillgång till särskilda dokument för klagande i antitrustförfaranden och andra parter som berörs av koncentrationsförfaranden. Denna rätt har dock en mer begränsad räckvidd än rätten till tillgång till handlingar.

3.2. Behandling av marknadsinformation och klagomål

24. Kommissionen värdesätter den information som tillhandahålls av näringslivet och konsumenterna eftersom den gör det lättare att säkerställa effektiv tillämpning av konkurrensreglerna. Kommissionen välkomnar information om områden där marknaden inte fungerar bra och om misstänkta överträdelser av konkurrensreglerna.
25. Denna information kan bland annat tillhandahållas kommissionen på följande sätt:
 - Uppgiftslämnande och ansökan om förmånlig behandling¹¹ prioriteras. Karteller är den värsta formen av konkurrensbegränsande verksamhet och kommissionen ägnar betydande resurser åt åtgärder mot karteller.
 - Marknadsinformation¹² är alltid välkommen, oavsett om den leder till en utredning i ett enskilt fall. Bara genom att samla in olika slags information från en rad källor kan kommissionen skaffa sig sammanhängande kunskap om marknaden.
 - Formella klagomål¹³ som behandlar frågor av klart intresse för gemenskapen och som innehåller lämplig bakgrundsinformation är också välkomna. Många viktiga kommissionsbeslut skulle inte ha varit möjliga utan den information som tillhandahålls av klagande och deras aktiva stöd. Det är vanligtvis lämpligt att kontakta GD Konkurrens innan ett formellt klagomål lämnas in. Informella kontakter innan ett klagomål lämnas in gör det möjligt att ha tidiga diskussioner om den information som finns tillgänglig för den potentiella klaganden och kan

¹¹ Kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 19.2.2002).

¹² När det gäller olika sätt att lämna kommissionen information (marknadsinformation och klagomål) se punkterna 3 och 4 i tillkännagivande från kommissionen om handläggningen av klagomål rörande artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 65) (nedan kallat "kommissionens tillkännagivande rörande klagomål").

¹³ Se kommissionens tillkännagivande rörande klagomål samt artikel 5 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 och bilagan till denna (formulär C).

göra det lättare att klargöra om det är sannolikt att ett ärende prioriteras av kommissionen.

26. Alla dessa sätt att lämna information är viktiga och kan leda till tvångsåtgärder. Kommissionen kommer att noggrant överväga och besvara all information som tas emot.

FAKTARUTA 1: ARTIKLARNAS 81 OCH 82 I EG-FÖRDRAGET: GEMENSKAPENS INTRESSE AV ATT GÅ VIDARE MED PÅSTÅENDEN OM ÖVERTRÄDELSER OCH FASTSTÄLLA PRIORITERINGAR

Potentiella klaganden uppmanas att beakta följande överväganden innan de lämnar in formella klagomål till kommissionen.

Medlemsstaternas konkurrensmyndigheter och domstolar

När konsumenter och företag överväger om de skall lämna ett formellt klagomål till kommissionen bör de ha i åtanke att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter också tillämpar EU:s konkurrensregler och samarbetar med kommissionen inom Europeiska konkurrensnätverket. Potentiella klaganden skall därför beakta om en medlemsstats konkurrensmyndighet är väl lämpad att agera.

Om en misstänkt överträdelse huvudsakligen påverkar konkurrensen i en medlemsstat kan det till exempel vara så att den nationella konkurrensmyndigheten i landet vill driva ärendet. Även när ett ärende har effekter på konkurrensen i fler än en medlemsstat kan de nationella konkurrensmyndigheterna samarbeta när det gäller att samla bevis i ett konkurrensärende och två eller tre medlemsstaters konkurrensmyndigheter kan driva ärendet tillsammans. Mer uttömmande vägledning om arbetsdelning inom Europeiska konkurrensnätverket finns tillgänglig på kommissionens webbplats¹⁴.

Potentiella klagande bör också överväga att väcka talan vid en nationell domstol. Många ärenden hanteras på lämpligt sätt av nationella domstolar, däribland yrkande om fullgörande av avtalsenliga skyldigheter, tillämpning av den civilrättsliga påföljden ogiltighet i artikel 81.2 eller förordnande av interimistiska åtgärder.¹⁵ Kommissionen stöder uttryckligen även rätten för de personer som lidit skada av konkurrensbegränsande åtgärder att begära ersättning vid nationella domstolar¹⁶ och har offentliggjort en grönbok¹⁷ som tar upp olika alternativ till hur skadeståndstalan skall kunna förenklas.

Prioriteringar

Alla potentiella klaganden som överväger att lämna in ett formellt klagomål till kommissionen bör tänka på, att även om kommissionen tar all inlämnad information på stort allvar, så har den inte resurser att utreda varje problem som läggs fram. Kommissionen måste prioritera och koncentrera sina begränsade resurser på att utreda och beivra de allvarligaste överträdelserna, och behandla de ärenden som är relevanta för utvecklingen av EU:s konkurrenspolitik och för säkerställandet av en enhetlig tillämpning av artiklarna 81–82 i EG-fördraget¹⁸.

¹⁴ Se punkt 19 och följande punkter i kommissionens tillkännagivande rörande klagomål och punkt 5 och följande punkter i kommissionens tillkännagivande om samarbete inom nätverket av konkurrensmyndigheter (EUT C 101, 27.4.2004, s. 43).

¹⁵ Se punkt 16 i kommissionens tillkännagivande rörande klagomål.

¹⁶ Se dom av den 20 september 2001 i mål C-453/99, *Courage mot Crehan*, REG 2001, s. I-6297, punkterna 26 och 27, och skäl 7 i förordning (EG) nr 1/2003.

¹⁷ Grönbok – Skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler, KOM(2005) 672 av den 19 december 2005 (se avsnitt A.I.5).

¹⁸ Se särskilt skäl 3 i förordning (EG) nr 1/2003 och punkt 11 i kommissionens tillkännagivande rörande klagomål.

På grundval av tillgänglig information tillämpar kommissionen en eller flera av följande kriterier, beroende på vad som är lämpligt i det enskilda fallet, för att fastställa om gemenskapen har tillräckligt intresse av att genomföra en fördjupad undersökning av ett klagomål¹⁹:

- Påverkan på den fungerande konkurrensen på den inre marknaden, vilket särskilt visas genom
 - det berörda beteendets geografiska räckvidd, dess ekonomiska betydelse, marknadens storlek eller den berörda produktens eller det berörda beteendets betydelse för slutkonsumenterna, eller
 - ställning på marknaden för de företag som åsyftas med klagomålet eller den berörda marknadens övergripande funktion.
- Den nödvändiga utredningens omfattning eller komplexitet, sannolikheten för att det föreligger en överträdelse och huruvida det mot bakgrund av dessa faktorer är proportionerligt att göra en fördjupad undersökning.
- Möjligheten för klaganden att väcka talan vid en nationell domstol i en medlemsstat, särskilt med hänsyn till om ärendet är eller redan har varit föremål för privat beivran eller är av en typ som lämpligtvis kan behandlas på detta sätt.
- Lämpligheten att agera avseende ett enskilt klagomål som avser en särskild eller särskilda rättsliga frågor som kommissionen redan håller på att granska i ett eller flera andra ärenden eller som den redan har granskat och/eller som omfattas av förfaranden vid gemenskapens domstolar.
- Det berörda beteendet har upphört eller ändrats, särskilt om åtaganden har gjorts bindande genom ett kommissionsbeslut enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 1/2003 eller om företaget eller företagen som var föremål för klagomålet har ändrat sitt eller sina beteenden av andra skäl, förutsatt att varken betydande ihållande konkurrensbegränsande effekter eller de påstådda överträdelsernas allvarlighet ger klagomålet ett gemenskapsintresse trots att de har upphört eller förändrats.
- Andra gemenskapsområdets betydelse eller nationell lagstiftning som påverkas av det berörda beteendet i förhållande till hur viktiga de konkurrensproblem är som framhålls genom klagomålet.

Dessa kriterier tillämpas dock med viss flexibilitet. Det är omöjligt att definiera teoretiska bestämmelser för när det skulle vara lämpligt eller olämpligt för kommissionen att agera. Det kommer alltid att finnas faktorer, som inte nämns i ovanstående punkter, som kan öka eller minska graden av prioritet i ett enskilt ärende. Dessutom är kommissionen inte skyldig att avvisa ett ärende för bristande gemenskapsintresse. Men om kommissionen inte tror att det föreligger tillräckligt gemenskapsintresse för att berättiga till en fördjupad undersökning kommer den normalt att avvisa klagomålet med hänvisning till ett eller flera av dessa kriterier.

¹⁹ Se punkt 41 och följande punkter, särskilt punkt 43, i kommissionens tillkännagivande rörande klagomål.

Kommissionen försöker att informera klaganden senast fyra månader efter det att den har tagit emot klagomålet, oavsett om den avser att utreda ärendet eller inte.

4. GRANSKNING AV EU-LAGSTIFTNINGEN INOM KONKURRENSOMRÅDET

27. En nyckelåtgärd i Lissabonstrategin, som lanserades på nytt den 22–23 mars, var att förbättra lagstiftningen på både EU-nivå och nationell nivå för att stärka konkurrenskraften. Arbetet med bättre lagstiftning började 2002 med kommissionens handlingsplan som reviderades den 16 mars. Den omfattar alla pågående EU-lagförslag, befintliga regler (förenkling) och nya lagförslag samt förslag till ny politik. I linje med handlingsplanen antog kommissionen i juni reviderade riktlinjer för konsekvensbedömning²⁰ som omfattar alla lagstiftningsinitiativ och politiska initiativ som ingår i kommissionens årliga arbetsprogram. Vid bedömningarna undersöks olika alternativ att lösa ett visst problem och deras ekonomiska, miljömässiga och sociala effekter granskas.
28. I riktlinjerna för konsekvensbedömning anges att livaktig konkurrens i en gynnsam företagsmiljö är en viktig drivkraft för produktivitetstillväxt och konkurrenskraft²¹. *Granskning av EU-lagstiftningen inom konkurrensområdet* utgör därför en integrerad del av konsekvensbedömningen. I riktlinjerna för konsekvensbedömning finns en ofullständig förteckning över de typer av förslag som måste granskas med avseende på eventuella negativa effekter på konkurrensen (till exempel regler för den avreglerade nätverksindustrier, åtgärder som påverkar inträdes- eller utträdeshinder, undantag från konkurrensreglerna etc.)²².
29. Det grundläggande konkurrenstest som tillämpats i samband med granskningen av konkurrenspolitiken innehåller två grundläggande frågor. För det första: *Vilka konkurrensbegränsningar* kan bli en direkt eller indirekt följd av förslaget (försvarar det inträde på marknaden, påverkar det affärsmetoderna etc.)? För det andra: Finns det *mindre begränsande metoder* för att uppnå det aktuella konkurrenspolitiska målet? Granskningen av konkurrensområdet kan leda till beslut om mindre begränsande lagstiftning eller om marknadsbaserade metoder för att uppnå vissa politiska mål och därmed undvika onödiga och oproportionella begränsningar av konkurrensen. Detta ligger både i konsumenternas och i näringslivets intresse.

5. GRÖNBOK OM SKADESTÅNDSTALAN VID BROTT MOT EG:S ANTITRUSTREGLER

30. Efterlevnaden av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget kan genomdrivas av både konkurrensmyndigheterna (offentlig tillämpning) och av privata parter som väcker talan vid en nationell domstol (privat tillämpning). Ett av syftena med att modernisera EG:s antitrustregler var att förnya de nationella domstolarnas och de nationella konkurrensmyndigheternas roll vad gäller tillämpningen av dessa regler. Förordning (EG) nr 1/2003 betonar kommissionens, de nationella domstolarnas och de nationella konkurrensmyndigheternas

²⁰ SEK(2005) 791.

²¹ Se avsnitt 9 i bilagorna till riktlinjerna för konsekvensbedömning.

²² Se avsnitt 9.2 i bilagorna till riktlinjerna för konsekvensbedömning.

gemensamma ansvar i detta avseende, och tillhandahåller nödvändiga instrument för att uppnå ökad och sammanhängande tillämpning av EG:s antitrustregler. Med avseende på offentlig tillämpning bedriver kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna ett nära samarbete inom Europeiska konkurrensnätverket för att tillämpa EG:s antitrustregler. Med avseende på privat tillämpning upphävde förordning (EG) nr 1/2003 kommissionens monopol på tillämpning av artikel 81.3, och gav således de nationella domstolarna befogenhet att tillämpa artiklarna 81 och 82 i sin helhet. De nationella domstolarna har exklusiv behörighet att tillerkänna skadestånd till offren för överträdelser av konkurrenslagstiftningen.

31. Skadeståndstalan i samband med antitrustärenden står i centrum för den grönbok som antogs av kommissionen den 19 december²³. Kommissionen uppmanar till denna typ av åtgärder, som hittills har varit ganska ovanliga²⁴, därför att de tjänar ett dubbelt syfte. Skadeståndstalan gör det inte bara möjligt för offer för överträdelser av EU:s antitrustlagstiftning att få ersättning, utan skapar också ytterligare ett incitament för företag att följa EG:s antitrustregler. Skadeståndstalan skall både förstärka effekterna av konkurrensmyndigheternas konstaterande om överträdelser och vara ett självständigt medel för tillämpning. Privat tillämpning av EG:s antitrustregler blir följaktligen ett verktyg för att utöka tillämpningsområdet för artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. Genom att verkligen kunna väcka skadeståndstalan blir enskilda företag eller konsumenter i Europa dessutom direkt engagerade i tillämpningen av konkurrensreglerna. Dessa direkta erfarenheter ökar konkurrensreglernas direkta relevans för företag och konsumenter. Genom att öka genomförandet av EG:s antitrustregler bidrar skadeståndstalan till att dessa regler följs och således till effektiv konkurrens i Europa. Därför är de viktiga verktyg för att skapa och behålla en konkurrenskraftig ekonomi, som är en huvudfaktor i Lissabonstrategin, vars syfte är att öka tillväxten i EU:s ekonomi och skapa sysselsättning för medborgarna.
32. I sin dom i målet Courage mot Crehan 2001 fastställde domstolen att offer för en överträdelse av EG:s antitrustregler har rätt att begära ersättning och att medlemsstaterna måste tillhandahålla procedurregler som säkerställer ett effektivt system för rättslig prövning.²⁵ Grönbokens huvudmål är att identifiera de viktigaste hindren mot ett effektivare system för skadeståndstalan och ange olika alternativ för ytterligare överväganden och eventuella åtgärder för att underlätta skadeståndstalan avseende brott mot EG:s antitrustlagstiftning.
33. Grönboken tar upp ett antal centrala frågor, till exempel tillgång till bevismaterial, krav på skuld, beräkning av ersättning, möjligheten att åberopa ansvarsförskjutning, den indirekte köparens ställning, möjligheten att väcka talan som förs av företrädare och grupptalan, rättegångskostnader, samordning av offentlig och privat tillämpning och reglerna för behörig domstol och tillämplig lagstiftning.

²³ Grönboken finns tillgänglig på följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/actions_for_damages/gp.html. Den åtföljs av ett arbetsdokument från kommissionen som finns tillgängligt på webbplatsen http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/actions_for_damages/sp.html, och som ger en bakgrund till och utvecklar de politiska alternativ som nämns i grönboken.

²⁴ Se den studie som kommissionen beställde och offentliggjorde 2004, och som finns tillgänglig på följande webbplats:

http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/actions_for_damages/study.html

²⁵ Se dom av den 20 september 2001 i mål C-453/99, Courage mot Crehan, REG 2001, s. I-6297.

34. Grönbokens syfte är att uppmuntra till diskussion om hur man skall öka antalet framgångsrika skadeståndstalan vid överträdelser av EG:s antitrustregler. På basis av de synpunkter som inkommit på grönboken kommer kommissionen att bedöma vilka åtgärder som krävs för att ytterligare främja skadeståndstalan.

B – TILLÄMPNING AV ARTIKLARNA 81, 82 OCH 86

1. ENERGI, BASINDUSTRI, KEMIKALIER OCH LÄKEMEDEL

1.1. Energi

Branschutredningar inom gas- och elsektorerna

35. Vad gäller tillämpning av EU:s antitrustregler inom energisektorn var den enskilt viktigaste åtgärden 2005 inledningen av branschundersökningarna inom gas- och elsektorn. Den 13 juni antog kommissionen ett beslut²⁶ om att inleda branschutredningar inom gas- och elsektorerna enligt kommissionens befogenheter enligt artikel 17 i rådets förordning (EG) nr 1/2003. Motiveringen till branschutredningarna angavs i ett meddelande från kommissionsledamoten med ansvar för konkurrensfrågor i samförstånd med kommissionsledamoten med ansvar för energifrågor.²⁷
36. Branschutredningarna är en del av kommissionens ansträngningar att blåsa nytt liv i Lissabonstrategin vars mål är att öka den ekonomiska tillväxten med fler och bättre arbetstillfällen och att EU skall bli "världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi". För att få Lissabonstrategin på rätt spår igen beslutade kommissionen att fortsätta med en mer proaktiv tillämpning av konkurrensreglerna, särskilt genom granskningar av vissa sektorer, för att säkerställa öppna och konkurrenskraftiga marknader i Europa, särskilt inom energisektorn.²⁸
37. Utredningarna är inriktade på de nyligen avreglerade el- och gasbranscherna. Marknadsintegrationen har varit beklagansvärt långsam och den ofta höga koncentrationsnivå som karaktäriserar båda sektorerna har inte minskat i någon betydande grad. Priserna ökade avsevärt 2004 och 2005 och konsumenterna beklagade sig i allt högre grad över att det var svårt att få konkurrenskraftiga erbjudanden från leverantörerna. Detta visade att marknaderna inte fungerade optimalt och motiverade en utredning enligt artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 och användning av de utredningshjälpmedel som står till kommissionens förfogande.
38. Inom elsektorn är utredningen inriktad på prisbildningsmekanismer på elgrossistmarknaderna, produktion och tillhandahållande av el samt faktorer som styr producenternas strategier för expedition och anbud. Den lägger särskilt betoning på om elproducenterna har betydande inflytande på marknaden och kan påverka grossistpriserna. Ekonometriska analyser kommer sannolikt att utgöra en del av denna bedömning. Dessutom kommer man att titta närmare på hinder för inträde på marknaden och för gränsöverskridande handel, till exempel sådana hinder som kan

²⁶ Kommissionens beslut (EG) nr C(2005) 1682 av den 13 juni 2005 om att inleda en branschutredning av gas- och elsektorerna enligt artikel 17 i rådets förordning (EG) nr 1/2003. Se webbplatsen http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/decision_en.pdf

²⁷ Se följande webbplats:

²⁸ http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/communication_en.pdf

Meddelande inför Europeiska rådets vårmöte - Att arbeta tillsammans för tillväxt och sysselsättning - Nystart för Lissabonstrategin, KOM(2005) 24 slutlig, 2.2.2005. Se särskilt sidorna 8 och 19.

uppstå genom långsiktiga leveransavtal i vissa medlemsstater och de rättsliga och operativa system för sammanlänkningar som binder samman nationella elnät.

39. Utredningen inom gassektorn fokuserar på långsiktiga importavtal, svappavtal och hinder för gränsöverskridande gasflöden. Behovet av utjämning för gasnätsanvändarna och gaslagringen kommer också att granskas närmare samt långsiktiga avtal i efterföljande led och de effekter de kan ha på omställningskostnader och marknadsinträde.
40. Utredningarna inom gas- och elsektorerna behandlar olika frågor eftersom konkurrensen inom dessa sektorer befinner sig i olika utvecklingsskeden och sektorerna har ganska olika produktionsstrukturer. Sambanden mellan sektorerna kommer dock att beaktas. Gas håller på att bli allt viktigare som primärbränsle för elproduktion och konkurrenskraftigare gasmarknader skulle kunna få en omedelbart och fördelaktig effekt på elmarknaderna.
41. GD Konkurrens mål är att identifiera om överträdelserna av artiklarna 81, 82 och 86 i EG-fördraget ligger bakom de uppenbara bristerna på el- och gasmarknaderna, om så är fallet skulle kommissionen kunna vidta proaktiva korrigerande åtgärder. På grundval av de uppgifter som samlats in genom utredningen och de prioriteringar som följer därav kommer GD Konkurrens att behandla ärenden enligt artiklarna 81, 82 och 86 i EG-fördraget så snart som de uppstår. Resultatet från utredningarna förväntas också ha betydelse vid bedömningen av effektiviteten när det gäller den nuvarande rättsliga ramen för avreglering av gas- och elmarknaderna.
42. Under förberedelserna av utredningarna samrådde GD Konkurrens med branschsammanlutningar, konsumentgrupper, andra kommissionsavdelningar (däribland GD Energi och transport), nationella konkurrensmyndigheter, nationella tillsynsmyndigheter och deras europeiska representanter för att fokusera utredningen och säkerställa effektivitet. GD Konkurrens mål är att säkerställa insyn under hela förfarandet. Efter en första analys av svaren presenterade kommissionen några punkter för ett antal organ, särskilt rådet (transport, telekommunikationer och energi) den 1 december, där kommissionen också rapporterade om genomförandet av lagstiftningspaketet för avreglering av energisektorn. De viktigaste problemen som GD Konkurrens tar upp i sitt arbetsdokument²⁹ avser den rådande koncentrationsnivån, vertikala begränsningar, bristen på marknadsintegration, bristen på insyn och prisbildningsmekanismen. En preliminär rapport skall presenteras i början av 2006 och följas av ett intensivt offentligt samråd om rapporten. Den slutliga rapporten om energisektorutredningen är planerad till slutet av 2006.
43. Branschutredningarna hjälper kommissionen att proaktivt främja konkurrens inom de nyligen avreglerade gas- och elsektorerna, men under 2005 vidtogs även kraftiga tillämpningsåtgärder i särskilda fall för att stödja avregleringsförfarandet.

²⁹ Se följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/issues_paper15112005.pdf

Långsiktiga avtal om gasleveranser på marknader i efterföljande led i distributionskedjan

44. Ett särskilt problem, som uppstod när gassektorn konkurrensutsattes 2005, är den eventuella avskärmningen av marknaden i efterföljande led i distributionskedjan genom långfristiga avtal om gasleveranser mellan traditionella leverantörer å ena sidan och distributionsföretag och industriella och kommersiella användare å andra sidan.
45. Långsiktiga avtal förhindrar kunder från att byta till alternativa leverantörer som kan erbjuda mer för pengarna. I vissa fall skall de nuvarande kontrakten löpa under många år och dessa kunder kan därför inte dra nytta av den konkurrens som håller på att utvecklas inom denna sektor. Dessutom erbjuder gasmarknaden betydande skalfördelar, som till exempel beror på de höga kostnaderna för utjämning och flexibilitet, som minskar i relativa termer i takt med att de levererade gasvolymerna ökar. Därför kan långsiktiga avtal på gasmarknaden i efterföljande led i distributionskedjan också försena de alternativa leverantörernas möjlighet att bygga upp en tillräcklig marknadsandel för att kunna konkurrera effektivt. Dessa långsiktiga avtal kan därför avskärma marknader och ge upphov till konkurrensproblem när de inte är outhärliga för att ge fördelar som uppväger för konsumenterna.
46. GD Konkurrens, de nationella konkurrensmyndigheterna och de nationella tillsynsmyndigheterna har diskuterat frågan om långsiktiga avtal i efterföljande led i distributionskedjan i Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp för energifrågor vid två tillfällen. Bundeskartellamt offentliggjorde en rapport om långsiktiga avtal för leverans av gas till allmännyttiga företag ("Stadtwerke") i Tyskland. I samband med detta inledde det förhandlingar med de 15 största leverantörerna på denna marknad om att införa klara begränsningar av leveranskontraktens löptid. Förhandlingarna bröt samman i september och Bundeskartellamt meddelade att det skulle inleda formella förbudsförfaranden.³⁰ GD Konkurrens utreder också ett ärende avseende långsiktiga avtal om gasleveranser på den belgiska marknaden.

Ärenden som rör geografiska begränsningar

47. Under 2005 fortsatte GD Konkurrens sin strävan att säkerställa att de affärsmetoder som användes på energimarknaderna före avregleringen inte undergräver avregleringen. Dessa ansträngningar belönades genom att de geografiska begränsningarna avlägsnades från de avtal om gasleveranser som Gazprom hade ingått med ett antal viktiga grossister i EU. De geografiska begränsningarna hindrar gasimportörerna från att exportera gas till andra medlemsstater och/eller begränsar deras incitament att göra detta, och motverkar därmed marknadsintegrationen och konkurrensen mellan de etablerade företagen.

³⁰

<http://www.bundeskartellamt.de/wDeutsch/entscheidungen/Kartellrecht/EntschKartell.shtml>

48. År 2003 säkerställde GD Konkurrens att Gazprom och det italienska olje- och gasföretaget Eni Spa³¹ skulle upphöra med sådana metoder. I februari³² säkerställde GD Konkurrens förbättringar av avtalen om gasleveranser mellan den etablerade österrikiska gasgrossisten OMV och den ryska gasproducenten Gazprom. I synnerhet kommer OMV inte längre att vara förhindrad från att sälja den gas vidare utanför Österrike som företaget köper från Gazprom, och det står Gazprom fritt att sälja till andra kunder i Österrike utan att först vara tvungen att erbjuda gas till OMV (så kallad förhandsrätt). OMV gick också med på att bidra med ökad kapacitet till TAG-rörledningen som transporterar rysk gas genom Österrike till Italien. Detta resultat liknar det som uppnåddes med avseende på ENI 2003. De åtaganden som gjordes överensstämmer i stort med de åtaganden som ENI, den andra aktieägaren i TAG-rörledningen, gjorde gentemot kommissionen i oktober 2003. Mot bakgrund av detta beslutade man att avsluta undersökningen.³³
49. I juni beslutade GD Konkurrens att avsluta undersökningen om avtal om gasleveranser mellan Gazprom och det största tyska grossistföretaget *E.ON Ruhrgas* AG, som ingår i företagsgruppen E.ON, när de geografiska begränsningarna hade avlägsnats från avtalen. Dessutom kommer Gazprom inte längre att vara bundet av den bestämmelse om mest gynnad kund som tidigare ingick i dessa avtal. Dessa klausuler tvingade Gazprom att erbjuda Ruhrgas liknande villkor som företaget erbjöd Ruhrgas konkurrenter på grossistmarknaden i Tyskland.
50. Avslutningen av dessa två ärenden innebär att alla ärenden som kommissionen inledde 2001 avseende exportrestriktioner på rysk gas (Österrike, Frankrike, Tyskland, Italien och Nederländerna) har avslutats. De undersökningar som inleddes 2001 om italiensk och spansk import av algerisk gas fortsätter.

Rättslig ram

51. Under 2005 har den rättsliga ramen för den inre marknaden för el och gas utvecklats ytterligare. Den 28 september antog rådet och Europaparlamentet en förordning om villkoren för tredje parts tillträde till naturgasöverföringsnäten³⁴. Denna förordning förväntas underlätta den gränsöverskridande handeln för nya företag på marknaden. Ett direktiv om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar kommer att antas i början av 2006.³⁵ Det förväntas ge en tillförlitlig rättslig ram som skall främja nyinvesteringar i elproduktion och infrastrukturer.

³¹ Se 2003 års konkurrensrapport, punkt 98.

³² Pressmeddelande IP/05/195, 17.2.2005.

³³ Pressmeddelande IP/05/710, 10.6.2005.

³⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten (EUT L 289, 3.11.2005, s. 1).

³⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar.

52. Under 2005 fortsatte kommissionen sina ansträngningar för att säkerställa att medlemsstaterna genomför de nya gas-³⁶ och eldirektiven³⁷ som utgör de rättsliga hörnstenarna i avregleringen av energimarknaderna. Betydande framsteg har gjorts. De nya gas- och eldirektiven förpliktigade också kommissionen att senast vid utgången av 2005 rapportera om de framsteg som gjorts när det gäller att skapa en inre marknad för gas och el. Kommissionen presenterade sin rapport för rådet (transport, telekommunikationer och energi) den 1 december. Den överensstämmer med GD Konkurrens analys i branschutredningarna, och kommissionen föreslår att länderundersökningen genomförs innan beslut fattas i slutet av 2006 om det behövs ett tredje avregleringspaket.
53. Domstolen klargjorde också några viktiga aspekter i fråga om den rättsliga ramen när den avkunnade sin dom i *VEMW*-målet³⁸ den 7 juni. Även om ärendet uttryckligen gällde långsiktiga reservationer av länkkapacitet till Nederländerna har ärendet viktiga effekter för många långsiktiga reservationer av länkkapaciteten som fortsatte att gälla även efter det att det första eldirektivet³⁹ hade trätt i kraft.
54. Domstolen fann att den företrädesrätt som nederländsk lagstiftning och reglering gav till sedan länge gällande leveransavtal (23 % av den totala länkkapaciteten i det berörda fallet) utgjorde en diskriminering som förbjöds i eldirektivet från 1996, eftersom artiklarna 7 och 16 i detta direktiv kräver att gamla och nya nätanvändare skall behandlas lika. Domstolen antog detta synsätt på grundval av att alla andra tolkningar skulle äventyra övergången från en monopolistisk och stängd elmarknad till en öppen och konkurrensutsatt marknad. Domstolen ansåg också att Nederländerna enligt direktivet, skulle ha kunnat begära ett undantag för de befintliga avtalen men underlät att göra detta i god tid.
55. Domen skulle kunna följas av ytterligare rättsfall på nationell nivå och av åtgärder från de nationella tillsynsmyndigheternas sida. När det gäller efterlevnad av antitrustreglerna ger domen GD Konkurrens möjlighet att väcka talan vid domstolen, även om domstolens dom inte uttryckligen avsåg konkurrensfrågor.
56. Branschutredningen kommer sannolikt att ge GD Konkurrens en bra överblick över de faktiska omständigheter som omger långsiktiga reservationer och över behovet av eventuella uppföljningsutredningar.

³⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG (EUT L 176, 15.7.2003, s. 57).

³⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (EUT L 176, 15.7.2003, s. 37).

³⁸ Dom av den 7 juni 2005 i mål C-17/03, Vereniging voor Energie, Milieu en Water m.fl. mot Directeur van de Dienst uitvoering en toezicht energie, REG 2005, s. I-04983.

³⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el, (EGT L 27, 30.1.1997, s. 20).

57. Slutligen inleddes handeln med utsläppsrätter för växthusgaser under 2005.⁴⁰ Även om detta inte bara är relevant för energisektorn, märks dess effekter förmodligen tydligast på elmarknaderna. Systemet för handel med utsläppsrätter verkar ha påverkat elpriserna eftersom elproducenterna delvis inkluderar priset för utsläppsrätter i de priser som de tar ut från slutkonsumenterna. Vissa elkonsumenter har klagat på prisökningarna, eftersom utsläppsrätterna i hög grad tilldelades kostnadsfritt.

REPSOL

58. Parallellt med kommissionens prioriteringar 2005 av de nyligen avreglerade gas- och elsektorerna fortsatte åtgärderna mot överträdelser inom andra energisektorer, till exempel inom sektorn för distribution av motorbränslen.
59. Den 20 oktober 2004 offentliggjorde kommissionen ett tillkännagivande⁴¹ enligt artikel 27.4 i förordning (EG) nr 1/2003 för att marknads testa de åtaganden som gjorts av REPSOL C.P.P. (nedan kallat "REPSOL") i den mening som avses i artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003. Kommissionens undersökning enligt artikel 81 i EG-fördraget avser användning av ensamrättsklausuler för leverans av motorbränslen i distributionsavtal som undertecknats av REPSOL, vilket ledde till avskärmning av den spanska marknaden för grossist- och detaljhandel med motorbränslen. Avtalen anmäldes ursprungligen till kommissionen, men anmälan upphörde att gälla den 1 maj 2004.
60. Den 17 juni 2004 sändes en preliminär bedömning i den mening som avses i artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003 till REPSOL.
61. I den preliminära bedömningen anges att det är svårt att få tillträde till marknaden och att REPSOLs avtal på ett betydande sätt bidrar till en eventuell utestängning från marknaden, eftersom de binder en stor del av marknaden till REPSOL och med hänsyn till den långa varaktigheten (särskilt hyresavtalen och avtalen om nyttjanderätt, där REPSOL har tidsbegränsad äganderätt, har löptider på 25–40 år).
62. REPSOL:s åtaganden ger ett antal handlare med ett hyresavtal eller ett avtal om nyttjanderätt rätt att avsluta avtalen tidigare mot att ersättning betalas till REPSOL. REPSOL skall inte heller ingå några nya avtal som är längre än fem år med bensinstationer som ägs och drivs av återförsäljare⁴² och till och med utgången av 2006 inte köpa några nya stationer som ägs och drivs av återförsäljare. Genomförandet av de föreslagna åtagandena skall övervakas av en förvaltare som utsetts av REPSOL.
63. Till följd av resultatet från marknadstestet av de föreslagna åtagandena inkom REPSOL med reviderade åtaganden och kommissionen planerar att anta ett beslut enligt artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003 som skulle göra dessa reviderade åtaganden bindande.

⁴⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁴¹ EUT C 258, 20.10.2004, s. 7.

⁴² Ej relevant för den svenska översättningen.

1.2. Basindustri

Handelsavtalet mellan ALROSA och De Beers

64. Den 3 juni offentliggjorde kommissionen ett tillkännagivande⁴³ enligt artikel 27.4 i förordning (EG) nr 1/2003 för att marknadstesta de åtaganden⁴⁴ som ALROSA och De Beers inkommit med i den mening som avses i artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003. Kommissionens undersökning enligt artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget och artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet avser ett handelsavtal mellan dessa två företag, som båda är verksamma inom brytning och leverans av rådiamanter. Avtalet anmälades ursprungligen till kommissionen, men anmälan upphörde att gälla den 1 maj 2004.
65. Det meddelande om invändningar som riktades till företagen i januari och juli 2003 innehöll kommissionens preliminära bedömning i den mening som avses i artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003.
66. Enligt den preliminära bedömningen har De Beers en dominerande ställning på världsmarknaden för rådiamanter. Genom att ingå ett handelsavtal med ALROSA, som är dess största konkurrent, skulle De Beers få kontroll över en betydande leveranskälla på marknaden för rådiamanter och få tillgång till ett bredare utbud av diamanter som annars inte är tillgängligt för dem. Detta skulle innebära att ALROSA försvann som leverantör på marknaden utanför Ryssland och att De Beers befintliga inflytande på marknaden skulle stärkas, vilket i sin tur skulle hindra att konkurrensen ökar eller upprätthålls på marknaden för rådiamanter.
67. I den preliminära bedömningen noterades också att De Beers (som är världens största diamanthandlare) enligt avtalet skulle fungera som distributör för ungefär hälften av produktionen hos sin största konkurrent. Med tanke på att det rör sig om betydande kvantiteter och att avtalen ingicks mellan de två största företagen på marknaden för rådiamanter skulle konkurrensen på marknaden försvagas avsevärt till följd av handelsavtalet.
68. ALROSA:s och De Beers åtaganden innebär att de skall minska försäljningen av rådiamanter mellan sig till ett värde av 700 miljoner US-dollar 2005, 625 miljoner US-dollar 2006, 550 miljoner US-dollar 2007, 475 miljoner US-dollar 2008, 400 miljoner US-dollar 2009 och 275 miljoner US-dollar 2010 osv. ALROSA och De Beers skall, med avseende på prissättning, sortering och värdering, ingå ett avtal som liknar handelsavtalet. Genomförandet av de föreslagna åtagandena skall övervakas av förvaltare som utsetts av ALROSA och De Beers.
69. Till följd av resultatet från marknadstestningen av de föreslagna åtagandena överväger kommissionen att anta ett beslut enligt artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003 som skall göra de reviderade åtagandena bindande.

⁴³ EUT C 136, 3.6.2005, s. 32.

⁴⁴ Se följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_76.html#i38_381

1.3. Kemikalier

70. Under 2005 granskade GD Konkurrenter ur konkurrenssynvinkel ett antal utkast till lagstiftning inom kemikaliesektorn, till exempel den planerade översynen av direktivet om växtskyddsmedel 91/414/EEG⁴⁵, som reglerar utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och kommissionens förslag till en förordning om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier⁴⁶ (REACH), som skall tillhandahålla ramar för registrering av cirka 30 000 redan befintliga kemikalier samt eventuella tillkommande kemikalier.
71. Den konkurrensanalys, som pågår med avseende på de eventuella ändringar som skall göras av förslagstexten under lagstiftningsprocessen, har inriktats på att säkerställa att lagtexterna och särskilt de kostnader som åläggs branschen inte leder till snedvridningar av konkurrensen.

1.4. Läkemedel

Generisk konkurrens

72. En konkurrenskraftig europeisk läkemedelsindustri står högt på kommissionens dagordning, särskilt med tanke på Lissabonstrategin. Det är nödvändigt att säkerställa att innovativa produkter åtnjuter ett starkt skydd av den immateriella äganderätten så att företagen kan få igen sina FoU-utgifter och belönas för sina innovativa ansträngningar. Men om företagen försöker att olagligen förlänga detta skydd kan det istället hämma innovationer och utgöra en allvarlig överträdelse av EU:s konkurrensregler. Konkurrens från generika, som produceras av tredje parter efter det att ett patent har löpt ut, uppmuntrar normalt till ytterligare läkemedelsinnovationer.
73. I samband med för AstraZeneca-ärendet (se faktaruta 2 nedan) har GD Konkurrenter fått kännedom om potentiellt konkurrensbegränsande beteenden i syfte att utesluta eller försena konkurrens från generika. Dessa indikationer har lett till en intensifierad övervakning av konkurrensen inom sektorn för generika.

Parallellhandel med läkemedel

74. Kommissionen beaktar parallellhandel med läkemedelsprodukter som ett sätt att sammanjämka högprismedlemsstater och lågprismedlemsstater, vilket bidrar till att skapa en gemensam marknad för läkemedelsprodukter. De europeiska domstolarna har antagit ett snävare synsätt när det gäller tillämpningen av artikel 81 i EG-fördraget på leveranskvotsystem som begränsar eller omöjliggör handel mellan medlemsstaterna eftersom sådana system utgör ett ensidigt agerande från företagens sida.
75. Ensidiga leveranskvotsystem kan trots detta omfattas av artikel 82 i EG-fördraget. Eventuella objektiva skäl för sådana system kan dock beaktas.

⁴⁵ Rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EGT L 230, 19.8.1991, s. 1).

⁴⁶ KOM(2003) 644 slutlig.

FAKTARUTA 2: ASTRAZENECA: MISSBRUK AV OFFENTLIGA FÖRFARANDEN INOM LÄKEMEDELSSEKTORN

Den 15 juni antog kommissionen ett beslut om att utfärda böter på 60 miljoner euro till AstraZeneca AB och AstraZeneca Plc (nedan kallade "AZ") för överträdelse av artikel 82 i EG-fördraget och artikel 54 i EES-avtalet på grund av missbruk av offentliga förfaranden och bestämmelser i ett antal EES-länder i syfte att utesluta generikaföretag och parallellimportörer från att konkurrera med AZ:s magsårsprodukt Losec.⁴⁷ När kommissionen fastställde böterna tog den hänsyn till att vissa inslag i missbruken – dvs. missbruk av offentliga förfaranden – kan anses vara en ny företeelse.

1. Den relevanta marknaden

Den relevanta marknaden omfattar nationella marknader för så kallade protonpumpshämmare som säljs mot recept och används vid magsyrerelaterade sjukdomar (till exempel magsår). AZ:s Losec var den första protonpumpshämmaren.

2. AZ:s dominerande ställning på de berörda nationella marknaderna för protonpumpshämmare

Resultaten av kommissionens undersökningar av dominerande ställning under de berörda åren i länderna i fråga baserar sig bland annat på AZ:s stora marknadsandelar och företagets ställning som etablerad aktör på marknaderna för protonpumpshämmare. Den första aktören på en läkemedelsmarknad kan i allmänhet ta ut och hålla högre priser än andra aktörer som kommit in på marknaden senare. Kommissionens beslut beaktar även frågan om att det bara finns en enda kund (dvs. de nationella sjukförsäkringssystemen) och prisregleringar. Det noteras att den enda kundens förhandlingsposition är avsevärt svagare gentemot företag som erbjuder helt nya och innovativa produkter (till exempel Losec). Dessutom har en ensam kund inte en sådan ställning att denne kan kontrollera tillträde till marknaden.

3. Missbruk av regelverket

AZ:s första överträdelse innebar missbruk av rådets förordning från 1992⁴⁸ om införande av tilläggsskydd för läkemedel enligt vilken det grundläggande patentskyddet för läkemedelsprodukter kan utvidgas. Missbruket bestod huvudsakligen i att AZ från och med andra halvåret 1993 hade gjort ett antal oriktiga framställningar vid patentmyndigheterna i ett antal EES-länder i samband med företagets ansökningar om tilläggsskydd för omeprazole (det aktiva ämnet i AZ:s produkt Losec). Till följd av den vilseledande informationen erhöll AZ extra skydd i flera länder. Följaktligen försenades inträdet på marknaden för billigare generiska varianter av Losec, vilket ledde till högre kostnader för sjukförsäkringssystemen och konsumenterna.

Kommissionen ansåg att sådana förfaranden och regler kan vara oegentliga under särskilda omständigheter, särskilt när myndigheterna eller organen som tillämpar dessa förfaranden har få eller inga valmöjligheter alls.

⁴⁷ Pressmeddelande IP/05/737, 15.6.2005.

⁴⁸ Rådets förordning (EEG) nr 1768/92 av den 18 juni 1992 om införande av tilläggsskydd för läkemedel (EGT L 182, 2.7.1992, s. 1.).

Förekomsten av korrigerande åtgärder enligt andra rättsliga bestämmelser utesluter i sig själva inte tillämpning av artikel 82 i EG-fördraget, även om de omfattar aspekter av utestängningsåtgärder. Kommissionen beslutade att det inte finns någon anledning att begränsa tillämpligheten av konkurrensreglerna till situationer där sådant beteende inte bryter mot andra lagar och där det inte finns några andra korrigerande åtgärder.

4. Missbruk av tillståndsförfaranden för läkemedel

Det andra missbruket ägde rum i slutet av 1990-talet och bestod i AZ:s begäran om avregistrering av dess försäljningstillstånd för Loseckapslar i Danmark, Norge och Sverige i samband med att Loseckapslar drogs tillbaka från marknaden och Losec MUPS-tabletter introducerades i dessa tre länder.

Den selektiva avregistreringen avlägsnade det försäljningstillstånd som producenter av generika och parallellimportörer vid den tidpunkten behövde som referens för att komma in och/eller stanna kvar på marknaden.

Kommissionen fann att AZ genom detta beteende försökte utvidga, och delvis lyckades, att utvidga det beviljade skyddet mycket längre än den period som angavs i de tillämpliga reglerna.

Det andra missbruket kännetecknas också av avsikten att utestänga konkurrenter inom ramen för ett regelverk som karaktäriseras av små eller inga handlingsmöjligheter för de berörda myndigheternas del. Företag som har en dominerande ställning har, oavsett om de är privata eller offentliga, ett särskilt ansvar att använda specifika rättigheter på ett rimligt sätt i fråga om marknadstillträde för andra parter.

I sitt beslut noterade kommissionen att enskilda handlingar som innebär introduktion, tillbakadragande eller begäran om avregistrering normalt inte utgör missbruk.

2. INFORMATION, KOMMUNIKATION OCH MEDIA

2.1. Elektronisk kommunikation och posttjänster

Roamingavgifter för mobiltelefoni

76. Den 10 februari skickade kommissionen ett meddelande om invändningar avseende roaming (dvs. avgifter för användning av mobiltelefoner vid resor utomlands) till de tyska mobilnätoperatörerna *T-Mobile International AG & Co. KG* (nedan kallat "*T-Mobile*") och *Vodafone D2 GmbH* (nedan kallat "*Vodafone*"). Invändningarna avsåg de priser som både T-Mobile och Vodafone tillämpade gentemot operatörer av utländska mobilnät för internationell roaming på grossistnivå (de så kallade "Inter Operator Tariffs"). De preliminära slutsatserna från kommissionens utredning av T-Mobile innebar att företaget missbrukade sin dominerande ställning i Tyskland vad gäller tillhandahållande av internationella roamingtjänster på grossistnivå på sitt eget nät från och med 1997 och åtminstone till slutet av 2003 genom att ta ut oskäligen och alltför höga priser. Kommissionen har nått samma preliminära slutsatser vad gäller de priser som Vodafone tagit ut under åtminstone perioden från 2000 till slutet av 2003.

77. När det gäller bredbandstjänster accepterade kommissionen 2004 Deutsche Telekom AG:s (nedan kallat "DT") åtagande att upphöra med den marginalpress avseende delat tillträde till accessnät (delad access) i Tyskland, som preliminärt ansågs utgöra missbruk av dominerande ställning⁴⁹. Uppgörelsen baserade sig på den metod för marginalpress som fastställdes i *Deutsche Telekom*-beslutet⁵⁰. Efter samråd med den tyska tillsynsmyndigheten – Bundesnetzagentur (nedan kallad "BNetzA") – accepterades uppgörelsen av kommissionen, vilket ledde till att avgifterna för delad access sjönk avsevärt. Därefter började flera företag att bygga ut näten för att tillhandahålla bredbandstjänster på grundval av delad access. I en ansökan till BNetzA av den 24 maj meddelade DT dock att företaget avsåg att öka avgifterna för delad access igen. Efter att ha kontrollerat att detta skulle leda till att den tidigare marginalpressen återuppstod ingrep kommissionens avdelningar och begärde att DT skulle uppfylla sina åtaganden. För att förhindra kommissionen från att inleda ett formellt förfarande lämnade DT in en ny ansökan till BNetzA i vilken man ansökte om samma avgifter som 2004. BNetzA – som kommissionens avdelningar hade ett nära samarbete med i detta ärende – godkände slutligen grossistpriserna som var lägre än de som DT ansökt om och lägre än vad som krävdes för att DT skulle uppfylla sina åtaganden⁵¹. Kommissionen förväntar sig att de förbättrade villkoren för tillhandahållande av bredbandstjänster via delad access skall påverka konkurrensen positivt och öka bredbandsspridningen i Tyskland, vilket slutligen kommer att förbättra konsumenternas valmöjligheter och minska konsumentpriserna.

Branschutredning inom 3G-sektorn

78. I september avslutade kommissionen sin branschutredning av konkurrenssituationen på marknaden för nya mobilkommunikationssystem som kan överföra audiovisuellt innehåll (3G). Slutsatserna av branschutredningen presenterades offentligt den 27 maj och marknadsaktörerna lämnade synpunkter.
79. Branschutredningen, som var ett gemensamt initiativ av kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet, genomfördes 2004 och under första halvåret 2005, och inleddes därför att kommissionen ville säkerställa att tillgången till innehåll av idrottsevenemang, som är avgörande för utnyttjandet av nya mobiltjänster, inte hindras av konkurrensbegränsande beteende. Branschutredningen innehöll en omfattande översyn av beteendet hos alla aktörer som är engagerade i förvärv, återförsäljning och utnyttjande av mobilrättigheter till idrottsevenemang.

⁴⁹ Ärende COMP/38436 QSC, pressmeddelande IP/04/281, 13.1.2004.

⁵⁰ Se de förenade ärendena COMP/37451, 37578 och 37579, *Deutsche Telekom* (EUT L 263, 14.10.2003, s. 9) och pressmeddelande IP/03/717, 21.5.2003. Beslutet är överklagat hos förstainstansrätten som mål T-271/03 (EUT C 264, 1.11.2003, s. 29).

⁵¹ Se pressmeddelande IP/05/1033, 3.8.2005. Ett skäl till den ytterligare minskningen av grossistavgifterna för delad access är att BNetzA baserade sitt förhandstest av marginalpressen på DT:s kostnader (som låg till grund för *Deutsche Telekom*-beslutet) och på de förmodligen högre kostnaderna för en effektiv operatör. Därigenom beaktades de båda möjligheter som anges tillkännagivandet om tillämpning av konkurrensreglerna på tillträdesavtal inom telesektorn (EGT C 265, 22.8.1998, s. 2) om att fastställa ett test för marginalpress.

80. Cirka 230 organisationer svarade på den enkät som skickades ut 2004. Dessutom analyserade GD Konkurrens vid översynen av de insamlade uppgifterna 50 ärenden där konkurrensproblem uppstod vid försäljningen av 3G-rättigheter.
81. Resultatet av branschutredningen gav kommissionen en tydlig uppfattning om den nuvarande marknadsutvecklingen och de rådande marknads- och utnyttjandemönstren genom hela värdekedjan vad gäller sportinnehåll för mobilplattformar. Resultaten av branschutredningen och uppföljningsåtgärderna har beskrivits i en sammanfattande rapport.⁵²
82. I rapporten framhålls ett antal potentiellt konkurrensbegränsande affärsmetoder som upptäcktes under branschutredningen och som kan begränsa tillgången på innovativa mobiltjänster med sportinnehåll för konsumenterna. Rapporten fokuserar på följande fyra viktiga konkurrensproblem som upptäcktes vid utredningen:
- Paketförsäljning: när mäktiga mediaoperatörer har köpt alla audiovisuella rättigheter till viktiga idrottsevenemang i ett paket för att försäkra sig om ensamrätt för alla plattformar, utan att ha någon avsikt att utnyttja eller bevilja underlicenser till 3G-rättigheter.
 - Embargon: när alltför restriktiva villkor (allvarliga tidsembargon eller onödiga begränsningar av inslagens längd) åläggs mobilrättigheterna och begränsar den praktiska tillgången till 3G-innehåll.
 - Gemensam försäljning: när 3G-rättigheter förblir outnyttjade på grund av att kollektiva försäljningsorganisationer inte klarar av att sälja enskilda idrottsföreningars 3G-rättigheter.
 - Ensamrätt: när 3G-rättigheter fördelas med ensamrätt vilket leder till att mäktiga operatörer får monopol på viktiga evenemang.
83. I rapporten uppmanades marknadsaktörerna att se över sina affärsmetoder och att i tid åtgärda eventuella konkurrensbegränsande effekter till följd av deras affärsmetoder. I rapporten angavs också att GD Konkurrens tillsammans med de berörda nationella konkurrensmyndigheterna kommer att se över potentiellt skadliga situationer i enskilda fall med en nationell dimension som identifierats under branschutredningen.

Samrådsförfarande enligt artikel 7 i ramdirektivet (2002/21/EG)

84. Enligt EU:s regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster⁵³ är nationella tillsynsmyndigheter skyldiga att definiera relevanta marknader för elektroniska kommunikationer med beaktande av nationella omständigheter i enlighet med principerna i EU:s konkurrensregler.

⁵² Se följande webbplats:

http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/new_media/3g/

⁵³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33).

85. Efter marknadsanalysen skall de nationella tillsynsmyndigheterna anmäla planerade regleringsåtgärder avseende definition av relevanta marknader, huruvida företag med betydande marknadsinflytande har identifierats, samt vilka regleringsåtgärder som eventuellt har föreslagits till kommissionen. Kommissionen kan antingen utfärda kommentarer, som de nationella tillsynsmyndigheterna i så fall noggrant måste beakta, eller ålägga den nationella tillsynsmyndigheten att dra tillbaka den planerade åtgärden, om marknadsdefinitionen eller fastställandet av betydande marknadsinflytande inte är i överensstämmelse med gemenskapslagstiftningen. Under 2005 tog kommissionen emot 201 anmälningar från nationella tillsynsmyndigheter (en nettoökning i förhållande till 2004 med 89 anmälningar).
86. År 2005 antog kommissionen ett beslut med en begäran om att dra tillbaka anmälda åtgärder.⁵⁴ I det ärendet – som avsåg samtalsterminering på grossistnivå i fasta nät i Tyskland – hade de nationella tillsynsmyndigheterna föreslagit att Deutsche Telekom skulle klassificeras som en aktör med betydande marknadsinflytande på marknaden för tillhandahållande av termineringstjänster på grossistnivå på sitt eget nät. De nationella tillsynsmyndigheterna drog slutsatsen att de 53 alternativa fasta nätoperatörerna i Tyskland, mot bakgrund av Deutsche Telekom motverkande köparmakt, inte hade betydande marknadsinflytande vad gäller tillhandahållande av termineringstjänster på grossistnivå på sina respektive nät. Kommissionen ansåg dock att de nationella tillsynsmyndigheterna inte hade tillhandahållit tillräckliga bevis till stöd för argumentet om motverkande köparmakt.
87. Vidare bedömde kommissionen tre anmälningar där de nationella tillsynsmyndigheterna ansåg att två eller fler operatörer innehade kollektive dominans på en relevant marknad. I två av dessa ärenden drog den nationella tillsynsmyndigheten tillbaka anmälan innan kommissionen antagit något beslut, detta på grund av de preliminära invändningar kommissionens avdelningar framfört.⁵⁵ I det tredje ärendet – som avsåg marknaden för mobil tillgång och samtalsoriginering på grossistnivå i Irland – hade kommissionen inga invändningar mot den nationella tillsynsmyndighetens slutsatser om dominerande ställning.
88. Slutligen godtog kommissionen de franska tillsynsmyndigheternas förslag att i den relevanta marknaden för fast taltelefoni inkludera så kallade ”voice over the Internet protocol” (”VoIP”) tjänster som gör det möjligt för kunder att ringa och ta emot samtal på samma sätt som vid traditionella telefontjänster⁵⁶. Den franska tillsynsmyndigheten skiljer mellan rent Internetbaserade VoIP tjänster som omfattar direktmeddelanden (”instant messaging”) och annan Internetbaserad peer-to-peer-kommunikation, till exempel Skype, och VoIP tjänster som tillhandahålls av alternativa bredbandsoperatörer som har investerat i tillträde till accessnät och andra produkter för bredbandstillgång, och som följaktligen kan erbjuda sina kunder rösttjänster som är av högre kvalitet och fungerar på samma sätt som traditionell telefoni.

⁵⁴ Kommissionens beslut K(2005)1442 i ärende DE/2005/0144 som finns tillgängligt på följande webbplats: <http://forum.ec.europa.eu/Public/irc/info/ecctf/home>

⁵⁵ Ärende UK/2004/0111 (med avseende på tillhandahållande av överföringstjänster) och ärende FR/2005/0179. Tillkännagivanden om tillbakadraganden finns tillgängliga på följande webbplats: <http://forum.ec.europa.eu/Public/irc/info/ecctf/home>

⁵⁶ Kommissionens beslut i ärendena FR/2005/221 till FR/2005/0226, SG-Greffe (2005) D/205048.

89. Utöver och i kombination med EU:s konkurrensregler och det samrådsförfarande som anges i artikel 7 i ramdirektivet använder kommissionen överträdelseförfaranden enligt artikel 226 i EG-fördraget för att säkerställa att medlemsstaterna i) införlivar EG-direktiven i den nationella lagstiftningen och ii) införlivar dem korrekt. Det åligger GD Konkurrens att övervaka att medlemsstaterna följer ett av direktiven i EU:s regelverk för elektroniska kommunikationer, det så kallade konkurrensdirektivet⁵⁷. Konkurrensdirektivets syfte är främst att säkerställa att medlemsstaterna inte beviljar eller behåller några ensamrätter eller särskilda rättigheter för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster i strid mot artikel 86 i EG-fördraget, och följaktligen säkerställer att konkurrenskraftiga marknadsvillkor råder i hela EU.
90. Kommissionen gick vidare med överträdelseförfaranden mot de medlemsstater som var sena med att anta nödvändiga bestämmelser enligt nationell lagstiftning för att uppfylla kraven i konkurrensdirektivet. Under 2005 avslutade kommissionen de pågående förfarandena mot Belgien, Estland och Tjeckien när de hade meddelat kommissionen att de hade antagit nationella bestämmelser. Däremot fann EG-domstolen i en dom av den 14 april att Grekland ännu inte hade antagit nödvändiga bestämmelser för att följa konkurrensdirektivet.⁵⁸ På liknande sätt fann domstolen den 16 juni att Luxemburg inte hade lyckats anta nödvändiga bestämmelser för att följa det direktivet⁵⁹. Den 23 juni meddelade dock Luxemburg kommissionen att man hade antagit bestämmelser som kommer att anpassa landets lagstiftning till konkurrensdirektivet.
91. År 2004 uppmärksammades kommissionen på att det finns lagstiftning i Sverige som ålägger TV-programföretag att köpa markbundna sändnings- och överföringstjänster enbart från det statligt ägda företaget Teracom AB. Därför inledde kommissionen ett överträdelseförfarande mot Sverige.⁶⁰ Den svenska regeringens svar på kommissionens formella underrättelse – som avsåg analoga sändningstjänster – innehöll inte något klart åtagande om att upphöra med överträdelsen inom rimlig tid. Därför antog kommissionen den 16 mars ett motiverat yttrande mot Sverige enligt artikel 226 i EG-fördraget. Kravet att programföretag måste köpa analoga sändningstjänster uteslutande från Teracom strider enligt kommissionen mot konkurrensdirektivet. Ytterligare utredningar 2005 visade att den svenska regleringen av digitala sändningar hade liknande effekter. Programföretag som vill distribuera sina sändningar via ett digitalt markbundet nät i Sverige måste samarbeta med Teracom när det gäller vissa grundläggande aspekter i den digitala distributionskedjan (till exempel multiplextjänster). Kommissionen fann att Teracom

⁵⁷ Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 249, 17.9.2002, s. 21). GD Informationssamhället ansvarar för att medlemsstaterna följer de övriga direktiven i regelverket för elektroniska kommunikationer.

⁵⁸ Dom av den 14 april 2005 i mål C-299/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Grekland.

⁵⁹ Dom av den 16 juni 2005 i mål C-349/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Storhertigdömet Luxemburg.

⁶⁰ Förfarande 2004/2197 – Avreglering – Sverige – Överträdelse av direktiv 2002/77/EG.

i själva verket också har beviljats en särskild eller exklusiv rättighet avseende digitala sändningstjänster som utgör en överträdelse av konkurrensdirektivet. Därför översände kommissionen en kompletterande formell underrättelse till den svenska regeringen den 12 oktober.

92. Samma dag sände kommissionen en formell underrättelse till Ungern där den angav att den ungerska medielagen strider mot konkurrensdirektivet. Genom att begränsa kabel-TV-operatörernas rättigheter att tillhandahålla sändnings- och överföringstjänster på ett område som inte får omfatta mer än en tredjedel av befolkningen begränsar den ungerska medialagen rätten att etablera eller tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, och förhindrar att kabel-TV-marknaden konsolideras ytterligare. Ett upphävande av denna begränsning skulle öka konkurrensen mellan kabeloperatörerna respektive mellan kabeloperatörerna och de operatörer som använder andra typer av infrastrukturer.

Posttjänster

93. EU:s konkurrenspolitik inom postsektorn tillämpas mot bakgrund av en fortfarande oavslutad avreglering av postmarknaderna. I den utsträckning som det är nödvändigt för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna fungerar på ekonomiskt balanserade villkor får medlemsstaterna enligt postdirektivet⁶¹ reservera vissa posttjänster för de operatörer som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och som fortfarande står för en stor del av marknaden. Enligt postdirektivet skall kommissionen senast den 31 december 2006 lägga fram förslag om att, vid behov, avreglera EU:s postmarknad fullt ut senast 2009. Vissa medlemsstater har upphävt sina monopol eller har informerat om planer på att göra detta före det utsatta datumet.
94. Mot bakgrund av detta undersökte kommissionen lagförslag om posttjänster i ett antal medlemsstater 2005. Kommissionen ansåg att Tjeckiens förslag till postlag innehöll bestämmelser som skulle ha utsträckt den etablerade operatörens monopol utöver postdirektivets räckvidd och på nytt således skulle ha monopoliserat en marknad som tidigare hade öppnats för konkurrens i den medlemsstaten. Kommissionen anser att om de exklusiva rättigheterna inte sträcker sig utöver de posttjänster som får omfattas av monopol, enligt definitionen i postdirektivet, kan de vid första påseendet vara berättigade mot bakgrund av artikel 86.2⁶². Efter informella kontakter mellan kommissionen och den tjeckiska regeringen ändrades lagen så att monopolet inte utvidgades och konkurrensen tilläts att utvecklas ytterligare på den berörda marknaden.

⁶¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (EGT L 15, 21.1.1998, s. 25) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/39/EG av den 10 juni 2002 om ändring av direktiv 97/67/EG för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i gemenskapen (EGT L 176, 5.7.2002, s. 21).

⁶² Meddelande från kommissionen om tillämpningen av konkurrensreglerna inom postsektorn och om utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänster (EGT C 39, 6.2.1998, s. 2, punkt 5.4).

95. Vidare utreder GD Konkurrens för närvarande viss praxis som kan förhindra konkurrens i fråga om gränsöverskridande post inom gemenskapen, som i princip har avreglerats enligt EU:s konkurrensregler. I de flesta av dessa fall avser de påstådda missbruket praxis som utsträcker den dominerande ställningen från marknaden för monopoltjänster till näraliggande marknader som är öppna för konkurrens. Sådan praxis kommer förmodligen att öka i takt med att avregleringen fortskrider. Därför måste kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna vara fortsatt vaksamma för att säkerställa att konkurrensbegränsande beteenden inte omintetgör de positiva effekterna med den successiva avregleringsprocess som rådet och parlamentet har fattat beslut om.

2.2. Media

Tyska Bundesliga

96. Den 19 januari antog kommissionen ett beslut om tyska Bundesliga⁶³ – det första åtagandebeslutet enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 1/2003. Beslutet förklarade den tyska fotbollsligans åtaganden avseende den gemensamma och exklusiva försäljningen av medierättigheter till fotbollsmatcher rättsligt bindande och avslutade förfarandena.
97. I och med beslutet om Bundesliga bekräftade kommissionen sin antitrustpolitik inom mediaområdet när det gäller försäljning och förvärv av värdefulla audiovisuella rättigheter till sportevenemang. Eftersom mediasektorns struktur innebär att ett begränsat antal operatörer handlar med ett litet antal värdefulla och exklusiva rättigheter till sportevenemang uppstår ofta konkurrensproblem inom denna sektor. Bland leverantörerna finns ofta bara ett fåtal företag som tillhandahåller rättigheter till viktiga sportevenemang. Koncentrationen bland leverantörerna ökas genom gemensam försäljning, dvs. sammanslagning av klubb rättigheter och marknadsföring genom ett enda organ.⁶⁴ Koncentrationen är också betydande bland köparna, vilket kan leda till att det uppstår problem med tanke på koncentrationens potentiella effekter på tillgången till innehåll för andra operatörer på marknaden.⁶⁵
98. Kommissionen gjorde en preliminär bedömning den 18 juni 2004 enligt artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1/2003 som har gjorts tillgänglig för ligaföreningen och tyska fotbollsforbundet. Enligt denna preliminära bedömning ledde tyska fotbollsforbundets gemensamma och exklusiva försäljning av medierättigheter till ett antal konkurrensproblem. Klubbarna i Bundesliga förhindrades eventuellt från att själva sälja sina rättigheter till programföretag och/eller mellanhänder, och särskilt från att fatta oberoende kommersiella beslut om pris och innehåll i rättighetspaketen, vilket således uteslöt konkurrens mellan klubbarna vad gäller försäljning av rättigheter. Eftersom tillgång till sportprogram är viktigt för programföretag och nya mediaoperatörer, som konkurrerar om reklaminkomster och abonnemang, skulle det

⁶³ COMP/37214 – Gemensam försäljning av medierättigheter till tyska Bundesliga. Den fullständiga texten finns på DG Konkurrens webbplats:
<http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/cases/decisions/37214/en.pdf>

⁶⁴ Se kommissionens beslut om UEFA Champions League (EUT L 291, 8.11.2003, s. 25) som behandlar frågan om gemensam försäljning.

⁶⁵ Ett antal kommissionsbeslut i koncentrationsärenden har behandlat denna fråga, till exempel Newscorp/Telepiù, ärende COMP/M.2876 av den 2 april 2003.

tyska fotbollförbundets gemensamma försäljning av rättigheter dessutom ha kunnat påverka efterföljande led på TV-marknaden och nya mediemarknader negativt genom begränsning av produktionen och utestängning från tillträde.

99. För att lösa dessa konkurrensproblem erbjöd det tyska fotbollförbundet åtaganden som innebar betydande ändringar av dess gemensamma försäljningspolitik.⁶⁶ De föreslagna åtagandena marknadsstestades i ett tillkännagivande som offentliggjordes enligt artikel 27.4 i förordning (EG) nr 1/2003.⁶⁷ För att förhindra risken för utestängningseffekter i efterföljande marknadsled skulle mediarättigheterna säljas genom ett anbudsförfarande på icke-diskriminerande och öppna villkor. Samtidigt som det erkänns att det krävs en viss grad av exklusivitet för att slå vakt om sporträttigheternas värde har risken för långsiktig utestängning från marknaden åtgärdats genom ett åtagande om att begränsa löptiden för de exklusiva vertikala licensavtalen till högst tre säsonger. Längre löptider skulle enligt kommissionens preliminära bedömning riskera att en framgångsrik köpare skulle kunna skaffa sig en dominerande ställning på marknaden genom att reducera spelrummet för effektiv *ex ante* konkurrens i samband med framtida anbudsförfaranden.
100. För att göra det möjligt för ett antal presumtiva köpare att lämna anbud på de audiovisuella rättigheterna accepterade det tyska fotbollförbundet att exklusiviteten skulle begränsas genom att rättigheterna delades upp i ett rimligt antal separata paket, som skulle utformas på ett sådant sätt att varje paket kan utnyttjas enskilt av en operatör. Försäljning av flera meningsfulla paket skulle göra det möjligt för mindre inflytelserika operatörer som förfogar över begränsade resurser att lämna anbud på rättigheter som passar deras behov. Vissa paket skulle vara reserverade för särskilda marknader/plattformar. Det föränderliga värdet på rättigheter för olika distributionsplattformar kan leda till att tillgången till sporträttigheter begränsas för marknadsoperatörer på vissa nya marknadsplattformar. Genom att reservera paket för vissa distributionsplattformar blir det möjligt för gratis- och betal-TV-operatörer, mobiloperatörer och tillhandahållare av Internettjänster att köpa rättigheter.
101. För att minska risken för att produktionen begränsas till följd av gemensam försäljning av exklusiva rättigheter skulle klubbarna behålla rätten att sälja vissa rättigheter enskilt. En reservklausul skall säkerställa maximalt utnyttjande av rättigheterna och se till att det inte förekommer outnyttjade rättigheter, dvs. rättigheter som det tyska fotbollsförbundet inte lyckats sälja eller som köpare av rättigheter inte utnyttjar fullt ut. Outnyttjade rättigheter skall återgå till klubbarna för enskilt utnyttjande på icke-exklusiv grund.
102. Kommissionen accepterade en övergångsfas⁶⁸ vad gäller åtagandenas ikraftträdande för att säkerställa att åtgärderna överensstämmer med konkurrensreglerna, utan att den tyska fotbollsligans verksamhet riskeras.

⁶⁶ MEMO 05/16 innehåller en omfattande sammanfattning av åtagandena och en närmare beskrivning av rättighetspaketen.

⁶⁷ EUT C 229, 14.9.2004, s. 15.

⁶⁸ De ändringar som avser TV och (delvis) Internet kommer att träda i kraft den 1 juli 2006. Alla övriga ändringar tillämpades från och med den 1 juli 2004.

103. I beslutet anges att det bara avser det tyska fotbollförbundets gemensamma och exklusiva försäljningspolitik med avseende på den första och andra tyska professionella fotbollsligan för män och inte omfattar konkurrensproblem till följd av enskilda licensavtal. Beslutet betonar därför att framtida kommissionsutredningar inte är uteslutna, särskilt om en enskild köpare köper fler än ett av rättighetspaketet.
104. Det tyska fotbollförbundets åtaganden ledde till en betydande förbättring av tillgången på TV- och radioinnehåll, särskilt för operatörer på de nya mediemarknaderna. Därför följer de kommissionens politik om att säkerställa maximal tillgänglighet vad gäller innehåll för att främja innovationer och begränsa koncentrationstendenser på mediemarknaderna genom att beakta tittarnas intressen fullt ut.

*Football Association Premier League*⁶⁹

105. I november meddelade kommissionen att FA Premier League (nedan kallad "FAPL") hade gjort åtaganden med avseende på sin gemensamma marknadsföring i Storbritannien av rättigheter till fotbollsmatcher i Premier League. Detta var ett resultat av ett meddelande om invändningar 2002 och ett offentligt samråd om en första uppsättning åtaganden i april 2004. Åtagandena skall gälla för försäljning av rättigheter från och med 2007 års fotbollssäsong. Åtagandenas huvudsyften är att skapa mindre och mer balanserade paket med TV-rättigheter för att säkerställa att ingen köpare kan köpa alla paket och att försäljningen av rättigheterna genomförs på ett rättvist sätt. I detta syfte har FAPL åtagit sig att sälja paketen till den fristående köpare som bjuder högst för varje paket och säkerställa att förfarandet övervakas av en oberoende förvaltare. Åtagandena omfattar flera andra element som innebär upphävande av produktionsbegränsningar avseende olika mediarättigheter. På grundval av dessa åtaganden skulle kommissionen 2006 kunna anta ett beslut i enlighet med artikel 9 i förordning (EG) nr 1/2003.

2.3. IT-industri, Internet och hemelektronik

Microsoft

106. Den 28 juli antog kommissionen ett beslut om en övervakande förvaltare i Microsoft-ärendet.⁷⁰ I artikel 7 i kommissionens beslut av den 24 mars 2004 i Microsoft-ärendet (nedan kallat "beslutet") anges att en lämplig mekanism skall inrättas för att övervaka att Microsoft följer beslutet, däribland en övervakande förvaltare som skall vara oberoende av Microsoft. Detta är ett av de sällsynta tillfällen när kommissionen har använt en förvaltare för att övervaka efterlevnaden av ett föreläggande om att upphöra med en åtgärd enligt artikel 82 i EG-fördraget. Förvaltare används oftare för att övervaka efterlevnaden i koncentrationsärenden.
107. Förvaltarens huvudansvar är att tillhandahålla kommissionen expertutlåtanden i fråga om efterlevnaden av beslutet. Förvaltaren skall i synnerhet underrätta kommissionen om i) Microsoft tillhandahåller fullständig och korrekt information om kompatibiliteten i rätt tid och inte ålägger några orimliga eller diskriminerande

⁶⁹ Ärende COMP/38173, se pressmeddelande IP/05/1441, 17.11.2005.

⁷⁰ K(2005) 2988 slutlig.

begränsningar avseende tillgången på eller användningen av sådan information, och om ii) den version av Windows operativsystem för persondatorer som Microsoft tillhandahåller enligt beslutet fungerar fullt ut och inte innehåller Windows Media Player, och om konkurrerande försäljare av mediaspelare inte har en nackdel i förhållande till Windows Media Player med avseende på kompatibiliteten med Microsofts dominerande operativsystem för persondatorer. I detta syfte skall förvaltaren ha tillgång till källkoden för Microsofts operativsystem för persondatorer och servrar. Microsoft skall stå för alla kostnader avseende utnämning av och ersättning till förvaltaren. Förvaltaren utsågs den 4 oktober bland ett antal kandidater som presenterats av Microsoft.

108. Efter det att Microsofts ansökan om interimistiska åtgärder hade avslagits den 22 december 2004 inledde kommissionen diskussioner med Microsoft om efterlevnaden av beslutet. Vad gäller kompatibilitetsåtgärden (artikel 5 i beslutet) inriktade sig kommissionen på Microsofts skyldighet att tillhandahålla fullständig och korrekt information som skulle göra det möjligt för Microsofts konkurrenter att utveckla operativsystem för arbetsgruppsservrar som är kompatibla med Windows persondatorer och servrar på samma nivå som Microsoft egna operativsystem för servrar. För att fullgöra denna skyldighet tillhandahöll Microsoft en teknisk beskrivning av den relevanta programvaran ("protokoll") som används vid kommunikation mellan Windows persondatorer och arbetsgruppsservrar ("teknisk dokumentation").
109. Denna tekniska dokumentation granskades av förvaltaren, kommissionens tekniska experter samt flera tredje parter. De drog allihop slutsatsen att dokumentationen inte tillhandahöll tillräcklig information för att kunna bygga konkurrenskraftiga kompatibla operativsystem för arbetsgruppsservrar.
110. Den andra frågan med avseende på hur väl Microsoft följer den kompatibilitetsåtgärd som kommissionen diskuterade ingående med Microsoft 2005 gäller om Microsofts villkor för tillgång till och användning av teknisk dokumentation är rimliga för de företag åtgärden avser. Inledningsvis tillhandahöll Microsoft ett antal avtal med de villkor som företaget avsåg att tillämpa gentemot företag som var intresserade av att använda den tekniska dokumentationen. Efter diskussioner med GD Konkurrens ändrade Microsoft dessa avtal flera gånger. GD Konkurrens genomförde också ett marknadstest för att samråda med berörda företag om Microsofts förslag.
111. Mot bakgrund av resultaten från marknadstestet och på grundval av expertyttrandena om den tekniska dokumentationen beslutade kommissionen att inleda ett förfarande mot Microsoft för att tvinga företaget att fullgöra skyldigheterna enligt beslutet. Följaktligen antog kommissionen den 10 november ett beslut enligt artikel 24.1 i förordning (EG) nr 1/2003 (nedan kallat "artikel 24.1-beslutet"). Detta beslut är det första steget i ett förfarande enligt artikel 24 i förordningen. Genom beslutet ålades Microsoft ett vite på 2 miljoner euro per dag från och med den 15 december om företaget inte skulle fullgöra skyldigheterna enligt artikel 5 a och c i beslutet, dvs. dess skyldigheter att i) tillhandahålla fullständig och korrekt information om kompatibiliteten och ii) tillhandahålla informationen på rimliga villkor.
112. Den 21 december offentliggjorde kommissionen ett meddelande om invändningar i samband med förfarandet enligt artikel 24 med avseende på Microsofts skyldighet att tillhandahålla fullständig och korrekt information om kompatibiliteten.

Kommissionens invändningar stöddes av ytterligare rapporter från förvaltaren där man drog slutsatsen att den tekniska dokumentation som Microsoft tillhandahållit till följd av artikel 24.1-beslutet fortfarande var ofullständig och oriktig.

3. TJÄNSTER

3.1. Finansiella tjänster

113. En effektiv marknad för finansiella tjänster krävs för att säkerställa en flexibel och dynamisk europeisk ekonomi som leder till ökad produktivitet, tillväxt och fler arbetstillfällen. Konkurrenspolitiken och politiken för den inre marknaden kompletterar varandra och kan underlätta en integrerad och konkurrenskraftig marknad för alla finansiella tjänster. Kommissionen stärker konkurrensen inom finansiella tjänster genom riktad användning av branschutredningar, enskilda ärenden och ytterligare utveckling av konkurrenspolitiken inom detta område.

Branschutredning inom sektorn för finansiella tjänster

114. På grundval av sina befogenheter enligt artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 inledde kommissionen den 13 juni utredningar av sektorn för finansiella tjänster. Motiveringen till branschutredningarna angavs i ett meddelande från kommissionsledamoten med ansvar för konkurrensfrågor i samförstånd med kommissionsledamoten med ansvar för inre marknaden och tjänster.⁷¹
115. Utredningarna avser två viktiga sektorer inom området för finansiella tjänster, dvs. banktjänster till privatpersoner och mindre företag respektive företagsförsäkringar. Dessa utredningar görs samtidigt. När det gäller banktjänster till privatpersoner och mindre företag granskar kommissionen betalkortsområdet och bastjänsterna inom området för banktjänster till privatpersoner och mindre företag, till exempel löpande konton och finansiering för små och medelstora företag⁷². Utredningen av betalkortsområdet bygger på marknadskunskaper som kommissionen redan har förvärvat genom olika konkurrensärenden. När det gäller banktjänster till privatpersoner och mindre företag kommer utredningen bland annat att omfatta den bristande marknadsintegrationen, faktiska valmöjligheter på efterfrågesidan och hinder för att komma in på marknaden.
116. Utredningen av företagsförsäkringssektorn kommer i synnerhet att omfatta i vilken utsträckning försäkringsgivare och branschföreningar för försäkringsföretag samarbetar vad gäller till exempel fastställande av standardvillkor.⁷³ Även om ett sådant samarbete kan vara effektivt i många fall, kan eventuellt snedvridande former

⁷¹ Se följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/financial_services/communication_en.pdf

⁷² Se följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/financial_services/decision_retailbanking_en.pdf

⁷³ Se följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/financial_services/decision_insurance_en.pdf

av samarbete försämbra för efterfrågesidan när det gäller att förhandla om villkoren för täckning och dessutom begränsa konkurrens och innovation på marknaden.

117. Analysen av branschutredningarna bygger till stor del på uppgifter från marknadsdeltagarna. På basis av artikel 18.1 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 gjorde till exempel kommissionen i juli en undersökning av betalkort på grundval av ett representativt urval av cirka 200 företag inom EU.

MasterCard Europe/International (multilaterala förmedlingsavgifter)

118. Kommissionens utredning av MasterCards multilaterala förmedlingsavgift inleddes den 24 september 2003 och fortsatte under 2005. När detaljhandlarna hade informerat kommissionen om att bankerna fortfarande tvekade att offentliggöra storleken på den multilaterala förmedlingsavgiften, accepterade Visa och MasterCard att förbättra insynen genom att publicera sina respektive multilaterala förmedlingsavgifter och de kostnadslag som beaktats vid fastställandet av avgifterna på sina respektive webbplatser.⁷⁴ Även om MasterCard avskaffade vissa nätregler⁷⁵ och accepterade att införa en ny licens för gränsöverskridande förvärv med Maestro bankkort, nåddes ingen överenskommelse om kommissionens huvudproblem, dvs. sammansättningen av MasterCards multilaterala förmedlingsavgift.

Värdepappershandel, clearing och avveckling

119. Det krävs effektiva kapitalmarknader för att tillväxt- och sysselsättningsmålen i Lissabonstrategin skall kunna uppnås. Eftersom konkurrens kan bidra till att främja effektiviteten är tillämpning av konkurrensreglerna inom denna tekniskt invecklade, men ekonomiskt mycket betydelsefulla sektor, en prioritet.
120. Kommissionen utredde en eventuell överträdelse av artikel 82 i EG-fördraget i samband med Euronexts svar på konkurrens från Londonbörsen vid handel med nederländska värdepapper. De frågor som utreddes var eventuella rabatter och utestängande beteende. I oktober beslutade GD Konkurrens att inte fortsätta med utredningen eftersom det i ett inledande skede inte kunde fastställas några bevis om missbruk. Minskningen av Euronexts priser hade verkligen kommit användarna till nytta och Londonbörsens fortsatta närvaro på den nederländska värdepappersmarknaden verkade hindra Euronext från att gå tillbaka till sin ursprungliga prisnivå.
121. Efter det utvidgade samrådet med marknaden publicerade GD Konkurrens en rapport som beställts från konsultföretaget London Economics om värdepappershandel, clearing och avveckling på reglerade marknader i de 25 medlemsstaterna.⁷⁶ I rapporten beskrivs infrastrukturerna på de nationella marknaderna och tendenserna på europatäckande nivå granskas. Slutsatserna att användarna har få eller inga valmöjligheter när det gäller placering av sina system för clearing och avveckling fick GD Konkurrens att inrikta sina vidare efterforskningar på det ekonomiska och

⁷⁴ Se följande webbplatser: <http://www.visaeurope.com/aboutvisa/overview/fees/interchangelevels.jsp> och http://www.mastercardintl.com/corporate/mif_information.html

⁷⁵ Den så kallade regeln om inga tilläggsavgifter/regeln om ingen diskriminering och regeln om att ingen utgivning får ske utan anslutning; se nyhetsbrevet om konkurrenspolitiken 2005, nr 2, s. 57.

⁷⁶ Pressmeddelande IP/05/1032, 2.8.2005.

rättsliga förhållandet mellan de olika tillhandahållarna och användarna av tjänsterna. Syftet med det pågående arbetet är att fastställa om mer konkurrens på dessa marknader skulle medföra fördelar för användarna, särskilt i form av lägre kostnader.

Flygförsäkring

122. Efter en utredning av kommissionen för att fastställa om viss praxis inom flygförsäkringsbranschen efter den 11 september 2001 utgjorde en överträdelse av artikel 81 i EG-fördraget gjorde ledande europeiska flygförsäkringsföretag en översyn av praxis för att främja mer konkurrens och insyn.⁷⁷
123. Utredningen hade visat att flygförsäkringsföretagens befintliga samarbetsstrukturer hindrade marknaden från att fungera så väl som den borde, och att förbehåll mot alltför mycket samarbete mellan försäkringsföretagen skulle kunna stärka konkurrensen. Mot bakgrund av de åtaganden som gjordes lade kommissionen ner utredningen.
124. Branschorganisationerna International Underwriting Association of London och Lloyd's Market Association har skrivit under åtagandena som bland annat föreskriver ökad insyn i de viktiga branschkommittéerna i London, däribland den kommitté som fastställer standardformuleringar för flygförsäkringsavtal och klausuler. I åtagandena anges det dessutom att om en oförutsedd kris till följd av krig eller terrorism skulle uppstå skall försäkringsföretagen begränsa alla samordnade åtgärder till vad som är outhärligt för att säkerställa fortsatt tillgång till kapacitet och som begränsar effekterna på konkurrensen till ett minimum.

3.2. Transport

3.2.1. Lufttransport

Austrian Airlines / SAS

125. 1999 anmälde SAS och Austrian Airlines ett samarbetsavtal till kommissionen för att få ett individuellt undantag. Enligt avtalet samarbetade parterna på alla linjer över hela världen, med det mest långtgående samarbetet fanns på flyglinjerna mellan Österrike och de nordiska länderna. Efter diskussioner med GD Konkurrens ingick parterna 2002 ett ändrat samarbetsavtal, som dock fortfarande gav upphov till konkurrensproblem på flyglinjerna Wien-Köpenhamn och Wien-Stockholm. Därför erbjöd parterna ett åtgärds paket som bland annat innehöll tillgång till ankomst- och avgångstider, avtal om interlining, tillgång till bonusprogram och begränsad trafiktäthet. Den 22 september offentliggjorde kommissionen ett tillkännagivande⁷⁸ enligt artikel 27.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 där man publicerade en kortfattad sammanfattning av samarbetsavtalet och huvudinnehållet i åtagandena.

⁷⁷ Pressmeddelande IP/05/361, 23.3.2005.

⁷⁸ EUT C 233, 22.9.2005, s. 18.

126. Den 15 juli och den 23 december antog kommissionen de första fem besluten⁸⁰ enligt rådets förordning (EG) nr 847/2004 om förhandling om och genomförande av luftfartsavtal mellan medlemsstater och tredje länder. I dessa beslut fastställde kommissionen de kriterier enligt vilka den bedömde de avtal som förhandlats fram av medlemsstaterna i syfte att tillåta att medlemsstaterna preliminärt tillämpar eller ingår sådana avtal. I linje med fast rättspraxis⁸¹ angav kommissionen också i besluten att dess befogenheter enligt bestämmelserna i förordning (EG) nr 847/2004 inte tillåter den att godkänna ett resultat som på något annat sätt strider mot EU-lagstiftningen.
127. Enligt fast rättspraxis kräver artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget, jämförda med artikel 10 i EG-fördraget, att medlemsstaterna inte vidtar eller upprätthåller åtgärder, inte ens i form av lag eller annan författning, som kan förta den ändamålsenliga verkan av de konkurrensregler som är tillämpliga på företag. Domstolen har förklarat att detta särskilt skulle vara fallet⁸² om en medlemsstat ålade eller främjade avtal, beslut eller samordnade förfaranden som strider mot artikel 81 i EG-fördraget, eller förstärkte deras verkningar. En ansevärd andel av de bilaterala luftfartsavtal som ingåtts mellan medlemsstater och tredje land kräver eller uppmanar de lufttrafikföretag som utsetts enligt avtalen att komma överens om eller samordna priser och/eller kapacitet.
128. I sina beslut enligt förordning (EG) nr 847/2004 hävdar kommissionen att dessa luftfartsavtal utgör en överträdelse av artikel 10 jämförd med artikel 81 i EG-fördraget. I enlighet med detta har kommissionen godkänt att medlemsstaterna preliminärt tillämpar eller ingår sådana avtal, bland annat på villkor att de bestämmelser som bryter mot artiklarna 10 och 81 i EG-fördraget ändras så att de överensstämmer med EU-lagstiftningen senast 12 månader efter anmälan av besluten.
129. De fem beslut som antogs av kommissionen enligt förordning (EG) nr 847/2004 tillät ingående av eller preliminär tillämpning av luftfartsavtal som medlemsstaterna förhandlat fram med tredje land, bland annat under förutsättning att överträdelserna av artiklarna 10 och 81 i EG-fördraget upphör i 45 fall.

Förhandlingar mellan EU och USA om ett öppet luftfartsområde

130. Den 18 oktober slutförde kommissionen en preliminär text till ett nytt avtal med USA som skall ersätta de befintliga bilaterala avtal som ingåtts av medlemsstaterna. Rådets (transport) slutliga godkännande av detta första avtal är kopplat till resultatet av en lagstiftningsprocess som initierats av USA:s transportdepartement om att utöka

⁷⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 847/2004 av den 29 april 2004 om förhandling om och genomförande av luftfartsavtal mellan medlemsstater och tredje länder (EUT L 157, 30.4.2004, s. 7).

⁸⁰ Kommissionens beslut K(2005)2667 och K(2005)2668 av den 15 juli 2005 samt kommissionens beslut K(2005)5736, K(2005)5737 och K(2005)5740 av den 23 december 2005.

⁸¹ Dom av den 15 juni 1993 i mål C-225/91, Matra SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, Rec. 1993, s. I-03203, punkt 41.

⁸² Dom av den 21 september 1988 i mål 267/86, Pascal Van Eycke mot SA ASPA, Rec. 1988, s. 04769 (Svensk specialutgåva s. 00587).

möjligheterna för utländska medborgare att investera och delta i förvaltning av amerikanska luftföretag. Om avtalet godkänns skulle det tillåta alla flygbolag från USA och EU att flyga mellan alla städer i EU och USA, att bedriva verksamhet utan begränsningar om antalet flyg, vilka flygplanstyper som används eller vilka linjer som väljs, inklusive obegränsade rättigheter att flyga bortom EU och USA till platser i tredje länder, att fritt fastställa biljettpriser i enlighet med efterfrågan på marknaden, och att ingå samarbetsavtal med andra flygbolag, däribland code-sharing och leasing. Detta avtal kommer att skapa en ny ram för samarbete mellan kommissionen och det amerikanska transportministeriet inom konkurrenslagstiftning och konkurrenspolitik som avser lufttransporter. För ytterligare upplysningar se även avsnittet Internationell verksamhet, del IV.B.2.

3.2.2. Landtransporter

131. Den 20 juli lade kommissionen fram ett reviderat förslag om allmän trafikplikt och kontrakt vad gäller persontransporter på väg, järnväg och inre vattenvägar.⁸³ Tidigare hade kommissionen lagt fram förslag 2000 och 2002, men dessa fick inte det godkännande som krävs av Europaparlamentet och rådet. Förslaget innehåller krav på avtal mellan myndigheter och operatörer om allmän trafikplikt vad gäller tillhandahållande av persontransporter. Kraven innebär att allmänna trafikleder skall omfattas av vissa regler, till exempel öppenhet i fråga om de parametrar som gäller för den ersättning som beviljas för allmän trafikplikt, kostnadsöverensstämmelse och vissa krav på offentliggörande. Förslaget innehåller även krav på allmän upphandling för regionala och lokala busslinjer och järnvägslinjer, så länge som de inte drivs av en intern operatör (dvs. en operatör som kontrolleras av den lokala eller regionala myndigheten).

3.3. Distribution och andra tjänster

3.3.1. Professionella tjänster

Inledning

132. Kommissionens arbete inom sektorn för professionella tjänster fortsatte med offentliggörandet av dess första uppföljningsrapport till 2004 års rapport om konkurrens inom sektorn för professionella tjänster⁸⁴. I 2004 års rapport analyserades möjligheterna till reformer eller modernisering av särskilda yrkesmässiga regler. Den baserade sig på resultaten från en omfattande lägesanalys som GD Konkurrens hade gjort av medlemsstaternas regleringar inom denna sektor och inriktade sig på sex yrken – advokater, notarier, ingenjörer, arkitekter, apotekare och revisorer (inklusive det angränsande yrket skatterådgivare) – och analyserade i detalj fem centrala konkurrensbegränsningar, dvs. i) fasta priser, ii) rekommenderade priser, iii)

⁸³ Förslaget skall ersätta rådets förordning (EEG) nr 1191/69 av den 26 juni 1969 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar (EGT L 156, 28.6.1969. s. 1).

⁸⁴ Rapporten finns tillgänglig på följande webbplats:
http://ec.europa.eu/comm/competition/liberal_professions/final_communication_en.pdf (Rapporten kompletterades med den lägesanalys av regleringen av yrkesmässiga tjänster som genomfördes i de tio nya medlemsstaterna och som finns tillgänglig på följande webbplats: http://ec.europa.eu/comm/competition/liberalization/conference/overview_of_regulation_in_the_eu_professions.pdf).

reklamreglering, iv) inträdeskrav och exklusiva uppgifter, och v) reglering som styr företagsstruktur samt yrkesutövning inom flera yrken.

133. På grundval av detta drog man slutsatsen att sektorn för professionella tjänster karaktäriserades av begränsande regler – av vilka en del förekom sedan lång tid tillbaka – som begränsade konkurrensen i onödan och skadade användarna av professionella tjänster – särskilt konsumenterna. Till exempel förekom föråldrade regler om fasta priser, reklamförbud och förbud mot samarbete mellan yrkesgrupperna. I 2004 års rapport uppmanades alla berörda att göra en gemensam ansträngning för att se över eller avskaffa oberättigade regler. Medlemsstaternas tillsynsmyndigheter och professionella organ uppmanades att frivilligt se över befintliga regler med hänsyn till om reglerna är nödvändiga för allmänhetens intresse, om de är proportionerliga och berättigade samt om de är nödvändiga för god yrkesutövning. I rapporten lovade man att återkomma med en rapport om framstegen 2005.

2005 års rapport Professionella tjänster – Utrymme för ytterligare reformer

134. Uppföljningsrapporten offentliggjordes den 5 september. Den består av två separata dokument. Det första är ett meddelande från kommissionen kallat Professionella tjänster – Utrymme för ytterligare reformer⁸⁵ och det andra, som bifogas meddelandet, är ett arbetsdokument från kommissionen om medlemsstaternas framsteg när det gäller att se över och avskaffa oberättigade konkurrensbegränsningar inom området för professionella tjänster.
135. I meddelandet ges en översyn av de enskilda medlemsstaternas framsteg när det gäller att se över och avskaffa oberättigade begränsningar sedan 2004 års rapport. Det innehåller även närmare uppgifter om de åtgärder som vidtagits inom denna sektor av de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen. I meddelandet uttalar man sig om reformtakten och föreslår en väg framåt. Kommissionens arbetsdokument underbygger meddelandet och innehåller en detaljerad analys av den information som insamlats i medlemsstaterna om de reformer som genomförts. Det innehåller också kritik av de motiveringar som medlemsstaterna har lagt fram för att kunna fortsätta med sina begränsande regler och betonar bästa praxis.
136. Rapporten innehåller en balanserad analys av framstegen som grundar sig på en jämförelse av medlemsstaternas rapporterade reformer och de befintliga reglerna under de senaste 18 månaderna. Syftet är att den rapporterade verksamheten skall ställas mot de befintliga reglerna. Detta är viktigt eftersom alla medlemsstater har olika utgångsläge. Vissa har relativt få regleringar, medan de professionella tjänsterna är kraftigt reglerade i andra medlemsstater.
137. I rapporten ges ett blandat intryck av reformverksamheten under 2004–2005. En handfull länder gör stora framsteg medan reformprocessen ännu inte har startat i andra länder.

⁸⁵

Uppföljningsrapporten finns tillgänglig på följande webbplats:
<http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/legislation/#liberal>

138. Kommissionens analys visar att olika faktorer hindrar framstegen i de flesta medlemsstaterna, däribland brist på nationellt politiskt stöd och bristande intresse för reformer hos de yrkesverksamma själva.
139. I rapporten noteras att majoriteten av de nationella konkurrensmyndigheterna numera är aktivt engagerade i att främja förändring tillsammans med kommissionen. Olika typer av arbete har inletts, bland annat bilaterala diskussioner med nationella tillsynsmyndigheter och professionella organ, lägesanalyser och sektorstudier. De nationella konkurrensmyndigheterna tillämpar också aktivt EU:s konkurrensregler på ärenden i de berörda länderna. Elva ärenden har inletts bland de sex yrken som utvalts för närmare undersökning sedan februari 2004.
140. För att reformerna skall fortsätta föreslår man i rapporten att frågan om att modernisera reglerna för dessa yrkesgrupper skall integreras i de nationella reformprogrammen för genomförande av Lissabonstrategin. I rapporten lämnas möjligheten öppen för kommissionen att vidta ytterligare lämpliga verkställighetsåtgärder med stöd av EU:s konkurrenslagstiftning, bland annat på grundval av artikel 86 i EG-fördraget.

3.3.2. *Avfallshantering*

141. År 2003 beslutade GD Konkurrens att inleda en omfattande dialog med de nationella konkurrensmyndigheterna för att identifiera konkurrensproblem inom avfallshanteringsområdet och säkerställa att kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna har en sammanhängande konkurrenspolitik inom detta område. Diskussionerna avsåg i synnerhet tre slags avfall som behandlas i motsvarande direktiv, nämligen: i) förpackningsavfall (förpackningsdirektivet⁸⁶), ii) uttjänta fordon (direktivet om uttjänta fordon⁸⁷) och iii) avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE-direktivet⁸⁸).
142. Som ett första steg skickades en enkät till de nationella konkurrensmyndigheterna 2003. Ett diskussionsunderlag utarbetades 2004 av GD Konkurrens på grundval av kommissionens beslutspraxis⁸⁹ och de svar som de nationella konkurrensmyndigheterna hade lämnat. För att få ytterligare synpunkter skickades diskussionsunderlaget till de nationella konkurrensmyndigheterna i december 2004. I februari hölls ett möte med 20 nationella konkurrensmyndigheter för att diskutera

⁸⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall (EGT L 365, 31.12.1994, s. 10), som ändrades genom direktiv 2004/12/EG av den 11 februari 2004 (EUT L 47, 18.2.2004, s. 26).

⁸⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon (EGT L 269, 21.10.2000, s. 34).

⁸⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG av den 27 januari 2003 om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE) (EUT L 37, 13.2.2003, s. 24).

⁸⁹ Kommissionens beslut av den 16 oktober 2003 i ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet (Ärendena COMP D3/35470 – ARA, COMP D3/35473 – ARGEV, ARO) (EUT L 75, 13.3.2004, s. 59) – ej avgjord talan, kommissionens beslut av den 17 september 2001 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet (Ärende COMP/34493 – DSD m.fl.) (EGT L 319, 4.12.2001, s. 1) – ej avgjord talan, kommissionens beslut av den 15 juni 2001 avseende ett förfarande för tillämpningen av artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet (COMP/34950 Eco-Emballages) (EGT L 233, 31.8.2001, s. 37) och kommissionens beslut av den 20 april 2001 om ett förfarande enligt artikel 82 i EG-fördraget (Ärende COMP D3/34493 – DSD) (EUT L 166, 21.6.2001, s. 1) – ej avgjord talan.

underlaget och få kunskap om deras erfarenheter. Efter en andra samrådsrunda i maj färdigställdes diskussionsunderlaget och offentliggjordes på GD Konkurrens webbplats i september⁹⁰.

143. Det övergripande målet för tillämpningen av konkurrenspolitiken inom avfallshanteringssektorn är att kunna genomföra konkurrens- och miljöpolitik så att de ömsesidigt stärker varandra för att på bästa sätt bidra till Lissabonstrategins mål att göra EU till världens mest dynamiska, konkurrenskraftiga och hållbara ekonomi till år 2010, samtidigt som man slår vakt om konsumenternas bästa. Det är viktigt att tillämpa konkurrenspolitiken inom avfallsområdet eftersom marknaderna för återvunnet material kommer att bli viktiga resursmarknader i framtiden.
144. De berörda marknaderna är relativt nya. Marknaderna för förpackningsavfall har utvecklats successivt sedan mitten av 90-talet. När det gäller uttjänta fordon och avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter befinner sig marknaderna i de flesta länderna antingen i ett utvecklingsskede eller kommer att skapas i framtiden.
145. GD Konkurrens har identifierat tre viktiga konkurrensproblem inom området för avfallshanteringssystem. För det första måste konkurrensbegränsande förfaranden, till exempel uppdelning av marknader, fastställande av priser och utbyte av annan känslig information förhindras. För det andra är det viktigt att säkerställa lagstiftning som tillåter flera konkurrerande avfallshanteringssystem. Slutligen skall exklusiva avtal av alla slag undvikas om det inte finns vederhäftiga och övertygande ekonomiska motiv, vilket skall leda till ökad konkurrens och lägre priser.
146. Ärenden inom avfallshanteringssektorn kommer förmodligen i huvudsak att behandlas på nationell nivå eftersom de flesta relevanta marknaderna verkar vara nationella. Både kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna kommer dock att fortsätta att aktivt övervaka avfallshanteringssektorns utveckling i framtiden.

4. INDUSTRI, KONSUMENTVAROR OCH TILLVERKNING

4.1. Konsumtionsvaror och livsmedel

*Coca-Cola*⁹¹

147. Den 22 juni antog kommissionen ett åtagandebeslut i enlighet med artikel 9 i förordning (EG) nr 1/2003 på grundval av artikel 82 i EG-fördraget och artikel 54 i EES-avtalet riktat till The Coca-Cola Company (nedan kallat "TCCC") och dess tre viktigaste tappningsföretag, Bottling Holdings (Luxemburg) sarl, Coca-Cola Erfrischungsgetränke AG och Coca-Cola Hellenic Bottling Company SA (nedan kallade "Coca-Cola"). Beslutet avsåg vissa av TCCC:s och tappningsföretagens affärsmetoder vid leverans av kolsyrade läskedrycker inom EU, Norge och Island.

⁹⁰ Diskussionsunderlaget finns tillgängligt på följande webbplats:

<http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/waste.pdf>

⁹¹ Ärende COMP/39117 – Coca-Cola (EUT L 253, 29.9.2005, s. 21 och EUT C 239, 29.9.2005, s. 19). Se även följande webbplats:

http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_78.html#i39_116

148. I den preliminära bedömning som sändes till Coca-Cola den 15 oktober 2004 uttryckte kommissionen viss oro över att TCCC och tappningsföretagen kan ha missbrukat sin gemensamma dominerande ställning på de nationella marknaderna för läskedrycker genom att tillämpa vissa förfaranden i distributionskanalerna för konsumtion i hemmet och för konsumtion på plats på försäljningsstället inom EU, Norge och Island. Synpunkter från berörda tredje parter stödde kommissionens preliminära antaganden.
149. Med avseende på båda distributionskanalerna avsåg kommissionens preliminära farhågor krav på ensamrätt, rabatter som beviljades på villkor att kunderna på kvartalsbasis uppnådde individuellt specificerade inköpströsklar som faststälts separat för Coca-Cola och andra läskedrycker, kopplingsförbehåll och arrangemang som kräver att kunderna skall inneha ett visst antal lagerenheter av Coca-Cola och/eller andra läskedrycker. När det gäller distributionskanalen för konsumtion i hemmet tillämpade TCCC och tappningsföretagen dessutom hyllutrymmesarrangemang som innebar att snabbköpen reserverade en stor del av sitt hyllutrymme för kolsyrade läskedrycker för TCCC:s-kända produktmärken till förmån för de mindre kända kolsyrade läskedryckerna i TCCC:s sortiment. För distributionskanalen för konsumtion på plats på försäljningsstället tog kunderna emot forskottsfinansiering och betalade tillbaka lånet genom att köpa TCCC-märkta produkter under ett visst antal år. Slutligen införde TCCC och tappningsföretagen vissa restriktioner med avseende på ensamrätt för att installera teknisk försäljningsutrustning, till exempel kylar för drycker och automater för att tappa upp läskedrycker.
150. Som svar på den preliminära bedömningen gjorde Coca-Cola åtaganden som beaktade de berörda konkurrensproblemen. Den 26 november 2004 offentliggjorde kommissionen ett meddelande enligt artikel 27.4 i förordning (EG) nr 1/2003⁹² där den uppmanade berörda tredje parter att inkomma med sina synpunkter på Coca-Colas föreslagna åtaganden. Synpunkterna var på det hela taget positiva, men angav också hur åtagandena skulle kunna göras effektivare (till exempel genom skärpta formuleringar och övervakning). Som svar på dessa synpunkter inkom Coca-Cola med ett ändrat förslag till åtaganden.
151. I kommissionens beslut enligt artikel 9 anges att Coca-Colas åtaganden är tillräckliga för att åtgärda de berörda preliminära konkurrensproblemen. Coca-Cola skall särskilt avhålla sig från att ingå avtal om ensamrätt, med undantag för särskilda omständigheter, och från att bevilja rabatter som är relaterade till försäljningsökningar och försäljningsmål. I den preliminära bedömningen ansågs denna praxis eventuellt göra det svårare för tredje parter att konkurrera på lika villkor. Kraven avseende sortiment och hyllplats skall definieras separat för vissa kategorier av varumärken, och därmed kan man lösa konkurrensproblemen i den preliminära bedömningen vad gäller att starka märken ger draghjälp åt de svagare. Beträffande finansiering och teknisk utrustning minskar åtagandena avtalens löptider, ger kunderna möjlighet att återbetala och upphäva avtalen utan straff och frigör en viss del av platsen i kylarna, vilket därmed löser problemen om att befintliga avtal band upp kunderna och ledde till ensamrätt av försäljningen.

⁹²

EUT C 289, 26.11.2004, s. 10.

152. Mot bakgrund av åtagandena angavs det i beslutet att det inte längre fanns några skäl till åtgärder från kommissionens sida om den inte kom fram till att det hade förekommit en överträdelse. Genom att anta beslutet gjorde kommissionen Coca-Colas åtaganden bindande till och med den 31 december 2010.

4.2. Maskinindustri och övrig tillverkningsindustri, inklusive transportutrustning

*SEP med flera/Automobiles Peugeot SA*⁹³

153. Den 5 oktober ålade kommissionen Automobiles Peugeot SA och dess helägda importör Peugeot Nederland NV böter på 49,5 miljoner euro för att från januari 1997 till september 2003 ha hindrat export av nya bilar från Nederländerna till konsumenter som är bosatta i andra medlemsstater. Priserna före skatt i Nederländerna var i allmänhet avsevärt lägre än i andra medlemsstater, exempelvis Tyskland och Frankrike. Genom att tillämpa en strategi som utformats för att förhindra att nederländska återförsäljare exporterar bilar till kunder i andra medlemsstater begick företagen en mycket allvarlig överträdelse av förbudet mot begränsande avtal som anges i artikel 81 i EG-fördraget.
154. Peugeot's överträdelse bestod av två åtgärder.
155. Den första åtgärden avsåg ersättningen till Peugeot's nederländska återförsäljare som beviljades på grundval av fordonens slutliga destination och diskriminerade försäljning till utländska kunder. Resultatbaserade bonusar betalades inte ut om återförsäljarna sålde bilar som sedan registrerades i utlandet.
156. Beslutet fråntar inte tillverkaren möjligheten att anpassa sina affärsmetoder till kraven på de olika nationella marknaderna för att få en så stark ställning som möjligt på dessa marknader. I beslutet ifrågasätts varken biltillverkarens rätt att med sina återförsäljare komma överens om försäljningsmål för det område som omfattas av återförsäljaravtalet eller biltillverkarens rätt att vidta lämpliga säljfrämjande åtgärder, bland annat i form av resultatbaserade bonusar för att få återförsäljarna att öka sina försäljningsvolymerna inom det område de tilldelats.
157. Det bonussystem som Peugeot kommit överens om med sitt nederländska återförsäljarnät sträckte sig längre än vad som var nödvändigt för att sporra de nederländska återförsäljarna att maximera sina försäljningsinsatser inom det område som omfattas av återförsäljaravtalet. De nederländska återförsäljarna var tvungna att uppnå vissa försäljningsmål inom sitt område för att få rätt till en bonus. När en återförsäljare hade fått rätt till en bonus och således hade bevisat för biltillverkaren att de hade maximerat sina försäljningsinsatser för att utveckla sitt område betalades bonusen bara ut för bilar som registrerades i Nederländerna och inte för ytterligare försäljning som kunde ha varit export. Detta innebär att utländska kunder diskriminerades. Följaktligen är det bonussystem som Peugeot tillämpade i Nederländerna inte förenligt med artikel 6.1.8 i förordning (EG) nr 1475/95⁹⁴ som anger att undantaget inte skall gälla om ”leverantören utan saklig grund beviljar

⁹³ Ärende COMP/36623, COMP/36820 och COMP/37275.

⁹⁴ Kommissionens förordning (EG) nr 1475/95 av den 28 juni 1995 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper försäljnings- och serviceavtal för motorfordon. Denna förordning har därefter ersatts av kommissionens förordning (EG) nr 1400/2002 (EGT L 203, 1.8.2002).

försäljare ersättning beräknad på grundval av bestämmelseorten för de återförsålda motorfordonen eller köparens hemort”. Dessutom visar bevisen i ärendet att bonusen var ekonomiskt viktig för återförsäljarna under hela perioden och att förlusten vid exportförsäljning avsevärt påverkade återförsäljarnas intresse att sälja till kunder som var bosatta i andra medlemsstater.

158. Den andra åtgärden innebar att Peugeot genom Peugeot Nederland utövade påtryckningar på de återförsäljare som hade utvecklat en betydande exportverksamhet, till exempel genom att hota att minska antalet levererade bilar. Peugeot Nederland utövade direkta påtryckningar genom att ibland begränsa vissa återförsäljares exportförsäljning. Påtryckningarna skedde också i form av hot om minskade leveranser, särskilt i fråga om de vanligaste exportmodellerna. Dessutom var vissa modeller också strikt begränsade för den nederländska marknaden och Peugeot betraktade export av dessa modeller som en överträdelse som den exporterande återförsäljaren skulle ställas till svars för.
159. Till följd av de två åtgärderna sjönk exporten från Nederländerna efter 1997, det år då ersättningssystemet genomfördes, och föll kraftigt efter 1999. Den kraftiga exportminskningen kan inte förklaras med yttre omständigheter, till exempel förändrade prisskillnader mellan Nederländerna och övriga medlemsstater.
160. När kommissionen beslutade om storleken på böterna beaktade den överträdelsens mycket allvarliga natur och dess relativt långa varaktighet. Beslutet har överklagats till förstainstansrätten.⁹⁵

BMW och General Motors – omotiverade hinder mot försäljning av flera olika bilmärken och begränsning av tillgången till deras nät med auktoriserade reparatörer

161. Ärendena BMW⁹⁶ och General Motors (Opel)⁹⁷ inleddes 2003/våren 2004 efter formella och informella klagomål från flera återförsäljarorganisationer. Efter ingående utredningar och konstruktiva diskussioner med parterna meddelade kommissionen de respektive klagande i slutet av 2005 att det, med hänsyn till de åtgärder som både BMW och GM hade vidtagit, inte längre fanns några skäl att fortsätta med förfarandet vad gäller de två centrala frågorna i klagomålen⁹⁸. De två frågorna avser i) omotiverade hinder mot försäljning och service av flera olika bilmärken och ii) onödiga begränsningar avseende verkstäder som vill bli medlemmar av tillverkarnas nät med auktoriserade reparatörer.

⁹⁵ Ärende T-450/05, Automobiles Peugeot och Peugeot Nederland mot kommissionen.

⁹⁶ Ärende COMP/38771 Europäischer BMW- och Mini Partnerverband e.V./BMW AG.

⁹⁷ Ärende COMP/38864 PO/General Motors – Opel distributionsavtal och ärende COMP/38901 Verband Deutscher Opel-Händler/Adam Opel.

⁹⁸ Diskussioner pågår fortfarande med avseende på andra frågor som åberopats av en återförsäljarorganisation.

162. För att bemöta den oro som kommissionen uttryckt och omfattas av rättslig förutsebarhet enligt kommissionens förordning (EG) nr 1400/2002⁹⁹ har BMW och General Motors (GM) klargjort och anpassat sina respektive distributions- och serviceavtal genom cirkulär till alla medlemmar av deras olika nät med auktoriserade återförsäljare och reparatörer.
163. När det gäller återförsäljarnas möjligheter att sälja konkurrerande bilmärken har BMW och GM meddelat sina respektive nät att de godtar gemensam och icke-exklusiv användning av alla anläggningar förutom den del av försäljningslokalen som är avsedd för försäljning av deras märken (till exempel reception, kundområde, fasad och backoffice). Båda biltillverkarna accepterar uttryckligen att konkurrerande märken får förekomma tillsammans med deras respektive märken, kännetecken eller andra element som hör samman med företagets profil som skall visas i och utanför återförsäljarens område. Dessutom skall de tillåta sina återförsäljare att använda generiska datorsystem (av olika märken) och förvaltningssystem, däribland redovisningsmetoder och redovisningsramar, förutsatt att dessa systems delar, funktionalitet och kvalitet motsvarar de lösningar som BMW och GM rekommenderar. GM klargjorde också att Opels återförsäljare får upprätta webbplatser för flera bilmärken och att försäljningspersonal som utbildats av Opel också får utnyttjas för försäljning av bilar av andra märken och att utbildning som särskilt avser Opel inte längre krävs för den personal som anförtrots att sälja konkurrerande märken.
164. Både BMW och GM klargjorde att återförsäljarnas rapporterings- och revisionsskyldigheter inte omfattar kommersiellt känslig information om återförsäljarnas affärsverksamhet avseende konkurrerande leverantörers produkter.
165. Med tanke på de eventuellt avskräckande effekterna av mekanismerna för fastställande av försäljningsmål och utvärdering av resultat med avseende på återförsäljare av flera märken har GM för det första bekräftat att försäljningsmålen skall fastställas gemensamt med återförsäljarna. För det andra kommer målen att fastställas med hänsyn till eventuella förändringar av återförsäljarens individuella affärsvillkor (däribland försäljning av flera märken) och lokala marknadsvillkor samtidigt som man avstår från att bedöma GM:s återförsäljares resultat på basis av en jämförelse mellan lokala och nationella marknadsandelar. Vid tvister skall dessa mål omfattas av en skiljedom. För det tredje skall utvecklingen av en återförsäljares resultat i fråga om GM-märkenas lokala marknadsandelar jämfört med nationella marknadsandelar inte användas för att godkänna en återförsäljare.
166. Däremot fann kommissionen inte att BMW:s krav att deras återförsäljare skulle visa minst tre till fyra bilar (ett antal som långt ifrån täcker hela BMW:s modellprogram) kunde betraktas som en indirekt konkurrensklausul. Försäljningslokaler under en viss storlek lämpar sig i vissa fall helt enkelt inte för visning av ett representativt antal bilar av mer än ett märke utan ytterligare investeringar.

⁹⁹

Kommissionens förordning (EG) nr 1400/2002 av den 31 juli 2002 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn (EGT L 203, 1.8.2002, s. 30).

167. När det gäller service av flera märken och tillgång till auktoriserade nät har BMW och GM tagit bort de krav i sina avtal som förhindrade nykomlingar från att ansluta sig till näten med auktoriserade reparatörer och/eller ge service till bilar av konkurrerande märken.
168. För att genomföra de principer som anges i punkterna 162-165 har BMW och GM tagit bort alla kvantitativa kriterier (till exempel minimimål för omsättningen och minimikrav på genomströmningen) från sina avtal med reparatörerna. BMW:s kontrakt innehöll en ökande skala med minimikrav på kapacitet i form av arbetsställen, utrustning, lager och lagerkapacitet, som baserade sig på lokal potentiell efterfrågan snarare än på varje reparatörs tidigare utförda arbete. BMW kräver nu bara att varje auktoriserad reparatör har minst tre mekaniska arbetsställen och motsvarande utrustning för att säkerställa kvalitativ service. GM har gjort liknande anpassningar av sina avtal. Dessa förändringar kommer att göra det möjligt för de lokala marknadskrafterna att fastställa hur många reparatörer som skall finnas och var för att möta efterfrågan från konsumenterna.
169. Både BMW och GM införde en klausul i sina serviceavtal som innebär att auktoriserade reparatörer är fria att köpa all utrustning, verktyg, hård- och mjukvara från andra leverantörer än de som angetts (förutsatt att de alternativa produkterna är av motsvarande funktionalitet och kvalitet). Dessa generiska verktyg, utrustning och IT-infrastruktur kan användas för att underhålla bilar av olika märken. GM klargjorde också att dess avtal med reparatörerna inte kräver att dessa enbart skall använda verkstadsanläggningar och utrustning för Opelkunder och minskade antalet specialverktyg som auktoriserade reparatörer måste ha tillgång till.
170. För att avlägsna eventuella hinder mot gemensamma inköp och lagring av reservdelar klargjorde BMW och GM att auktoriserade reparatörer är fria att inrätta inköpsgrupper och att gemensamt lagra reservdelar. De kom överens om att avskaffa kravet att alla auktoriserade reparatörer skulle ha sitt eget lager på plats, utan att det påverkar kravet på att bara lagra sådana reservdelar som säljs direkt över disk (till exempel bromsbelägg, glödlampor, filter etc. som ofta efterfrågas av kunder) i sina lokaler.

Fortsatt mer enhetliga bilpriser i det utvidgade EU

171. I mars och augusti offentliggjorde kommissionen rapporter om skillnaderna mellan bilpriserna inom EU baserat på uppgifter från november och maj. Under året fortsatte prisspridningen mätt som den genomsnittliga standardavvikelsen för priserna före skatt på de 25 nationella marknaderna att minska från 6,9 % i augusti 2003 till 6,3 %. Jämfört med maj 2004 hade bilpriserna i maj 2005 ökat med 0,4 % i EU vilket kan jämföras med en inflation på 1,9 % under samma period. De medlemsstater som traditionellt har låga bilpriser före skatt upplevde i allmänhet inga betydande ökningsar av konsumentpriserna för bilar. Priserna ökade något i Danmark (+2,4 %) och Grekland (+1,8 %) medan de sjönk i Finland (-2 %), Estland (-8,3 %) och Polen (-7,6 %). Detta verkar vara ett tecken på att bilpriserna inte har en tendens att sträva uppåt mot de prisnivåer som gäller i högprisländerna.

5. KARTELLER

5.1. Översikt av utvecklingen inom kartellpolitiken

5.1.1. Ett nytt direktorat

172. När Neelie Kroes tillträdde som kommissionsledamot med ansvar för konkurrensfrågor framhöll hon kampen mot konkurrensbegränsande karteller som ett av de områden där GD Konkurrens måste koncentrera sina insatser. Den ökade tyngdpunkten på karteller har konkretiserat sig genom inrättandet av ett nytt direktorat inom GD Konkurrens som uteslutande skall se till att kartellbildningsbestämmelserna efterlevs. Direktoratet inledde sin verksamhet den 1 juni. Direktoratet hanterar de flesta kartellärendena och har tillsammans med direktoratet för riktlinjer och strategiskt stöd en ledande roll när det gäller att utveckla politiken för kartellbekämpningen.
173. Direktoratet för karteller har cirka 60 anställda, av vilka 40 är handläggare. Det nya direktoratets viktigaste uppgift är att säkerställa effektiv och sund hantering av ett stort antal kartellutredningar. Dess uppgift är att effektivisera och påskynda behandlingen av dessa utredningar, som till sin natur är komplexa och långdragna, så att de ärenden som påbörjats kan fullföljas inom rimlig tid. Arbetet inom direktoratet för karteller kommer att rikta uppmärksamheten på de kostnader som kartellerna orsakar både för slutkonsumenterna och de industriella kunderna. Karteller ger varken upphov till några fördelar för konsumenterna eller för ekonomin och har ogynnsamma effekter på konkurrenskraften och tillväxten inom EU.
174. I fråga om ärenden som avser konkurrensbegränsande karteller fortsatte programmet för förmånlig behandling att ge upphov till att en stadig ström av ärenden rapporterades till kommissionen. Bara ett begränsat antal av de ärendena ledde dock till att utredningar inleddes. År 2005 tog kommissionen emot 17 ansökningar om befrielse från böter och 11 ansökningar om nedsatta böter. Villkorlig befrielse beviljades i sex ärenden. Övriga informationskällor som klagomål och marknadsövervakning och särskilt samarbete med nationella konkurrensmyndigheter inom det Europeiska konkurrensnätverket var värdefulla när det gällde att upptäcka karteller. Kommissionen antog fem slutliga beslut och utfärdade böter för 37 företag¹⁰⁰ till ett totalt belopp av 683 miljoner euro (jämfört med 21 företag och totalt 390 miljoner euro i böter 2004). Meddelanden om invändningar utfärdades i åtta kartellärenden. Det bör noteras att tre av de fem kartellbeslut som antogs 2005 var baserade på 1996 års tillkännagivande om förmånlig behandling, men detta förhållande kommer naturligtvis att ändras i framtiden. De flesta meddelanden om invändningar som utfärdades 2005 var baserade på ansökningar som lämnats in enligt 2002 års tillkännagivande om förmånlig behandling¹⁰¹.

¹⁰⁰ Beloppet innefattar inte dem som ansökt om immunitet.

¹⁰¹ Det nya tillkännagivandet gäller om ansökan om förmånlig behandling inkom till kommissionen efter den 19 februari 2002.

5.1.2. *Kommissionens program för förmånlig behandling*

175. Förmånlig behandling är fortfarande ett mycket viktigt verktyg för efterlevnad i kartellärenden. Enligt kommissionens program för förmånlig behandling kan det första företag som till kommissionen lämnar bevis om en kartell erhålla befrielse från böter och en senare sökande kan få en betydande nedsättning av böterna. Även om kommissionens första tillkännagivande om förmånlig behandling 1996 föranledde mer än 80 ansökningar under de sex år som tillkännagivandet gällde har 2002 års tillkännagivande om förmånlig behandling¹⁰² ökat antalet ansökningar (både om befrielse från och nedsättning av böter) till 165 på mindre än fyra år (dvs. i genomsnitt cirka tre ansökningar i månaden). 86 av dessa ansökningar avsåg befrielse från böter och 79 gällde nedsättning av böter.
176. Det stora antalet mottagna ansökningar avspeglar dock inte antalet kartellutredningsr som kommissionen har inlett sedan 2002. När kommissionen beslutade om vilka konkurrensbegränsande karteller som skulle utredas inriktade den sina insatser inom ramen för det Europeiska konkurrensnätverket mot överträdelser som påverkar flera medlemsstater eller EES-området som helhet. Även om de formellt faller inom ramen för förbudet i artikel 81 i EG-fördraget avsåg ett antal ärenden överträdelser av begränsad omfattning, som ofta bara berör en medlemsstat eller till och med en del av en medlemsstat. I dessa fall följdes ansökan ibland upp av en nationell konkurrensmyndighet i den berörda medlemsstaten istället för av kommissionen, särskilt när företaget lämnade in en liknande ansökning till den nationella konkurrensmyndigheten i medlemsstaten. Dessa ärenden är dock inkluderade i ovanstående statistik eftersom kommissionen till att börja med utfärdade ett beslut om villkorlig befrielse från böter i dessa ärenden. Dessutom kan befrielse från böter beviljas enligt 2002 års tillkännagivande när ett företag har tillhandahållit tillräckliga bevis för att kommissionen skall kunna göra inspektioner. Dessa bevis räcker inte alltid för att verkligen bevisa överträdelsen och kompletterande utredningar är för det mesta nödvändiga. För att kunna besluta om vilka ärenden som skall utredas måste kommissionen fastställa sina prioriteringar. Till exempel när ansökningarna avsåg ärenden där de påstådda överträdelserna har upphört ett antal år tidigare kanske en ny utredning inte skulle leda till något avgörande resultat. I andra ärenden kan de framlagda bevisen vara alltför få eller oklara för att motivera ett beslut om villkorlig befrielse från böter och/eller om att inleda en utredning.
177. Antalet ansökningar som inte uppfyllde de materiella villkoren för befrielse från böter ökade 2005 i förhållande till tidigare år. Fem ansökningar om befrielse från böter avslogs formellt eftersom den information som lämnades till kommissionen varken gjorde det möjligt för kommissionen att utföra oanmälda inspektioner eller konstatera en överträdelse enligt artikel 81 i EG-fördraget. (De berörda företagen valde dock att inte dra tillbaka de bevis som lagts fram, utan begärde istället att kommissionen skulle beakta informationen i samband med ett beslut om nedsättande av böter om kommissionen trots detta i framtiden skulle ålägga böter med avseende på den påstådda överträdelsen.) I ett ärende där det redan från början stod klart att kommissionen inte skulle inleda en undersökning informerades den sökande om kommissionens avsikt att inte vidta åtgärder avseende ansökan om befrielse från

¹⁰² Kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 19.2.2002).

böter eftersom det var osannolikt av villkoren för befrielse var uppfyllda och ärendet inte var lämpligt för ytterligare utredning från kommissionens sida. Tre ansökningar betraktades som ej godtagbara 2005 eftersom de uppgifter som lämnats in inte omfattades av tillämpningsområdet för tillkännagivandet om förmånlig behandling. Kommissionen måste säkerställa att programmet om förmånlig behandling inte missbrukas för att uppmärksamma kommissionen på avtal som tidigare föll inom ramen för det anmälningssystem som avskaffades i och med att förordning (EG) nr 1/2003 trädde i kraft. Slutligen meddelade kommissionen ett företag som den hade beviljat villkorlig befrielse från böter att företagets status inte skulle godtas i det slutliga kartellbeslutet. Företaget hade brutit mot sin skyldighet att samarbeta genom att upplysa andra konkurrenter om att det hade ansökt om befrielse från böter innan kommissionen hade genomfört inspektioner.

178. När det gäller ansökningarna om nedsättning av böter skall statistiken ses mot bakgrund av att det är normalt att mer än ett företag ansöker om nedsättning av böter i en enda undersökning.
179. Tre års erfarenheter av kommissionens tillkännagivande om förmånlig behandling har gett upphov till ett antal allmänna iakttagelser. Befrielse från böter beviljas till företag som uppfyller villkoren och skyldigheterna som anges i tillkännagivandet om förmånlig behandling. Företag som beviljas villkorlig befrielse måste samarbeta hela tiden och fullt ut med kommissionen. Skyldigheten att samarbeta innefattar bland annat skyldigheten att inte upplysa tredje parter om ansökan utan att först ha fått kommissionens förhandsgodkännande, att söka efter och tillhandahålla kommissionen all eventuell information om den påstådda kartellen och att svara på alla frågor som kommissionen kan komma att ställa, vilket innefattar möjligheten att inhämta muntliga redogörelser från företagets anställda. Kommissionen har inrättat ett papperslöst förfarande (dvs. inspelade muntliga redogörelser från anställda) som används i många fall och bara tjänar till att undvika att de som ansöker om befrielse från böter får en nackdel i förhållande till övriga kartelldeltagare i de allmänna domstolarna. Befintliga dokument som är relevanta för överträdelsen måste dock alltid tillhandahållas.
180. Om bevismaterialet kan anses utgöra ett betydande mervärde – och därför berättiga till en nedsättning av böter – beror på ärendets omständigheter och betydelsen av de bevis som kommissionen redan innehar. Om den information som tillhandahållits av den sökande och vid inspektionen ändå inte räcker för att bevisa överträdelsen kan nya bevis som tillhandahålls av någon som ansöker om nedsättning av böter göra det möjligt för kommissionen att verkligen bevisa överträdelsen. Det kan också vara tal om betydande mervärde när den som ansökt om förmånlig behandling inte tillhandahåller nya bevis, men bekräftar redan befintliga bevis och denna bevisning krävs för att bevisa överträdelsen. Även om kommissionen redan har kunnat konstatera en överträdelse kan ytterligare bevis ändå tillföra betydande mervärde om det direkt avser den misstänkta kartellens allvar eller varaktighet. Kommissionens beslut om råtabak i Italien och gummikemikalier som behandlas nedan belyser några aspekter på begreppet betydande mervärde. Nya beslut enligt 2002 års tillkännagivande som kommer att antas under 2006 kommer att klargöra innebörden ytterligare.

181. Kommissionens uppgift under de kommande åren är att bevara och ytterligare stärka effektiviteten vad gäller politiken för förmånlig behandling. Syftet är att säkerställa effektiv bekämpning av karteller för att göra det möjligt med snabb utredning och säkerställa att karteller bestraffas allvarligt i syfte att skapa en konkurrenskraftig miljö för konsumenternas bästa.

5.2. Ärenden

*Monoklorättiksyra*¹⁰³

182. Den 19 januari ålade kommissionen de tre kemikalieföretagen Akzo, Hoechst och Atofina (som ändrat namn till Arkema) böter på ett totalt belopp på cirka 217 miljoner euro för deras deltagande i en kartell på marknaden för monoklorättiksyra. Ett fjärde företag, Clariant, som hade förvärvat sin monoklorättiksyraverksamhet från Hoechst 1997, klarade sig undan böter genom sitt samarbete med kommissionen i enlighet med tillkännagivandet om förmånlig behandling.
183. Monoklorättiksyra är en reaktiv organisk syra som används som en kemisk mellanprodukt vid framställningen av tvättmedel, bindemedel, textilhjälpmedel samt förtjockningsmedel som används i livsmedel, läkemedel och kosmetika. Deltagarna i kartellen stod för mer än 90 % av den europeiska marknaden för monoklorättiksyra. De delade upp marknaden enligt ett system för fördelning av volym och kunder under minst 15 år från 1984 till 1999. Medlemmarna träffades fyra gånger per år enligt ett roterande schema i sina respektive länder. Från och med 1993 blev kartellen mer formaliserad genom deltagande av AC Treuhand, en schweizisk statistikbyrå, som anordnade legitima möten i närheten av Zürichs flygplats som förevändning för deltagarna att träffas inofficiellt för att diskutera kartellarrangemangen.
184. Clariant, Atofina och Akzo samarbetade med kommissionen enligt tillkännagivandet om förmånlig behandling. 1996 års tillkännagivande om förmånlig behandling var tillämpligt eftersom undersökningen inleddes innan 2002 års tillkännagivande hade trätt i kraft. Clariant tillhandahöll avgörande bevis på kartellen (som satte igång undersökningen) och beviljades befrielse från böter. Atofina var det andra företaget som trädde fram och beviljades en fyrtioprocentig nedsättning av böterna. Akzo var det tredje företaget att samarbeta med kommissionen och det erhöll en nedsättning med 25 %. När kommissionen fastställde böterna beaktade den också överträdelsens varaktighet, dess omfattning, vissa av företagets totala resurser och det faktum att kommissionen hade riktat tidigare beslut i liknande ärenden till några av företagen. På grundval av detta ålades Akzo, som är den största producenten av monoklorättiksyra, de högsta enskilda böterna på 84,38 miljoner euro, följt av Hoechst med 74,03 miljoner euro och Atofina med 58,5 miljoner euro.

¹⁰³ Ärende COMP/37773 *MCAA*.

*Tråd för industriellt bruk*¹⁰⁴

185. Den 14 september ålade kommissionen trådtillverkare från Tyskland, Belgien, Nederländerna, Frankrike, Schweiz och Storbritannien böter till ett totalt belopp av 43 497 000 euro för att dessa hade bedrivit kartellverksamhet på marknaden för tråd för industriellt bruk. Tråd för industriellt bruk används i en mängd olika branscher för att sy eller brodera olika produkter som kläder, heminredning, bilsäten och bilbälten, lädervaror, madrasser, skor och rep.
186. Genom de oanmälda inspektioner som kommissionen genomförde i november 2001 hos flera gemenskapstillverkare av textilier och sybehör, och påföljande undersökning fann kommissionen bevis för att företagen hade deltagit i följande tre kartellavtal och samordnade förfaranden: en kartell på marknaden för tråd till industriella kunder i Benelux och Norden från januari 1990 till september 2001, en kartell på marknaden för tråd till industriella kunder i Storbritannien från oktober 1990 till september 1996, och en kartell på marknaden för tråd till bilindustrin inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) från maj/juni 1998 till den 15 maj 2000.
187. När det gäller dessa tre marknader deltog trådtillverkarna i regelbundna möten och hade bilaterala kontakter för att komma överens om prishöjningar och/eller målpriser, utbyta känslig information om prislistor och/eller priser till enskilda kunder och undvika att underskrida de etablerade leverantörernas priser för att fördela kunderna mellan sig.
188. Följande företag deltog: Ackermann Nähgarne GmbH & Co, Amann und Söhne GmbH, Barbour Threads Ltd, Belgian Sewing Thread N.V., Bieze Stork B.V., Bisto Holding B.V., Coats Ltd, Coats UK Ltd, Cousin Filterie SA, Dollfus Mieg et Cie SA, Donisthorpe & Company Ltd, Gütermann AG, Hicking Pentecost plc, Oxley Threads Ltd, Perivale Gütermann Ltd och Zwicky & Co AG.
189. Överträdelserna betraktas som mycket allvarliga eftersom de har till syfte att fastställa priser och därmed begränsa konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstater.

*Råtobak Italien*¹⁰⁵

190. Den 20 oktober ålade kommissionen fyra italienska tobaksproducenter (Deltafina, Dimon – numera Mindo – Transcatab och Romana Tabacchi) böter på totalt 56,05 miljoner euro för att ha samverkat under en period av mer än sex år (1995–2002) om de priser som betalas ut till tobaksodlare och mellanhänder, och om fördelning av tobaksleverantörerna i Italien. Beslutet är även riktat till Universal Corporation (Deltafinas amerikanska moderbolag och världens största tobakshandlare) och Alliance Once International Inc., ett företag som uppstod när Transcatabs och Dimons moderbolag gick samman och som är världens näst största tobakshandlare.

¹⁰⁴ Ärende COMP/38337 *PO/tråd*.

¹⁰⁵ Ärende COMP/38281 *Råtobak Italien*.

191. I beslutet åläggs även bearbetningsföretagens och producenternas branschorganisationer (APTI och UNITAB) böter på 1 000 euro för sin verksamhet i samband med fastställandet av priser vid förhandlingarna om branschavtal.
192. Detta är andra gången som kommissionen har antagit ett beslut om böter avseende sektorn för råtabak. I oktober 2004 bötfällde kommissionen bearbetningsföretagens och producenternas branschorganisationer i Spanien.¹⁰⁶
193. Detta är det första ärende där 2002 års tillkännagivande om förmånlig behandling har tillämpats. Mindos/Dimons och Transcatabs böter inkluderar nedsättningar på 50 % respektive 30 %. Deltafina beviljades villkorlig befrielse från böter när förfarandet inleddes enligt villkoren i tillkännagivandet om förmånlig behandling. I beslutet drogs dock Deltafinas befrielse tillbaka eftersom företaget hade brutit mot sina skyldigheter att samarbeta (Deltafina meddelade sina konkurrenter att företaget hade ansökt om förmånlig behandling och avslöjade därmed att det hade inletts en utredning innan kommissionen kunde genomföra oanmälda inspektioner). Mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i det berörda ärendet berättigade dock Deltafinas faktiska bidrag till avslöjandet av bearbetningsföretagens överträdelse till en nedsättning med 50 % av det ålagda bötesbeloppet.

*Industrisäckar*¹⁰⁷

194. Den 30 november ålade kommissionen 16 tillverkare av industrisäckar i plast böter på totalt 290,71 miljoner euro för deras deltagande i en kartell i Tyskland, Benelux, Frankrike och Spanien. Kartelldeltagarna hade cirka 75 % av marknaden för industrisäckar i dessa länder 1996. De kom överens om priser och försäljningskvoter uppdelade på geografiska områden, fördelade order från stora kunder enligt olika system, samordnade anbud vid anbudsförfaranden och utbytte information om försäljningsvolym och priser under mer än 20 år från 1982 till 2002. Kartellen var organiserad i två nivåer: den globala nivån inom ramen för branschsammanlutningen "Valveplast" där deltagarna möttes tre till fyra gånger per år och de regionala och funktionella undergrupperna som också höll regelbundna möten.
195. Industrisäckar i plast används för att förpacka olika industriella produkter, men också för konsumentprodukter som råmaterial, gödselmedel, jordbruksprodukter, djurfoder och byggmaterial.
196. Utredningarna inleddes på grundval av de uppgifter som lämnades till kommissionen av en av kartellmedlemmarna, British Polythene Industries (nedan kallad "BPI"), enligt 1996 års tillkännagivande om förmånlig behandling. Kommissionen gjorde oanmälda inspektioner hos de flesta kartellmedlemmarna i juni 2002. BPI befriades från böter eftersom företaget var först med att tillhandahålla kommissionen bevis som gjorde det möjligt att genomföra inspektionerna. Flera andra företag fick sina böter nedsatta i enlighet med tillkännagivandet om förmånlig behandling som belöning för de uppgifter som de tillhandahöll (Trioplast, Bischof + Klein, Cofira-Sac) eller för att de inte förnekade de uppgifter som angavs i det meddelande om

¹⁰⁶ Ärende COMP/38238 *Råtabak Spanien* (en icke-officiell version finns tillgänglig på GD Konkurrens webbplats).

¹⁰⁷ Ärende COMP/38354 *Industrisäckar*.

invändningar som riktades till dem (Nordfolien, Bonar Technical Fabrics och Low & Bonar). Försvårande omständigheter ledde till att böterna ökades för Bischof + Klein (ett dokument förstördes under inspektionen) och UPM-Kymmene (upprepade överträdelse av samma typ).

*Gummikemikalier*¹⁰⁸

197. Den 21 december ålade kommissionen fyra företag böter på totalt 75,86 miljoner euro för kartellverksamhet inom sektorn för gummikemikalier. De berörda företagen hade kommit överens om att utbyta information om priser och/eller höja priserna på vissa gummikemikalier (antioxideringsmedel, antiozonanter och primära acceleratorer) i EES-området och på världsmarknaden.
198. Gummikemikalier är syntetiska eller organiska kemikalier som förbättrar produktionen av gummi produkter och deras egenskaper, och de används inom en lång rad områden, av vilka det viktigaste är däck till bilar och andra fordon. År 2001 värderades EES-marknaden till cirka 200 miljoner euro och världsmarknaden till 1,5 miljarder euro.
199. Utredningen av sektorn för gummikemikalier inleddes efter en ansökan om villkorlig befrielse från böter från Flexsys i april 2002. Därefter utförde kommissionen oanmälda inspektioner hos Bayer, Crompton Europe och General Quimica i september 2002. Efter dessa inspektioner ansökte Crompton (numera kallat Chemtura), Bayer och General Quimica om förmånlig behandling.
200. Även om det finns en del som tyder på att det förekom samverkan inom gummikemikaliebranschen då och då under 1970-talet, hade kommissionen bara tillräckligt välgrundade bevis för att det förekom en kartell under perioden 1996–2001 vad gäller Flexsys, Bayer och Crompton (numera Chemtura) (inklusive Crompton Europe och Uniroyal Chemical Company) och 1999–2000 för General Quimica. Även om Repsol YPF SA och Repsol Quimica SA inte själva deltog i den berörda kartellverksamheten hålls de ändå ansvariga för det helägda dotterbolaget General Quimicas beteende.

¹⁰⁸

Ärende COMP/38443 *Gummikemikalier*.

C – EUROPEISKA KONKURRENSNÄTVERKET: ÖVERSIKT AV SAMARBETET

1. ALLMÄN ÖVERSIKT

201. År 2005 var det första hela år som det nya verkställighetssystem som inrättades genom förordning (EG) nr 1/2003 genomfördes. Dessutom fördjupades samarbetet mellan medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen ytterligare. Förordningens mekanism för att säkerställa effektiv och följdriktig tillämpning av lagstiftningen fungerade väl under hela året.

1.1. Samarbete om politiska frågor

202. Under 2005 användes det Europeiska konkurrensnätverket av medlemsstaternas konkurrensmyndigheter som ett diskussionsforum för allmänna politiska frågor. Arbetet utfördes i följande fyra forå:
203. För det första möttes generaldirektören för GD Konkurrens och ledarna för alla nationella konkurrensmyndigheter för att diskutera viktiga konkurrenspolitiska frågor. Ett sådant möte skall äga rum en gång per år. År 2005 fokuserades diskussionen på översyn av den politik som förs enligt artikel 82 i EG-fördraget.
204. För det andra möttes de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen i så kallade plenarsessioner där allmänna frågor av gemensamt intresse avseende antitrustområdet diskuteras och där man utbyter erfarenheter och kunskaper. Dessa diskussioner och utbyten främjar skapandet av en gemensam konkurrenskultur inom nätverket. Till exempel hölls en nyttig diskussion om branschutredningar och det muntliga förfarandet för företagsredogörelser i samband med förmånlig behandling. Plenarsessionerna ger även möjlighet för nätverkets medlemmar att inleda diskussioner om kommissionens förslag till politik, till exempel grönboken om skadeståndstalan.
205. För det tredje finns det sex arbetsgrupper som behandlar särskilda frågor. Under 2005 tog sig en arbetsgrupp an transnationella frågor till följd av det nya verkställighetssystemet; en annan grupp tog upp de eventuella svårigheterna till följd av skillnaderna mellan programmen för förmånlig behandling; den tredje arbetsgruppen tog sig an frågor om skillnaderna mellan förfaranden och påföljder i medlemsstaterna; den fjärde arbetsgruppen ansvarade för information och kommunikation om det Europeiska konkurrensnätverket; den femte arbetsgruppen tog sig an frågor om missbruk av dominerande ställning och den sjätte arbetsgruppen består av ledande ekonomer inom konkurrensområdet från konkurrensmyndigheterna inom det Europeiska konkurrensnätverket. Dessa arbetsgrupper utgör ett utmärkt forum för utbyte av erfarenheter om konkreta frågor och utveckling av bästa praxis.

206. Slutligen fanns det inom det Europeiska konkurrensnätverket 13 sektoriella undergrupper som tog sig an särskilda sektorer.¹⁰⁹ Vissa av dessa grupper planerade regelbundna möten medan andra i huvudsak kommunicerade elektroniskt. De får ta upp vilka sektorspecifika frågor som helst och säkerställa ett nyttigt utbyte av erfarenheter och bästa praxis. År 2005 granskade till exempel undergruppen för telekommunikationer prispress på marknaderna för telekommunikationer och undergruppen för energi behandlade långfristiga avtal om gasleveranser. De sektoriella undergrupperna säkerställer en väl fungerande samordning på ett tidigt stadium och bidrar till en gemensam strategi och till en enhetlig tillämpning av EU:s konkurrenslagstiftning även i andra sammanhang än enskilda ärenden.

1.2. Anpassning av nationell lagstiftning för att säkerställa att de nationella konkurrensmyndigheterna tillämpar reglerna effektivt

207. År 2005 var också det år då medlemsstaterna införde viktig lagstiftning för att säkerställa att förordning (EG) nr 1/2003 fungerar väl. Utöver de rättsliga skyldigheterna till följd av genomförandet av förordning (EG) nr 1/2003 kan det konstateras att ny nationell lagstiftning i betydande omfattning har inneburit en tillnärmning av de nationella lagarna till EU-lagstiftningen. Detta avspeglas till exempel i avskaffandet av anmälningssystemet i ett stort antal medlemsstater. I alla medlemsstater utom åtta är de nationella konkurrensrättsliga systemen inrättade efter systemet med direkt tillämpning av artikel 81.3, som infördes genom förordning (EG) nr 1/2003. Av de åtta medlemsstaterna överväger tre att ändra sina system. Det har också skett en anpassning till kommissionens undersökningsbefogenheter, till exempel när det gäller inspektion av privata hem. Det kan också noteras en viss anpassning vad gäller de typer av beslut som kan fattas av de nationella konkurrensmyndigheterna, där flera nu har befogenhet att kräva tillfälliga åtgärder och godkänna åtaganden.
208. Antagandet av nationella program för förmånlig behandling är en annan trend som har varit mycket markant. År 2000 hade bara tre medlemsstater program för förmånlig behandling, medan 19 medlemsstater numera har sådana program. Av de länder som ännu inte har något program för förmånlig behandling (Spanien, Italien, Portugal, Slovenien, Malta och Danmark) överväger minst tre att inrätta ett sådant program. Detta är ett mycket betydelsefullt framsteg när det gäller kartellbekämpning i gemenskapen eftersom program för förmånlig behandling är hörnstenen för att kunna avslöja karteller effektivt. Det kommer också i hög grad att göra det lättare för potentiella sökande att fatta beslut om att utnyttja programmet för förmånlig behandling eftersom de numera är skyddade i nästan hela gemenskapen.

1.3. Samarbete i enskilda ärenden

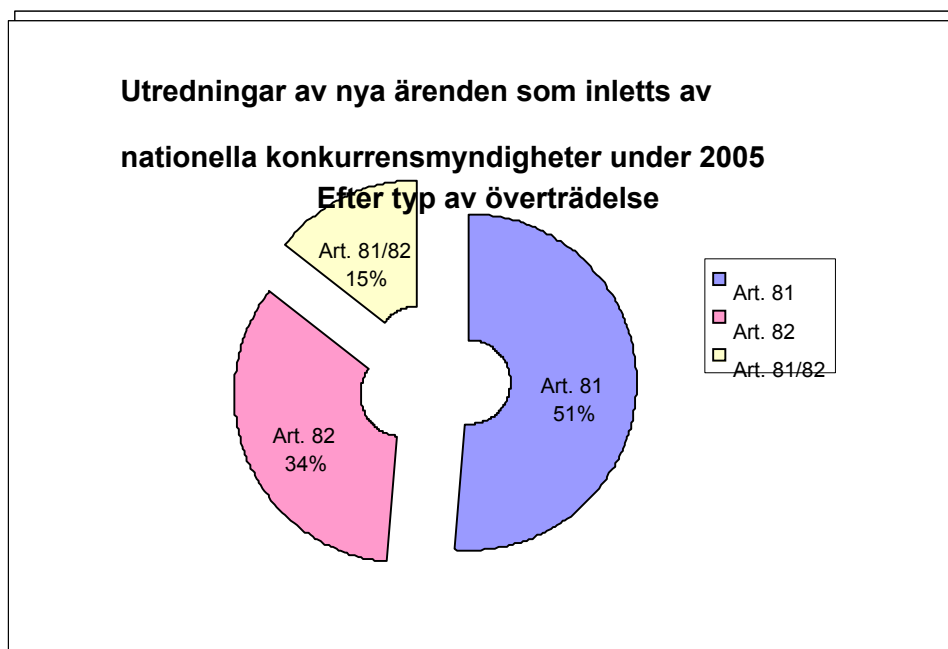
209. Samarbete mellan medlemmarna i det Europeiska konkurrensnätverket i enskilda ärenden bygger på att de nationella konkurrensmyndigheterna är skyldiga att meddela kommissionen vid följande två tillfällen: när förfaranden inleds (enligt artikel 11.3 i förordning (EG) nr 1/2003) och innan det slutliga beslutet antas (enligt artikel 11.4 i förordning (EG) nr 1/2003). Det första kravet underlättar en snabb

¹⁰⁹ Banker, värdepapper, försäkringar, livsmedel, läkemedel, de fria yrkena, hälsovård, miljö, energi, järnvägar, motorfordon, telekommunikationer och media.

omfördelning av ärenden i de få fall där det kan vara nödvändigt medan det andra kravet är viktigt för att säkerställa konsekvent tillämpning av EU-lagstiftningen.

Fördelning av ärenden

210. Kommissionen informerades om cirka 180 nya ärenden som de nationella konkurrensmyndigheterna hade inlett. Denna information ligger vid behov till grund för diskussioner om omfördelning av ärenden så att arbetsfördelningen inom Europeiska konkurrensmyndigheten skall bli så effektiv som möjligt i enskilda ärenden.

211. Erfarenheterna av arbetsdelning inom nätverket har bekräftat att det flexibla och pragmatiska synsätt som införts genom förordningen och tillkännagivandet om samarbete fungerar mycket bra i praktiken. Det är dock också viktigt att notera att, enligt vad som förutsägs i tillkännagivandet om samarbete¹¹⁰, är det sällsynt att ärenden övergår till en annan konkurrensmyndighet jämfört med det totala antalet ärenden som behandlas av medlemmarna i det Europeiska konkurrensnätverket. På grundval av 2005 års erfarenheter fanns det två huvudområden där man kan säga att arbetsdelningen inom det Europeiska konkurrensnätverket har haft betydelse.
212. En situation där det Europeiska konkurrensnätverket behandlade arbetsfördelningen var de inledande skedena i kartellärenden, där nästa steg var att organisera inspektioner. Denna situation karaktäriseras av ett stort behov av sekretess och snabbhet.

¹¹⁰ Tillkännagivandet om samarbete, punkt 6.

213. Som exempel kan nämnas undersökningen av planglassektorn.¹¹¹ Anledningen till denna undersökning var att flera nationella konkurrensmyndigheter hade indikationer på att det förelåg en priskartell. Med hänsyn till att ärendets förmodade omfattning kunde innebära åtgärder från kommissionens sida meddelade de nationella konkurrensmyndigheterna kommissionen i ett mycket tidigt skede och föreslog att den skulle ta upp ärendet. På grundval av den information som kommissionen tog emot enligt artikel 12 anordnade den inspektioner. För närvarande granskar kommissionen de insamlade bevisen. Detta är ett bra exempel på hur nära samarbete inom det Europeiska konkurrensnätverket bidrar till en effektiv tillämpning. Kommissionen och medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter samarbetade också under de tidiga skedena i flera ärenden där parallella ansökningar om förmånlig behandling hade tagits emot.
214. Dessutom behandlades arbetsfördelningen inom det Europeiska konkurrensnätverket i ett antal klagomål som kommissionen eller en nationell konkurrensmyndighet eller båda¹¹² hade tagit emot och som har följts upp eller håller på att följas upp av en lämplig myndighet i nätverket.

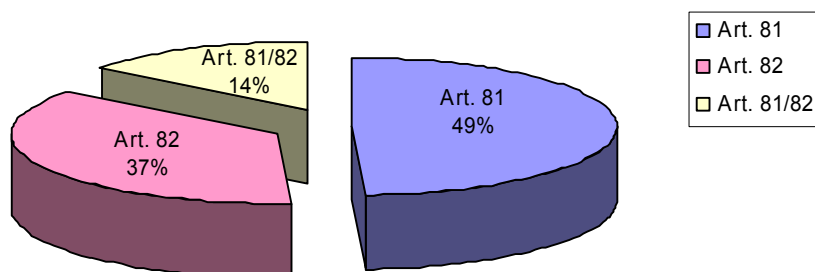
Enhetlig tillämpning

215. För att säkerställa enhetlig tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget och artikel 11.4 i förordning (EG) nr 1/2003 krävs det att de nationella konkurrensmyndigheterna informerar kommissionen senast 30 dagar innan de antar ett beslut om förbud eller om godtagande av åtaganden. Enligt artikel 11.5 i förordning (EG) nr 1/2003 får de nationella konkurrensmyndigheterna samråda med kommissionen i alla ärenden som innebär tillämpning av EU-lagstiftning.
216. År 2005 tog kommissionen emot information enligt artikel 11.4 om planerade beslut i nästan 80 ärenden från 18 olika nationella konkurrensmyndigheter. Dessa ärenden avsåg många olika slags överträdelser inom flera ekonomiska sektorer.

¹¹¹ Pressmeddelande MEMO/05/63, 24.2.2005.

¹¹² Denna möjlighet hade förutsetts i kommissionens tillkännagivande om handläggningen av klagomål rörande artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 65, punkt 19 och följande punkter).

**Planerade beslut som anmäldes av nationella
konkurrensmyndigheter under 2005 efter typ av
överträdelse***

* tabellen ovan anger bara planerade beslut som anmälts av nationella konkurrensmyndigheter enl. Art. 11.4

217. Kommissionen inledde inga förfaranden i dessa ärenden. I ett antal fall har GD Konkurrens inlett diskussioner på olika nivåer med de nationella konkurrensmyndigheterna och bidragit med informella kommentarer och råd. Dessa kommentarer, som inte utgör kommissionens officiella ståndpunkt, betraktas som intern korrespondens mellan konkurrensmyndigheter och är inte tillgänglig för parterna enligt förordning (EG) nr 1/2003. Om den nationella konkurrensmyndigheten skulle lägga fram nya invändningar mot företagen på grundval av dessa kommentarer är myndigheten tvungen att utfärda ett nytt meddelande om invändningar (eller motsvarande nationella meddelande) och låta parterna bli hörda. Detta skedde inte under 2005.
218. De öppna och konstruktiva diskussioner som har ägt rum mellan konkurrensmyndigheterna i EU 2005 har underlättat en friktionsfri och enhetlig tillämpning av EU:s konkurrenslagstiftning.

2. TILLÄMPNING AV EU:S KONKURRENSLAGSTIFTNING VID DE NATIONELLA DOMSTOLARNA I EU: RAPPORT OM GENOMFÖRANDET AV ARTIKEL 15 I FÖRORDNING (EG) NR 1/2003

2.1. Stöd i form av information eller ett yttrande

219. Enligt artikel 15.1 i förordning (EG) nr 1/2003 får medlemsstaternas domstolar från kommissionen begära upplysningar som den förfogar över eller yttranden i frågor rörande tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler. Under 2005 tillhandahöll kommissionen upplysningar vid tre tillfällen som svar på en begäran från nationella domstolar och utfärdade sex yttranden, varav tre som svar på en begäran från belgiska domstolar, ett till en litauisk domstol och två till spanska domstolar (se nedan för en sammanfattning av dessa yttranden). De tre ärenden där kommissionen under 2005 tog emot en begäran om information eller yttrande behandlades fortfarande vid årsskiftet.

220. För att stärka den enhetliga tillämpningen av EU:s konkurrenslagstiftning och undvika motstridiga yttranden från kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna kom man överens om att så snart som de nationella domstolarna vänder sig till kommissionen eller till en nationell konkurrensmyndighet för ett yttrande om tillämpningen av EU:s konkurrenslagstiftning skall kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna i den berörda medlemsstaten meddela varandra.
221. För att öka öppenheten har det dessutom beslutats att yttranden som kommissionen har avgett om tillämpningen av EU:s konkurrensregler på begäran av en nationell domstol enligt artikel 15.1 i förordning (EG) nr 1/2003 skall göras offentligt tillgängliga. Yttrandena skall återfinnas på GD Konkurrens webbplats så snart avgörandet i det ärende i vilket yttrandet begärdes har anmälts till kommissionen enligt artikel 15.2 i förordning nr 1/2003. Yttrandena skall bara göras tillgängliga för allmänheten i den utsträckning som det inte föreligger några rättsliga hinder för detta, särskilt med avseende på den ansökande domstolens processuella regler.

2.2. Avgöranden i nationella domstolar

222. I artikel 15.2 i förordning (EG) nr 1/2003 anges att medlemsstaterna till kommissionen skall vidarebefordra en kopia på alla skriftliga avgöranden som utfärdats av nationella domstolar om tillämpning av artikel 81 eller 82 i EG-fördraget. År 2005 kommissionen tog emot kopior på 54 avgöranden, som anslogs på GD Konkurrens webbplats, om den översändande myndigheten inte hade klassificerat dem som konfidentiella (konfidentiella avgöranden räknas bara upp). Majoriteten av dessa avgöranden (43 stycken) var ett resultat av civilrättsliga förfaranden, i de flesta fall för att upphäva ett avtal på grund av att det var oförenligt med EU:s konkurrensregler. Bara 10 avgöranden hade beslutats av överklagandeinstanser som tar upp de nationella konkurrensmyndigheternas administrativa beslut till förnyad prövning.

2.3. Intervention som amicus curiae

223. Enligt artikel 15.3 i förordning (EG) nr 1/2003 får kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna lämna yttranden till de nationella domstolarna i frågor om tillämpningen av EU:s konkurrensregler. Kommissionen utnyttjade inte denna möjlighet under 2005.

2.4. Finansiering av utbildning av nationella domare i EU:s konkurrenslagstiftning

224. Fortsatt utbildning och fortbildning av nationella domare i EU:s konkurrenslagstiftning är mycket viktig för att säkerställa en effektiv och enhetlig tillämpning av dessa regler. År 2005 samfinansierade kommissionen 12 fortbildningsprojekt och anslog nästan 600 000 euro till fortbildning av domare från de 25 medlemsstaterna.

2.5. Sammanfattning av de yttranden som avgetts av kommissionen enligt artikel 15.1 i förordning (EG) nr 1/2003

Belgien

Appellationsdomstolen i Bryssel begärde yttranden i följande tre frågor:

225. För det första ville appellationsdomstolen veta om det var förenligt med artikel 81 i EG-fördraget för ett bryggeri att 1997 ingå ett femårigt exklusivt inköpsavtal för andra drycker än öl, efter att ha ingått ett tioårigt exklusivt inköpsavtal för öl med samma köpare 1993. Om avtalen ansågs vara oförenliga med artikel 81 i EG-fördraget ville domstolen ha vägledning om ogiltighetsförklaringens räckvidd enligt artikel 81.2 i EG-fördraget.
226. Med avseende på frågan om förenlighet med artikel 81 i EG-fördraget hänvisade kommissionen i yttrandet till EG-domstolens Delimitis-dom och kommissionens tillkännagivande om avtal av mindre betydelse. I yttrandet uppmärksammades kommissionens relevanta gruppundantagsförordningar (dvs. förordning (EG) nr 1984/83 (till och med den 31 maj 2000) och den efterföljande förordningen (EG) nr 2790/1999). När det gäller tillämpningsområdet för artikel 81.2 i EG-fördraget hänvisade kommissionen i sitt yttrande till EG-domstolens gällande rättspraxis, särskilt Courage-domen.
227. För det andra ville appellationsdomstolen veta om ett avtal enligt artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget mellan en organisatör av en lastbilmässa och de importörer och distributörer som ställer ut sina bilar kunde innehålla ett förbud mot deltagande i liknande arrangemang i Belgien under sex månader före mässan.
228. I yttrandet beskrev kommissionen analysramen enligt artikel 81 i EG-fördraget och betonade riktlinjerna för tillämpning av artikel 81.3 och sin beslutspraxis i ärenden om utställningar och mässor. Kommissionen framhöll att det är nödvändigt att identifiera den relevanta geografiska marknaden för att kunna bedöma om konkurrensklausulen kunde utestänga konkurrenter. I yttrandet klargjordes även förhållandet mellan artikel 81 och artikel 82 i EG-fördraget och det påpekades att effektivitetsvinster kan beaktas vid bedömningar enligt artikel 82 i EG-fördraget.
229. Slutligen ville appellationsdomstolen veta om de kriterier som en upphovsrättsorganisation hade fastställt för att ge vissa kommersiella användare status som ”stororganisatör” och den rabatt på 50 % som sådana användare beviljas är förenlig med artikel 82 i EG-fördraget eller om detta utgör illegal diskriminering i den mening som avses i artikel 82.
230. I yttrandet redogjorde man, med hänvisning till rättspraxis i fråga om upphovsrättsorganisationer, för de olika element som kan beaktas för att fastställa om kriterierna eller deras tillämpning utgör en överträdelse av artikel 82 i EG-fördraget.

Spanien

231. En begäran om yttrande kom i samband med en tvist mellan en leverantör på den spanska grossistmarknaden för oljeprodukter och en bensinstationsinnehavare. Den spanska domstolen ville veta om typen av och storleken på leverantörens nät i Spanien kunde påverka handeln mellan medlemsstaterna och leda till konkurrensbegränsningar, och om avtalsförhållandet mellan parterna kunde omfattas av ett undantag enligt artikel 81.3 i EG-fördraget.

232. I yttrandet beskriver kommissionen hur den resonerar när den bedömer om sådana exklusiva leveransavtal är förenliga med EU:s konkurrenslagstiftning. Kommissionen betonade att nät med exklusiva leveransavtal kan leda till utestängningsproblem och förklarade hur eventuell utestängning från marknaden skall bedömas med hänvisning till EG-domstolens rättspraxis (Delimitis), kommissionens riktlinjer och tillkännagivanden samt ett tillkännagivande enligt artikel 27.4 som offentliggjordes i samband med ärende COMP/38.348 (REPSOL). I yttrandet hänvisades till kommissionens riktlinjer för tillämpning av artikel 81.3 för bedömning av om avtalen uppfyller skyldigheterna i artikeln.
233. I ett liknande fall ville en spansk domstol få veta om ett avtal mellan en grossist för oljeprodukter och en bensinstationsinnehavare var förenligt med artikel 81 i EG-fördraget. Den begärde särskilt klagörande av om en konkurrensklausul och en klausul om bruttoprissättning var förenliga med artikel 81 i EG-fördraget, om avtalet i fråga kunde omfattas av gruppundantagsförordningarna och om bensinstationsinnehavaren kunde betraktas som en agent.
234. I yttrandet fastställdes att en särskilt allvarlig konkurrensbegränsning i form av en klausul om bruttoprissättning utesluter möjligheten till gruppundantag och att klausuler som medför särskilt allvarliga konkurrensbegränsningar i form av en klausul bruttoprissättning är ogiltiga om de inte är en del av ett verkligt agenturavtal. I yttrandet anges kriterierna för att bedöma om en detaljist enligt EU:s konkurrensregler är en agent med hänvisning till kommissionens riktlinjer. I yttrandet förklaras dessutom hur man skall analysera om det föreligger en eventuell utestängning från marknaden samt bedöma om avtalet skulle kunna omfattas av ett undantag enligt artikel 81.3 i EG-fördraget genom hänvisning till EG-domstolens rättspraxis (Delimitis), kommissionens riktlinjer och tillkännagivanden samt tillkännagivandet enligt artikel 27.4 som offentliggjordes i samband med ärende COMP/38.348 (REPSOL). Slutligen angavs det i yttrandet att det tillkommer domstolen att fatta beslut om en klausul som domstolen betraktar som ogiltig kan undantas från avtalet eller om hela avtalet bör ogiltigförklaras.

Litauen

235. Tingsrätten i Vilnius ville veta om det var förenligt med artikel 86.1 i EG-fördraget, i förening med artikel 82 i EG-fördraget, för en kommun att genomföra ett anbudsförfarande för att bevilja ensamrätt att hantera avfall i 15 år. Den sökande i det pågående målet i rätten hade hävdade att en sådan långsiktig ensamrätt skulle ge koncessionshavaren möjlighet att ta ut alltför höga priser av vissa kunder.
236. I yttrandet behandlas frågan om dominerande ställning inom sektorn för avfallshantering enligt artikel 82 i EG-fördraget med hänvisning till EG-domstolens rättspraxis om avfallshantering (Köpenhamns kommun¹¹³ och Dusseldorp¹¹⁴) och om kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning¹¹⁵. I yttrandet anges de villkor som krävs för

¹¹³ Dom av den 23 maj 2000 i mål C-209/98, Entreprenørforeningens Affalds/Miljøsektion (FFAD) mot Københavns Kommune, REG 2000, s. I-3743.

¹¹⁴ Dom av den 25 juni 1998 i mål C-203/98, Chemische Afvalstoffen Dusseldorp BV m.fl. mot Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, REG 1998, s. I-04075.

¹¹⁵ EGT C 372, 9.12.1997, s. 1.

att man skall kunna fastställa att det föreligger en överträdelse av artikel 86.1, i förening med artikel 82 i EG-fördraget, dvs. att det är oundvikligt eller åtminstone det sannolika resultatet av anbudsvillkoren att den valda koncessionshavaren missbrukar sin ställning. Slutligen anges det i yttrandet att en överträdelse av konkurrensreglerna kan vara berättigad enligt artikel 86.2 i EG-fördraget med hänvisning till målet om Köpenhamns kommun.

3. SAMARBETET INOM DET EUROPEISKA KONKURRENSNÄTVERKET INOM OLIKA SEKTORER

Europeiska konkurrensnätverkets arbetsgrupp om information och kommunikation om det Europeiska konkurrensnätverket

237. Arbetsgruppen om information och kommunikation om det Europeiska konkurrensnätverket fastställde sitt mandat och började arbeta med följande frågor: en allmän beskrivning av nätverket, statistik om nätverkets verksamhet som skall offentliggöras på GD Konkurrens webbplats, strukturen på nätverkets webbsidor, nätverkets logotyp och svar på de vanligaste frågorna som ställs till nätverket. GD Konkurrens webbplats håller på att göras om och som en tillfällig lösning offentliggörs uppgifter om antitrustärenden som behandlas av myndigheterna inom nätverket (nya utredningar och planerade beslut) varje månad sedan i september under "Aktuellt" på GD Konkurrens webbplats.

Europeiska konkurrensnätverkets arbetsgrupp om missbruk av dominerande ställning

238. Fem möten med arbetsgruppen om missbruk av dominerande ställning hölls mellan februari och april. Under dessa möten diskuterades olika typer av missbruk – underprissättning, försäljningsvägran och marginalpress, rabatter, kopplingsförbehåll, orimligt höga priser och diskriminering – med utgångspunkt från några ärenden som presenterades av nationella konkurrensmyndigheterna. Diskussionerna visade i allmänhet att de olika tillämpningsförfarandena har mycket gemensamt och att samma eller liknande frågor uppstår.

Europeiska konkurrensnätverkets arbetsgrupp med chefekonomer inom konkurrensområdet

239. Det första mötet med arbetsgruppen med chefekonomer inom konkurrensområdet hölls den 30 september. Man diskuterade ett antal utvalda koncentrations- och antitrustärenden på nationell nivå och EU-nivå. Genom att etablera närmare kontakter mellan ekonomer från de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen avser man inom denna undergrupp att utveckla teknisk sakkunskap och ett gemensamt synsätt vid tillämpning av verktygen för konkurrenspolitiken. Som ett nästa steg kommer man vid ett extramöte i mars 2006 att diskutera arbetsmetoder för ekonomer vid konkurrensmyndigheter.

Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp om telekommunikations- och posttjänster

240. Under 2005 var de nationella konkurrensmyndigheterna mycket aktiva inom telekommunikations- och postsektorn, och kom in med ett stort antal nya ärenden och planerade beslut till Europeiska konkurrensnätverket. Ärendena avsåg bara i undantagsfall artikel 81 i EG-fördraget. En stor majoritet av ärendena avsåg, som förväntat, etablerade företags försök att missbruka sin dominerande ställning på marknaden, ofta genom att försöka överföra marknadsakt från föregående led (grossistledet) till efterföljande led (tjänsteledet), till exempel vad gäller bredband eller rösttelefon. Det bör även noteras att cirka 50 % av alla artikel 82-ärenden inom Europeiska konkurrensnätverket som avsåg telekommunikationssektorn avsåg marginalpress, som också var ämnet för undergruppens första möte. Inom postsektorn avsåg de flesta ärendena också olika former av missbruk i syfte att överföra marknadsakt eller koppla samman monopolmarknader med avreglerade marknader. Det stora antalet pågående nationella ärenden visar att det finns stort utrymme för tillämpning av antitrustregler även vid sidan av de sektorsspecifika regleringarna.

Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp om energi

241. År 2005 var mycket viktigt för konkurrensmyndigheternas samarbete inom energisektorn, eftersom sektorn både prioriterades av kommissionen och av flera nationella konkurrensmyndigheter. Efter det att undergruppen hade inrättats 2004 möttes man tre gånger 2005. Två tekniska möten hölls i april och juli och ett möte på hög nivå hölls för ledarna för konkurrensmyndigheterna och tillsynsmyndigheterna inom energiområdet i november. Undergruppens möten inriktades på kommissionens och vissa nationella myndigheters pågående eller avslutade utredningar av gas- och elsektorena. Vid mötet i november uttryckte ledarna för de nationella konkurrensmyndigheterna starkt stöd för GD Konkurrens första resultat från branschutredningen som angavs i arbetsdokumentet. Undergruppen diskuterade också marknadsdefinitioner på elgrossistmarknaderna. Ett antal mycket betydelsefulla ärenden inom energisektorn, som först behandlades på nationell nivå och som sedan lämnades över till kommissionen, avsåg mycket viktiga frågor, till exempel om långsiktiga ensamrättsavtal om gasleveranser var förenliga med EU:s konkurrenslagstiftning och om det förekom alltför höga priser inom elsektorn.

Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp om järnvägar – Rail Transport Competition Network (RTCN)

242. I mars sammanträdde RTCN för tredje gången. Efter de tidigare diskussionerna kunde man ha ett första utbyte av synpunkter med tillsynsmyndigheterna för järnvägarna om hur samarbetet mellan de nationella konkurrensmyndigheterna och tillsynsmyndigheterna för järnvägarna skall stärkas med avseende på att utsätta järnvägsmarknaden för konkurrens. Man skall träffas en gång per år för att utbyta synpunkter. Syftet är att identifiera flaskhalsar i fråga om konkurrens och avreglering på järnvägsmarknaderna för gods- och persontransporter, och att besluta vilken myndighet som är bäst lämpad att agera. Samarbetet mellan RTCN och tillsynsmyndigheterna för järnvägarna har redan visat sig vara mycket fruktbart. Utmaningen är att fortsätta utforska nya vägar och besluta om konkreta åtgärder som

avsevärt skulle underlätta nykomlingars inträde på marknaden och förbättra konkurrensen inom sektorn.

Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp om miljö

243. År 2005 diskuterade Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp om miljö GD Konkurrens arbetsdokument om konkurrensfrågor inom avfallshanteringssystem som offentliggjordes på GD Konkurrens webbplats i september. Arbetsdokumentet behandlar antitrustfrågor som kan uppstå med avseende på avfallshanteringssystem, särskilt vad gäller förpackningsavfall, uttjänta fordon och elektroniskt avfall.

Europeiska konkurrensnätverkets undergrupp med experter på värdepapper

244. Undergruppen med experter på värdepapper höll ett tredje årligt möte i september. Regelbundna kontakter underlättar enhetlig tillämpning av konkurrensreglerna inom denna sektor på nationell nivå och EU-nivå. Konsolidering var en viktig punkt vid detta möte där de nationella konkurrensmyndigheterna delade med sig av sina senaste erfarenheter. Som ett nytt initiativ presenterades en preliminär teoretisk modell av konsolideringens välfärdseffekter inom värdepapperssektorn.

D – VALDA DOMSTOLSÄRENDEN

*max.mobil*¹¹⁶

245. I en dom av den 22 februari upphävde EG-domstolen förstainstansrättens beslut i mål T-54/99, *max.mobil* mot kommissionen, där förstainstansrätten konstaterade att klagande har en allmän rätt att ifrågasätta kommissionens vägran att ingripa enligt artikel 86.3 i EG-fördraget. I sin dom fastställde EG-domstolen att klagande enligt artikel 86.3 inte kan ifrågasätta kommissionens beslut att inte inleda ett förfarande mot en medlemsstat, eftersom en sådan handling inte kan anses medföra bindande rättsverkningar. Därmed bekräftade EG-domstolen kommissionens praxis att handlägga klagomål enligt artikel 86.3 i EG-fördraget på samma sätt som enligt artikel 226 i EG-fördraget.

*Syfait (Glaxo Grekland)*¹¹⁷

246. I en dom av den 30 maj avvisade EG-domstolen den grekiska konkurrensmyndighetens begäran om ett förhandsavgörande, eftersom det var uppenbart att ärendet inte kunde tas upp till prövning. Ärendet avsåg tolkningen av artikel 82 i EG-fördraget med avseende på parallellhandel med läkemedel. EG-domstolen fann att den grekiska konkurrensmyndigheten inte var någon domstol i den mening som avses i artikel 234 i EG-fördraget. Domstolen kom fram till denna slutsats genom att beakta en rad olika faktorer, bland annat att det inte fanns tillräckliga garantier för att den grekiska konkurrensmyndigheten var helt oberoende och, vilket var av ännu större betydelse, på grund av att en konkurrensmyndighet kan fräntas sin behörighet genom ett beslut av kommissionen enligt artikel 11.6 i förordning (EG) nr 1/2003.

*Specialgrafit*¹¹⁸

247. I en dom av den 15 juni, som i stor utsträckning behandlar böter, ställde sig förstainstansrätten bakom större delen av kommissionens slutsatser och resonemang i dess beslut av den 17 december 2002 om två karteller inom specialgrafitsektorn.
248. När det gäller begreppet ”företag” fastställde förstainstansrätten att kommissionen i allmänhet kan anta att ett helägt dotterbolag i allt väsentligt följer de instruktioner som det får från moderbolaget, utan att behöva kontrollera om moderbolaget faktiskt har utnyttjat sin makt över dotterbolaget.
249. Förstainstansrätten fastställde att kommissionen, när den bedömer den relativa betydelsen av varje företag som deltar i en världsomfattande priskartell och fastställer grundbeloppet för böterna för vart och ett av företagen, har rätt att använda den globala omsättningen och marknadsandelarna som referens.

¹¹⁶ Mål C-141/02P, kommissionen mot T-Mobile Austria GmbH.

¹¹⁷ Mål C-53/03, *Syfait* m.fl. mot GlaxoSmithkline AEVE.

¹¹⁸ Förenade målen T-71/03, T-74/03, T-87/03 och T-91/03, Tokai, Intech EDM och SGL Carbon mot kommissionen.

250. Förstainstansrätten bekräftade att det enligt territorialprincipen inte finns någon konflikt mellan kommissionens och de amerikanska myndigheternas utövande av sin behörighet att ålägga företag böter om dessa överträder EES eller USA:s konkurrensregler. Kommissionen överträder därför inte principen om *ne bis in idem* när den ålägger företag böter för en viss överträdelse trots att amerikanska myndigheter redan har ålagt företaget böter för samma överträdelse, inte ens om kommissionen hänvisar till globala marknadsandelar och global omsättning när den fastställer bötesbeloppen.
251. När det gäller förmildrande omständigheter fastställde förstainstansrätten att kommissionen inte är skyldig att sänka böterna om en uppenbar överträdelse har upphört, oavsett om den upphörde före eller efter kommissionens undersökning.
252. Förstainstansrätten sänkte dock böterna av tre skäl. För det första fann förstainstansrätten ett sakfel när det gällde omsättningen för ett av de berörda företagen. För det andra fann förstainstansrätten att en kartellmedlems beteende inte var helt lätt att särskilja från de två andra medlemmarnas beteende. Därför sänkte förstainstansrätten den ökning av böterna som det företaget ålagts för försvårande omständigheter från 50 % till 35 %. För det tredje fastställde förstainstansrätten att om ett företag splittras innan beslutet om förbud antas, skall bötesbeloppet anpassas individuellt till de separata enheter som bildas. Förstainstansrätten sänkte därför bötesbeloppet för de mindre företagen. Ett företag har överklagat domen¹¹⁹.

*Förisolerade rör*¹²⁰

253. I en dom av den 28 juni avvisade EG-domstolen alla överklaganden av förstainstansrättens domar av den 20 mars 2002¹²¹ om kommissionens beslut i ärendet om förisolerade rör. För första gången fastställde EG-domstolen att kommissionens metod för att fastställa böter som den beskrivs i 1998 års riktlinjer om böter¹²² är lagenlig.
254. EG-domstolen slog fast att metoden inte strider mot principen om skydd för berättigade förväntningar. Domstolen betonade att kommissionen har stort utrymme för skönsmässig bedömning inom konkurrenspolitiken, särskilt när det gäller att fastställa böter. För att EU:s konkurrensregler skall kunna tillämpas på ett korrekt sätt måste kommissionen ha rätt att när som helst höja bötesnivån om det är nödvändigt för att säkerställa genomförandet av dess konkurrenspolitik. Företag som är föremål för ett administrativt förfarande som kan utmynna i böter kan inte ha berättigade förväntningar på att kommissionen inte skall gå högre än den tidigare tillämpade bötesnivån eller tillämpa en viss metod för beräkning av böterna.

¹¹⁹ Mål C-328/05, P SGL Carbon mot kommissionen.

¹²⁰ Förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P till C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen.

¹²¹ Mål T-21/99, Dansk Rørindustri mot kommissionen, REG 2002, s. II-1681, mål T-9/99 HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, mål T-17/99, KE KELIT mot kommissionen, REG 2002, s. II-1647, mål T-23/99, LR AF 1998 mot kommissionen, REG 2002, s. II-1705, mål T-15/99, Brugg Rohrsysteme mot kommissionen, REG 2002 II-1613, mål T-16/99, Lögstör Rör mot kommissionen, REG 2002, s. II-1633 och mål T-31/99, ABB Asea Brown Boveri mot kommissionen, REG 2002, s. II-1881.

¹²² Riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 14.1.1998, s. 3).

255. Dessutom fann EG-domstolen att den nya metod för att beräkna böter som fastställs i riktlinjerna i rimlig grad var förutsebar för sådana företag som de klagande då de berörda överträdelserna begicks. Förbudet mot retroaktiv tillämpning överträdades därför inte. Dessutom slog EG-domstolen fast att kommissionen inte överskred sin behörighet eller det utrymme för skönsmässig bedömning som lagstiftaren givit kommissionen när den i riktlinjerna fastställde den metod som skulle tillämpas vid beräkningen av böter.

*Stainless Steel (legeringspåslag)*¹²³

256. I domar av den 14 juli avvisade EG-domstolen de överklaganden som lämnats in mot förstainstansrättens domar av den 13 december 2001¹²⁴, som i stort sett fastställde kommissionens beslut av den 21 januari 1998¹²⁵ om att ålägga sex tillverkare av platta produkter av rostfritt stål, som stod för mer än 80 % av tillverkningen i Europa, böter för att ha överträtt artikel 65 i EKSG-fördraget. Överträdelsen bestod i en samordnad höjning av priserna på rostfritt stål som uppnåddes genom att man ändrade metoden för att beräkna legeringspåslaget.

257. EG-domstolen fastställde att kommissionen inte kan förutsätta att ett moderbolag, som har förvärvat ett dotterbolag från en annan part och uttryckligen tar på sig ansvaret för detta dotterbolags agerande, har av sagt sig sin rätt till försvar när det gäller dotterbolagets tidigare beteende, innan det övertogs av det nya moderbolaget. EG-domstolen upprepade också att om ett företag uttryckligen erkänner en överträdelse och inte bara medger gärningarnas karaktär, så kan det leda till en ytterligare sänkning av böterna enligt 1996 års meddelande om förmånling behandling.

*SAS*¹²⁶

258. I en dom av den 18 juli avvisade förstainstansrätten alla grunder som SAS åberopat som stöd för sitt krav på befrielse från eller sänkning av de böter som kommissionen ålagt företaget i sitt beslut av den 18 juli 2001. I detta beslut fann kommissionen att SAS och Maersk Air hade överträtt artikel 81 i EG-fördraget genom att ingå en rad avtal om uppdelning av marknaden.

259. Förstainstansrätten slog fast att kommissionen, med hänsyn till överträdelsens art (vilket är ett avgörande kriterium), dess geografiska räckvidd (den omfattade flyglinjer till och från Danmark) och dess märkbara effekt på marknaden, helt korrekt hade betraktat överträdelsen som mycket allvarlig när den fastställde böterna. När det gäller varaktigheten beslutade förstainstansrätten att kommissionen korrekt ansåg att överträdelsen inleddes den dag då avtalet ingicks, även om den inte skulle genomföras förrän senare. Förstainstansrätten beslutade också att ett företags

¹²³ Förenade målen C-65/02 P och C-73/02, P Thyssen Krupp Stainless och Thyssen Krupp Acciai speciali Terni mot kommissionen, samt mål C-57/02, P Acerinox mot kommissionen.

¹²⁴ Förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757 och mål T-48/98, Acerinox mot kommissionen, REG 2001, s. II-3859.

¹²⁵ Ärende COMP/35814, Legeringspåslag (EGT L 100, 1.4.1998, s. 55). För en mer ingående beskrivning av beslutet, se 1998 års konkurrensrapport.

¹²⁶ Mål T-241/01, SAS mot kommissionen.

beredvillighet att samarbeta var irrelevant i samband med bedömningen av förmildrande omständigheter, eftersom det endast är verkligen genomfört samarbete som räknas.

*Luxemburgsk ölkartell*¹²⁷

260. I en dom av den 27 juli fastställde förstainstansrätten kommissionens beslut av den 5 december 2001 om att ålägga böter för en långvarig kartell som bildats genom ett otvetydigt avtal om kopplingsförbehåll för öl i Luxemburg. Förstainstansrätten bekräftade också den etablerade rättspraxisen, som innebär att det inte är nödvändigt att kunna visa att en överträdelse har haft några effekter om syftet med den är att begränsa konkurrensen. Förstainstansrätten slog fast att kommissionen, när den fastställde bötesbeloppet, skulle ha kunnat betrakta denna överträdelse som mycket allvarlig endast på grundval av dess art, och att så skulle ha varit fallet även om det endast rört sig om en medlemsstat, nämligen Luxemburg.

*Daimler Chrysler*¹²⁸

261. I sin dom av den 15 september bekräftade förstainstansrätten delar av kommissionens beslut av den 10 oktober 2001 i ärendet Mercedes-Benz¹²⁹, i vilket kommissionen fann att DaimlerChrysler AG hade överträtt EU:s konkurrensregler, antingen själv eller genom sina belgiska och spanska dotterbolag. I beslutet ålades DaimlerChrysler böter om över 71 miljoner euro för tre separata överträdelser. För det första hade DaimlerChrysler instruerat sina tyska agenter att sälja nya bilar endast till kunder i det egna försäljningsområdet för att undvika att de konkurrerade med andra medlemmar i nätet, och att kräva en handpenning på 15 % av fordonspriset för beställningar av nya bilar från kunder utanför försäljningsområdet. För det andra ålades DaimlerChrysler böter för att ha hindrat sina tyska agenter och spanska återförsäljare från att leverera bilar till leasingföretag om det inte redan fanns en namngiven kund, vilket hindrade leasingföretagen från att ha ett lager av bilar för omedelbar leverans vid nya leasingavtal. För det tredje deltog DaimlerChrysler genom sitt helägda belgiska dotterbolag i avtal om att begränsa rabatterna för köpare av nya bilar i Belgien.
262. Efter DaimlerChryslers överklagande ogiltigförklarade förstainstansrätten beslutet i de delar som avsåg de två överträdelserna i Tyskland och Spanien.
263. När det gäller DaimlerChryslers påstådda konkurrenshämmande beteende i Tyskland fann förstainstansrätten att de distributionsavtal som DaimlerChrysler ingått i Tyskland var äkta agentavtal och därför inte omfattades av artikel 81 i EG-fördraget. Förstainstansrätten kom fram till denna slutsats efter att ha beaktat att de tyska agenterna inte ägde de bilar som de sålde till slutkunder för DaimlerChryslers räkning och i dess namn. Dessutom fann förstainstansrätten att varken agenternas marknadsspecifika investeringar, som beskrivs i kommissionens beslut, eller de serviceskyldigheter som agenterna ålades, till exempel garantireparationer och kundservice, medförde sådana affärsmässiga risker att affärsförbindelsen utgjorde ett avtal som omfattades av artikel 81.

¹²⁷ Förenade målen T-49/02, T-50/02, T-51/02, Brasserie nationale mot kommissionen.

¹²⁸ Mål T-325/01, DaimlerChrysler mot kommissionen.

¹²⁹ Se 2001 års konkurrensrapport, s. 187.

264. När det gäller DaimlerChryslers beteende i Spanien fann förstainstansrätten att varje leasingföretag enligt spansk lagstiftning måste ha en namngiven kund för leasingavtalet när fordonet förvärvas. Det beteende som kommissionen bestraffat grundades därför på gällande nationell lagstiftning och var inte följden av ett avtal som stred mot EU:s konkurrensregler.
265. Förstainstansrätten fastställde böterna på 9,8 miljoner euro som DaimlerChrysler ålagts för att genom sitt helägda belgiska dotterbolag ha deltagit i ett avtal om bruttoprissättning med sina belgiska återförsäljare. Detta avtal syftade till att begränsa priskonkurrensen i Belgien genom att införa åtgärder för att upptäcka och avskräcka från rabatter på mer än 3 % för framför allt på E-klassen.

*Belgisk ölkartell*¹³⁰

266. Genom domar av den 25 oktober och 6 december avvisade förstainstansrätten de argument som Danone och Haacht framfört och fastställde därmed kommissionens beslut av den 5 december 2001 i ärendet om den belgiska ölkartellen. Endast Danones böter sänktes något på grund av att en av de försvårande omständigheterna inte hade något orsakssamband med utvidgningen av kartellen.
267. Domen är särskilt viktig med tanke på den försvårande omständighet som upprepade överträdelser utgör. Förstainstansrätten ansåg att upprepade överträdelser motiverar en mycket betydande höjning av böterna. Förstainstansrätten beslutade att det är fråga om upprepade överträdelser om det finns ett tidigare kommissonsbeslut där en överträdelse konstateras, även om det inte ålades några böter, och fastställde att beslut som antagits för en lång tid sedan kan vara en korrekt grund för att anse att det är fråga om upprepade överträdelser. Förstainstansrätten fastställde också att kommissionen inte är skyldig att definiera en relevant marknad för överträdelser som har till syfte att begränsa konkurrensen och att en nedsättning av böterna för samarbete inte är motiverad för svar som inte går utöver vad företaget är skyldigt att tillhandahålla som svar på en begäran om upplysningar. Därför har ett företag inte rätt till nedsättning av böterna för att det tillhandahållit faktauppgifter som svar på en begäran om upplysningar från kommissionen om mötesdatum och mötesdeltagare.

*Vitaminer*¹³¹

268. I en dom av den 6 oktober ogiltigförklarade förstainstansrätten kommissionens beslut av den 21 november 2001 i ärendet Vitaminer i de delar som avsåg Sumitomo Chemical Co Ltd och Sumika Fine Chemicals Ltd. De var mottagare av ett beslut om en överträdelse av konkurrensreglerna. Kommissionen ålade dock inte dessa två företag böter, eftersom den överträdelse de begått var preskriberad.
269. Förstainstansrätten fastställde att kommissionen under sådana omständigheter har rätt att anta ett beslut om att en överträdelse har begåtts, under förutsättning att den har ett berättigat intresse av att göra detta. I det aktuella fallet slog förstainstansrätten fast att det av beslutet inte framgår om kommissionen ansåg att den hade ett berättigat intresse av att anta ett beslut om överträdelser som de klagande redan hade upphört

¹³⁰ Mål T-38/02, Groupe Danone mot kommissionen, och mål T-48/02, Haacht mot kommissionen.

¹³¹ Förenade målen T-22/02 och T-23/02, Sumitomo Chemical Co. Ltd och Sumika Fine Chemicals Co. Ltd mot kommissionen.

med, och att kommissionen inte heller för förstainstansrätten hade visat att den hade ett sådant berättigat intresse.

*Zinkfosfat*¹³²

270. I fyra domar av den 29 november fastställde förstainstansrätten kommissionens bedömning i dess helhet och avvisade varje talan om ogiltigförklaring eller nedsättning av böter. Kommissionen hade ålagt företagen böter för en kartell om fastställande av priser och uppdelning av marknader inom zinkfosfat. Zinkfosfat är ett rostskyddande mineralpigment som i stor utsträckning används inom färgindustrin. Med hänsyn till överträdelsens allvar och varaktighet ansåg förstainstansrätten att böterna var berättigade och hade beräknats på ett korrekt sätt.
271. De berörda företagen var små eller medelstora företag och böterna utgjorde en betydande procentandel av deras sammanlagda omsättning. Förstainstansrätten fastställde att överträdelsen skulle bedömas som mycket allvarlig, att kartellen varat i över fyra år och att företagen inte kunde kräva att de alla skulle behandlas på samma sätt.
272. I målet Britannia slog förstainstansrätten fast att kommissionen, när den fastställde böterna till den högsta gränsen på 10 % av omsättningen enligt artikel 15.2 i förordning (EG) nr 17, inte var skyldig att beakta omsättningen under det räkenskapsår som föregick beslutet om att ålägga böter. Skälet till detta var att Britannia inte hade någon omsättning under det året, eftersom företaget hade upphört med all verksamhet. Förstainstansrätten konstaterade i stället att kommissionen i detta särskilda fall hade rätt att utgå från den senaste omsättning som återspeglade ett helt år med ekonomisk verksamhet, dvs. det räkenskapsår som upphörde den 30 juni 1996 och inte den 30 juni 2001.

¹³²

Mål T-33/02, Britannia Alloys & Chemicals Limited, T-52/02, Société Nouvelle des Couleurs Zinciques S.A., T-62/02, Union Pigments AS, och T-64/02, Hans Heubach GmbH & Co KG.

E – STATISTIK

Diagram 1
Nya ärenden

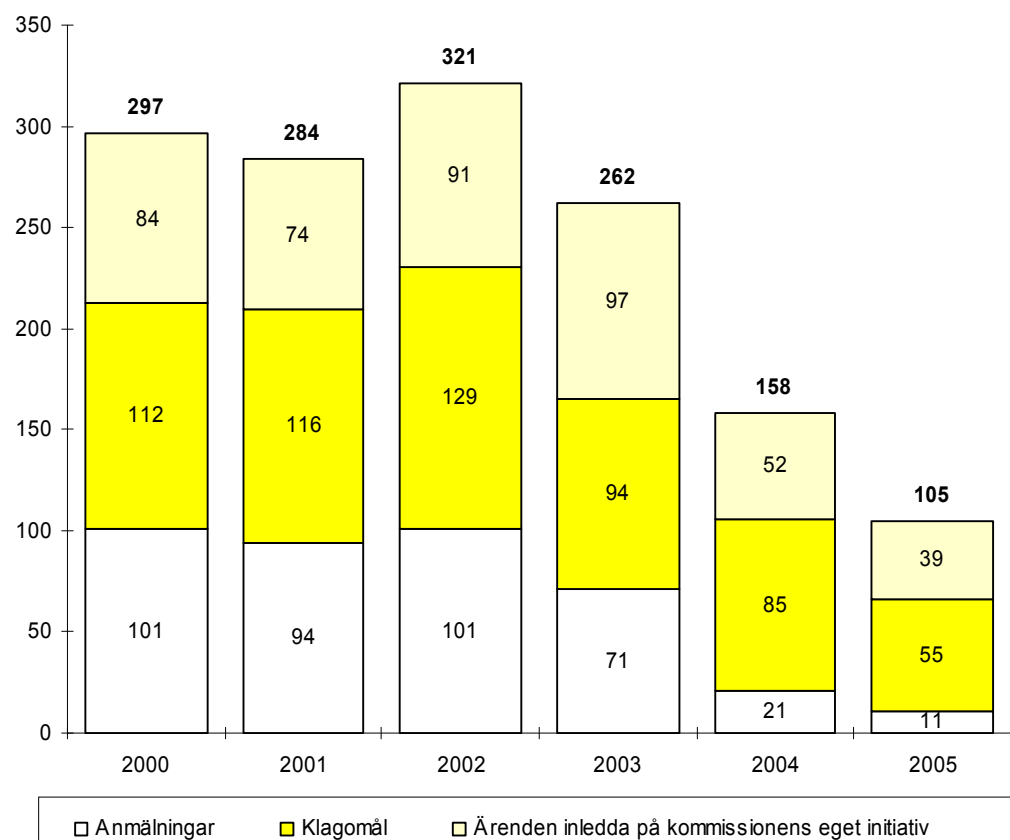

Diagram 2
Avslutade ärenden

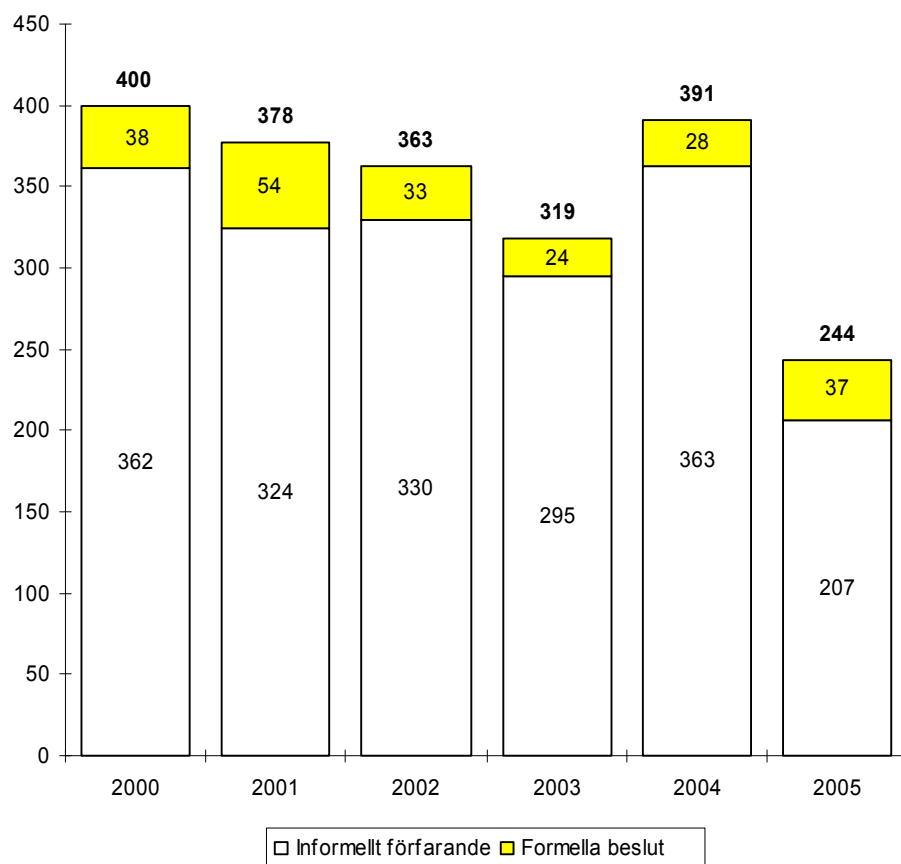
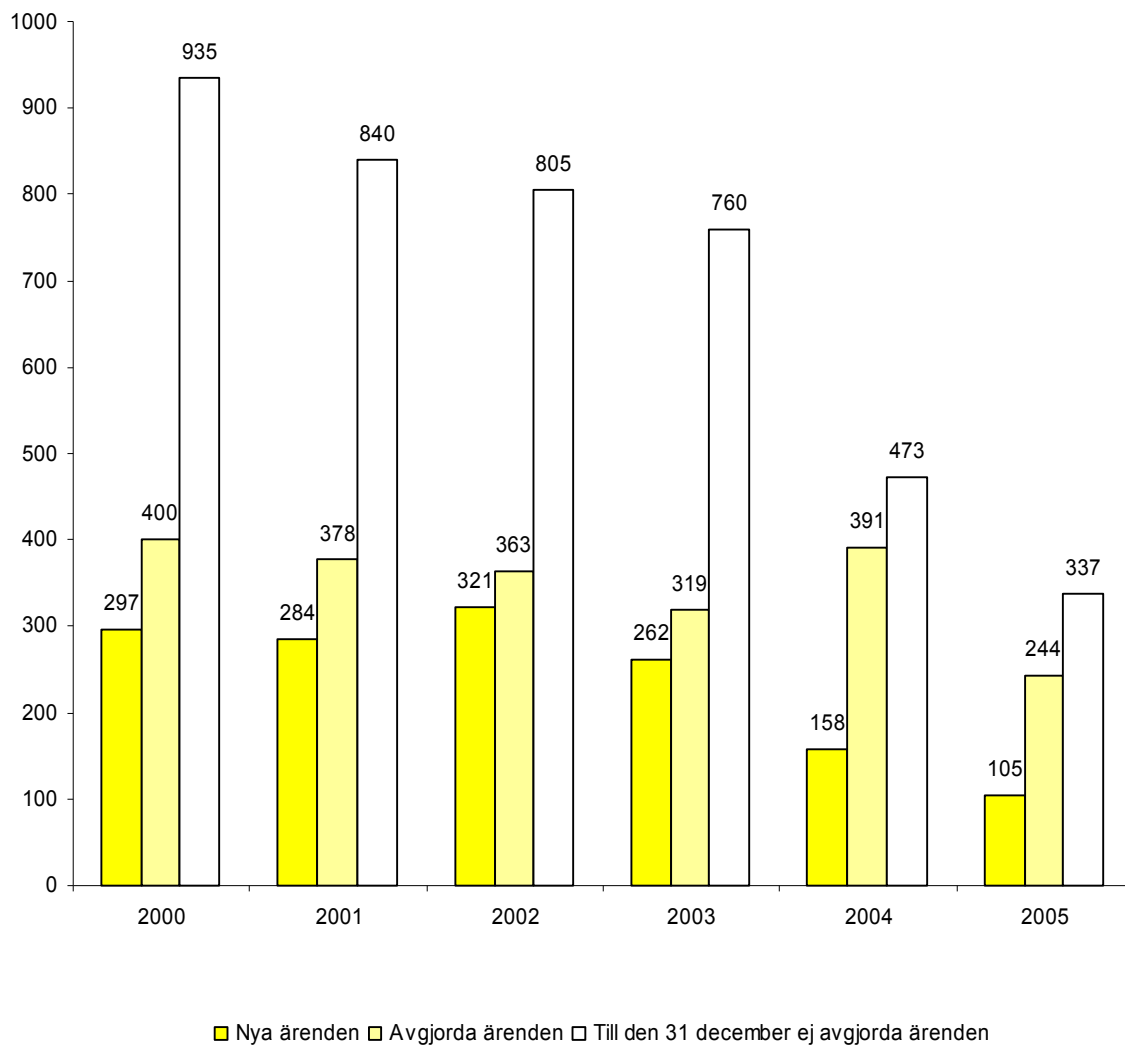

Diagram 3

Förändringar i antalet ej avgjorda ärenden vid årets slut

II – Koncentrationskontroll

273. Antalet koncentrationer och förvärv som anmälades till kommissionen ökade avsevärt under 2005 till 313 ärenden jämfört med 249 ärenden föregående år.
274. Kommissionen antog sammanlagt 296 slutliga beslut. Den antog 291 beslut om att godkänna en koncentration efter en inledande undersökning (etapp I). Av dessa var 15 villkorade beslut och 167 (57 %) antogs enligt det förenklade förfarandet. Kommissionen antog fem beslut efter en fördjupad undersökning (etapp II). Av dessa beslut var två inga förbud, två godkännanden utan förbehåll och tre villkorade beslut om godkännande. Dessutom hänvisade kommissionen sju ärenden till nationella konkurrensmyndigheter enligt artikel 9 i rådets förordning (EG) nr 139/2004 (koncentrationsförordningen)¹³³. I 14 ärenden framställdes en begäran enligt artikel 4.4 i koncentrationsförordningen, i 27 ärenden en begäran enligt artikel 4.5 och i fyra ärenden framställdes en begäran enligt artikel 22. För närmare uppgifter om dessa ärenden, se avsnitt 3 nedan.
275. Trots det stora antalet anmälningar antogs endast fem beslut enligt artikel 8 i koncentrationsförordningen. Inga beslut om förbud antogs enligt artikel 8.3. I tre fall drog de anmälande parterna tillbaka sin anmälan i etapp II.
276. Procentuellt sett är det endast en liten andel av alla anmälda koncentrationer som förbjuds, i genomsnitt omkring 1–2 % om även ärenden som dras tillbaka i etapp II räknas med. Det finns inte någon tendens till att förbuden ökar eller minskar (eller till att en anmälan dras tillbaka i etapp II), vilket framgår av tabellen nedan.

Tabell 1 – Förbud och återkallanden under etapp II, 1995-2005

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Total
Anmälningar	110	131	172	235	292	345	335	279	212	249	313	2673
Förbud	1			1	2	3	1	2	1	2	0	13
Återkallanden under etapp II	0	1	0	4	5	6	4	1	0	2	3	26
Risk för förbud	0,9 %	0,7%	0 %	2,1 %	2,4 %	2,6 %	1,5 %	1 %	0,5 %	1,6 %	1,0 %	1,4 %

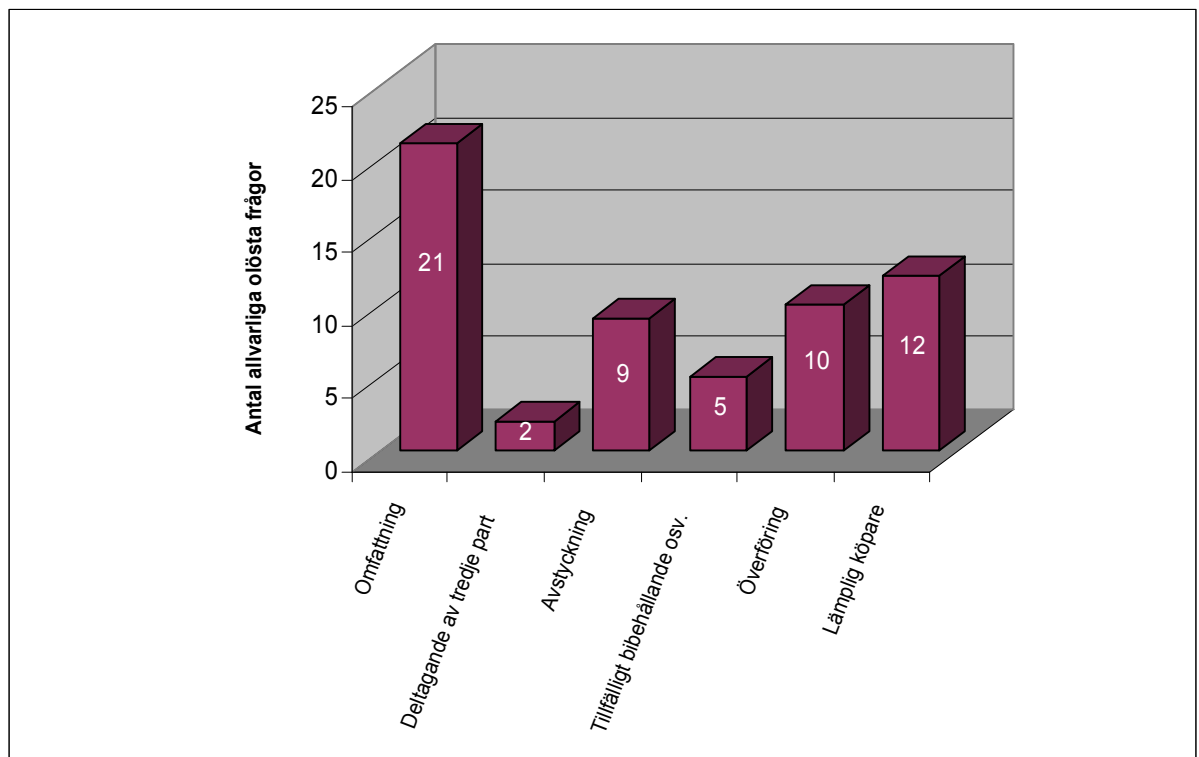
¹³³ Rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer, EUT L 24, 29.1.2004.

A – LAGSTIFTNINGS- OCH TOLKNINGSREGLER

1. UNDERSÖKNING AV KORRIGERANDE ÅTGÄRDER

277. Undersökningen av korrigerande åtgärder offentliggjordes den 21 oktober. Undersökningen var en mycket omfattande utvärdering av utformningen och genomförandet av de åtaganden som kommissionen godkänt i koncentrationsärenden under femårsperioden 1996–2000. Undersökningens syfte var att genom att i efterhand, dvs. trefem år efter kommissionens beslut fastställa följande: i) eventuella allvarliga problem som beror på utformningen och genomförandet av korrigerande åtgärder, ii) hur effektiv kommissionens politik för korrigerande åtgärder i koncentrationsärenden varit under referensperioden, och iii) områden där kommissionens aktuella politik och praxis i fråga om korrigerande åtgärder kan förbättras ytterligare.
278. I undersökningen granskades 40 kommissionsbeslut, som omfattade 96 olika korrigerande åtgärder. Dessa 96 korrigerande åtgärder utgjorde 42% av de 227 korrigerande åtgärder som kommissionen godkänt under den femåriga referensperioden. De utgör ett representativt urval av de olika typer av åtgärder som företagen godkänt, antalet åtgärder som godkänts i etapp I eller efter en fördjupad undersökning i etapp II, samt av de berörda sektorerna.
279. En grupp handläggare intervjuade 145 personer som arbetade med utformning och genomförande av korrigerande åtgärder under den aktuella tidsperioden, bland annat hos parter som gjorde åtaganden (40 intervjuer), köpare (61 intervjuer), förvaltare (37 intervjuer) samt kunder och konkurrenter (sju intervjuer). Undersökningen gav således både näringslivet och den juridiska yrkeskåren ett välkommet tillfälle att anonymt ge kommissionen återkoppling på alla aspekter av korrigerande åtgärder i koncentrationsärenden.
280. Hela 84 av de 96 undersökta korrigerande åtgärderna utgjordes av åtaganden om avyttring. Resultatet av undersökningen visade att olika åtgärder i fråga om korrigerande åtgärder som kommissionen vidtagit efter 2000, dvs. efter referensperioden, varit motiverade, till exempel tillkännagivandet om korrigerande åtgärder och texterna om modellåtaganden (Model Commitments Texts). Undersökningen visade dock också att det fanns vissa allvarliga problem när det gäller utformningen och genomförandet av de undersökta korrigerande åtgärder och att dessa problem måste granskas närmare.
281. Av bild 1 nedan framgår hur många och vilken typ av sådana allvarliga olösta problem med utformning och/eller genomförande som konstaterades vid olika tidpunkter i de korrigerande åtgärdernas livscykel. Dessa problem innebar med största sannolikhet att de korrigerande åtgärderna blev mindre effektiva när det gällde att återställa en effektiv konkurrens. Det vanligaste problemet var att man definierat omfattningen av den avyttrade affärsverksamheten på ett inkorrekt sätt, följt av att man godkänt olämpliga köpare, felaktig avstyckning av tillgångar och ofullständig överföring av den avyttrade verksamheten till den nya ägaren.

Bild 1 – Antalet allvarliga olösta frågor

282. I samband med undersökningen granskades tio fristående åtaganden om att bevilja tillträde, som var utformade för att bevara befintlig eller potentiell konkurrens på den relevanta marknaden genom att hindra utestängning från nödvändig infrastruktur, teknik eller immateriella rättigheter eller genom att avstå från ensamrätt. Det fanns en rad allvarliga problem med utformningen och genomförandet av dessa korrigerande åtgärder som avsåg tillträde. De främsta skälen till att åtagandena inte lyckats var svårigheter att korrekt fastställa villkoren för tillträde på förhand och att övervaka dem. Resultaten från undersökningen tyder på att korrigerande åtgärder som avser tillträde har fungerat endast i ett fåtal fall.
283. I samband med undersökningen försökte man också göra en övergripande utvärdering av varje korrigerande åtgärds effektivitet. Detta grundades på en kvalitativ bedömning av utformning och genomförande och en bedömning av insamlade kvantitativa marknadsdata, till exempel den avyttrade verksamhetens driftstatus och utvecklingen för de berörda marknadsandelarna. Med hjälp av denna effektivitetsindikator klassificeras de bedömda korrigerande åtgärderna på grundval av i vilken omfattning de har uppnått sitt konkurrensmål (dvs. att bevara en effektiv konkurrens genom att hindra att en dominerande ställning på marknaden skapas eller stärks). Eftersom det inte gjorts någon ny, fullständig marknadsundersökning för varje korrigerande åtgärd kan utvärderingen endast ge en fingervisning.
284. Det var möjligt att göra en övergripande utvärdering av hur effektiva de korrigerande åtgärderna varit i 85 av de 96 granskade fallen. Av de 85 åtgärder som utvärderats nådde 57% sitt mål, medan 24% endast delvis nådde målet. I ett fåtal fall, 7%, nådde de korrigerande åtgärderna inte målet och ansågs därför ha varit ineffektiva. När det gäller olika typer av korrigerande åtgärder konstaterades i undersökningen att den mest effektiva typen av korrigerande åtgärd var att lämna ett gemensamt företag

(inga misslyckanden), medan den minst effektiva typen av korrigerande åtgärd var de som avsåg tillträde.

285. Som komplement beställde kommissionen en undersökning som i efterhand skulle göra en ekonomisk analys av korrigerande åtgärder i koncentrationsärenden. Analysen utformades så, att ett begränsat antal korrigerande åtgärders ekonomiska effektivitet skulle bedömas med hjälp av ekonometriska simuleringsmodeller. Resultaten av denna undersökning kommer att offentliggöras under 2006.
286. Resultatet av undersökningarna och synpunkter på dessa kommer att bidra till en kommande översyn av tillkännagivandet om korrigerande åtgärder i koncentrationsärenden och av modellåtaganden om avyttring och förvaltaruppdraget.

2. NY VÄGLEDNING OM AVBRYTANDE AV EN KONCENTRATION

287. Den 1 juli offentliggjorde GD Konkurrens ett informationsmeddelande om vilka villkor som skall vara uppfyllda av de anmälade parterna som avbryter en koncentration¹³⁴. I artikel 6.1 c i den nya koncentrationsförordningen finns en ny bestämmelse, som föreskriver de krav som skall vara uppfyllda för att kommissionen skall avsluta ett förfarande om en planerad koncentration. I bestämmelsen föreskrivs att sådana förfaranden skall avslutas genom ett beslut enligt artikel 8, om inte de berörda företagen på ett för kommissionen tillfredsställande sätt visat att de har avbrutit koncentrationen. I bestämmelsen klargörs att när ett beslut om att inleda ett förfarande enligt artikel 6.1 c har antagits och etapp II har inletts i ett ärende, räcker det inte med att anmälan återkallas för att kommissionen skall förlora sin behörighet, utan det krävs att parterna visar att de har avbrutit koncentrationen.
288. I informationsmeddelandet klargörs också hur parterna kan visa att de har avbrutit koncentrationen. I detta sammanhang bör det påpekas att företagen enligt den nya koncentrationsförordningen kan lämna in en anmälan inte bara på grundval av ett bindande avtal eller tillkännagivande av ett offentligt bud, utan också om de kan visa att de redan har en ärlig avsikt att ingå ett avtal (artikel 4.1). I informationsmeddelandet anges som allmän princip att det skall anses styrkt att koncentrationen har avbrutits när företagen har lämnat in en handling som till sin rättsliga form, sitt format, sin nivå osv. motsvarar den ursprungshandling som ansågs vara tillräcklig för att koncentrationen skulle kunna anmälas. Om företagen efter att ha lämnat in en anmälan på grundval av en ärlig avsikt ingår ett bindande avtal, så är det detta bindande avtal som betraktas som ursprungshandling.
289. I informationsmeddelandet anges därför att i fall där det finns ett bindande avtal skall företagen styrka att avtalet har hävts på ett rättsligt bindande sätt. Det räcker inte med att uppge att man har för avsikt att häva avtalet eller att inte genomföra det och inte heller med en ensidig förklaring från någon av parterna. I ärenden där företagen haft en ärlig avsikt att ingå ett avtal krävs en handling som återkallar avsiktsförklaringen eller samförståndsavtalet. För andra former av ärlig avsikt kan det bli aktuellt med andra bevis. I ärenden där man har tillkännagivit ett offentligt bud krävs ett

¹³⁴

Se följande webbplats:

http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/legislation/abandonment_of_concentrations_en.pdf

tillkännagivande om att anbudsförfarandet har avslutats. För koncentrationer som redan genomförts krävs att parterna visar att den situation som rådde före genomförandet har återställts. I informationsmeddelandet betonas att parterna skall lämna de handlingar som är nödvändiga för att uppfylla kraven vid varje typ av avbruten koncentration.

3. FÖRENKLAD ÄRENDEFÖRDELNING I PRAKTIKEN – ERFARENHETER UNDER 2005

290. Systemet med hänskjutande av ärenden från kommissionen till medlemsstaterna och tvärtom, som omarbetades i grunden i samband med att den nya koncentrationsförordningen antogs, och antagandet av kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av ärenden¹³⁵, har varit i kraft sedan den 1 maj 2004. Det nya systemet för hänskjutande av ärenden har varit en stor framgång om man ser till i vilken omfattning det har utnyttjats av samgående företag och de nationella konkurrensmyndigheterna i EU:s medlemsstater, vilken typ av ärenden det rört sig om och hur väl dessa har lämpat sig för ett hänskjutande samt om man ser till hur systemet har fungerat rent praktiskt.

3.1. Statistisk översikt

291. Under 2005 har alla de fyra bestämmelserna om hänskjutande som finns i koncentrationsförordningen utnyttjats (artikel 4.4–4.5, artikel 9 och artikel 22). Sammanfattningsvis:

- *Artikel 4.4:* Under 2005 tog kommissionen emot begäran om hänskjutande enligt artikel 4.4 i 14 ärenden, vilket var en betydande ökning jämfört med de två ärenden som kom in mellan den 1 maj och den 31 december 2004. I 11 ärenden godkändes begäran och ärendena överfördes i sin helhet. I två ärenden drogs begäran tillbaka och ett ärende var ännu inte avslutat vid årsskiftet.
- *Artikel 4.5:* Under 2005 tog kommissionen emot 27 ärenden med begäran om hänskjutande enligt artikel 4.5. Medlemsstaterna inlade inte sitt veto mot någon begäran och tre av ärendena var ännu inte avslutade vid årsskiftet. I 24 ärenden ledde begäran till att ärendet fick en ”gemenskapsdimension”, vilket utgör omkring 8% av de ärenden som anmälades till kommissionen under denna period¹³⁶.
- *Artikel 9:* Under 2005 tog kommissionen emot sju ärenden med begäran om hänskjutande enligt artikel 9. I sex ärenden godkändes begäran. I tre ärenden hänsköts ärendet i sin helhet och i tre till viss del. En begäran om hänskjutande återkallades.
- *Artikel 22:* Under 2005 tog kommissionen emot fyra ärenden med begäran om hänskjutande enligt artikel 22. I tre ärenden godkändes begäran och i ett ärende avvisades begäran.

¹³⁵ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationsärenden (EUT C 56, 5.3.2005, s. 2). (Nedan kallat tillkännagivandet om hänskjutande.)

¹³⁶ Kommissionen tog emot 313 anmälningar av en koncentration under 2005.

3.2. Praktiska frågor i samband med hänskjutande före anmälan

292. För att se till att systemet med hänskjutande av ärenden före anmälan fungerar effektivt, särskilt med tanke på de korta tidsfrister som anges i artikel 4, har GD Konkurrens och de nationella konkurrensmyndigheter som berörts av en begäran enligt artikel 4.4 eller 4.5 i regel tagit direkt kontakt med varandra så snart det förefallit sannolikt att en sådan begäran kommer att göras. Kommissionen uppmuntrar också parter som överväger att göra en sådan begäran att i förväg ta en informell kontakt med GD Konkurrens och de nationella konkurrensmyndigheter som sannolikt kommer att beröras av en begäran enligt artikel 4.4 eller 4.5. GD Konkurrens kommer framför allt att informera de parter som överväger att göra en sådan begäran om de rättsliga kraven för hänskjutande och om vilka typer av ärenden som kommissionen anser vara lämpliga för hänskjutande i enlighet med tillkännagivandet om hänskjutande. I vissa fall kan ett utkast till RS-formulär lämnas in till kommissionen. Företagen har i många fall utnyttjat denna möjlighet att ha informella kontakter med de berörda myndigheterna innan man lämnar in en begäran enligt artikel 4.4 eller 4.5.
293. I fall där det rör sig om en begäran enligt artikel 4.5 uppmuntrar kommissionen de begärande parterna att göra en grundlig kontroll innan de lämnar in ärendet, om nödvändigt genom att ta direktkontakt med de berörda nationella konkurrensmyndigheterna, så att RS-formuläret är korrekt ifyllt och fullständigt när det gäller de medlemsstater som parterna uppfattar som "behöriga " att bedöma ärendet i fråga.
294. Om medlemsstaten vid en begäran enligt artikel 4.4 inom den föreskrivna tidsfristen bekräftar att den godtar hänskjutandet, så kommer kommissionen i regel att fatta ett beslut om att godkänna eller avvisa begäran innan den tidsfrist på 25 arbetsdagar som föreskrivs i artikel 4.4 har löpt ut, såsom den har gjort i de ärenden som hittills behandlats. Om medlemsstaten inte går med på hänskjutandet, fortskrider ärendet med att parterna lämnar in en anmälan till kommissionen på sedvanligt sätt.

B – KOMMISSIONENS BESLUT

1. BESLUT ENLIGT ARTIKEL 8

*Bertelsmann/Springer*¹³⁷

295. Den 3 maj godkände kommissionen det gemensamma företaget för rotogravyrtryckning som bildats av de tyska mediaföretagen Bertelsmann AG och Axel Springer AG. Den fördjupade undersökningen visade att koncentrationen inte påtagligt hämmar en effektiv konkurrens på den gemensamma marknaden eller i någon medlemsstat.
296. Genom det gemensamma företaget sammanförs de fem tyska tryckerier som Bertelsmanns dotterbolag Arvato och Gruner+Jahr samt Springer driver, samt ett tryckeri i Storbritannien som Arvato håller på att uppföra. Däremot ingår inte Bertelsmanns rotogravyrtryckerier i Spanien och Italien och inte heller något offsettryckeri som ägs av de berörda företagen.
297. Transaktionen anmäldes till kommissionen den 4 november 2004. Trots att den nationella konkurrensmyndigheten lämnade in en begäran om hänskjutande beslutade kommissionen att själv handlägga ärendet med tanke på det gemensamma företagets effekter inom hela Europa på marknaderna för rotogravyrtryckning av kataloger och reklamblad. Kommissionen koncentrerade sig framför allt på den tyska marknaden för rotogravyrtryckning av tidskrifter. Mot bakgrund av de berörda företagens starka ställning på denna marknad inledde kommissionen en fördjupad undersökning den 23 december 2004.
298. Den fördjupade undersökningen bekräftade kommissionens preliminära uppfattning att offsetteknik inte är något substitut för rotogravyrtryckning av stora volymer tidskrifter, kataloger och reklamblad. Även om samma tryckpressar används för all rotogravyrtryckning fann kommissionen att det finns två separata marknader, dels marknaden för tryckning av stora volymer kataloger och reklamblad, dels marknaden för tryckning av tidskrifter. Skillnaden beror framförallt på att vissa tidskrifter måste tryckas inom en begränsad tidsfrist och på att det krävs särskilda kunskaper för tryckning av tidskrifter. Geografiskt är marknaden för rotogravyrtryckning av tidskrifter begränsad till Tyskland, medan marknaden för rotogravyrtryckning av stora volymer kataloger och reklamblad omfattar Tyskland, dess grannländer samt Italien och Slovakien.
299. På den tyska marknaden för rotogravyrtryckning av tidskrifter har parterna en sammanlagd marknadsandel på nästan 50 %. Marknadsundersökningen visade emellertid också att trots stora marknadsandelar skulle det gemensamma företaget inte kunna höja priserna, eftersom det finns ett starkt konkurrenstryck från konkurrenterna i Tyskland. Dessa konkurrenter skulle enkelt kunna bygga ut sin kapacitet för tryckning av tidskrifter. Analysen visade också att konkurrenterna skulle ha ett incitament att tilldela kapacitet till tryckning av tidskrifter, eftersom

¹³⁷ Ärende COMP/M.3178 *Bertelsmann/Springer/JV*.

täckningsbidraget för tryckning av tidskrifter skulle vara högre än för tryckning av kataloger och reklamblad. Förutom konkurrenstrycket från de tyska konkurrenterna kommer det gemensamma företaget att ställas inför potentiella konkurrenter på den tyska marknaden för rotogravyrtryckning av tidskrifter, framför allt tryckerier i Nederländerna, Frankrike och Italien.

300. På de övriga produktmarknader som påverkas uppstår inga konkurrensproblem, vare sig på nationell nivå eller inom ett större område. Kommissionen fann också att Springer och Bertelsmanns vertikala integrering till utgivning av tidskrifter inte skulle påverkas av den anmälda koncentrationen.

*Blackstone/Acetex*¹³⁸

301. Den 13 juli godkände kommissionen att det USA-baserade bolaget Blackstone, som är verksamt inom investmentbanking, förvärvar fullständig kontroll över det kanadensiska kemiföretaget Acetex. Kommissionen ansåg att transaktionen inte märkbart skulle hindra en effektiv konkurrens inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller en väsentlig del av detta.
302. Blackstone är en privat affärsbank med säte i USA och framför allt verksam inom finansiell rådgivning, privata kapitalinvesteringar och fastighetsinvesteringar. Ett av de företag som kontrolleras av Blackstone, Celanese, är ett kemiföretag med verksamhet inom fyra huvudsektorer: kemiprodukter, acetatprodukter, tekniska polymerer och livsmedels ingredienser.
303. Acetex, med högkvarter i Vancouver, är verksamt inom acetyl och plaster. Både Celanese och Acetex producerar handelskemikalier, bland annat ättiksyra, vinylacetat (VAM) och ättiksyraanhydrid. Celanese är en stor global leverantör, medan Acetex främst är verksamt i Europa.
304. Transaktionen anmäldes till kommissionen den 20 januari. Efter en ingående marknadsundersökning konstaterade kommissionen att marknaderna för ättiksyra, vinylacetat och ättiksyraanhydrid är globala. För dessa produkter lämnar skillnaden mellan det genomsnittspris som tas ut i olika regioner runtom i världen och produktionskostnaderna en tillräckligt stor marginal att betala för transport, lagring och avgifter, vilket möjliggör ytterligare handel utöver den redan höga handelsnivån mellan olika regioner i världen.
305. Även om Celanese genom att förvärva Acetex skulle stärka sin ställning på de globala marknaderna för ättiksyra, vinylacetat och ättiksyraanhydrid, konstaterade kommissionen att transaktionen inte skulle ge upphov till några konkurrensproblem. Flera starka konkurrenter är verksamma på de relevanta marknaderna, bland annat BP, Millennium, Daicel, Dow, DuPont och Eastman. Dessutom visade en ingående undersökning av efterfrågeutveckling och planerad ny kapacitet att även om efterfrågan på dess produkter ökar relativt snabbt, skulle planerad ny kapacitet särskilt i Fjärran Östern och Mellanöstern öka ännu snabbare. Kommissionen konstaterade att eventuella försök från parternas sida att höja priserna eller minska kapaciteten inte skulle lyckas i denna situation.

¹³⁸ Ärende COMP/M.3625 *Blackstone/Acetex*.

306. Den 13 juli godkände kommissionen tyska Siemens övertagande av den österrikiska VA Tech-koncernen på villkor att Siemens avyttrar VA Techs vattenkraftsverksamhet och garanterar att byggföretaget SMS Demag, som bygger metallanläggningar, förblir oberoende. Mot bakgrund av Siemens åtaganden fann kommissionen att transaktionen inte påtagligt hämmar en effektiv konkurrens inom EES eller en väsentlig del av detta.
307. Siemens och VA Tech har verksamhet över hela världen i en rad liknande sektorer. Deras produkter används inom områden som kraftanläggningar, elnät, tåg, stålverk och stora byggnader. De är marknadsledande i fråga om vissa av de relevanta produkterna.
308. Transaktionen anmäldes till kommissionen i januari och kommissionen inledde ett förfarande enligt etapp II den 14 februari.
309. Ett av VA Techs dotterbolag, VA Tech Hydro, är marknadsledande i Europa när det gäller nyckelprodukter för vattenkraftverk, till exempel turbiner och generatorer. Siemens har en andel på 50 % i ett gemensamt företag med Voith Siemens, även det ett tyskt teknikföretag, som är en av VA Tech Hydros främsta konkurrenter på denna marknad. Kommissionen fann att en sammanslagning av VA Tech Hydros och Voith Siemens verksamhet skulle ha lett till att det skapades en dominerande ställning på EES-marknaden för utrustning och tjänster för vattenkraftverk, vilket påtagligt skulle ha hämmat konkurrensen på denna marknad. Siemens åtagande att sälja VA Techs vattenkraftverksamhet, som drivs av VA Tech Hydro, till en lämplig köpare innebar att det inte längre fanns någon överlappning mellan parternas verksamheter och att konkurrensen därför inte skulle komma att hämmas påtagligt.
310. Siemens ägde också en andel på 28 % i SMS Demag och kommissionen fann att detta företag var VA Techs främsta konkurrent inom byggnation av stålverk. Siemens utnyttjade en säljoption (som förföll den 31 december 2004) för att sälja sin andel i SMS, SMS Demags moderbolag. Överföringen av aktierna fördröjdes dock på grund av en rättslig tvist om värderingen av dem. Kommissionens undersökning visade att Siemens fortsatta innehav i SMS Demag gav företaget tillgång till vissa uppgifter om företaget som var känsliga ur konkurrenssynvinkel. På den starkt koncentrerade världsmarknaden för byggnation av metallverk skulle därför en fusion mellan Siemens och VA Tech märkbart ha minskat konkurrensen mellan två av de tre ledande företagen, nämligen SMS Demag och VA Tech, och därmed påtagligt ha hämmat en effektiv konkurrens. Enligt de åtaganden som Siemens har gjort skall Siemens representanter i SMS Demags aktieägarorgan ersättas med oberoende förvaltare, vilket kommer att säkra företagets oberoende.
311. Kommissionen fann att koncentrationen inte påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens på någon av de andra marknader där parternas verksamheter överlappar varandra. Till dessa marknader hör marknaderna för utrustning och tjänster till värmekraftverk, kraftöverföring och distribution, järnvägsutrustning,

¹³⁹

Ärende COMP/M.3653 *Siemens/VA Tech*.

lågvoltselektroniskutrustning, byggteknik och förvaltning, trafikinfrastruktur och utrustning för kabelspårvagnar.

312. I ett separat beslut som syftade till att avlägsna ett strukturellt band mellan konkurrenterna Bombardier och Siemens på marknaden för spårvagnar befriade kommissionen Bombardier från dess skyldighet att köpa vissa traktionssystem för spårvagnar från VA Tech. Denna skyldighet fastställdes i kommissionens beslut om att godkänna Bombardiers övertagande av ADtranz i april 2001¹⁴⁰.

*Johnson & Johnson/Guidant*¹⁴¹

313. Den 25 augusti godkände kommissionen på vissa villkor det amerikanska hälsovårdsföretaget Johnson & Johnsons (J&J) planerade förvärv av konkurrenten Guidant, som är ett amerikanskt företag specialiserat på medicinska produkter för hjärt- och kärlsjukdomar. Köpesumman uppgick till 24 miljarder US-dollar (omkring 18 miljarder euro). Parterna åtog sig att avyttra antingen J&J:s eller Guidants verksamhet inom endoskopisk kärluttagning (EVH) tillsammans med Guidants endovaskulära verksamhet inom EES och J&J:s ledarverksamhet (SGW) inom EES. Kommissionen antog sitt beslut efter en fördjupad undersökning av affären. Mot bakgrund av J&J:s åtaganden fann kommissionen att transaktionen inte påtagligt hämmar en effektiv konkurrens inom EES eller en väsentlig del av detta.
314. Både J&J och Guidant är globalt verksamma inom utveckling, tillverkning och försäljning av medicinsk utrustning för kärlsjukdomar. Deras produkter används för att behandla kärlsjukdomar, både i hjärtat (koronarsjukdomar) och i andra perifera delar av kroppen (till exempel i halspulsådren, njurartärerna och lårbensartärerna). Företagen är direkta konkurrenter om en rad produkter och hör båda till ett begränsat antal ledande företag på marknaden för dessa produkter i Europa och världen. Kommissionen inledde en fördjupad marknadsundersökning den 22 april.
315. Undersökningen koncentrerades på tre huvudområden: läkemedelsavgivande stent (DES) och tillhörande utrustning, endovaskulära stent och tillhörande utrustning för perifera artärer samt utrustning för hjärtkirurgi.
316. Läkemedelsavgivande stent är ett litet töjbart rörformat metallnät som förs in i ett tilltäppt kranskärl för att avlägsna plack och stödja kranskärlsväggarna. På denna snabbväxande marknad finns det i dag endast två stora globala företag, nämligen J&J och Boston Scientific, samt några företag som väntas gå in på marknaden inom kort, bland annat Guidant. Med sin undersökning skulle kommissionen bedöma om det faktum att Guidant genom koncentrationen skulle försvinna som potentiell konkurrent skulle innebära att den viktigaste källan till konkurrenstryck på marknaden för läkemedelsavgivande stent skulle försvinna.
317. Undersökningen visade att även om Guidant sannolikt skulle ha varit en av de viktigaste aktörerna på marknaden för läkemedelsavgivande stent finns det andra nya aktörer, främst Medtronic och Abbott, som sannolikt kommer att utöva ett betydande

¹⁴⁰ Ärende COMP/M.2139 *Bombardier-ADtranz*. Se konkurrensrapporten för 2001.

¹⁴¹ Ärende COMP/M.3687 *Johnson&Johnson/Guidant*.

kionkurrenstryck och således uppväga det bortfall av konkurrens som blir följden av J&J:s förvärv av Guidant.

318. När det gäller stent som används i perifera delar av kroppen fann kommissionen dock att koncentrationen skulle ge upphov till konkurrensproblem inom EES med tanke på att både J&J och Guidant hör till de ledande företagen i Europa, att marknaden är starkt koncentrerad och att det finns höga hinder för inträde. Kommissionen fann också att sammanslagningen av J&J:s och Guidants intressen skulle ha hämmat konkurrensen på två små marknader för hjärt- och kärlutrustning (ledare för koronara artärer och system för endoskopisk kärluttagning vid hjärtkirurgi). Genom J&J:s åtaganden kommer transaktionen inte att märkbart påverka konkurrensen.

*EON/MOL*¹⁴²

319. Den 21 december godkände kommissionen på vissa villkor och under förutsättning att vissa skyldigheter fullgjordes E.ON Ruhrgas' ("E.ON", Tyskland) förvärv av MOL WMT och MOL Storage, två dotterbolag till MOL, det tidigare monopolföretaget på olje- och gasmarknaden i Ungern.
320. E.ON är ett stort, tyskt integrerat energibolag verksamt inom produktion och leveranser av gas och el i flera europeiska länder. I Ungern är E.ON främst verksamt inom leveranser av gas och el till slutförbrukare genom egna regionala distributionsföretag. MOL är verksamt inom gasproduktion (MOL E&P), transmission (MOL Transmission), lagring (MOL Storage) samt grossistförsäljning och handel (MOL WMT).
321. Genom transaktionen förvärvade E.ON MOL WMT och MOL Storage. E.ON övertog också MOL WMT:s långfristiga avtal om gasleveranser, främst med Gazprom, och fick kontroll över alla Ungerns gasreserver, både importerade och inhemska.
322. Efter en fördjupad undersökning fann kommissionen inledningsvis att transaktionen skulle ha en konkurrenshämmande effekt på grossist- och detaljhandelsmarknaderna för gas och el i Ungern. Denna effekt berodde på att en dominerande ställning inom grossistförsäljning och lagring av gas förenades med E.ON:s verksamhet inom detaljhandelsförsäljning av gas och el.
323. Kommissionen analyserade den planerade transaktionens effekter på gas- och elmarknaderna i Ungern både enligt det gällande regelverket och mot bakgrund av det förändrade regelverk som sannolikt skulle bli följden av avregleringen av dessa marknader i juli 2007, och fann att den anmälda transaktionen påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens på dessa marknader. Framför allt konstaterade kommissionen att E.ON efter transaktionen skulle kunna använda sin kontroll över Ungerns gasresurser till att öka sin marknadsmakt på marknaderna i efterföljande led, nämligen detaljhandelsleveranser av gas och el, och för produktion och grossistförsäljning av el.

¹⁴²

Ärende COMP/M.3696 *E.ON/Mol*.

324. Som en lösning på dessa problem erbjöd E.ON ett omfattande och långtgående paket med korrigerande åtgärder. Framför allt skulle de korrigerande åtgärderna leda till att ägandet av gasproduktionen och transmissionsverksamheten, som MOL behåller, separerades helt från grossistförsäljningen av gas och lagringsverksamheten, som E.ON förvärfvar, genom att MOL avyttrar sitt återstående minoritetsinnehav i MOL WMT och MOL Storage. E.ON åtog sig också att överlåta betydande gasvolymmer på marknaden till konkurrenskraftiga villkor. E.ON åtog sig att genomföra ett åttaårigt program för gasöverlåtelse (1 miljard kubikmeter per år) och avyttra hälften av sina tioåriga gasleveransavtal med MOL E&P genom avtalsöverlåtelse. Dessa två åtgärder innebär att 16 miljarder kubikmeter gas överläts fram till 2015, med omkring 2 miljarder kubikmeter per år, vilket motsvarar 14 % av den ungerska förbrukningen. Detta skulle vara det största programmet för gasöverlåtelse som någonsin genomförts i Europa, både sett till volymer och varaktighet. Det skulle göra det möjligt för alla befintliga och framtida marknadsaktörer att ingå gasleveransavtal på lika villkor.
325. Kommissionen granskade noga de korrigerande åtgärderna på grundval av erfarenheter från tidigare program för gasöverlåtelse på nationell nivå och ingående synpunkter från marknadsaktörer i Ungern och andra medlemsstater. Den fann att de korrigerande åtgärderna skulle ge grossister och kunder tillgång till omfattande gasresurser oberoende av E.ON och på icke-diskriminerande och konkurrenskraftiga villkor. De korrigerande åtgärderna var därför tillräckliga för att lösa de konkurrensproblem som transaktionen gav upphov till och skulle skapa förutsättningar för uppkomsten av konkurrens på de nyligen avreglerade energimarknaderna i Ungern.
326. Kommissionen hade ett nära samarbete med de ungerska myndigheterna, framför allt med det ungerska energiverket. Detta samarbete kommer att fortsätta i framtiden för att se till att de korrigerande åtgärderna genomförs i sin helhet och på ett korrekt sätt.

2. BESLUT ENLIGT ARTIKEL 6.1 b OCH ARTIKEL 6.2

327. Under år 2005 antog kommissionen sammanlagt 15 beslut om godkännande enligt artikel 6.2 och 291 ovillkorade beslut enligt artikel 6.1 b. Vissa av de mest intressanta villkorade besluten enligt artikel 6.2 sammanfattas nedan. Referens till alla beslut om godkännande kommer att offentliggöras i den andra volymen av denna rapport samt texterna till besluten finns på kommissionens webbplats¹⁴³.

*Reuters/Telerate*¹⁴⁴

328. Den 23 maj godkände kommissionen på vissa villkor Reuters Limited:s ("Reuters") planerade förvärv av Moneyline Telerate Holding ("Telerate"), som tillhandahåller finansiella uppgifter och vars främsta konkurrent på världsmarknaden är just Reuters.
329. Reuters är ett av världens två främsta företag när det gäller tillhandahållande av finansiella marknadsdata och av multimedienyheter skräddarsydda för personer som arbetar inom finansiella tjänster, media och näringsliv. Reuters är särskilt starkt inom

¹⁴³ Se följande webbplats: <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>

¹⁴⁴ Ärende COMP/M.3692 *Reuters/Telerate*.

tillhandahållandet av uppgifter om penningmarknaden, eget kapital och uppgifter om OTC-marknaden som rör eget kapital. Reuters verksamhet kompletterar i viss utsträckning den främsta konkurrenten Bloombergs verksamhet, som är inriktad på olika tillgångsklasser i segmentet finansiella marknadsdata. Bloomberg tillhandahåller sina produkter utan att använda marknadsdataplattdar. Även Telerate tillhandahåller finansiella marknadsdata och nyheter världen över, med fokus på distribution av marknadsdata i realtid från många olika källor.

330. Undersökningen koncentrerades på det planerade förvärvets effekter för konkurrensen på marknaderna för tillhandahållande av marknadsdata i realtid och marknadsdataplattdar. När det gäller marknaden för tillhandahållande av marknadsdata i realtid fann kommissionen inte något som tydde på att koncentrationen påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens, eftersom tillräckligt många starka konkurrenter skulle finnas kvar på marknaden även efter koncentrationen. Undersökningen visade dock att de samgående parterna är de enda stora globala leverantörerna av marknadsdataplattdar och att en sammanslagning av deras respektive plattdar skulle leda till en nästan ohotad ställning på marknaden för dataplattdar. Marknadsdataplattdar är den teknik som ger kunder som köper marknadsdata i realtid möjlighet att integrera och leverera uppgifter från olika säljare av marknadsdata. För att lösa detta konkurrensproblem åtog sig Reuters och Telerate att för all framtid bevilja Hyperfeed en exklusiv global licens för TRS (Telerates marknadsdataplattdar). Licensavtalet ger Hyperfeed rätt att etablera sig själv som en livskraftig och effektiv konkurrent till Reuters.
331. Transaktionen hänsköts till kommissionen enligt artikel 4.5 i koncentrationsförordningen, vilket gav kommissionen behörighet att granska ett förvärv som annars skulle ha granskats enligt lagstiftningen i tolv olika medlemsstater. Kommissionens avdelningar hade ett nära samarbete med det amerikanska justitiedepartementet, och man samordnade arbetet med att hitta en lämplig korrigerande åtgärd som helt skulle lösa konkurrensproblemet på marknaden för marknadsdataplattdar.

*Lufthansa/Swiss*¹⁴⁵

332. Den 4 juli godkände kommissionen på vissa villkor ett avtal genom vilket Deutsche Lufthansa AG skulle förvärva en majoritet av aktierna i och ensam kontroll över Swiss International Air Lines Ltd. Kommissionens undersökning visade att Lufthansas planerade förvärv av Swiss skulle undanröja eller påtagligt minska konkurrensen på en rad linjer inom Europa, framför allt Zürich-Frankfurt och Zürich-München. Detta gällde även för vissa långdistanslinjer till USA, Sydafrika, Thailand och Egypten. Kommissionen kom fram till denna slutsats efter att ha beaktat effekterna av Lufthansas nära samarbete med medlemmar i Star Alliance.
333. För att lösa de problem som kommissionen funnit kom parterna överens om att ge upp vissa avgångs- och ankomsttider (slots) på flygplatserna i Zürich, Frankfurt, München, Düsseldorf, Berlin, Wien, Stockholm och Köpenhamn. Detta skulle ge nya aktörer på dessa linjer möjlighet att göra upp till 41 tur-och-returflygningar per dag.

¹⁴⁵ Ärende COMP/M.3770 *Lufthansa/Swiss*.

334. För att uppmuntra marknadsinträde kan en ny aktör också efter viss tid förvärva så kallade hävdvunna rättigheter till de slots som man fått för linjerna Zürich-Frankfurt och Zürich-München, under förutsättning att aktören tillhandahåller tjänsten på denna linje i minst tre år. Förutom åtagandet om avgångs- och ankomsttider skall Lufthansa också avhålla sig från att öka sitt planerade utbud av flygningar på dessa linjer för att ge en ny aktör en rimlig chans att etablera sig själv som en trovärdig konkurrent.
335. Slutligen försäkrade den schweiziska civila luftfartsmyndigheten kommissionen att den skulle bevilja trafikrättigheter till andra företag som ville mellanlanda i Zürich på väg till USA eller andra destinationer utanför EU. De schweiziska och tyska luftfartsmyndigheterna försäkrade också att de skulle avhålla sig från att reglera priserna på dessa långdistanslinjer. Detta var ett viktigt påpekande, eftersom kommissionen beaktade förekomsten av indirekt konkurrens eller konkurrens från nätverk på långdistanslinjer som en faktor i sin marknadsanalys.
- Maersk/PONL*¹⁴⁶
336. Den 29 juli godkände kommissionen på vissa villkor rederiet AP Møller-Maersk A/S (nedan kallat Maersk) planerade förvärv av rederiet Royal P&O Nedlloyd (nedan kallat PONL). Genom det planerade förvärvet skulle man skapa världens största rederi med över 800 containerfartyg och med en världsomfattande omsättning på omkring 28 miljarder euro. Maersk äger containerrederierna Maersk och Safmarine och är också verksamt inom områdena containerterminaltjänster, hamnbogsering, tankers, logistik, olje- och gasprospektering, luftfart, skeppsbyggnad och snabbköp. PONL är huvudsakligen ett containerrederi. PONL är också verksamt inom terminaltjänster, logistik och luftfart. Parternas verksamheter överlappar varandra främst i fråga om containerrederiverksamheten och i mindre utsträckning i fråga om terminaltjänsterna.
337. Kommissionens marknadsundersökning koncentrerades på handelsrutterna till och från Europa för att fastställa om parternas marknadsandelar och de band mellan dem som skapats genom att de deltar i olika konferenser och konsortier tillsammans med konkurrenterna skulle hämma konkurrensen.
338. Enligt EU:s konkurrensregler för sjötransporter omfattas linjekonferenser (grupper och rederier som tillhandahåller tjänster enligt fasta tidtabeller) av immunitet i antitrustärenden. Denna immunitet beviljades för ungefär 20 år sedan. Även rederier som bildat konsortier omfattas av ett undantag från antitrustbestämmelserna. I kommissionens vitbok som offentliggjordes i oktober 2004 konstateras att undantaget för linjekonferenser bör avskaffas, eftersom det inte ledde till effektiva och tillförlitliga tjänster som motsvarade avlastarnas krav.
339. Genom den planerade transaktionen skapades band mellan Maersk och de konferenser och konsortier där endast PONL är medlem. I de fall Maersks och PONL:s sammanlagda marknadsandelar gav upphov till konkurrensproblem godkände kommissionen transaktionen på villkor att PONL drog sig ur dessa konferenser och konsortier. Ett annat problemområde var handeln mellan Europa och

¹⁴⁶

Ärende COMP/M.3829 *Maersk/PONL*.

Sydafrika, framför allt transport av kylvaror i kylcontainrar där parterna hade en sammanlagd marknadsandel på över 50 %. Maersk åtog sig att avyttra den del av PONL:s verksamhet som avsåg godstransporter från Sydafrika till Europa. Dessa åtaganden löste de konkurrensproblem kommissionen funnit.

*Honeywell/Novar*¹⁴⁷

340. Den 31 mars godkände kommissionen Honeywells planerade förvärv av Novar på vissa villkor i enlighet med artikel 6.2 i koncentrationsförordningen. Det amerikanska företaget Honeywell är ett högteknologiskt tillverkningsföretag som till kunder över hela världen säljer produkter och tjänster till flygindustrin, produkter till bilindustrin, elektronikmaterial, specialmaterial, polymerer med hög prestanda, transport- och kraftsystem samt övervakningssystem för bostads- eller industrifastigheter. Novar är en internationell koncern med säte i Storbritannien. Företagets verksamhet omfattar intelligenta system för fastigheter, aluminiumlösningar och tryckning av värdepapper. Förvärvet kommer att ge Honeywell och Novar möjlighet att slå samman sin verksamhet inom sektorerna brandalarmssystem, inbrotts- och andra säkerhetssystem samt system för kontroll av fastigheter.
341. Kommissionens undersökning visade att koncentrationen påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens på marknaden för brandalarmssystem i Italien, där den sammanslagna enheten skulle ha haft en mycket stark ställning. Som en lösning på de allvarliga konkurrensproblem som kommissionen funnit föreslog Honeywell att man skulle avyttra Novars brandarmsverksamhet i Italien (i Italien känd under märket Esser Italia). Detta åtagande ansågs tillräckligt för att lösa konkurrensproblemen.

3. HÄNSKJUTANDEN

*Blackstone/NHP*¹⁴⁸

342. Som svar på en begäran från brittiska Office of Fair Trading (OFT), beslutade kommissionen den 1 februari att hänskjuta ärendet om den amerikanska Blackstonekoncernens förvärv av brittiska NHP plc till OFT. Båda parterna är verksamma på den brittiska marknaden för privata vårdhem för äldre.
343. Blackstone är en internationell affärsbank, som nyligen förvärvade Southern Cross Healthcare Limited (nedan kallat Southern Cross), som är ett brittiskt företag som driver vårdhem för äldre i Storbritannien. NHP är ett brittiskt börsföretag med verksamhet inom vårdhemssektorn i Storbritannien. Transaktionen kommer att leda till viss horisontell överlappning mellan parterna när det gäller tillhandahållande av vårdhemstjänster för äldre i Storbritannien, oavsett på vilket sätt marknaderna definieras.
344. OFT anförde att vårdhemsmarknaden i Storbritannien är lokal och att transaktionen påverkar konkurrensen särskilt inom tre områden som ligger under brittiska lokala

¹⁴⁷ Ärende COMP/M.3686 *Honeywell/Novar*.

¹⁴⁸ Ärende COMP/M.3669 *Blackstone/NHP*.

myndigheter (Arbroath, Nottingham och Port Talbot), där parterna skulle ha stora sammanlagda marknadsandelar, antingen inom vårdhem eller inom ålderdomshem.

345. Därför begärde OFT att kommissionen skulle hänskjuta beslutet om koncentrationen till OFT (enligt artikel 9.2 b i koncentrationsförordningen). Enligt denna bestämmelse är kommissionen skyldig att hänskjuta ärendet när en koncentration påverkar konkurrensen på en marknad inom en medlemsstat som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad och som inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden.
346. Kommissionens undersökning visade att den brittiska vårdhemsmarknaden är lokal. Dessutom framgår det av undersökningen att produktmarknaderna för vårdhem och ålderdomshem i Storbritannien kan vara separata. Det sammanslagna företaget skulle ha blivit den största tjänsteleverantören i vissa lokala områden. Därför skulle koncentrationen ha påverkat konkurrensen på vissa lokala marknader i Storbritannien, som inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden. Därför godkändes OFT:s begäran att få bedöma koncentrationens påverkan på konkurrensen.

*IESY Repository/Ish*¹⁴⁹

347. Den 17 februari beslutade kommissionen att hänskjuta granskningen av kabeloperatören Iesy:s (Hessen) förvärv av kabeloperatören Ish (Nordrhein-Westfalen) till tyska Bundeskartellamt. Ärendet anmäldes till kommissionen den 17 december 2004.
348. Iesy och Ish driver varsitt kabelnät, som köpts från Deutsche Telekom AG, i regionerna Hessen (Iesy) och Nordrhein-Westfalen (Ish). Genom näten tillhandahåller de radio- och tv-signaler till hushåll och andra nätoperatörer. Bundeskartellamt begärde att ärendet skulle hänskjutas till dem eftersom koncentrationen sannolikt skulle påverka konkurrensen på den tyska marknaden för kabel-tv och eftersom koncentrationens effekter skulle begränsas till Tyskland. Kommissionen konstaterade att villkoren för att hänskjuta ärendet var uppfyllda och att en nationell undersökning var lämplig med tanke på att Bundeskartellamt redan hade erfarenhet av kabel-tv-ärenden.
349. Iesy och Ish tillhandahåller främst kabel-tv-tjänster i sina respektive regioner och är inte verksamma utanför Tyskland. Kommissionen ansåg därför att de relevanta marknaderna för kabel-tv var avgränsade marknader inom EU. Kommissionen delade Bundeskartellamts uppfattning att den planerade koncentrationen skulle kunna påverka konkurrensen på delar av den tyska marknaden för kabel-tv.

*Strabag/Dywidag (Walter Bau)*¹⁵⁰

350. Den 29 april tog kommissionen emot en anmälan av den österrikiska byggkoncernen Strabag:s planerade förvärv av flera av det konkursmässiga tyska byggföretaget Walter Bau AG:s dotterbolag. Strabag är ett globalt byggföretag som är verksamt inom alla områden inom byggbranschen, särskilt bygg- och anläggningssektorn.

¹⁴⁹ Ärende COMP/M.3674 *IESY Repository/Ish*.

¹⁵⁰ Ärende COMP/M.3754 *Strabag/Dywidag*.

Walter Bau tillhandahåller tjänster i samband med byggnadsprojekt på totalentreprenad, anläggningsprojekt och vägbyggnad.

351. Strabag planerade att ta över Walter Baus befintliga bygg- och anläggningsprojekt, som överfördes till det nybildade Dywidag Schlüsselfertig- und Ingenieurbau GmbH. Strabag förvärvade också kontroll över anläggningsföretaget Walter Heilit Verkehrswegebau GmbH, Dywidag International GmbH, Dyckerhoff & Widmann GmbH, som är verksamt i Österrike, och RIB GmbH, som fortsätter med vissa brobyggnadsprojekt som drivs av Walter Bau:s dotterbolag Niklas GmbH.
352. Transaktionen gav inte upphov till några konkurrensproblem, trots att Strabag och Walter Bau hör till de största byggföretagen i Tyskland och trots att transaktionen gav upphov till horisontell överlappning på en rad bygg- och anläggningsmarknader eller marknadssegment i Tyskland och Österrike. Skälet till detta var att Strabag endast skulle ta över några få av Walter Baus byggkontrakt och parternas sammanlagda marknadsandelar på bygg- och anläggningsmarknaden, vägbyggnadsmarknaden och andra anläggningsmarknader fortfarande skulle vara mindre än 20 %. Strabag är det största bygg- och anläggningsföretaget i Österrike, men Walter Baus företag har endast små projekt där och genom att ta över dem skulle Strabags marknadsandel bli obetydligt större.
353. Den 30 maj begärde Bundeskartellamt att delar av ärendet skulle hänskjutas enligt artikel 9.2 b i koncentrationsförordningen. I begäran uppgavs att den planerade transaktionen skulle påverka konkurrensen på den regionala asfaltmarknaden i Hamburg, att denna marknad uppvisade alla kännetecken på en avgränsad marknad och att den inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden. Walter Heilit innehade aktier i en anläggning för asfalttillverkning i Hamburgregionen. Norddeutsche Mischwerke GmbH & Co AG, som innehade aktier i denna anläggning, kontrollerade även fyra av de åtta övriga anläggningarna i regionen. Strabag är en annan konkurrent, vilket enligt begäran innebar att det fanns en risk för att artikel 81 i EG-fördraget skulle överträdas och att det skulle skapas en dominerande ställning på marknaden. Bundeskartellamt begärde därför att den del av ärendet som avsåg denna marknad skulle hänskjutas. Kommissionen fann att villkoren för ett hänskjutande var uppfyllda och hänsköt därför bedömningen av transaktionens effekter på den regionala asfaltmarknaden i Hamburg till Bundeskartellamt.
354. När det gäller de andra relevanta marknaderna fann kommissionen att transaktionen inte påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens inom EES eller en väsentlig del av detta, eftersom parternas sammanlagda marknadsandelar på de relevanta marknaderna i Tyskland var små och transaktionen endast skulle leda till en obetydligt större marknadsandel i Österrike.

*Macquarie/Ferrovial/Exeter Airport*¹⁵¹

355. Den 27 juni anmälde parterna Macquarie Airport Group (MAG) och Ferrovial Aeropuertos sin avsikt att förvärva gemensam kontroll över flygplatsen i Exeter.

¹⁵¹

Ärende COMP/M.3823 *MAG/Ferrovial Aeropuertos/Exeter Airport*.

356. MAG, ett företag med säte i Storbritannien, hör till Macquariekoncernen och är en global riskkapitalfond med investeringar i flygplatser och tillhörande infrastruktur. Inom EU har Macquariekoncernen också gemensam kontroll över flygplatserna i Rom och Bryssel och innehar aktier i flygplatserna i Birmingham och Köpenhamn. MAG har tillsammans med Ferrovial gemensam kontroll över flygplatsen i Bristol. Ferrovial var också verksamt inom förvaltning av koncessioner för flygplatsinfrastruktur. Förutom andelen i Bristols flygplats hade Ferrovial investeringar i flygplatserna i Sydney, Belfast och Antofagasta.
357. Efter denna anmälan begärde brittiska OFT att ärendet skulle hänskjutas enligt artikel 9.2 a i koncentrationsförordningen. I sin begäran uppgav OFT att sydvästra England skulle kunna vara en avgränsad marknad för tillhandahållande av flygplatsinfrastruktur till flygbolag. Eftersom parterna redan kontrollerade flygplatsen i Bristol skulle förvärvet av flygplatsen i Exeter leda till att deras andel av marknaden i detta område skulle bli tillräckligt stor för att kunna ge upphov till konkurrensproblem. Dessutom hade OFT fått synpunkter från tredje parter som hade farhågor beträffande förvärvet.
358. Kommissionens undersökning antydde att produktmarknaden var tillhandahållande av flygplatsinfrastruktur till flygbolag och att den geografiska marknaden skulle kunna vara så liten som sydvästra England (Bristol, Exeter, Bournemouth, Plymouth, Newquay och Southampton). Om detta skulle visa sig vara korrekt skulle marknadsandelarna på de två flygplatserna i regionen vara tillräckligt stora för att kunna påverka konkurrensen. Kommissionen medgav därför att det krävdes ytterligare undersökningar och att de brittiska myndigheterna var bäst lämpade att göra en sådan undersökning.
359. Kommissionen beslutade därför att hänskjuta ärendet om MAG:s och Ferrovial Aerpuertos gemensamma förvärv av flygplatsen i Exeter till OFT, eftersom koncentrationen hotade att påtagligt påverka konkurrensen om tillhandahållande av flygplatsinfrastruktur till flygbolag i sydvästra England.
- FIMAG/Züblin*¹⁵²
360. FIMAG, Strabagkoncernens holdingbolag, anmälde till kommissionen den 26 augusti sitt planerade förvärv av kontrollen över hela det tyska bygg- och anläggningsföretaget Züblin. Strabag är ett bygg- och anläggningsföretag med säte i Österrike med verksamhet inom alla branschens områden, främst bygg- och anläggningsverksamhet. Dessutom tillverkar och distribuerar Strabag byggnadsmaterial. Züblin är ett tyskt bygg- och anläggningsföretag med verksamhet inom bygg- och anläggning och sidotjänster till sådan verksamhet. Genom sitt dotterbolag ROBA Baustoff GmbH är Züblin verksamt inom tillverkning och distribution av byggnadsmaterial. Genom att förvärva konkursmässiga Walter Baus aktier skulle FIMAG få fullständig kontroll över Züblin.
361. Strabag och Züblin hör till de största bygg- och anläggningsföretagen i Tyskland. Parternas sammanlagda marknadsandelar på bygg- och anläggningsmarknaderna skulle dock ligga under 15 % även om dessa marknader delades upp ytterligare.

¹⁵²

Ärende COMP/M.3864 *FIMAG/Züblin*.

Trots att Strabag är det största bygg- och anläggningsföretaget i Österrike var parternas marknadsandelar på den österrikiska marknaden inte heller så stora att de skulle ge upphov till konkurrensproblem.

362. Den 20 september begärde Bundeskartellamt att delar av ärendet skulle hänskjutas enligt artikel 9.2 b i koncentrationsförordningen. Bundeskartellamt ansåg att den anmälda transaktionen skulle påverka konkurrensen på de regionala marknaderna för asfalttillverkning i Berlin, Chemnitz, Leipzig/Halle, Rostock och München, som var och en uppvisade alla kännetecken på en avgränsad marknad och inte utgjorde en väsentlig del av den gemensamma marknaden. Bundeskartellamt anförde att det fanns en risk för att Strabags övertagande av Roba, en av de sista återstående oberoende konkurrenterna i fråga om asfalttillverkning, ytterligare skulle begränsa konkurrensen på de relevanta regionala marknaderna. Som skäl till detta hänvisade Bundeskartellamt till det strukturella bandet mellan Strabag och Wehrhahnkoncernen som gemensamma aktieägare i Deutag. Kommissionen fann att villkoren för ett hänskjutande var uppfyllda och hänsköt därför bedömningen av transaktionens effekter på de regionala asfaltmarknaderna i Berlin, Chemnitz, Leipzig/Halle, Rostock och München till Bundeskartellamt.
363. Kommissionen fann att de återstående delarna av den planerade koncentrationen inte påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens inom EES eller en väsentlig del av detta, eftersom parternas sammanlagda marknadsandelar på de relevanta marknaderna i Tyskland var små och transaktionen endast skulle leda till en obetydligt större marknadsandel på de relevanta marknaderna i Österrike.

*Tesco/Carrefour*¹⁵³

364. Det planerade förvärvet, som anmäldes till kommissionen den 4 november, avsåg det brittiska företaget Tesco:s förvärv av fullständig kontroll över det franska företaget Carrefour:s verksamhet i Tjeckien och Slovakien. Kommissionens undersökning visade att den planerade transaktionen skulle leda till horisontell överlappning på en rad lokala marknader för detaljhandelsförsäljning av dagligvaror i Tjeckien och Slovakien.
365. Tesco är verksamt inom detaljhandel med livsmedel och andra varor och har över 2 300 butiker av olika slag i hela världen. Företaget äger och driver 31 butiker i Slovakien och 27 butiker i Tjeckien. Carrefour är också verksamt inom detaljhandel med livsmedel och andra varor och har över 11 000 butiker världen över. Carrefour har 11 stora dagligvarubutiker i Tjeckien och fyra i Slovakien.
366. Den 30 november fick kommissionen en begäran om hänskjutande av delar av ärendet från den slovakiska konkurrensmyndigheten. I sin begäran anförde myndigheten att transaktionen skulle påverka konkurrensen enligt artikel 9.2 b i koncentrationsförordningen på marknaden för detaljhandel med dagligvaror i snabbköp och stormarknader på tre lokala marknader i städerna Bratislava, Košice och Žilina. Dessutom ansåg den slovakiska konkurrensmyndigheten att dessa marknader inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden.

¹⁵³

Ärende COMP/M.3905 *Tesco/Carrefour*.

367. I Slovakien fanns det tecken som tydde på att transaktionen skulle stärka Tesco:s position som det ledande detaljhandelsföretaget på nationell nivå. Den sammanslagna enheten skulle ha stora marknadsandelar i städerna Bratislava, Košice och Žilina, och det skulle finnas färre alternativa butiker. Därför fann kommissionen att transaktionen påverkade konkurrensen på dessa tre lokala marknader. Var och en av dessa lokala marknader står för mindre än 0,1 % av den sammanlagda försäljningen av dagligvaror på den gemensamma marknaden och utgör inte en väsentlig del av den gemensamma marknaden. I enlighet med koncentrationsförordningen hänsköt därför kommissionen bedömningen av den slovakiska delen av ärendet till den slovakiska konkurrensmyndigheten. Detta var första gången som en transaktion hänsköts till en konkurrensmyndighet i en ny medlemsstat.
368. När det gäller Tjeckien visade kommissionens undersökning att den sammanslagna enheten endast skulle vara den fjärde största detaljhandelskoncernen på nationell nivå. Även på enskilda lokala marknader skulle parterna fortfarande få konkurrera med en rad andra starka detaljhandelsföretag som Lidl&Schwarz, Ahold och Rewe.
369. Kommissionen godkände transaktionen i den del som avsåg Tjeckien, eftersom den inte påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens inom den tjeckiska detaljhandelssektorn.

4. ANMÄLNINGAR SOM HAR DRAGITS TILLBAKA/AVBRUTNA TRANSAKTIONER

*Microsoft/Time Warner/Content Guard JV*¹⁵⁴

370. Den 12 juli 2004 anmälde Microsoft och Time Warner en transaktion genom vilken de från Xerox skulle ha förvärvat aktier i det amerikanska företaget ContentGuard, vilket skulle ha gett båda företagen 48 % av rösterna (Microsoft hade redan före transaktionen en röstandel på 25 %). Dessutom ingick de som aktieägare ett röstavtal som gav dem gemensam kontroll över ContentGuard.
371. ContentGuard är verksamt inom utveckling och licensiering av immateriella rättigheter i samband med förvaltning av digitala rättigheter (DRM). Som uppfinnare av grundläggande DRM-teknik innehar ContentGuard en rad nyckelpatent. DRM-teknik består av programvara som gör det möjligt att säkert överföra alla former av digitalt innehåll (t.ex. ljud, filmer, dokument) i ett öppet nät till bland annat slutanvändare. Man kan också utbyta sådant innehåll mellan olika typer av utrustning. DRM kommer att bli standard inom hela IT-branschen och är redan standard för tillhandahållande av musik och filmer on-line. Microsoft är för närvarande den ledande och kanske även den dominerande leverantören av DRM-lösningar.
372. Efter en rutinemässig undersökning i etapp I inledde kommissionen en fördjupad undersökning den 25 augusti 2004 och skickade den 29 november 2004 ett meddelande om invändningar till parterna. Ett av de största problemen som kommissionen funnit var att transaktionen skulle ha kunnat stärka Microsofts

¹⁵⁴ Ärende COMP/M.3445 *Microsoft/Time Warner/Content Guard JV*.

monopol på marknaden för operativsystem för persondatorer. Under Microsofts och Time Warners gemensamma ägande skulle ContentGuard ha kunnat ha både skäl och möjlighet att använda sin patentportfölj till att ge Microsofts konkurrenter på DRM-marknaden konkurrenssnackdelar. DRM kunde ha använts för att utestänga konkurrenter, eftersom Microsoft kontrollerar på vilka operativsystem för persondatorer som dess DRM-programvara kan användas. Dessutom skulle detta gemensamma förvärv dramatiskt ha försenat utvecklingen av öppna standarder för driftskompatibilitet.

373. Efter kommissionens invändningar meddelade Microsoft och Time Warner kommissionen att Thomson skulle förvärva ett innehav på 33 % i ContentGuard. Trots att Thomsons förvärv offentliggjordes i november 2004, dröjde det till 14 mars 2005 innan det genomfördes. Kommissionens avdelningar undersökte noga om transaktionen med Thomson omfattades av koncentrationsförordningen. Genom Thomsons aktieförvärv och genom förändringar i ContentGuards ledningsstruktur skulle ingen aktieägare längre ha kontroll över ContentGuard. Kommissionen ansåg att den genomgripande förändringen av ContentGuards stadgar och en ny stor aktieägars inträde innebar att Microsoft inte längre kunde utforma ContentGuards licensieringspolicy till skada för Microsofts konkurrenter. Den ursprungliga transaktionen, genom vilken Microsoft och Time Warner förvärvade gemensam kontroll över ContentGuard, avbröts och företagen drog tillbaka sin anmälan enligt koncentrationsförordningen.

*Total/Sasol/JV*¹⁵⁵

374. Sasol Wax International AG (nedan kallat Sasol, Tyskland), som hör till det den sydafrikanska Sasolkoncernen, är ett specialiserat företag verksamt inom petroleumvax, särskilt paraffin och mikrovax. Total France (nedan kallat Total) hör till Totalkoncernen, ett av världens största olje- och gasföretag. Total tillverkar både paraffin och mikrovax och råmaterial till dessa, nämligen råparaffin och råparaffin tillverkad av klar olja.
375. Den planerade transaktionen bestod i skapandet av ett gemensamt företag verksamt inom tillverkning, marknadsföring och försäljning av produkter av petroleumvax och bitumentillsatser, vilket innebar att Sasols och Totals verksamheter på dessa områden slogs samman. Råparaffin och råparaffin tillverkad av klar olja tillverkas i raffinaderier som biprodukter till oljeraffineringen. De kan användas internt, säljas direkt till tredje man eller raffinerats ytterligare till paraffinvax eller mikrovax. Paraffinvax och mikrovax används inom många områden, till exempel ljus, gummi, förpackningar, kablar, tuggummi och lim.
376. Den 13 april inledde kommissionen en fördjupad undersökning av det planerade gemensamma företaget, eftersom kommissionen befarade att transaktionen påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens på den gemensamma marknaden. Den inledande marknadsundersökningen visade framför allt att sammanslagningen av Total:s och Sasol:s kommersiella verksamheter, leveranserna av råvara från Total till det gemensamma företaget och den minskade kapacitet som skulle bli följden av transaktionen påtagligt kunde stärka Sasol:s ledande ställning på marknaderna för

¹⁵⁵

Ärende COMP/M.3637 *Total/Sasol/JV*.

paraffin och mikrovax. I slutet av den inledande undersökningen föreslog parterna ett åtagande. Kommissionen hade emellertid efter en marknadstest funnit att utkastet till korrigerande åtgärder var för komplicerat och inte löste konkurrensproblemen i fråga om paraffinvax.

377. Den 20 april meddelade parterna kommissionen att man upphävt avtalet om det gemensamma företaget och att anmälan drogs tillbaka.

*AMI/Eurotecnica*¹⁵⁶

378. Den 18 oktober inledde kommissionen en fördjupad undersökning (etapp II) av det österrikiska företaget Agrolinz Melamine International:s (AMI:s) förvärv av det italienska teknikföretaget Eurotecnica. Ärendet hade hänskjutits till kommissionen av den tyska och den polska konkurrensmyndigheten. Den 20 december drog sig de anmälade parterna ur uppgörelsen.

379. AMI är verksamt inom tillverkning av melamin, en specialkemikalie som används inom en rad användningsområden, till exempel ytbehandling, bindemedel och lim samt som flamskyddsmedel. AMI har också egna produktionstekniker för melamin, som inte har licensierats till tredje parter under de senaste tio åren. Eurotecnica är för närvarande den enda globala licensgivaren för melaminproduktionsteknik, men tillverkar inte själv något melamin.

380. Kommissionen inledde en fördjupad undersökning eftersom koncentrationen skulle ha stärkt AMI:s redan starka ställning på melaminmarknaden. Kommissionen befarade att AMI genom att köpa den enda globala licensgivaren för melaminproduktionsteknik skulle kunna hindra nya aktörer från att gå in på marknaden och kontrollera sina konkurrenters expansionsprojekt. Dessutom skulle försvinnandet av detta konkurrenstryck ha ökat sannolikheten för samordnade förfaranden på den redan starkt koncentrerade melaminmarknaden.

¹⁵⁶ Ärende COMP/M.3923 *AMI/Eurotecnica*.

C – VALDA DOMSTOLSÄRENDEN

*Kommissionen mot Tetra Laval B.V.*¹⁵⁷

381. Den 15 februari avvisade EG-domstolen kommissionens överklagande av förstainstansrättens dom i ärendet *Tetra Laval mot kommissionen*¹⁵⁸, som upphävde kommissionens beslut om att förklara koncentrationen mellan Tetra Laval och Sidel som oförenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 8.3 i koncentrationsförordningen¹⁵⁹. I domen förtydligas följande tre särskilt viktiga frågor: kvaliteten på bevisningen och på domstolsprövningen i samband med kontroll av företagskoncentrationer, förhållandet mellan koncentrationsförordningen och artikel 82 i EG-fördraget samt godkännande av åtaganden.
382. När det gäller kvaliteten på den bevisning som krävs betonar EG-domstolen att den typ av framåtblickande analys som krävs i samband med kontroll av företagskoncentrationer innebär att man måste förutse framtida händelser som med större eller mindre sannolikhet kan inträffa och att en sådan prognos innebär att det är nödvändigt att föreställa sig olika händelseförlopp med beaktande av orsak och verkan för att kunna fastställa vilka förlopp som är troligast. EG-domstolen bekräftar i sin dom kommissionens uppfattning att den bevisning som krävs i koncentrationsärenden består av en jämförelse av sannolikheter. I detta mål ansåg EG-domstolen att förstainstansrätten inte ändrade villkoren för bevisning, utan endast riktade uppmärksamheten mot kravet att bevisningen på ett övertygande sätt bör visa att en uppfattning är riktig eller att ett beslut är riktigt. När det gäller prognosen för koncentrationer av konglomerattyp fann EG-domstolen att frågan om huruvida en koncentration av konglomerattyp kommer att ge den sammanslagna enheten möjlighet att utnyttja en hävstångseffekt för att öka sin marknadsstyrka och i sinom tid få en dominerande ställning inbegriper ”händelseförlopp med beaktande av orsak och verkan [som] är svåra att urskilja, osäkra och svåra att fastställa”. Kvaliteten på den bevisning som ligger till grund för ett förbud mot sådana koncentrationer är därför särskilt viktig, så att den stödjer uppfattningen att den förutsedda ekonomiska utvecklingen är ”rimlig”.
383. I detta särskilda fall fastställde EG-domstolen att kommissionen har ett visst utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller ekonomiska frågor, men att domstolarna måste fastställa om de bevis som kommissionen åberopat är materiellt riktiga, tillförlitliga och samstämmiga, huruvida dessa bevis utgör samtliga relevanta uppgifter som skall beaktas för att bedöma en komplicerad situation och huruvida de kan ligga till grund för de slutsatser som dragits. I detta särskilda fall ansåg EG-domstolen att förstainstansrätten hade följt de krav som ställs på en domstolsprövning.

¹⁵⁷ Mål C-12/03P, kommissionen mot Tetra Laval BV.

¹⁵⁸ Mål T 5/02, Tetra Laval BV mot kommissionen, REG 2002, s. II-04381.

¹⁵⁹ Ärende COMP/M.2416 *Tetra Laval/Sidel*, beslutet antaget enligt den förra koncentrationsförordningen, rådets förordning (EG) nr 4064/89, som har ersatts av rådets förordning (EG) nr 139/2004.

384. Förstainstansrätten hade fastställt att i konglomeratmål – där skapandet av en framtida dominerande ställning beror på de incitament som den sammanslagna enheten har att utnyttja en hävstångseffekt och de avskräckande faktorer som finns – är kommissionen även skyldig att undersöka i vilken mån det faktum att utnyttjandet av vissa sådana hävstångseffekter kan vara olagligt enligt artikel 82 i EG-fördraget. Dessutom kan sannolikheten för att beteendet skall upptäckas och bestraffas avskräcka den sammanslagna enheten från ett sådant beteende. Kommissionen hävdade att sådana krav skulle stå i strid med koncentrationsförordningen.
385. EG-domstolen instämde i kommissionens uppfattning och fann att förstainstansrätten i detta avseende hade gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning. Även om kommissionen bör göra en ingående bedömning av både incitament till och faktorer som avskräcker från att utnyttja hävstångseffekter fann EG-domstolen att det skulle stå i strid med koncentrationsförordningens förebyggande syfte att för varje planerad koncentration undersöka de avskräckande faktorerna olaglighet, sannolikhet för upptäckt och straff. Det skulle i alltför stor utsträckning röra sig om rena spekulationer och kommissionen skulle inte kunna grunda sin bedömning på alla relevanta uppgifter. Däremot fann EG-domstolen att den felaktiga rättstillämpningen inte var tillräcklig för att domen skulle upphävas.
386. När det gäller åtaganden fastställde förstainstansrätten att kommissionen inte hade beaktat en rad möjliga åtaganden när den bedömde den hävstångseffekt som den sammanslagna enheten skulle kunna utnyttja. Kommissionen anförde i sin överklagan att den hade beaktat åtagandena, men funnit dem oacceptabla, främst därför att det skulle vara svårt att övervaka dem.
387. I sin dom skiljer EG-domstolen mellan fall där marknadsstrukturen förändras direkt och fall där en dominerande ställning kan uppnås först efter viss tid genom hävstångseffekter. När det gäller den senare typen av fall får åtaganden om framtida beteende beaktas när man bedömer sannolikheten för att den sammanslagna enheten kan komma att ägna sig åt ett sådant beteende. På grundval av skälen i beslutet anser EG-domstolen att kommissionen i detta ärende av rena principskäl hade vägrat att godkänna Tetras åtaganden. Därför fastställde EG-domstolen förstainstansrättens dom som upphävde kommissionens beslut, trots förstainstansrättens felaktiga rättstillämpning i fråga om den avskräckande effekten av artikel 82 i EG-fördraget.

*Energias de Portugal SA mot kommissionen*¹⁶⁰

388. Den 21 september avvisade förstainstansrätten Energias de Portugals (nedan kallat EDP) talan om upphävande av kommissionens beslut av den 9 december 2004, som förklarade att EDP:s och Eni SpA:s gemensamma förvärv av Gás de Portugal (nedan kallat GDP) var oförenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 8.3 i koncentrationsförordningen¹⁶¹. GDP är den etablerade operatören på den portugisiska gasmarknaden, EDP är den etablerade operatören på den portugisiska elmarknaden och Eni SpA är ett italienskt energiföretag.

¹⁶⁰ Mål T-87/05 EDP, *Energias de Portugal SA mot kommissionen*.

¹⁶¹ Ärende COMP/M.3440 *ENI/EDP/GDP*, beslutet antogs enligt den förra koncentrationsförordningen, rådets förordning (EG) nr 4064/89.

389. I sitt beslut hade kommissionen funnit att koncentrationen, trots de åtaganden som parterna hade föreslagit skulle, stärka EDP:s dominerande ställning på elmarknaderna i Portugal och GDP:s dominerande ställning på de portugisiska gasmarknaderna när dessa blev konkurrensutsatta. Det skulle i sin tur få till följd att konkurrensen påtagligt hämmades inom en väsentlig del av den gemensamma marknaden.
390. Koncentrationen bedömdes mot bakgrund av den pågående avregleringen av energimarknaderna inom EU. I Portugal är elmarknaderna redan konkurrensutsatta och gasmarknaderna kommer att bli det med tiden. Enligt det andra gasdirektivet omfattas Portugal av ett undantag som tillåter landet att inleda avregleringen av gasmarknaderna senast 2007. Avregleringen skall inledas med att marknaden för naturgasleveranser till elproducenter blir konkurrensutsatt. De övriga gasmarknaderna skall bli konkurrensutsatt senast 2009 för andra kunder än hushåll och 2010 för hushållen.
391. Förstainstansrätten behandlade EDP:s talan enligt det påskyndade förfarandet och domen meddelades inom sju månader, vilket är den kortaste handläggningstiden någonsin för ett ärende av detta slag.
392. Förstainstansrätten avvisade olika grunder som EDP åberopat angående bedömningen av de åtaganden som de samgående parterna föreslagit.
393. Framför allt godkände förstainstansrätten det sätt på vilket kommissionen för närvarande bedömer korrigerande åtgärder genom att först undersöka de konkurrensproblem som koncentrationen ger upphov till och sedan de åtaganden som parterna föreslår som lösning på dessa problem. Förstainstansrätten slog fast att kommissionen inte inom de tidsfrister som fastställs i koncentrationsförordningen kan börja om sin analys av en koncentration därför att parterna har föreslagit åtaganden som om transaktionen hade anmälts på nytt i den ändrade form som åtagandena medför. Förstainstansrätten fann att ett sådant tillvägagångssätt skulle strida mot det krav på snabbhet som kännetecknar koncentrationsförordningen.
394. I fråga om åtaganden som föreslås efter det att den tidsfrist som fastställs i olika förordningar har löpt ut slog förstainstansrätten fast att kommissionen på ett korrekt sätt hade tillämpat sitt tillkännagivande om korrigerande åtgärder när den bedömde åtagandena för el- och gasmarknaderna. Åtagandena för gasmarknaderna föreslogs i sin helhet endast tre arbetsdagar innan kommissionen antog sitt beslut och förstainstansrätten betonade att kommissionen hade rätt att avvisa dem enbart av det skälet att de hade lämnats in ”orimligt sent”.
395. När det gäller bedömningen i sak av koncentrationen ansåg förstainstansrätten att kommissionen hade gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att koncentrationen skulle stärka GDP:s dominerande ställning och påtagligt hämma konkurrensen på gasmarknaderna. Förstainstansrätten erinrade om att gasmarknaderna i Portugal på grund av undantaget i det andra gasdirektivet inte var konkurrensutsatta vid den tidpunkt då beslutet antogs. Enligt förstainstansrätten innebär avsaknaden av all effektiv konkurrens att det inte fanns någon konkurrens som påtagligt kunde hämmas genom koncentrationen på dagen för antagandet av det omtvistade beslutet. Förstainstansrätten slog sedan fast att genom att enbart bedöma koncentrationens framtida verkningar på gasmarknaderna den dag då de vara konkurrensutsatta hade kommissionen felaktigt undvikit att ta hänsyn till

koncentrationens omedelbara verkningar på dessa marknader. I det hänseendet hänvisade förstainstansrätten till att situationen på gasmarknaderna skulle förbättras betydligt genom koncentrationen i dess ändrade form genom de åtgärder som nämns ovan.

396. Trots den felaktiga rättstillämpningen erinrade förstainstansrätten om att det inte finns något skäl att ogiltigförklara ett beslut om att förbjuda en koncentration om de skäl som inte är behäftade med fel, i synnerhet de som rör någon av ifrågavarande marknader, är tillräckliga för att rättfärdiga beslutsdelen. I detta fall fann förstainstansrätten att kommissionen inte gjorde sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning när den ansåg att koncentrationen skulle leda till att en viktig potentiell konkurrent (GDP) försvann från alla elmarknader. Det skulle leda till att EDP:s dominerande ställning på var och en av elmarknaderna stärktes, vilket skulle få till följd att en effektiv konkurrens påtagligt hämmades. Den slutsatsen var i sig tillräcklig för att rättfärdiga kommissionens beslut. Det fanns ingen anledning att även beakta koncentrationens vertikala effekter.
397. Förstainstansrätten avlog därför EDP:s talan och fastställde kommissionens beslut.
- Honeywell mot kommissionen samt General Electric mot kommissionen*¹⁶²
398. Den 14 december fastställde förstainstansrätten kommissionens beslut att förbjuda koncentrationen mellan General Electric Company (GE) och Honeywell Inc. (Honeywell). Kommissionen förbjöd denna koncentration i juli 2001¹⁶³, eftersom den ansåg att affären skulle skapa eller stärka dominerande ställningar, vilket påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens på marknaderna för luftfartsprodukter och industriella system. Kunderna skulle därför berövas fördelarna med konkurrens. Förstainstansrätten fann felaktigheter i kommissionens bedömning av koncentrationens effekter av konglomerattyp och dess vertikala effekter, men ansåg att de horisontella effekterna i sig var tillräckliga för att rättfärdiga förbudet mot transaktionen. Förstainstansrätten erkänner att koncentrationer av konglomerattyp kan hämma konkurrensen under vissa förhållanden och ger användbar vägledning inför framtida ärenden.
399. Honeywell:s ansökan avvisades av förfarandetekniska skäl, eftersom den endast avsåg en aspekt av beslutet (dvs. effekterna av konglomerattyp) och därför inte kunde leda till att beslutet upphävdes.
400. När det gäller GE:s talan fastställde förstainstansrätten beslutet på grundval av transaktionens horisontella effekter på marknaderna för jetmotorer till stora regionalflygplan, motorer till affärsflygplan och små marina gasturbiner. Förstainstansrätten fann att kommissionen rättmätigt avvisat de åtaganden som parterna föreslagit. Förstainstansrätten bekräftade också kommissionens slutsats att GE:s marknadsandel för motorer till stora trafikflygplan tyder på en dominerande ställning före koncentrationen, som skulle stärkas genom den vertikala integreringen av GE och branschens egenskaper. Dessutom avvisade förstainstansrätten GE:s åberopande av förfarandetekniska felaktigheter som skulle ha gjort kommissionens beslut ogiltigt.

¹⁶² Mål T-209/01 *Honeywell mot kommissionen* och mål T-210/01 *General Electric mot kommissionen*.

¹⁶³ Ärende COMP/M.2220 *GE/Honeywell*.

401. Förstainstansrätten ansåg emellertid att kommissionens bedömning av de vertikala effekterna och effekterna av konglomerattyp var ogiltig på grund av uppenbara fel i bedömningen. Enligt domen fann kommissionen att de vertikala effekterna skulle ge GE möjlighet och skäl att utestänga de konkurrerande motortillverkarna från Honeywell:s startanordningar för flygmotorer, men underlät att ta hänsyn till den avskräckande verkan som artikel 82 i EG-fördraget skulle kunna ha för sådant beteende. Förstainstansrätten konstaterade att ju mer övertygande kommissionen kunde visa att ett sådant beteende skulle vara effektivt och att det skulle finnas klara affärsmässiga skäl att delta i det, desto större var sannolikheten för att beteendet skulle anses vara konkurrenshämmande enligt artikel 82 i EG-fördraget.
402. I sin dom bekräftade förstainstansrätten att koncentrationer av konglomerattyp kan ha konkurrenshämmande effekter i vissa fall, och att konglomeratteorier kan utgöra en sannolik grund för att under vissa omständigheter förbjuda en koncentration. I domen krävs dock att kommissionen skall visa detta med hjälp av övertygande bevis. När det gäller överföringen av GE Capitals finansiella styrka och GECA:s vertikala integration i Honeywell:s avionikmarknader och andra marknader ansåg förstainstansrätten att kommissionen inte hade fastställt detta med en tillräcklig grad av trovärdighet. Förstainstansrätten ansåg att GE:s interna dokument om dess finansiella integration var avgörande för att visa att GE:s dominerande ställning på marknaden för jetmotorer före koncentrationen skulle stärkas, men samtidigt fann den att beslutet inte innehöll tillräckliga bevis för att den nya enheten skulle använda den finansiella hävstångseffekten eller sin finansiella styrka för att få kunderna att välja Honeywell:s produkter. I det sammanhanget räcker det inte med bevis för tidigare beteende för att dra slutsatsen att den sammanslagna enheten skulle ha använt sin finansiella styrka i framtiden. Förstainstansrätten konstaterade också att kommissionen inte hade gjort någon ekonomisk undersökning som visade att de uppoffringar som GE skulle tvingas göra på kort sikt för att övertyga sina kunder att välja Honeywell:s produkter skulle ha kunnat täckas av ökade intäkter i framtiden.
403. Dessutom krävde förstainstansrätten att kommissionen i fråga om de effekter av konglomerattyp som skulle bli följden av olika kombinationserbjudanden skulle visa att den sammanslagna enheten både hade möjlighet och intresse av att erbjuda blandade kombinationserbjudanden. Förstainstansrätten ansåg att Honeywell:s dokumenterade tidigare kombinationserbjudanden inte var tillräckliga som bevis. Förstainstansrätten tog också hänsyn till det faktum att kommissionen övergav sin ekonomiska modell, eftersom kommissionen inte kunde röja de konfidentiella uppgifter som modellen byggde på. Förstainstansrätten konstaterade dessutom att de ekonomiska teorier som presenterades av de olika ekonomer som hörts var kontroversiella. Genom att tillämpa den standard för granskning av koncentrationer av konglomerattyp som förstainstansrätten fastställt i ärendet Tetra Laval fann förstainstansrätten att kommissionen inte hade visat att den sammanslagna enheten skulle ha kopplat försäljningen av GE:s motorer till försäljningen av Honeywell:s avionikprodukter och andra produkter. Förstainstansrätten konstaterade sedan att i avsaknad på sådana bevis var det faktum att den sammanslagna enheten skulle ha ett större produktutbud inte tillräckligt för att dra slutsatsen att det skulle ha skapats dominerande ställningar. Liksom i målet Tetra Laval ansåg förstainstansrätten att kommissionen inte hade tagit hänsyn till den avskräckande effekt som artikel 82 i EG-fördraget kan ha, till exempel i fråga om rena kombinationserbjudanden och blandade kombinationserbjudanden.

D – STATISTIK

Diagram 4

Antalet slutliga beslut per år sedan 1999 och antalet anmälningar

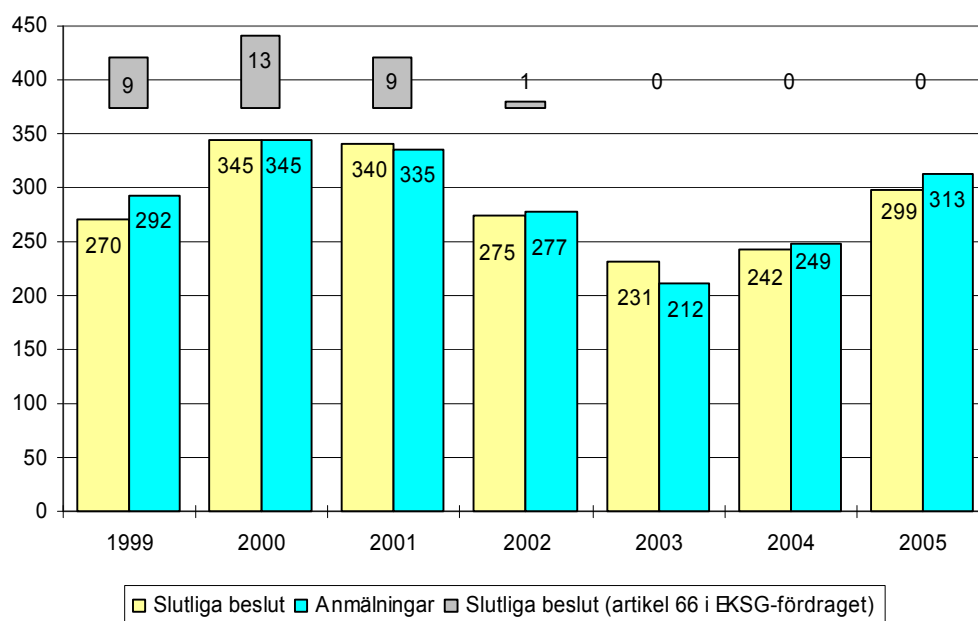
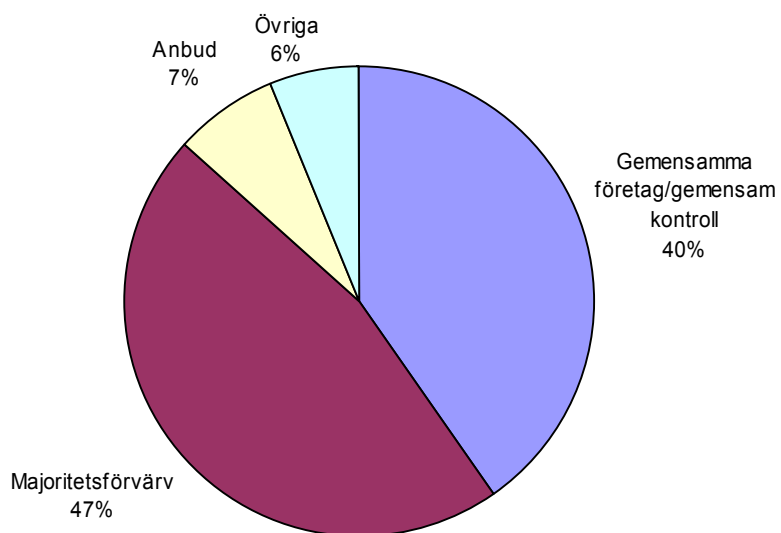

Diagram 5

Uppdelning efter typ av transaktion (1996–2005)

III – Kontroll av statligt stöd

A – LAGSTIFTNINGS- OCH TOLKNINGSREGLER

1. FÖRORDNINGAR, RIKTLINJER, MEDDELANDE OCH TILLKÄNNAGIVANDEN

1.1. Handlingsplan för statligt stöd

FAKTARUTA 3: HANDLINGSPLAN FÖR STATLIGT STÖD

I juni lanserade kommissionen en handlingsplan för statligt stöd¹⁶⁴ som skisserar de vägledande principerna för en övergripande reform av regler och förfaranden för statligt stöd under de fem kommande åren. Kommissionen vill framför allt använda EG:s regler om statligt stöd till att uppmuntra medlemsstaterna att bidra till Lissabonstrategin genom att inrikta stöd på att förbättra EU-företagens konkurrenskraft och skapa varaktiga arbetstillfällen (stöd till FoU, innovation och riskkapital till småföretag), säkerställa social och regional sammanhållning och förbättra de offentliga tjänsterna. Ett annat syfte är att rationalisera och effektivisera förfarandena, så att reglerna blir tydligare och färre stödåtgärder behöver anmälas, samt att göra beslutsfattandet snabbare.

Handlingsplanen för statligt stöd bygger på följande:

- Mindre och bättre riktat statligt stöd, i linje med Europeiska rådets upprepade uttalanden, så att offentliga medel används effektivt till fördel för EU-medborgarna genom ökad ekonomisk effektivitet, snabbare tillväxt, fler varaktiga arbetstillfällen, social och regional sammanhållning, bättre tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, en hållbar utveckling och kulturell mångfald.
- En mer sofistikerad ekonomisk analys, så att stöd som är mindre snedvridande, särskilt då pengar inte är så lättillgängliga på finansmarknaderna, kan godkännas lättare och snabbare och så att kommissionen kan inrikta sina resurser på de fall där risken för allvarliga snedvridningar av konkurrensen och handeln är större.
- Rationellare och effektivare förfaranden, bättre genomdrivande av statsstödsreglerna, större förutsägbarhet och ökad öppenhet. För närvarande måste medlemsstaterna exempelvis anmäla de flesta statliga stöd de planerar bevilja till kommissionen. Kommissionen föreslår att fler åtgärder undantas från anmälningsskyldigheten och att förfarandena förenklas.
- Ett delat ansvar mellan kommissionen och medlemsstaterna. Kommissionen kan inte förbättra regler och praxis för statligt stöd utan ett effektivt stöd från medlemsstaterna och deras fullständiga engagemang för att fullgöra sina skyldigheter att anmäla planerat stöd och tillämpa reglerna på ett riktigt sätt.

¹⁶⁴

KOM(2005) 107 slutl., 7.6.2005, http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/action_plan/

Reformen innebär inte en total brytning med rådande praxis utan är snarare ett försök att förbättra den befintliga ramen, så att praxis blir effektivare och bättre lämpad för aktuella utmaningar, t.ex. utvidgningen och Lissabonstrategin. Reformen är ett försök att bättre förklara stödpolitiken, att tillämpa en mer sofistikerad ekonomisk analys för att förbättra reglerna genom att klargöra på vilka grunder en åtgärd som klassificeras som statligt stöd bör godkännas av kommissionen, eller tvärtom förklaras oförenlig med den gemensamma marknaden. Dessutom har kommissionen betonat hur viktiga EU-medborgarna är i denna process genom att skicka ut reformprogrammet på samråd och begära in synpunkter på förslagen.

Samrådsprocessen, som avslutades i september, lockade fram synpunkter från mer än 130 berörda parter. Ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europaparlamentet inkom också med synpunkter. Efter att ha bedömt resultaten av samrådet har kommissionen börjat förverkliga de olika aspekterna av handlingsplanen, t.ex. utarbetandet av framtida regler.

Kommissionen avser att anta kommande rambestämmelser om FoU och innovation och nya riktlinjer för riskkapital kring sommaren 2006, en allmän gruppundantagsförordning i början av 2007 och kommande riktlinjer för stöd till miljöskydd 2007.

1.2. Riktlinjer för nationellt regionalstöd för 2007 till 2013

404. Regionalstödet förenlighet med EG-fördraget regleras av kommissionens riktlinjer för regionalstöd. De nuvarande riktlinjerna för regionalstöd antogs 1998 för en obegränsad tid. I april 2003 beslutade kommissionen att tillämpa dessa riktlinjer till 2006 och inleda en översyn av dem för perioden efter 2006 ”i god tid för att ge medlemsstaterna och kommissionen tid att före slutet av 2006 utarbeta, anmäla och godkänna regionalstödskartorna för perioden efter den 1 januari 2007”. De nya riktlinjerna bör gälla hela nästa programperiod för strukturfonderna, från 2007 till 2013.
405. För att förbereda nya riktlinjer genomförde kommissionen en omfattande samrådsprocess som började i april 2003. Två diskussionsunderlag skickades ut till medlemsstaterna och lades ut på GD Konkurrens webbplats. Ett dokument innehållande ett utkast till riktlinjer som lagts fram av GD Konkurrens skickades ut till medlemsstaterna i juli och lades också ut på GD Konkurrens webbplats. Två multilaterala möten med experter från medlemsstaterna, EES-länderna, Rumänien och Bulgarien anordnades i februari och september, och fler möten ägde rum på alla nivåer med företrädare för de berörda regionerna. Sammanlagt mottogs över 500 inlagor från berörda parter. Regionkommittén och Ekonomiska och sociala kommittén gav ett yttrande om översynen av riktlinjerna. Yttrandet beaktades i mycket stor omfattning. Europaparlamentet antog den 15 december ett initiativbetänkande om riktlinjerna, som också beaktades i stor omfattning.
406. Kommissionen antog riktlinjerna om nationellt regionalstöd den 21 december. Den provisoriska texten finns på GD Konkurrens webbplats¹⁶⁵ och den slutliga texten kommer att offentliggöras i EUT.

¹⁶⁵ http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/regional/

407. Vid utarbetandet av utkastet till nya riktlinjer har två principer haft grundläggande betydelse:
- Behovet av att ge ett grundmurat bidrag till EU:s sammanhållningspolitik genom att garantera största möjliga förenlighet med strukturfondsförordningarna.
 - Behovet av att ge verkan åt slutsatserna från flera möten i rad där Europeiska rådet uppmanat till mindre men bättre riktat statligt stöd till följd av den allmänna strategi som angetts i handlingsplanen för statligt stöd.
408. I överensstämmelse med dessa principer är de tre huvudinslagen i de nya riktlinjerna de följande:
- Behovet av att åter inrikta regionalstödet på de mest eftersatta regionerna i EU med 25, snart 27, medlemsstater, samtidigt som medlemsstaterna ges ett tillräckligt manöverutrymme att själva utse andra regioner till stödberättigade regioner med hänsyn till lokala förhållanden i fråga om välbefinnande och arbetslöshet.
 - Behovet av att förbättra den allmänna konkurrenskraften i EU, dess medlemsstater och dess regioner genom tydligt differentierade och väl avvägda stödtag för att återge betydelsen av problemen i enskilda regioner och farhågor för återverkningar utanför stödområdena.
 - Behovet av att garantera en smidig övergång från det nuvarande systemet till den nya strategin som medger tillräckligt med tid för anpassning och inte äventyrar det som uppnåtts tidigare.
409. Regioner som inte är berättigade till stöd enligt riktlinjerna för regionalstöd kan ges andra former av stöd för att främja regional utveckling (t.ex. stöd till FoU, riskkapital, utbildning, miljöskydd osv.). Såsom tillkännages i handlingsplanen för statligt stöd håller dessa branschövergripande stödåtgärder på att reformeras och de bör ge medlemsstaterna fullt tillräckliga förutsättningar att nå de konkurrenskraftighets- och sysselsättningsmål som anges i strukturfondsförordningarna och att ta itu med specifika marknadsmisslyckanden som kan förekomma i de berörda regionerna.

1.3. Kommande rambestämmelser för FoU och innovation

410. De befintliga ramarna för statligt stöd till forskning och utveckling¹⁶⁶ skulle egentligen ha löpt ut den 31 december 2005¹⁶⁷ men förlängdes till den 31 december 2006¹⁶⁸. I handlingsplanen för statligt stöd beslutade kommissionen ”titta på om ramarnas tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta stöd till viss innovationsverksamhet som inte redan täcks in av de nuvarande riktlinjerna eller förordningarna, och därigenom utforma ramar för forskning, utveckling och innovation”¹⁶⁹.

¹⁶⁶ EGT C 45, 17.2.1996, ändrade genom meddelandet från kommissionen om ändring av gemenskapens ramar för statligt stöd till forskning och utveckling (EGT C 48, 13.2.1998, s. 2).

¹⁶⁷ EGT C 111, 8.5.2002.

¹⁶⁸ EGT C 310, 8.12.2005.

¹⁶⁹ Punkt 28 i handlingsplanen för statligt stöd.

411. Efter det att kommissionen antagit ett samrådsdokument om innovation var det inte möjligt att hinna utarbeta gemensamma rambestämmelser för FoU och innovation före slutet av 2005. Ett första utbyte av synpunkter med medlemsstaterna bör äga rum i början av 2006 i syfte att anta de blivande rambestämmelserna för FoU och innovation kring sommaren 2006. Därför beslutade kommissionen att tillämpa de gällande gemenskapsramarna för forskning och utveckling till dess att de nya rambestämmelserna träder i kraft, som längst dock till den 31 december 2006.
412. I september inledde kommissionen ett offentligt samråd om åtgärder för att förbättra statligt stöd till innovation. De föreslagna förbättringarna, som anges i utkastet till meddelande om statligt stöd till innovation¹⁷⁰, omfattar regler för stöd som finansierar innovation och kriterier för att hjälpa myndigheter att rikta stöd effektivare, vilket förtydligar reglerna för att öka klarheten om rättsläget och förenkla regelverket.
413. I meddelandet ville kommissionen ha in synpunkter på ett antal konkreta åtgärder för vilka statligt stöd skulle kunna godkännas av kommissionen genom förhandsregler och förhandskriterier. På grundval av samrådet, som kommissionen håller på att bedöma, kommer nya bestämmelser att integreras i de befintliga statsstödsreglerna. De nya bestämmelserna kommer inte bara att ge medlemsstater som tillämpar dem ett snabbare godkännande av statligt stöd till innovation utan också hjälpa medlemsstater att rikta offentliga medel mer effektivt.
414. Kommissionen gör klart i samband med samrådet att statligt stöd inte är svaret på alla konkurrenskraftighets- eller innovationsproblem i EU. Kommissionen erkänner att stödpolitiken, i syfte att skapa sysselsättning och arbetstillfällen, kan användas proaktivt för att stödja innovation genom att man åtgärdar marknadsmisslyckanden som hindrar marknaderna från att på ett naturligt sätt skapa innovation, men betonar samtidigt att det först och främst krävs en effektiv konkurrens för att företag skall slå in på en innovativare väg. Konkurrens skapar naturliga incitament för företag att komma med nya idéer och nya produkter. Det får dem att anpassa sig till förändringar och bestraffar dem som står på stället eller släpar efter. Därför är det ytterst viktigt att slå vakt om konkurrensen som en innovationsfrämjande faktor.
415. I överensstämmelse med den mer sofistikerade ekonomiska analysen som anges i handlingsplanen för statligt stöd anger meddelandet en tydlig metod för utarbetande av statliga stödåtgärder för innovationsverksamhet. Principerna är att statligt stöd kan godkännas när i) stödinstrumentet inriktas på ett väl avgränsat marknadsmisslyckande, ii) statligt stöd är ett lämpligt policyinstrument (vilket inte alltid är fallet eftersom strukturpolitik eller lagstiftningsåtgärder ibland kan vara mer ändamålsenligt), iii) stödet har en stimulerande effekt på innovationen och står i proportion till det angivna målet och iv) snedvridningarna av konkurrensen är begränsade.

¹⁷⁰

KOM(2005)436 slutlig, 21.9.2005. Pressmeddelande IP/05/1169. MEMO/05/33.

416. Förslagen till innovationsstöd omfattar sex stora områden: nyetablerade innovationsföretag, riskkapital, integrering av innovation i befintliga regler för forskning och utveckling (FoU), innovationsmäklare, utbildning och rörlighet mellan forskningspersonal vid universitet och små och medelstora företag samt spjutspetscentra för projekt av gemensamt europeiskt intresse.

1.4. Meddelande om statligt stöd till exportkreditförsäkring

417. Meddelandet om tillämpningen av reglerna för statligt stöd på kortfristig exportkreditförsäkring¹⁷¹ upphörde att gälla den 31 december. Efter slutförandet av en studie om situationen på marknaden för privat återförsäkring i fråga om exportkreditförsäkring och efter samråd med medlemsstater och andra berörda parter beslutade kommissionen att inte ändra definitionen av marknadsmässiga risker som ingick i 2001 års ändring. På grund av att privata försäkringsbolag i de flesta medlemsstater inte alls, eller endast i otillräcklig omfattning, tillhandahåller exportkreditförsäkringar avsedda för sådana små och medelstora företag med begränsad exportomsättning, beslutade kommissionen att betrakta deras exportrelaterade risker som tillfälligt icke marknadsmässiga, om och i den mån det inte finns någon privat marknad i medlemsstaterna för närvarande. Hänsyn tas också till den privata marknadens behov av att anpassa sig till att marknaden växt efter EU-utvidgningen. Denna nya bestämmelse skall vara tillämplig mellan den 1 januari 2006 och den 31 december 2010. Kommissionen kommer emellertid att bedöma marknadsläget för små och medelstora företag med begränsad exportomsättning under de närmaste tre åren. Skulle exportkreditförsäkringar för sådana små och medelstora företag visa sig finnas i tillräcklig omfattning på den privata marknaden, kommer kommissionen att ändra sitt meddelande genom att betrakta deras exportrelaterade risker som marknadsvara. Kommissionen offentliggjorde det slutliga meddelandet¹⁷² i december. Samtidigt beslutade den förlänga giltighetstiden för 1997 års meddelande till den 31 december 2010.

1.5. Översyn av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd

418. Kommissionen har inlett en översyn av den nuvarande riktlinjerna¹⁷³, som gäller till slutet av 2007, i syfte att utarbeta nya riktlinjer för stöd till miljöskydd. I augusti publicerade kommissionen inledningsvis ett frågeformulär¹⁷⁴ där den uppmanade alla medlemsstater och andra berörda parter att dela med sig av sina erfarenheter av de gällande riktlinjerna. Frågeformuläret omfattade ett brett spektrum av frågor, bland annat följande: om en gruppundantagsförordning för miljöstöd borde införas, vilka kategorier av miljöstöd borde tas med, bör principen om att förorenaren betalar förstärkas och mindre stöd godkännas till förorenande företag, borde en möjlighet att beviljas stöd för miljöinnovation införas osv. Kommissionen kommer att analysera svaren och inkorporera slutsatserna i utkastet till nya riktlinjer för stöd till miljöskydd, som kommer att diskuteras med medlemsstaterna under 2006.

¹⁷¹ EGT C 281, 17.9.1997, ändrade genom EGT C 217, 2.8.2001 och EGT C 307, 11.12.2004.

¹⁷² EGT C 325, 22.12.2005. Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om ändring av meddelandet i enlighet med artikel 93.1 [numera artikel 87] i EG-fördraget avseende tillämpningen av artikel 92 och 93 i fördraget på kortfristig exportkreditförsäkring.

¹⁷³ Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön (EGT C 37, 3.2.2001).

¹⁷⁴ http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/00910_questionnaire_env_sv.pdf

1.6. Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

FAKTARUTA 4: TJÄNSTER AV ALLMÄNT EKONOMISKT INTRESSE

Ett av de första initiativ som togs som ett led i handlingsplanen för statligt stöd var att ett viktigt paket om statligt stöd och finansiering av offentliga tjänster lanserades i juli. Paketet, som antogs av kommissionen, skapar ökad klarhet om rättsläget kring finansieringen av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Åtgärderna kommer att garantera att företag kan få statligt stöd som täcker alla deras kostnader och ger dem en rimlig vinst när de utför uppdrag i det allmännas intresse som statliga myndigheter fastställt och anförtrött dem, samtidigt som de garanterar att det inte förekommer någon överkompensation som kan snedvrider konkurrensen. Ersättning som är nödvändig för att tillhandahålla offentliga tjänster kan accepteras, men det finns inget som berättigar överkompensation eller korssubventionering av angränsande marknader. Åtgärderna gäller bara företag som bedriver ekonomisk verksamhet, eftersom finansiellt stöd till enheter som inte bedriver ekonomisk verksamhet (t.ex. grundläggande obligatoriska socialförsäkringssystem) inte utgör statligt stöd.

Åtgärderna vidtas i form av ett kommissionsbeslut¹⁷⁵, gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster¹⁷⁶ och en ändring av kommissionens direktiv om finansiell öppenhet¹⁷⁷.

Paketet är viktigt därför att efter EG-domstolens dom från juli 2003 i Altmark-målet¹⁷⁸, kan ersättning för många små tjänster utgöra statligt stöd. Det antagna paketet erbjuder en pragmatisk, obyråkratisk lösning på detta genom att undanta sådant statligt stöd från anmälningskravet så länge som ersättningen inte överstiger vissa tröskelvärden och inte är större än nödvändigt.

Kommissionsbeslutet (grundat på artikel 86.3) räknar upp villkoren för när ersättning till företag för utförande av uppdrag i det allmännas intresse är förenligt med EG:s statsstödsregler och inte behöver föras till kommissionen. Beslutet är tillämpligt för ersättning som understiger 30 miljoner euro per år under förutsättning att förmånstagare har en årlig omsättning som understiger 100 miljoner euro. Ersättning till sjukhus och subventionerat boende för utförande av uppdrag i det allmännas intresse drar nytta av beslutet oavsett beloppen som är inblandade. Detta gäller även ersättning till luft- och sjötransport till öar, samt ersättning som faller under fasta tröskelvärden – fastställda som passagerarvolym – till flygplatser och hamnar.

Sjukhus och subventionerat boende undantas helt och hållet från anmälningsskyldigheten: driften av ett sjukhus, eller fastighetsinvesteringar för subventionerat boende, leder till mycket stora stödbelopp per företag. Det betyder att stödet nästan alltid skulle överskrida tröskelvärdena, och nästan alla sjukhus skulle behöva anmälas till kommissionen. Detta skulle utgöra en stor byråkratisk börda.

¹⁷⁵ EUT L 312, 29.11.2005, s. 67.

¹⁷⁶ EGT C 297, 29.11.2005, s. 4. Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster är inte tillämpliga på radio och tv i allmänhetens tjänst som omfattas av kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst.

¹⁷⁷ Kommissionens direktiv 2005/81/EG av den 28 november 2005 om ändring av direktiv 80/732/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet (EUT L 312, 29.11.2005, s. 47).

¹⁷⁸ Mål C-280/00 av den 24 juli 2003 gällande beviljande av licenser för linjetrafik med buss i Landkreis Stendal (Tyskland) och offentligt stöd för att bedriva denna trafik.

Detta innebär givetvis inte att medlemsstater fritt kan bevilja statligt stöd: de undantag från anmälningsskyldigheten som beviljats genom beslutet gäller bara om alla villkor uppfylls, och det krävs i synnerhet att det inte förekommer någon överkompensation och att uppdraget att tillhandahålla offentliga tjänster är tydligt angivet. I kommissionens rambestämmelser anges det på vilka villkor ersättning som inte omfattas av beslutet är förenlig med reglerna om statligt stöd. Sådan ersättning måste anmälas till kommissionen eftersom risken är större för en snedvridning av konkurrensen. Ersättningar som överstiger kostnaderna för tillhandahållande av offentliga tjänster eller som företag använder på andra marknader som är öppna för konkurrens är inte motiverade och således oförenliga med statsstödsreglerna i EG-fördraget.

Ändringen av kommissionens direktiv om finansiell insyn förtydligar att företag som får ersättning och är verksamma både inom offentliga tjänster och på andra marknader måste redovisa sina olika verksamheter separat för att undvika korssubventionering.

2. JORDBRUK

2.1. Ny årlig rapportering om statligt stöd

419. Den 1 mars inleddes en ny epok när det gäller rapportering av utgifter för statligt stöd inom jordbrukssektorn. Medlemsstaterna måste numera rapportera sina årliga utgifter för statliga stödåtgärder inom jordbrukssektorn i ett nytt, förenklat och enhetligt elektroniskt format som gör det lättare att göra jämförelser mellan medlemsstater, beräkna totala utgifter, identifiera olika typer av utgifter osv. Det enhetliga formatet kommer att generellt sett öka transparensen betydligt. Tidigare var skillnaderna i rapportering stora mellan medlemsstaterna. Trots att överträdelseförfaranden inleddes lämnade vissa medlemsstater aldrig in några årsrapporter, eller lämnade ofullständiga rapporter av mycket varierande kvalitet. Detta gjorde det svårt att analysera och jämföra rapporterna.
420. Det nya rapporteringssättet är ytterligare ett exempel på arbetet med att förenkla förfarandena inom stödområdet. Arbetet gav resultat: samtliga 25 medlemsstater, utom Luxemburg och Portugal, lämnade detaljerade sifferuppgifter om sina statliga stödutgifter under 2004.

2.2. Insyn

421. I enlighet med bilaga IV, del 4, punkt 4 i anslutningsfördraget rörande befintligt stöd inom jordbrukssektorn kunde de nya medlemsstaterna underrätta kommissionen om alla stödordningar och individuella stöd som beviljats före anslutningen och som fortfarande gällde efter denna och begära att kommissionen skulle betrakta dem som ”befintligt” stöd i den mening som avses i artikel 88.1 i EG-fördraget. Före utgången av det tredje året efter dagen för anslutningen skall de nya medlemsstaterna vid behov ändra dessa åtgärder så att de är förenliga med kommissionens riktlinjer. Efter denna tidpunkt kommer allt stöd som konstateras vara oförenligt med de riktlinjerna betraktas vara nytt stöd.

422. Enligt anslutningsfördraget skall kommissionen offentliggöra en förteckning över stödåtgärder som den har godkänt som befintligt stöd. Den 17 juni offentliggjorde kommissionen en förteckning över befintligt stöd i *Europeiska unionens officiella tidning*¹⁷⁹ och på GD Jordbruk webbplats har den lagt ut den fullständiga texten till samtliga befintliga statliga stödåtgärder som anmälts av de tio nya medlemsstaterna. Sammanlagt 451 åtgärder har gjorts tillgängliga på detta sätt. Detta är ett stort steg mot skapandet av större insyn i de statliga stödåtgärderna. Eftersom kommissionen inte gör en fullständig bedömning av dessa befintliga statliga stödåtgärder, vore det annars svårt för allmänheten att få reda på vad de statliga stödåtgärderna i de nya medlemsstaterna handlar om i sak. Denna insyn förbättrar i synnerhet klarheten om rättsläget för jordbrukarna i de nya medlemsstaterna eftersom de (och deras företrädare) numera med lätthet kan kontrollera om det statliga stöd de får omfattas av en gällande stödordning.
423. Antalet anmälda åtgärder per medlemsstat är följande: Tjeckien (63), Litauen (30), Lettland (33), Slovakien (32), Estland (23), Malta (19), Ungern (108), Cypern (70), Polen (51) och Slovenien (22). Kommissionen har offentliggjort den fullständiga texten till dessa befintliga åtgärder på GD Jordbruk webbplats¹⁸⁰.

3. KOL

424. Utvidgningen av EU har ökat antalet kolproducerande länder från tre (Tyskland, Storbritannien, Spanien) till sju (nya länder är Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern). Trots att spotmarknadspriset på kol ökat dramatiskt nyligen är den tyska, spanska och ungerska kolindustrin fortfarande inte konkurrenskraftig utan stora statliga stöd till den nuvarande kolproduktionen. Situationen är bättre i Storbritannien, Polen, Tjeckien och Slovakien, där det statliga stödet endast täcker ärvda åtaganden och kostnader för nyinvesteringar.
425. I juni godkände kommissionen långsiktiga planer för en omstrukturering av kolsektorn i Tyskland, Polen och Ungern. Dessa planer anmälades 2004 och omfattar åren 2004–2010. Efter att inlett ett formellt granskningsförfarande godkände kommissionen i december omstruktureringsplanen för den spanska kolindustrin för åren 2003–2005. År 2005 lade Slovakien fram sin plan för nyinvesteringar för åren 2005–2010.
426. Under 2005 antog kommissionen också ett antal beslut som gällde individuellt statligt stöd. Kommissionen fattade fyra beslut om att godkänna statligt stöd för ärvda åtaganden till den slovakiska gruvan HBP, det godkände investeringsstöd till den tjeckiska gruvan Lignin Hodin, den godkände statligt stöd för ärvda åtaganden till olika tjeckiska gruvor och den godkände det årliga statliga stödet till det tyska kolindustrin för 2005.

¹⁷⁹ EGT C 147, 17.6.2005.

¹⁸⁰ http://ec.europa.eu/comm/agriculture/stateaid/newms/index_en.htm

4. TRANSPORT

427. Ett av huvudsyftena med den gemensamma transportpolitiken är att främja miljövänliga transportsätt för att minska de negativa effekterna av transporter.
428. I detta avseende anses en förnyelse av järnvägssektorn vara en nyckelfaktor i EU:s gemensamma transportpolitik. Järnvägstransporterna måste göras så konkurrenskraftiga att de fortsätter att ha en viktig roll inom transportsystemet i ett utvidgat EU. Före januari 2007 kommer hela fraktnätet i EU, både internationellt och nationellt, att ha öppnats för konkurrens helt och hållet. Nya järnvägsbolag som aktörer på marknaden bör göra denna sektor konkurrenskraftigare och uppmuntra de nationella bolagen att genomföra omstruktureringar.
429. Särskilda riktlinjer för järnvägssektorn kommer att utfärdas 2006. Huvudsyftet med riktlinjerna är att etablera en gemensam strategi när det gäller statligt stöd till järnvägssektorn. Det är nödvändigt i såväl juridiskt som politiskt hänseende att nationella myndigheter, företag och enskilda på ett tydligt och öppet sätt görs medvetna om vilka regler som gäller för järnvägssektorn i den nya och mer konkurrenspräglade situation som nu råder. Detta initiativ kommer att öka öppenheten och klarheten om rättsläget på ett märkbart sätt.
430. På lagstiftningsområdet offentliggjorde kommissionen dessutom ett utkast till förslag till ändring av förordningen om stöd av mindre betydelse som innebär att förordningen skall börja omfatta transportsektorn (utom stöd som ges till vägtransportföretag för köp av fordon) och sluta omfatta kolindustrin. Förslaget lades fram i juni efter ett samråd med medlemsstaterna som ägde rum i april. Synpunkter från alla berörda parter inkom till kommissionen från och med juli. Slutligen har statligt stöd för att öka energieffektiviteten inom olika transportsätt fått en allt viktigare roll efter offentliggörandet av en grönbok om energieffektivitet och antagandet av ett direktivförslag om främjande av miljövänliga bilar i samband med offentlig upphandling. Kommissionen har godkänt tyska och tjeckiska stödordningar med detta syfte. Energieffektivitet kommer att vara en viktig aspekt under den pågående översynen av miljöriktlinjerna.
431. Vad beträffar flygsektorn antog kommissionen den 6 september ett meddelande om riktlinjer för finansiering av flygplatser och för statliga igångsättningsstöd för flygbolag med verksamhet på regionala flygplatser¹⁸¹. Efter ett omfattande offentligt samråd har kommissionen antagit nya regler som kommer att främja utvecklandet av regionala flygplatser. I reglerna anges villkoren för beviljande av igångsättningsstöd till flygbolag som trafikerar nya flyglinjer från regionala flygplatser. Nya regionala lufttrafiktjänster kommer att främja rörligheten i EU och den regionala utvecklingen. De nya tydliga reglerna garanterar att offentliga och privata flygplatser behandlas lika och att flygbolag som får stöd inte gynnas oskäligt mycket. Riktlinjerna ger också flygplatser och medlemsstater vägledning om offentlig finansiering av flygplatser och skapar en säker rättslig ram för avtal mellan flygplatser och flygbolag. De nya riktlinjerna kommer att öka öppenheten och hindra eventuell

¹⁸¹ Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för finansiering av flygplatser och för statliga igångsättningsstöd för flygbolag med verksamhet på regionala flygplatser (EUT C 312, 9.12.2005, s. 1).

diskriminering i de avtal om igångsättningsstöd som ingås av regionala flygplatser och flygbolag.

5. INSYN

432. Kommissionen fortsätter att utarbeta och ge ut resultattavlan för statligt stöd två gånger per år. I uppdateringen hösten 2005¹⁸² granskades i vilken utsträckning medlemsstaterna har uppnått Lissabonmålen när det gäller att åstadkomma mindre men bättre riktat statligt stöd. Den innehåller en översikt över hur mycket och hurudant (potentiellt) snedvridande stöd medlemsstaterna beviljade 2004 och därefter undersöks de underliggande trenderna. För första gången presenterades kompletta uppgifter om alla 25 EU-medlemsstater. Uppdateringen innehöll också ett avsnitt med särskilt fokus på statligt stöd till miljöskydd och energisparande. Uppdateringen våren 2005¹⁸³ innehöll ett avsnitt om kommissionens handläggning av ett antal ärenden om statligt stöd som beviljats radio- och tv-bolag som verkar i allmänhetens tjänst och ett omfattande avsnitt om återkrav av olagligt statligt stöd. En resultattavla på nätet¹⁸⁴ innehåller elektroniska versioner av denna och tidigare resultattavlor samt en uppsättning nyckelindikatorer och en mångfald statistiska tabeller.
433. Efter en genomgripande översyn planeras en omfattande omarbetning av kommissionens register över statligt stöd¹⁸⁵. Det omarbetade registret bör vara klart att tas i bruk i mitten av 2006. Registret innehåller detaljerad information om alla statliga stödärenden som blivit föremål för ett slutligt kommissionsbeslut sedan den 1 januari 2000. Registret uppdateras dagligen och garanterar därmed att allmänheten snabbt får tillgång till de senaste besluten om statligt stöd.

6. UTVIDGNING

6.1. Befintligt stöd i de nya medlemsstaterna

434. Enligt 2003 års anslutningsfördrag skall följande stödåtgärder anses utgöra befintligt stöd i den mening som avses i artikel 88.1 i EG-fördraget från och med dagen för anslutningen:
- Stödåtgärder som införts före den 10 december 1994.
 - Stödåtgärder som förtecknas i en bilaga till anslutningsfördraget (den s.k. fördragsförteckningen).
 - Stödåtgärder som infördes före och var tillämpliga efter anslutningen och som före anslutningsdagen bedömts av den nya medlemsstatens myndighet för övervakning av statligt stöd och konstaterats förenliga med EG:s regelverk och som kommissionen inte invänt mot med hänvisning till allvarliga tvivel om

¹⁸² KOM(2005) 624 slutl., 9.12.2005, Resultattavla för statligt stöd, uppdatering hösten 2005.

¹⁸³ KOM(2005) 147 slutl., 20.4.2005, Resultattavla för statligt stöd, uppdatering våren 2005.

¹⁸⁴ http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/

¹⁸⁵ http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/

huruvida åtgärden är förenlig med den gemensamma marknaden (det s.k. interimsförfarandet).

435. Alla åtgärder som utgjorde statligt stöd och som inte uppfyllde villkoren ovan betraktades vara nytt stöd vid anslutningen med tanke på tillämpningen av artikel 88.3 i EG-fördraget.
436. Under interimsförfarandet hade de tio nya medlemsstaterna möjlighet att lämna in åtgärder från början av 2003 till dagen för anslutningen. Före utgången av 2005 hade kommissionen slutfört sin preliminära bedömning av alla inlämnade åtgärder och därmed upphörde interimsförfarandet för de tio nya medlemsstaterna. Sammanlagt inlämnades 559 åtgärder. Kommissionen fattade ett preliminärt beslut om 344 åtgärder (62 %) medan resterande 215 åtgärder (38 %) antingen drogs tillbaka av de nya medlemsstaterna, inte ansågs tillämpliga efter anslutningen eller inte ansågs ha trätt i kraft före denna eller var föremål för andra förfaranden, t.ex. de förfaranden som är tillämpliga på kolsektorn. Av de 344 åtgärder som var föremål för ett preliminärt beslut godkändes 335 åtgärder (97 %) som befintligt stöd. Kommissionen beslutade att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende de övriga nio åtgärderna (3 %).

6.2. Bulgariens och Rumäniens anslutning

437. Enligt den övergripande uppföljningsrapport om beredskapen för ett EU-medlemskap som kommissionen offentliggjorde i oktober har både Bulgarien och Rumänien fortsatt att göra framsteg med att anta och genomföra EU-lagstiftning och de har nått en avsevärd anpassningsnivå. Rumänien och Bulgarien uppmanades att öka sina ansträngningar på det konkurrenspolitiska området särskilt för att se till att reglerna om statligt stöd följs. Kommissionen kommer att fortsätta övervaka framstegen intensivt fram till anslutningen och avser att lägga fram en övervakningsrapport för rådet och parlamentet i april/maj 2006. Då kan kommissionen rekommendera att rådet skjuter upp Bulgariens och Rumäniens anslutning till den 1 januari 2008 om det finns en allvarlig risk för att någotdera landet ännu i januari 2007 är uppenbart oförberett att uppfylla kraven på medlemskap på ett antal viktiga områden.
438. I anslutningsfördraget från 2005 för Bulgariens och Rumäniens anslutning till EU fastställs på vilka villkor statliga stödåtgärder skall betraktas som befintligt stöd från och med dagen för anslutningen. Dessa villkor motsvarar dem som tillämpades vid de tio nya medlemsstaternas anslutning 2004. Inga befintliga stödåtgärder har bifogats anslutningsfördraget för Rumänien, och interimsförfarandet kommer inte att börja tillämpas förrän kommissionen konstaterar att Rumänien har nått upp till en tillfredsställande nivå när det gäller att se till att statsstödsreglerna följs. För Bulgariens del har tre åtgärder bifogats anslutningsfördraget, och de kommer därför att betraktas som befintligt stöd vid anslutningen. I oktober inkom Bulgarien med sin första begäran till kommissionen i enlighet med interimsförfarandet enligt bilaga V § 2.1 c i anslutningsfördraget. I slutet av 2005 hade ännu inget beslut fattats om en eventuell klassificering som befintligt stöd med anledning av denna begäran.

B – ÄRENDEN

1. UNDSÄTTNINGS- OCH OMSTRUKTURERINGSSTÖD

1.1. Undsättningsstöd

439. Kommissionen godkände undsättningsstöd till fem företag under 2005¹⁸⁶. Undsättningsstödet bestod av lån eller lånegarantier. SVZ¹⁸⁷ (21 miljoner euro), MG Rover¹⁸⁸ (6,5 miljoner brittiska pund) och CMS¹⁸⁹ (2,5 miljoner euro) var föremål för insolvensförfaranden när de anmälde undsättningsstöd till kommissionen. De ekonomiska svårigheterna hade varierande orsaker. SVZ, ett tyskt företag verksamt inom hantering av farligt avfall, ådrog sig oväntade merkostnader vid utarbetandet av ett pilotprojekt för effektivare avfallshantering och kom därför på obestånd. För MG Rover, en brittisk biltillverkare med 6 100 anställda, orsakades svårigheterna inte bara av negativa marknadsförhållanden utan också av företagets oförmåga att lansera nya attraktiva modeller med den senaste tekniken på marknaden. För CMS, ett italienskt företag som tillverkar datorer, föreföll det största problemet vara konkurrens från låglöneländer. HCM¹⁹⁰ (2,95 miljoner euro), en polsk zinktillverkare, drabbades av en oväntad höjning av kokspriset och kännbara valutaförluster på grund av att värdet på den polska zlotyn skrevs upp i förhållande till US-dollar. Slutligen beviljades 2 miljoner euro till Ernault¹⁹¹, en fransk tillverkare av verktygsmaskiner.
440. För MG Rover skulle stödet ge de utsedda förvaltarna en frist på upp till en vecka att titta på eventuella återstående möjligheter att sälja tillgångarna under förvaltning enligt ett antagande om fortsatt drift efter det att förhandlingarna om ett eventuellt gemensamt företag med Shanghai Automotive Industry Corp brutit samman. När detta verkade omöjligt begärde förvaltarna inte ytterligare stöd. De brittiska myndigheterna gjorde i stället betydande insatser för att hjälpa regionen att agera som svar på MG Rovers sammanbrott (se nedan under omstruktureringsstöd).
441. I fyra av fallen åtog sig de berörda medlemsstaterna, i överensstämmelse med gemenskapens riktlinjer för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter¹⁹², att inom sex månader ge in en trovärdig omstruktureringsplan eller likvidationsplan till kommissionen. Storbritannien åtog sig dock att bevisa för kommissionen att stödet återbetalats, eller krävts tillbaka genom ett återkravsförfarande, inom samma sexmånadersperiod. Kommissionen godtog detta, eftersom ett sådant åtagande går längre än kraven i riktlinjerna. Frankrike har redan anmält omstruktureringsstöd till Ernault som kommissionen håller på att undersöka.

¹⁸⁶ Utom transportsektorn.

¹⁸⁷ Ärende NN 44/2004, undsättningsstöd till SVZ Schwarze Pumpe GmbH.

¹⁸⁸ Ärende NN 42/2005, undsättningsstöd till MG Rover (EUT C 187, 30.7.2005).

¹⁸⁹ Ärende N 91/2005, undsättningsstöd till Computer Manufacturing Services (EUT C 187, 30.7.2005).

¹⁹⁰ Ärende N 275/2005, undsättningsstöd till Cynku Miasteczko Śląskie.

¹⁹¹ Ärende N 575/2004, undsättningsstöd till Ernault.

¹⁹² Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EGT C 288, 9.10.1999).

1.2. Omstruktureringsstöd

*Monitoring Alstom (Frankrike)*¹⁹³

442. Den 7 juli 2004 gav kommissionen Frankrike tillstånd att bevilja Alstom omstruktureringsstöd. Tillståndet förutsatte att vissa villkor uppfylls fram till juli 2008. Under 2005 kontrollerade kommissionen noggrant att dessa villkor uppfylldes korrekt och vid lämplig tidpunkt. För det första kontrollerades det att företaget genomförde den operativa omstruktureringsplan som är nödvändig för att göra det konkurrenskraftigt och livskraftigt på lång sikt. För det andra följde kommissionen hur avyttringarna som krävdes i beslutet genomfördes. Vid övervakningen av vissa avyttringar biträdde kommissionen av en förvaltare som gjorde en detaljerad uppföljning av säljprocessen och rapporterade regelbundet till kommissionen. För det tredje övervakade kommissionen genomförandet av de strukturåtgärder som hade till syfte att göra den franska marknaden för rullande materiel mer konkurrenskraftig. Slutligen kontrollerades det hur andra villkor uppfylldes: avsaknad av underprissättning, förbud mot ytterligare stöd, förbud mot stora förvärv inom transportsektorn, ingåendet av industriella partnerskap.

*Frucona (Slovakien)*¹⁹⁴

443. Den 5 juli beslutade kommissionen att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den slovakiska skattemyndighetens avskrivning av en skatteskuld till förmån för Frucona Kosice a.s. som ett led i den så kallade ackordsuppgörelsen med borgenärer. Det sistnämnda är ett slags kollektivt domstolsövervakat insolvensförfarande som utmynnar i ett avtal mellan det skuldsatta företaget och dess fordringshavare. På grundval av detta avtal betalar gäldenären en del av sin skuld till fordringshavarna, som därefter efterskänker resten av sina tillgodohavanden. Kommissionen tvivlade på att skattemyndigheten i detta förfarande agerade som en privat fordringshavare, som har som mål att dess tillgodohavanden skall återbetalas på så gynnsamma villkor som möjligt vad gäller graden av belåtenhet och tidsram. Framför allt använde skattemyndigheten inte sitt privilegium som enskild fordringsägare; den inledde inte ett konkursförfarande, vilket med största sannolikhet skulle ha lett till större avkastning. Kommissionen konstaterade att åtgärden utgjorde statligt stöd och betvivlade att den kunde klassificeras som undsättnings- eller omstruktureringsstöd enligt 1999 års riktlinjer, som är tillämpliga i detta fall.

*AB Vingriai (Litauen)*¹⁹⁵

444. Den 1 juni tillät kommissionen att Litauen beviljar 7 miljoner litas i omstruktureringsstöd till AB Vingriai, ett företag som tillverkar verktyg att användas för metallskärning. I sitt beslut, som grundade sig på de nya undsättnings- och omstruktureringsriktlinjerna, tog kommissionen hänsyn till att den tunga skuldbördan, förlusterna på marknaderna och den alltför stora arbetsstyrkan var arv från en period då den litauiska ekonomin ännu var inne i ett övergångsskede. Kommissionen noterade också att företaget drastiskt (en minskning med 90 %) men

¹⁹³ Ärende C 58/2003, villkorat beslut av den 7 juli 2004.

¹⁹⁴ Ärende C 25/2005 (f.d. NN 21/2005, f.d. CP 193/2004), åtgärder till förmån för Frucona Kosice (EUT C 233, 22.9.2005).

¹⁹⁵ Ärende N 584/2004, omstruktureringsstöd till AB Vingriai.

korrekt hade anpassat arbetsstyrkan till den lägre efterfrågenivån och det minskade behovet till följd av effektivare produktionsprocesser. Slutligen kontrollerade kommissionen stödmottagarens eget bidrag till omstruktureringskostnaderna och analyserade den kommersiella sidan av omstruktureringsplanen. Den sistnämnda innebär en viss risk men verkar ändå möjlig att förverkliga och kan därför återställa lönsamheten på lång sikt.

*Chemische Werke Piesteritz GmbH (Tyskland)*¹⁹⁶

445. Den 2 mars avslutade kommissionen en tre år lång undersökning av stöd som beviljats Chemische Werke Piesteritz (CWP), en fosforsyre- och fosfatproducent i delstaten Sachsen-Anhalt, Tyskland. Kommissionen konstaterade att ett belopp på 6,7 miljoner euro som beviljades företaget 1997 och 1998 för dess omstrukturering utgjorde statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden och krävde att det skulle återbetalas. Kommissionen konstaterade att 1996 års omstruktureringsplan för CWP inte var hållbar. Beslutet följde efter ett avgörande från förstainstansrätten från 2001 genom vilket den ogiltigförklarade kommissionens ursprungliga beslut från 1997 om att godkänna stödet.

*Euromoteurs*¹⁹⁷ och *Ernault*¹⁹⁸ (Frankrike)

446. Den 19 januari inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande med anledning av ett omstruktureringsstöd till Euromoteurs, en fransk motortillverkare, och den 6 september inledde den ett formellt granskningsförfarande med anledning av ett omstruktureringsstöd till Ernault, ett franskt företag som tillverkar verktygsmaskiner (svarvar). Båda företagen hade drabbats av en dramatisk försäljningsminskning över tiden samtidigt som Euromoteurs dessutom led av överkapacitet. Kommissionen hyste tvivel om huruvida omstrukturen skulle återställa företagets lönsamhet, huruvida stödet var begränsat till minimum för vad som är nödvändigt och huruvida en otillbörlig snedvridning av konkurrensen undveks. Kommissionen undrade också om Euromoteurs hade fått olagligt och oförenligt stöd enligt den franska stödordningen "*article 44 septies du Code des Impôts*"¹⁹⁹ som ännu inte återbetalats.

*Imprimerie Nationale (Frankrike)*²⁰⁰

447. Den 20 juli godkände kommissionen ett omstruktureringsstöd på 197 miljoner euro som beviljats Imprimerie Nationale (IN), ett statsägt företag verksamt i tryckeribranschen. Samtidigt som IN hade ett lagstadgat monopol på tryckning av vissa officiella förvaltningsdokument var företaget också verksamt på olika konkurrensutsatta marknader, främst kontinuerlig tryckning, rotationstryckning och arktryckning. Företaget råkade i svårigheter på grund av den nedgång inom tryckeribranschen som började 2001. I februari 2004 godkände kommissionen ett

¹⁹⁶ Ärende C43/2001, *Chemische Werke Piesteritz GmbH* (EUT L 296, 12.11.2005).

¹⁹⁷ Ärende C 1/2005, omstruktureringsstöd till *Euromoteurs* (EUT C 137, 4.6.2005).

¹⁹⁸ Ärende N 250/2005, omstruktureringsstöd till *Ernault* (EUT C 324, 21.12.2005).

¹⁹⁹ Ärende C 57/2002, skattestöd för övertagande av företag i svårigheter (EUT L 108, 16.4.2004). Kommissionen antog den 16 december 2003 ett negativt beslut som omfattade krav på återbetalning.

²⁰⁰ Ärende N 370/2004, omstruktureringsstöd till *Imprimerie Nationale*.

undsättningsstöd till IN på det villkoret att de franska myndigheterna lade fram en omstruktureringsplan inom sex månader.

448. Stödet godkändes i utbyte mot betydande kompensationsåtgärder som skulle begränsa stödets eventuella negativa effekter på IN:s konkurrenter. Framför allt var det viktigt att förhindra risken för att stödet skulle kunna förvärpa de konkurrensbegränsningar som var följden av IN:s lagstadgade monopol på marknaden för förvaltningsuppdrag. Därför föreslog de franska myndigheterna lämpliga *quid pro quos*: bland annat skall en fullständig förteckning över de produkter som omfattas av monopolet upprättas och monopolet separeras från företagets konkurrensutsatta verksamhet före den 1 juli 2007 för att utesluta risken för korssubventionering. Innan dess kommer en oberoende expert att undersöka IN:s bokföring och arrangemang för kostnadsfördelning och bekräfta att ingen korssubventionering äger rum.
449. Den omstruktureringsplan som lagts fram av de franska myndigheterna bör göra det möjligt för IN att åter fokusera på sin traditionella verksamhet, nämligen säkerhetstryck (på marknaderna för förvaltningshandlingar och kontinuerlig tryckning). Omstruktureringsplanen förutsatte också att IN helt drar sig ur vissa viktiga affärsverksamheter, såsom rotationstryckning, arktryckning, postorderförsäljning och förlagsverksamhet. Dessutom skulle företagets återstående resurser omorganiseras och rationaliseras. Ett socialt åtgärds paket kommer att göra det möjligt att minska arbetsstyrkan med två tredjedelar. Lönsamheten bör vara återställd senast 2008. Kommissionen ansåg därför att omstruktureringsplanen sannolikt skulle återställa företagets lönsamhet på lång sikt. Kommissionen konstaterade att stödet var begränsat till det minsta nödvändiga för att återställa företagets ekonomiska situation och att det inte orsakade någon otillbörlig snedvridning av konkurrensen. Stödet som sådant var fullt förenligt med 1999 års riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.

*British Energy plc (Storbritannien)*²⁰¹

450. Den 22 september 2004 godkände kommissionen det omstruktureringsstöd som den brittiska regeringen planerat ge British Energy plc (BE) och ställde tre villkor för sitt godkännande.
451. Den 7 mars 2003 hade de brittiska myndigheterna anmält en omstruktureringsplan till förmån för BE. Syftet med planen var att återställa BE:s långsiktiga lönsamhet. BE hade haft ekonomiska svårigheter sedan september 2002, främst på grund av ett ordentligt prisfall på el inom grossistförsäljningen efter införandet av nya arrangemang för handel med el i England och Wales.
452. Den 23 juli 2003 inledde kommissionen en fördjupad undersökning för att utröna om planen var förenlig med EU:s regler om statligt stöd. I samband med denna undersökning mottog kommissionen bidrag från Storbritannien och BE, men också från mer än 20 berörda tredje parter. Många tredje parter betonade hur viktigt BE är som källa till baslastel. Några konkurrenter befarade dock att företaget skulle kunna använda stödet till andra ändamål än att respektera sitt gamla kärnkraftsansvar, till

²⁰¹ Ärende C 52/2003, stöd till British Energy plc (EUT L 142, 6.6.2005).

exempel till att göra nya investeringar i effektivare kraftverk eller aggressivt erövra marknadsandelar genom att erbjuda abnormt låga priser i de mest lönsamma marknadssegmenten.

453. Efter att ha analyserat all information den fått konstaterade kommissionen att stödet kunde anses förenligt med EU-reglerna. Kommissionen konstaterade särskilt att den brittiska regeringens finansiering av kärnkraftsansvaret var förenlig med 1999 års riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering. Den fann också att omförhandlingen av BE:s avtal med BNFL om bränsleleveranser och hantering av använt kärnbränsle ingått på marknadsvillkor.
454. För att garantera att konkurrenternas farhågor inte skulle besannas beslutade kommissionen att BE måste uppfylla tre villkor för att få stödet godkänt. För det första skall British Energy särskilja sina olika affärsverksamheter: elproduktion, andra energikällor och handelsverksamhet. Korssubventionering mellan de tre affärsverksamheterna kommer att vara förbjuden. Allt stöd måste styras till elproduktion med kärnkraft. För det andra kommer det i sex års tid att vara förbjudet för företaget att öka sin produktionskapacitet. Elproduktion med energi från förnybara energikällor omfattas dock inte av förbudet, eftersom en ökning av marknadsandelen för denna typ av energi gynnas av EU. För det tredje kommer det i sex års tid att vara förbjudet för företaget att erbjuda sina direkta affärskunder priser som är lägre än priserna på grossistmarknaden. De tre villkoren, som i stor utsträckning förstärker varandra, garanterar att BE inte använder det statliga stödet till annat än att finansiera sitt kärnkraftsansvar.

*Biria-koncernen (Tyskland)*²⁰²

455. Den 20 oktober inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande avseende två garantier som 2003 och 2004 beviljades två företag inom Biria-koncernen, en tysk cykeltillverkare, och avseende ett statligt deltagande i ett annat företag inom koncernen år 2001. Kommissionen betvivlade att de båda garantierna beviljats i enlighet med en godkänd regionalstödsordning som Tyskland påstod. Kommissionen ansåg att företagen var i svårigheter när garantierna beviljades och betvivlade att villkoren för omstruktureringsstöd uppfylldes. Kommissionen betvivlade också att det statliga deltagandet var förenligt med den marknadsekonomiska investerarprincipen som Tyskland påstod med tanke på företagets svåra ekonomiska situation.

*Konas (Slovakien)*²⁰³

456. Den 9 november beslutade kommissionen att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2 avseende den slovakiska skattemyndighetens avskrivning av en skatteskuld till förmån för Konas s.r.o. som ett led i den så kallade ackordsuppgörelsen med borgenärer. Ärendet liknar ett annat ärende där kommissionen inledde en formell granskning, det vill säga det slovakiska Frucona-ärendet. Kommissionen drog först slutsatsen att avskrivningen av skatteskulden utgjorde statligt stöd med hänsyn till den marknadsekonomiska investerarprincipen. Olika faktorer ledde kommissionen

²⁰² Ärende C 38/2005, Biria-koncernen.

²⁰³ C 42/2005 (f.d. NN 66/2005, f.d. N 195/2005), omstruktureringsstöd till Konas Ltd.

fram till slutsatsen att skattemyndigheten inte agerat som en ansvarstagande privat fordringsägare (värdepapper fanns tillgängliga men användes inte, privilegier som enskild fordringsägare utnyttjades inte, fortsatt underlåtenhet att se till att skyldigheten att betala skatt fullgörs). Kommissionen tillämpade 1999 års riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter och hyste tvivel om huruvida stödet var förenligt med riktlinjerna i egenskap av omstruktureringsstöd. Kommissionen ville framför allt veta om stödmottagaren lagt fram en äkta omstruktureringsplan. Kommissionen noterade i detta sammanhang att även om vissa villkor för att godkänna omstruktureringsstöd kan vara mindre stränga när det gäller ett litet eller medelstort företag i ett stödområde, är medlemsstaterna ändå inte befriade från skyldigheten att förena beviljandet av omstruktureringsstöd med villkoret att en omstruktureringsplan skall genomföras, vilket också skall kontrolleras på vederbörligt sätt.

*Stödpaket till förmån för MG Rover (Storbritannien)*²⁰⁴

457. Efter MG Rovers sammanbrott (se också avsnitt 1.1 om undsättningsstöd ovan) och krisen i företagets leveranskedja föreslog de brittiska myndigheterna åtgärder för att åter inrikta strukturfondsprogrammet på prioriteringar som har ett direkt samband med skapande och bevarande av arbetsplatser och ökad BNP genom omstrukturering som möjliggör tillverkning med högt mervärde. Den totala budgeten för de brittiska förslagen uppgick till cirka 87 miljoner brittiska pund. Åtgärder som föreslogs och genomfördes var konsultstöd för att hjälpa små och medelstora företag i Rovers leveranskedja, stöd till skapande av en fond för kortfristiga lån och en lånegarantifond, skapande av ett lönebidragssystem som skulle användas som ett incitament för arbetsgivare som för närvarande har lediga platser för yrkeskunniga arbetstagare, inrättande av en europeisk socialfond/lånefond för att hjälpa personer över 50 som förlorat sitt arbete.
458. Vad statsstödsreglerna beträffar bedrevs alla de ovannämnda åtgärderna inom ramen för godkända stödordningar, enligt gruppundantagsförordningarna för små och medelstora företag, utbildning och sysselsättning samt enligt regeln om stöd av mindre betydelse. Eftersom det inte behövdes någon förhandsanmälan till kommissionen kunde de brittiska myndigheterna därför snabbt genomföra stödpaketet för att tackla krisen.

*Huta Stalowa Wola S.A. (Polen)*²⁰⁵

459. Den 23 november inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande med anledning av omstruktureringsstödet till Huta Stalowa Wola S.A., ett polskt företag som tillverkar byggmaskiner. Enligt de polska myndigheterna beviljades stödet före anslutningen och kan inte fortfarande anses gälla efter anslutningen. Polen anmälde ärendet med tanke på klarheten om rättsläget. Kommissionens bedömning ledde till slutsatsen att inte alla åtgärder beviljades före anslutningen. En del av stödåtgärderna (avskrivning av offentliga skulder) beviljades efter anslutningen utan kommissionens godkännande.

²⁰⁴ Ärende PN 26/2005, ändring av regionalstödskartan – MG Rover.

²⁰⁵ Ärende C 44/2005, omstruktureringsstöd till Huta Stalowa Wola S.A.

460. Den 21 december inledde kommissionen en formell granskning av ett omstruktureringsstöd till Chemobudowa Kraków, ett polskt byggföretag. De anmälda stödåtgärderna är ett lån på cirka 2,5 miljoner euro och ett uppskov med betalningen av en offentlig skuld på omkring 170 000 euro. Dessutom underrättade Polen kommissionen om 18 statliga stödåtgärder som beviljades under perioden augusti 2001 till augusti 2004. Polen hävdar att en del av dem är av mindre betydelse och att resten är förenliga med den marknadsekonomiska investerarprincipen, det vill säga inte utgör stöd. På grundval av den information som inkommit hyser kommissionens avdelningar starka tvivel om företagets framtida lönsamhet och dess eget bidrag till omstrukturen.

2. VARVSINDUSTRI

Innovationsstöd

461. I mars godkände kommissionen ordningar för innovationsstöd till varvsindustrin i Tyskland²⁰⁷, Frankrike²⁰⁸ och Spanien²⁰⁹, de första i sitt slag efter ikraftträdandet av de nya rambestämmelserna för statligt stöd till varvsindustrin i januari 2004²¹⁰. Alla dessa stödordningar har en liknande struktur när det gäller stödberättigade mottagare och projekt och stödberättigande kostnader samt procedurmässiga krav (t.ex. det innovativa projektet bedöms av en oberoende expert med kompetens på varvsområdet). De närmare villkoren för tillämpning av rambestämmelserna för varvsindustrin på innovationsstöd är ett resultat av ett nära samarbete mellan kommissionen och det europeiska näringslivet.
462. Innovationsstöd kan beviljas företag som bygger, reparerar och bygger om fartyg som stöd för industriell tillämpning av produkter och processer som kan bli ett tekniskt eller industriellt misslyckande om de genomförs, och som är en teknisk nyhet eller en betydande förbättring jämfört med den rådande tekniska utvecklingsnivån inom varvsindustrin i EU.
463. Den tyska stödordningen har en budget på sammanlagt nästan 27 miljoner euro för perioden 2005 till 2008. Den franska stödordningen har en årlig budget på 25 miljoner euro. Båda upphör att gälla senast sex år efter att ha godkänts av kommissionen. Den spanska stödordningen upphör att gälla den 31 december 2006. Förutom innovationsstöd möjliggör den sistnämnda stödordningen också varvsstöd för regionala investeringar och för forskning och utveckling. För alla typer av stöd uppgår stödordningen totala budget till omkring 20 miljoner euro årligen.

²⁰⁶ Ärende N 233/2005, omstruktureringsstöd till Chemobudowa Kraków.

²⁰⁷ Ärende N 452/2004- innovationsstöd till varvsindustrin (EUT C 235, 23.9.2005).

²⁰⁸ Ärende N 429/2004- innovationsstöd till varvsindustrin (EUT C 256, 15.10.2005).

²⁰⁹ Ärende N 423/2004- innovationsstöd till varvsindustrin (EUT C 250, 8.10.2005).

²¹⁰ EUT C 317, 30.12.2003.

Tillfällig skyddsordning

464. Som en motåtgärd mot illojala metoder som tillämpats av koreanska varv antog rådet under 2002 en tillfällig skyddsordning för varvsindustrin som en exceptionell och tillfällig åtgärd²¹¹. Den tillfälliga skyddsordningen upphörde ursprungligen att gälla den 31 mars 2004 men förlängdes av rådet till den 31 mars 2005.
465. På grundval av denna tillfälliga skyddsordning godkände kommissionen nationella stödordningar i Tyskland²¹², Finland²¹³ och Polen²¹⁴. Enligt dessa stödordningar berättigade slutliga kontrakt för tillverkning av containerfartyg, produkttanker, kemikaliefartyg och LNG-fartyg som ingåtts fram till den 31 mars till direkt stöd på upp till 6 % av kontraktsvärdet före stöd, om det kunde påvisas konkret att ett sydkoreanskt varv konkurrerat om det kontraktet genom att erbjuda ett lägre pris. Dessa stödordningar, och övriga tillfälliga skyddsordningar som kommissionen godkänt tidigare, upphörde att gälla den 31 mars.

Treårig leveransfrist

466. Under 2005 godkände kommissionen två fall av begäran om förlängning av den treåriga leveransfrist som ställts som villkor för att få kontraktsrelaterat driftsstöd för fartyg enligt rådets förordning (EG) nr 1540/1998 om fastställande av nya regler för stöd till varvsindustrin²¹⁵. I ett grekiskt ärende²¹⁶ påvisades det att förseningen i Neorion Shipyards S.A.'s arbetsprogram var oväntad och betydande och orsakades av exceptionella yttre omständigheter som inte kunde förutses (terroristattacker i USA den 11 september 2001 och kriget i Afghanistan och Irak, som ledde till minskad orderingång på lyxkryssare). Kommissionen ansåg också att förlängningen av tidsfristen var rimlig. I ett portugisiskt ärende²¹⁷ godkändes förlängningen till förmån för Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A. på grundval av fartygets tekniska komplexitet (t.ex. förseningar på grund av behovet av att införa nya normer för stålförädling enligt fartygsägarens krav).

Utvecklingsstöd

467. Den 2 februari godkände kommissionen, i överensstämmelse med rambestämmelserna för varvsindustrin, ett utvecklingsstöd som Nederländerna beviljat BV Scheepswerf Damen Gorinchem för byggande av två bogserbåtar som beställts av Ghana²¹⁸ och tre sök- och räddningsfartyg som beställts av Vietnam²¹⁹. Den 16 mars och den 9 november godkändes dessutom två utvecklingsprojekt för Spanien: dels byggandet av en bogserbåt för Bangladesh vid varvet Astilleros de

²¹¹ Rådets förordning (EG) nr 1177/2002 av den 27 juni 2002 (EGT L 172, 2.7.2002), ändrad genom rådets förordning (EG) nr 502/2004 av den 11 mars 2004 (EUT L 81, 19.3.2004).

²¹² Ärende N 23/2005, tillfällig skyddsordning (EUT C 131, 28.5.2005).

²¹³ Ärende N 39/2005, tillfällig skyddsordning för varvsindustrin (EUT C 131, 28.5.2005).

²¹⁴ Ärende N 81/2005, tillfälliga skyddsåtgärder för varvsindustrin (EUT C 162, 2.7.2005).

²¹⁵ EGT L 202, 18.7.1998.

²¹⁶ Ärende N 596/2003, *Neorion Shipyards* (EUT C 230, 20.9.2005).

²¹⁷ Ärende C 33/2004 (f.d. N 63/2004) - Förlängning av leveransfristen för två fartyg.

²¹⁸ Ärende N 450/2004, *utvecklingsstöd för bogserbåtar till Ghana* (EUT C 100, 26.4.2005).

²¹⁹ Ärende N 185/2005, stöd till varvsindustrin i Vietnam.

Huelva S.A.²²⁰, dels byggandet av en bogserbåt i Mauretanien vid varvet Astilleros Zamacona S.A.²²¹.

468. Ett villkor är bland annat att stöd som beviljas ett utvecklingsland i form av utvecklingsbistånd måste ha ett tydligt utvecklingsinnehåll för att vara förenligt med den inre marknaden. I samtliga ovannämnda fall övertygades kommissionen om att de levererade fartygen var utrustade med bästa tillgängliga teknik som gjorde dem lämpade till exempel för förtöjning av stora fartyg, assistans till fartyg i nöd, brandbekämpning eller förebyggande av naturkatastrofer.

Garantiordningar för fartygsfinansiering

469. Kommissionen bekräftade sin praxis när det gäller behandlingen av garantiordningar för finansiering av fartygsbyggen. I april förbjöd kommissionen en italiensk ordning²²² och i juli tillät den en nederländsk ordning²²³ eftersom den inte innehöll stöd. När kommissionen förbjöd den italienska ordningen upprepade den sin strikta tillämpning av konkurrensreglerna på varvsindustrin. En tillämpning av den italienska garantiordningen skulle ha haft betydande negativa konsekvenser för konkurrerande europeiska varv, eftersom den inte ålade mottagarna en lämplig avgift och då den inte omfattade en tillräcklig riskspridning.
470. De båda besluten grundade sig på kommissionens godkännande av en tysk ordning för garantier för fartygsfinansiering från 2003²²⁴. Den sistnämnda ordningen följer kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier²²⁵ genom att den ålägger mottagarna lämpliga avgifter och anpassar avgiftsnivån till risken.

Polska varv

471. Den 1 juni beslutade kommissionen att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2 med anledning av ett omstruktureringsstöd till de stora varven i Gdynia, Gdansk²²⁶ och Szczecin²²⁷ i Polen. Alla tre varv påbörjade sin omstrukturering 2002 och fick stöd från olika polska myndigheter både på central och lokal nivå. Eftersom omstruktureringsprocessen var delvis genomförd före Polens anslutning till EU den 1 maj 2004 måste kommissionen först fastställa sin behörighet i förhållande till dessa ärenden. Kommissionen ges ingen behörighet i EG-fördraget eller anslutningsfördraget att granska eller besluta om återkrav av stöd som beviljats före anslutningen och som inte gäller efter anslutningen (så kallat tidigare stöd).

²²⁰ Ärende N 517/2004, *varvsindustrin – bogserbåt till Bangladesh* (EUT C 162, 2.7.2005).

²²¹ Ärende N 436/2005, *stöd till Mauretanien – varvsbeslut*.

²²² Ärende C 28/03 (f.d. N 371/2001), *garantiordning för fartygsfinansiering*.

²²³ Ärende N 253/2005, *garantiordning för fartygsbyggen* (OJ C 228, 17.9.2005).

²²⁴ Ärende N 512/2003, *tyska garantiordningar för fartygsfinansiering* (EUT C 62, 11.3.2004).

²²⁵ EGT C 71, 11.3.2000.

²²⁶ De gemensamma ärendena C 17/2005 (N 194/2005, f.d. PL 34/2004) och C 18/2005 (f.d. N 438/2004), *omstruktureringsstöd till Stocznia Gdynia* (EUT C 220, 8.9.2005).

²²⁷ C 19/2005 (f.d. N 203/2005, f.d. PL 31/2004), *omstruktureringsstöd till Stocznia Szczecinska* (EUT C 222, 9.9.2005).

472. Åtgärder med anledning av vilka kommissionen inte har behörighet att agera utgör tidigare stöd som inte kan återkrävas från mottagaren genom ett beslut av kommissionen. Sådant stöd beaktas dock i den slutliga bedömningen av förenligheten med den gemensamma marknaden, särskilt med hänsyn till kriteriet att stödet är begränsat till minimum nödvändigt för att återställa företagets lönsamhet. De övriga åtgärderna utgör nytt stöd.
473. Kommissionen hyste tvivel om huruvida detta stöd var förenligt med 1999 års riktlinjer för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter, som är tillämpliga på dessa ärenden. Rent konkret tvivlade kommissionen på om den genomförda omstruktureringen kunde återställa varvens lönsamhet på lång sikt, eftersom den främst bestod av skuldsanering och likviditetsstöd. Dessutom hyste kommissionen tvivel om huruvida tillräckliga kapacitetsminskningar gjordes för att uppväga snedvridningen av konkurrensen och huruvida mottagarnas eget bidrag eller externa privata källors bidrag till omstruktureringsåtgärderna var tillräckligt för att visa att marknaden hade förtroende för den pågående omstruktureringen.

3. STÅL

474. Kommissionen har fattat flera beslut som gällt omstruktureringen av stålindustrin i de nya medlemsstaterna. Omstruktureringsstöd till stålsektorn är generellt förbjudet enligt EU:s regler, men två protokoll till anslutningsfördraget (om omstruktureringen av den tjeckiska (nr 2) och den polska (nr 8) stålindustrin) medger ett undantag från denna regel. Protokollen tillåter att statligt omstruktureringsstöd beviljas enligt en nationell omstruktureringsplan som måste återställa stålproducenternas lönsamhet senast 2006. Genomförandet av planen övervakas av kommissionen²²⁸.

Huta Czystochowa (Polen)

475. I sitt beslut av den 5 juli²²⁹ konstaterade kommissionen att omstruktureringen av Huta Czystochowa, Polens näst största stålproducent, inte omfattade statligt stöd, vilket jämnade vägen för en försäljning av företaget. Försäljningen är ett led i omstruktureringen och pengarna skall användas till att betala företagets fordringsägare. Kommissionen inledde en granskning, eftersom företagets omstrukturering krävde en omfattande skuldavskrivning bland annat från offentliga fordringsägarers sida, även fast företaget inte var berättigat till statligt stöd enligt det ovannämnda stålprotokollet. På grundval av en ingående granskning av alla fordringar och undantag konstaterade kommissionen att avskrivningen av offentliga fordringar var förenlig med ett normalt marknadsagerande och därför inte omfattade statligt stöd. Kommissionen beslutade också att cirka 4 miljoner euro i omstruktureringsstöd som tidigare beviljats företaget var olagligt och måste återkrävas.

²²⁸ Detta beskrivs närmare i KOM(2005) 359 slutl., 3.8.2005. Andra övervakningsrapporten om omstruktureringen av stålindustrin i Tjeckien och Polen. Se också <http://ec.europa.eu/comm/enterprise/steel/index.htm>

²²⁹ Ärende C 20/2004 Huta Czystochowa.

476. I detta ärende skärpte kommissionen sin praxis ytterligare när det gäller de kriterier som tillämpas på privata fordringsägare. Företaget hade planerat en omfattande omstrukturering 2003, bland annat med avskrivning av en del av de offentliga och kommersiella fordringarna. Enligt fast rättspraxis måste varje offentlig fordringsägare, om en gäldenär i ekonomiska svårigheter föreslår en omläggning av sina skulder för undvika likvidation, åtminstone noggrant väga fördelen med att få det belopp som erbjuds enligt omstruktureringsplanen och det belopp som skulle kunna återkrävas efter en eventuell likvidation av företaget²³⁰. Om en likvidation ger bättre utdelning än en omstrukturering, utgör avståendet från offentliga fordringar statligt stöd. I beslutet fastställdes det att man i en sådan utvärdering kan överväga ett realistiskt konkursscenario med beaktande av att ett konkursförfarande är mer tidskrävande och kostar mer än en omstrukturering. På grundval av detta och efter en ingående granskning av alla fordringar och undantag konstaterade kommissionen att avskrivningen av offentliga fordringar var förenlig med ett normalt marknadsagerande och därför inte omfattade statligt stöd.

Två beslut om ändringar av nationella omstruktureringsplaner

477. Kommissionen fattade två beslut om att godkänna en ändring av den pågående omstruktureringen av stålindustrin i de nya medlemsstaterna Polen och Tjeckien. Det första beslutet gällde den tjeckiska stålproducenten Válcovny Plechu Frýdek-Místek²³¹, medan det andra beslutet gällde Mittal Steel Poland²³², den största stålproducenten i Polen.

4. RADIO OCH TV I ALLMÄNHETENS TJÄNST, BREDBAND, FILMINDUSTRI

Bredband

478. Kommissionen byggde på sina första beslut från 2004 om statligt stöd för bredband och godkände ett antal projekt som omfattade statlig finansiering av bredbandsinfrastruktur och -tjänster. Projekten i Storbritannien²³³, Spanien²³⁴ och Österrike²³⁵ syftar till att tillhandahålla bredbandstjänster i landsbygdsområden och avlägsna områden där sådana inte är tillgängliga. Statligt stöd bidrar till att överbrygga den digitala klyftan mellan områden som har tillgång till snabba Internetanslutningar och dem som inte har det. Stödet är således förenligt med EU:s politik på området²³⁶. I dessa ärenden ansåg kommissionen att även om det var fråga om statligt stöd bevisade myndigheterna att det var nödvändigt att ingripa, vilket man gjorde på ett sätt som stod i förhållande till syftet och med en mångfald säkerhetsåtgärder. Kommissionen drog därför slutsatsen att det statliga stödet inte verkade snedvridande på konkurrensen i en omfattning som stred mot det gemensamma intresset och var därför förenligt med den gemensamma marknaden i

²³⁰ Mål T-152/99 *Hamsa*, REG 2002, s. II-3049, punkt 168.

²³¹ Ärende N 600/04, godkännande av kapacitetsminskningar för VPFM (EUT C 176, 16.7.2005).

²³² Ärende N 186/05, Mittal Steel Poland – ändring av IBP.

²³³ Ärende N 57/2005, stöd till bredband i Wales. Kommissionens beslut av den 1 juni 2005; ärende N 267/2005, tillgång till bredband i landsbygdsområden. Kommissionens beslut av den 5 oktober 2005.

²³⁴ Ärende N 583/2004, Banda ancha en zonas rurales y aisladas. Kommissionens beslut av den 6 april 2005.

²³⁵ Ärende N 263/2005, Breitband Kärnten. Kommissionens beslut av den 20 oktober 2005.

²³⁶ Till exempel handlingsplanen eEurope 2005 och initiativet i2010.

enlighet med artikel 87.3 c. Det är värt att notera att användningen av öppna och icke-diskriminerande anbudsförfaranden haft stor betydelse för att utesluta överkompensation och uppnå ett proportionerligt resultat i dessa fall.

479. I ett franskt ärende om finansieringen av en öppen bredbandsinfrastruktur i Limousin²³⁷ stödde de regionala myndigheterna inrättandet av en öppen infrastruktur och grossisttjänster i ett geografiskt område där täckning och tjänsteutbud ansågs otillräckliga. Kommissionen accepterade att åtgärden motsvarar definitionen på en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse och eftersom de kriterier som EG-domstolen fastställde i sin dom i Altmark-målet²³⁸ uppfylldes, utgjorde den statliga finansieringen i fråga inte statligt stöd. Detta beslut har överklagats till förstainstansrätten av UPC France²³⁹.
480. Den 20 oktober inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande för att undersöka om den offentliga finansieringen av ett fiberaccessnät i den holländska staden Appingedam var förenlig med EU:s regler om statligt stöd²⁴⁰. Det var första gången kommissionen inledde en formell granskning av offentligt stöd till bredbandsutveckling efter att ha hyst tvivel om åtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden. Det beslut ärendet slutligen utmynnar i kommer sannolikt att påverka liknande projekt i hela Europa.

Digital marksänd television (DVB-T) (Österrike och Tyskland)

481. Övergången från analoga till digitala sändningar (övergången till digital teknik) medför stora fördelar i form av effektivare användning av spektret och ökade överföringsmöjligheter. Dessa fördelar kommer att leda till nya tjänster av bättre kvalitet och till ett större utbud för konsumenter och därmed bidra till uppnåendet av Lissabonmålen. Flera medlemsstater har satt igång stödprogram för utbyggnaden av digitala sändningar.
482. Den 16 mars utfärdade kommissionen sitt första beslut om statligt stöd till digitala sändningar. Beslutet gällde den österrikiska Digitaliseringsfonds²⁴¹. Kommissionen beslutade att inte göra några invändningar efter det att de österrikiska myndigheterna gjort avsevärda ändringar i åtgärden i samband med anmälningsprocessen. Ändringarna garanterade åtgärdens förenlighet med principen om "teknisk neutralitet", det vill säga den skulle inte onödigt och omotiverat gynna digitala marksändningar (DVB-T) på bekostnad av konkurrerande tv-plattformar. Åtgärden bestod av olika delåtgärder: bidrag för pilotprojekt och forskningsverksamhet inom digitala tv-sändningar, ekonomiska incitament för att få konsumenterna att köpa digitala mottagare, bidrag till företag för utvecklande av innovativa digitala tjänster och bidrag till programföretag för att ersätta extra överföringskostnader vid parallellsändning av analog och digital tv ("samutsändningsfasen").

²³⁷ Ärende N 382/2004, kommissionens beslut av den 3 maj 2005.

²³⁸ Mål C-280/00, Altmark Trans, REG 2003, s. I-7747.

²³⁹ Mål T-367/05, UPC mot kommissionen.

²⁴⁰ Ärende C 35/2005, bredbandsutveckling i Appingedam. Kommissionens beslut av den 20 oktober 2005.

²⁴¹ Ärende N 622/2003, Digitaliseringsfonds, kommissionens beslut av den 16 mars 2005.

483. Den 9 november utfärdade kommissionen ett slutligt negativt beslut som gällde bidrag till DVB-T i den tyska delstaten Berlin-Brandenburg²⁴². Den beslutade att bidrag till ett värde av cirka 4 miljoner euro som getts kommersiella programföretag för användning av DVB-T-nätet var oförenliga med den gemensamma marknaden och den beslutade om återkrav av den del av stödet som redan betalats ut till programföretagen (omkring hälften av totalbeloppet).
484. Utan att anmäla till kommissionen gav mediemyndigheten i Berlin-Brandenburg (Mabb) stöd till kommersiella programföretag, till exempel RTL och ProSiebenSat.1, för att täcka en del av deras kostnader för överföring via DVB-T-nätet, som togs i bruk i november 2002. I gengäld åtog sig programföretagen att i minst fem år använda det DVB-T-nät som licensierats till företaget T-Systems. Efter klagomål från kabeloperatörer inledde kommissionen en formell granskning i juli 2004. Undersökningen utmynnade i slutsatsen att stödet från Mabb stred mot statsstödsreglerna i EG-fördraget. Stödet grundade sig inte på några specifika övergångskostnader och beslutet om att bevilja det fattades efter det att man beslutat om övergången. Utan sakligt giltiga skäl beviljades programföretag som redan fått avgiftsfria digitala licenser, som möjliggjorde en större överföringskapacitet till lägre kostnad per kanal, olika finansieringsbelopp. Stödet gynnade indirekt DVB-T-nätet på bekostnad av konkurrerande tv-plattformar, till exempel kabel och satellit, i strid med principen om teknisk neutralitet.
485. I beslutet erkände kommissionen att den digitala övergången kan försenas om den helt överläts till marknadskrafterna och att statliga ingripanden skulle kunna vara till nytta. Det åligger medlemsstaterna att bevisa att stödet är det lämpligaste instrumentet, begränsat till minimum nödvändigt och inte otillbörligt snedvrider konkurrensen. I fallet Berlin-Brandenburg uppfylldes inget av dessa villkor. Kommissionen erkände att det förekom vissa marknadsmisslyckanden men fann att stödet varken var det lämpligaste instrumentet eller nödvändigt för att lösa dessa problem. Beslutet överklagades av Tyskland, FAB Fernsehen från Berlin och Medienanstalt Berlin-Brandenburg.

Digitala avkodare (Italien)

486. Den 21 december inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande med anledning av stöd till förmån för digitala avkodare som Italien beviljade 2004 och 2005. Åtgärderna omfattar över 200 miljoner euro i statligt stöd till köpare av avkodare som tar emot program genom digital marksänd teknik.
487. Kommissionen uppmuntrar visserligen en övergång till digital-tv och värdesätter interoperabilitet, men statligt stöd måste undvika en onödig snedvridning av konkurrensen mellan mark-, kabel- och satellitplattformar. I det här ärendet var stödet inte tekniskt neutralt eftersom det inte stod till förfogande för avkodare som använder satellitsändningar. Det kan ha lett till en snedvridning av konkurrensen, särskilt på marknaden för betal-tv, där det blivit lättare för operatörer av marksänd television att komma in på marknaden.

²⁴² Ärende C 25/2004, digital marksänd tv (DVB-T) i Berlin-Brandenburg, kommissionens beslut av den 9 november 2005.

488. Förutom frågan om digital övergång och teknisk neutralitet går beslutet också in på frågan om undantaget i artikel 87.2 a är tillämpligt på åtgärder som inte är av social karaktär och om fördelar som indirekt beviljas företag skall klassificeras som statligt stöd.

Ordningar för licensavgifter

489. De offentliga programföretagen i Frankrike, Italien och Spanien får behålla intäkterna av licensavgifter för att finansiera sina uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Dessa licensavgiftsordningar utgör befintligt stöd eftersom de inrättades innan EEG-fördraget trädde i kraft i de berörda länderna och deras väsentliga egenskaper har förblivit oförändrade sedan dess.
490. I samband med ett förfarande avseende ett befintligt stöd där syftet med förfarandet var att se till att de gällande licensavgiftsordningarna i dessa länder var förenliga med den gemensamma marknaden, rekommenderade kommissionen formellt lämpliga åtgärder²⁴³, som accepterades av de tre länderna. Syftet med dessa rekommendationer var att garantera att följande principer iakttas: offentliga och privata programföretag måste konkurrera på lika villkor på kommersiella marknader, till exempel tv-reklam, och finansieringen av offentliga programföretag bör inte överskrida det som är absolut nödvändigt för att garantera att uppdraget att tillhandahålla en tjänst i allmänhetens intresse sköts korrekt, bör inte gynna kommersiell verksamhet på ett otillbörligt sätt (korssubventionering) och bör vara öppen för insyn. I det spanska ärendet åtog sig myndigheterna dessutom att inför framtiden avskaffa den obegränsade statsgaranti som stått till public service-företagets förfogande. Med beaktande av de tre medlemsstaternas åtaganden avslutade kommissionen de tre ärendena.

Begäran om upplysningar om befintligt stöd

491. Den 3 mars begärde kommissionen förtydliganden²⁴⁴ från Tyskland, Irland och Nederländerna om public service-programföretagens roll och finansiering. Efter att ha undersökt beskillningar från flera klagande intog kommissionen preliminärt ståndpunkten att det rådande finansieringssystemet i dessa medlemsstater inte längre är förenligt med EU-reglerna, som föreskriver att medlemsstater inte skall bevilja stöd som kan snedvrider konkurrensen (artikel 88 i EG-fördraget).
492. Dessa undersökningar är ett uttryck för kommissionens allmänna strategi att garantera den öppenhet som behövs för att avgöra om statlig finansiering står i proportion till behovet och för att hindra korssubventionering av verksamheter som inte har något samband med tillhandahållandet av tjänster i allmänhetens intresse enligt kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på

²⁴³ Ärende E 10/2005 (Frankrike), licensavgifter, kommissionens beslut av den 20 april 2005. Ärende E 9/2005 (Italien), kapital- och andra åtgärder – RAI, kommissionens beslut av den 20 april 2005. Ärende E 8/2005 (Spanien), det offentliga spanska programföretaget RTVE, kommissionens beslut av den 20 april 2005.

²⁴⁴ Rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (EGT L 83, 27.3.1999, s. 1).

radio och TV i allmänhetens tjänst²⁴⁵. I undersökningarna ifrågasätts inte medlemsstaternas rätt att anordna och finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst, vilket erkänns i protokollet om radio och tv i allmänhetens tjänst som fogats till Amsterdamfördraget.

493. I linje med synsättet i tidigare undersökningar av liknande finansieringsordningar i Frankrike, Italien, Spanien och Portugal har kommissionen begärt att Tyskland, Irland och Nederländerna skall tillämpa samma principer: en tydlig definition av uppdrag i allmänhetens tjänst, separat redovisning av verksamhet i allmänhetens tjänst och annan verksamhet samt adekvata mekanismer för att hindra överkompensation av verksamhet i allmänhetens tjänst. Medlemsstaterna måste också se till att kommersiell verksamhet som bedrivs av offentliga programföretag är förenlig med normala marknadsprinciper. Slutligen bör det finnas en oberoende (nationell) myndighet som kontrollerar att dessa regler följs.
494. Klagomålen i Tyskland och Nederländerna har också väckt nya frågor, exempelvis hur onlineverksamhet som bedrivs av offentliga programföretag finansieras. Kommissionen ifrågasätter inte att offentliga programföretag tillhandahåller onlinetjänster som ett led i fullgörandet av sitt uppdrag i allmänhetens tjänst. Omfattningen av sådan onlineverksamhet och huruvida den finansieras med offentliga medel bör inte avgöras av de offentliga programföretagen själva utan av de berörda medlemsstaterna för att garantera att bara de tjänster omfattas som tillgodoser samma demokratiska, sociala och kulturella behov i samhället som traditionell radio och tv-verksamhet.
495. De tre medlemsstaterna har lämna sina första synpunkter på dessa preliminära åsikter. Kommissionen har inlett en diskussion med de berörda medlemsstaterna om vilka ändringar av de nationella radio- och tv-sändningssystemen som är nödvändiga för att klargöra vilken betydelse de offentliga programföretagen har och hur de finansieras. Om medlemsstaterna antar dessa åtgärder kommer kommissionen att formellt avsluta ärendena.

Finansiering av en ny fransk internationell nyhetskanal²⁴⁶

496. Den 7 juni godkände kommissionen på grundval av artikel 86.2 finansiering av den nya internationella nyhetskanal som lanserats av de franska myndigheterna. De franska myndigheterna försökte med hjälp av en detaljerad studie visa att projektet uppfyllde kriterierna i EG-domstolens dom i Altmärk-målet och att projektet därför inte innehöll något statligt stöd. Kommissionen konstaterade att resultaten av studien inte var tillräckligt övertygande. Kommissionen tog särskilt hänsyn till att det inte fanns någon adekvat måttstock för att bedöma de planerade kostnaderna för de nya kanalerna. Därför var det inte möjligt att dra slutsatsen att budgetprognosen motsvarade kostnaderna för ett välskött och rätt utrustat företag.
497. Kommissionen konstaterade därför att finansieringen av projektet omfattade statligt stöd. Kommissionen ansåg emellertid att projektet erbjöd tillräckliga garantier för att principerna i artikel 86.2 skulle följas. I detta avseende måste kommissionen ta

²⁴⁵ Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst (EGT C 320, 15.11.2001, s. 5).

²⁴⁶ Ärende N 54/2005, den internationella nyhetskanalen CFII, kommissionens beslut av den 7 juni 2005.

hänsyn till projektets särdrag, nämligen att moderbolagen till den nya kanalen skulle bli det offentliga franska programföretaget France Télévision och det största franska kommersiella programföretaget, TF1. Framför allt innehöll projektet detaljerade regler för den händelse att kanalen skulle göra vinst, i syfte att undvika att moderbolagen får en orättmätig andel av vinsten. Kommissionen var också nöjd med projektets garantier mot risken för att kanalen inte skulle följa normala marknadsvillkor på det kommersiella området (t.ex. reklam) och gentemot sina aktieägare.

5. BANKER

Hessischer Investitionsfonds (Tyskland)²⁴⁷

498. Den 6 september godkände kommissionen överföringen av den hessiska specialfonden Hessische Investitionsfonds (HIF) tillgångar i form av dolda tillgångar till Landesbank Hessen-Thüringen (Helaba), en statsägd regionalbank i Tyskland. Överföringen ledde inte till något kapitaltillskott eller inflöde av inkomster för Helaba. Överföringen av fonden skulle dock stärka Helabas egen kapitalbas. Kommissionen konstaterade att den ersättning som delstaten Hessen accepterade som motprestation för tillgångarna motsvarade den normala avkastningen på investeringar som en privat investerare skulle förvänta sig. Transaktionen utgjorde därför inte statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1.

Kapitaltillskott till två tyska banker

499. Den 6 september godkände kommissionen kapitaltillskott på sammanlagt cirka 1,2 miljarder euro från deras offentliga aktieägare till de tyska delstatsbankerna HSH Nordbank²⁴⁸ (556 miljoner euro) och BayernLB²⁴⁹ (640 miljoner euro). Syftet med kapitaltillskotten var att stärka de båda delstatsbankernas primärkapital. De ägde rum efter avskaffandet av den offentligrättsliga garantimekanismen för delstatsbanker den 18 juli och efter återbetalningen av statligt stöd till HSH och BayernLB (och fem andra delstatsbanker) som förklarats olagliga och oförenliga med kommissionens beslut av den 20 oktober 2004. Kommissionen undersökte om kapitalet ställdes till förfogande på villkor som en privat investerare, som verkar under normala marknadsvillkor, skulle godta för att tillföra medel till ett privat företag (principen om en privat investerare i en marknadsekonomi). Kommissionen kom fram till att den förväntade avkastningen på investeringar faktiskt var förenligt med vad en privat investerare skulle godta och att investeringarna därför inte utgjorde statligt stöd.

²⁴⁷ Ärende N 248/2004, Hessischer Investitionsfonds, kommissionens beslut av den 6 september 2005.

²⁴⁸ Ärende NN 71/2005, kapitaltillskott till *HSH Nordbank*, kommissionens beslut av den 6 september 2005.

²⁴⁹ Ärende NN 72/2005, kapitaltillskott till BayernLB, kommissionens beslut av den 6 september 2005.

6. REGIONALSTÖD

Individuellt regionalstöd

500. I sin undersökning av individuella regionalstöd som godkänts utanför en stödordning direkt på grundval av EG-fördragets bestämmelser tar kommissionen med i beräkningen att risken för en snedvridning av konkurrensen är större än vid stöd som grundar sig på godkända regionalstödsordningar. Enligt avsnitt 2 i riktlinjerna för regionalstöd²⁵⁰ måste de gynnsamma effekterna för utvecklingen i den berörda regionen bevisligen uppväga den snedvridning av konkurrensen som stödet orsakar för att ett regionalstöd för särskilda ändamål skall anses förenligt med den inre marknaden.

*Regionalt utvecklingsstöd till SABIC (Nederländerna)*²⁵¹

501. Den 2 februari godkände kommissionen ett investeringsstöd på 4,2 miljoner euro till SABIC, ett kemikalietillverkande företag baserat i Saudi-Arabien, för inrättande av ett europeiskt huvudkontor för företaget i Nederländerna. Trots att stödet var avsett för särskilda ändamål ansåg kommissionen att det var förenligt med den gemensamma marknaden, eftersom de nederländska myndigheterna visade att investeringen skulle ha en märkbar effekt på hela regionen, som traditionellt har en nära koppling till kemikalieindustrin. Det faktum att investeringen gällde ett huvudkontor snarare än produktionskapacitet ändrade inte denna bedömning. Alla andra villkor i regionalstödsriktlinjerna uppfylldes också.

*Lignit Hodonín (Tjeckien)*²⁵²

502. Den 20 juli godkände kommissionen ett individuellt regionalstöd som beviljats Lignit Hodonín, som driver en tjeckisk lignitgruva i ett område som får stöd enligt artikel 87.3 a. Stödet på 155,5 tjeckiska kronor (5 miljoner euro) täcker investeringar för att ta i bruk nya brunkolsfyndigheter som direkt skall trygga 350 arbetsplatser i en jordbruksdominerad region som lider av hög arbetslöshet och strukturella svårigheter. På grund av brunkolshandelns särdrag och en relativt låg produktionsnivå vid Lignit Hodonín är de snedvridande effekterna på konkurrensen och handeln mellan medlemsstater ganska begränsade i det här ärendet. Kommissionen godkände stödet för särskilda ändamål och ansåg det förenligt med den gemensamma marknaden, eftersom stödets effekter på den sociala sammanhållningen och den ekonomiska utvecklingen i regionen uppväger eventuella snedvridningar av konkurrensen.

*Kronoply (Tyskland)*²⁵³

503. Under 2001 godkände kommissionen cirka 35 miljoner euro i investeringsstöd till Kronoplys anläggning för tillverkning av OSB-skivor (träpaneler som främst används i byggbranschen) i den tyska regionen Brandenburg på grundval av 1998 års

²⁵⁰ Riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål (EGT C 74, 10.3.1998).

²⁵¹ Ärende N 492/2004, regionalt utvecklingsstöd till SABIC (EUT C 176, 16.7.2005).

²⁵² Ärende N 597/2004, Lignit Hodonín, s.r.o. (EUT C 250, 8.10.2005).

²⁵³ Ärende C 5/04, stöd till Kronoply GmbH.

sektorsövergripande rambestämmelser. År 2003 anmälde Tyskland en ökning av stödbeloppet med cirka 4 miljoner euro. Tyskland hävdade att kommissionens ursprungliga beslut hade grundat sig på felaktig information om marknadsförhållandena och begärde att marknaden skulle bedömas på nytt och att stödet skulle ökas till den högsta tillåtna nivån.

504. Kommissionen inledde ett formellt granskningsförfarande 2004 och betvivlade starkt stödets incitamentseffekt och nödvändighet eftersom anläggningen redan slutförts. I sitt slutliga beslut som antogs den 21 september vidhöll kommissionen sin ståndpunkt att Kronoplys produktionsanläggning utgjorde en lönsam ekonomisk verksamhet eftersom Kronoply hade fortsatt sin verksamhet efter det att det lägre stödbeloppet godkänkts 2001.
505. Eftersom ytterligare stöd inte skulle främja regional utveckling i detta fall konstaterade kommissionen att undantagen i artikel 87.2 och 87.3 inte var tillämpliga. Det anmälda ytterligare stödet utgjorde därför oförenligt driftsstöd som inte borde genomföras.

*E-Glass (Tyskland)*²⁵⁴

506. I december 2003 anmälde de tyska myndigheterna i enlighet med 1998 års sektorsövergripande rambestämmelser ett investeringsstöd till E-Glass AG i Osterweddingen i Sachsen-Anhalt (Tyskland), som är ett stödområde enligt artikel 87.3 a. Syftet med projektet var att bygga en ny produktionsanläggning för obehandlat flytglas. Den 20 april 2004 godkände kommissionen stödprojektet med stödberättigande kostnader på 121 miljoner euro och en bruttostödnivå på 35 %.
507. De tyska myndigheterna underrättade hösten 2004 kommissionen om att den ursprungliga anmälan innehöll felaktig information om ägarna av E-Glass. Informationen om ägarna användes i motiveringen till beslutet för att fastställa stödmottagarna och definiera den relevanta marknaden. Eftersom den nya informationen skulle kunna påverka den högsta tillåtna stödnivån måste den betraktas som en avgörande faktor för beslutet i den mening som avses i artikel 9 i procedurförordningen²⁵⁵. Kommissionen måste därför inleda ett formellt granskningsförfarande för att avgöra om det var nödvändigt att återkalla det tidigare beslut och fatta ett nytt korrekt beslut. I april fattade kommissionen beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande och den väntar sig nå ett slutligt beslut under första halvåret 2006.

*Glunz (Tyskland)*²⁵⁶

508. Den 25 juli 2001 antog kommissionen ett beslut om att inte göra några invändningar mot beviljandet av stöd på 69,8 miljoner euro till Glunz AG och OSB Deutschland GmbH för bildande av ett centrum för träförädling som består av två kombinerade anläggningar och som tillverkar OSB-skivor och spånskivor. Investeringsprojektet är beläget i Nettgau i Sachsen-Anhalt (Tyskland), som är ett stödområde enligt artikel

²⁵⁴ Ärende C 12/2005, E-Glass AG.

²⁵⁵ Rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (EGT L 83, 27.3.1999, s. 1).

²⁵⁶ Ärende C 28/2005, stöd till Glunz AG (EUT C 263, 22.10.2005).

87.3 a. Bedömningen gjordes på grundval av 1998 års sektorsövergripande rambestämmelser.

509. I sin dom av den 1 december 2004 ogiltigförklarade förstainstansrätten beslutet efter det att en konkurrent inlett ett förfarande. Det främsta skälet var att kommissionen enbart analyserade sifferuppgifter om kapacitetsutnyttjande och inte om den relevanta marknaden var vikande genom att använda sifferuppgifter om synlig förbrukning. Efter en utförlig analys beslutade kommissionen den 20 juli att fatta ett nytt beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande, särskilt på grund av svårigheterna med att fastställa den högsta tillåtna stödnivån och definiera de relevanta marknaderna.

*Skatteundantag för fastighetsbolag i samband med överlåtelse av fast egendom i Berlin (Tyskland)*²⁵⁷

510. Den 23 november förbjöd kommissionen, i enlighet med statsstödsreglerna, genomförandet av en planerad tysk stödordning om att undanta fastighetsbolag inom arbetsmarknadsregionen Berlin från skatt i samband med överlåtelse av fast egendom vid företagskoncentrationer och förvärv. Det uttalade syftet med stödordningen är att omstrukturera bostadsmarknaden inom arbetsmarknadsregionen Berlin eftersom denna marknad präglas av ett överutbud. Eftersom stödordningen inte är inriktad på så kallade ”fattigdomsfickor” där den sociala utslagningen är stor, ansåg kommissionen att ett skatteundantag för hela Berlin är oproportionerligt omfattande, och den snedvridning av konkurrensen som blir följden kan inte berättigas på grundval av artikel 87.1 i EG-fördraget. De delar av stödordningen som var begränsade till de övriga nya tyska delstaterna (Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Sachsen-Anhalt och Thüringen) hade redan godkänts av kommissionen.
511. Att åtgärda fysiska brister och sanera nedgångna bostadsområden i städerna blir en allt viktigare politisk prioritering för EU. Kommissionen har följaktligen godkänt stödordningar direkt på grundval av artikel 87.3 c enligt EU-målen ekonomisk och social sammanhållning, som har till syfte att minska skillnaderna mellan olika områden. Kommissionen erkände att många städer i EU, däribland de mest välmående, har fickor av fattigdom, det vill säga områden som präglas av bristen på social integration och brister i fråga om infrastruktur, bostäder och kollektiv utrustning. I detta ärende visade kommissionens undersökning dock att den stödordning som Tyskland föreslog inte stod i proportion till syftet, eftersom fördelarna skulle bli tillgängliga för alla fastighetsbolag som äger fastigheter inom arbetsmarknadsregionen Berlin, medan det bara är vissa distrikt som faktiskt behöver saneras.
512. I december 2004 beslutade kommissionen att inte göra några invändningar mot de delar av stödordningen som var begränsade till de övriga nya tyska delstaterna. Stödordningen godkändes med beaktande av de särskilda nackdelarna i de nya delstaterna, den begränsade snedvridningen av konkurrensen och de förväntade positiva effekterna på bostadsmarknaden.

²⁵⁷ Ärende C 40/2004, skatteundantag för fastighetsbolag i samband med överlåtelse av fast egendom i de nya delstaterna.

513. I enlighet med punkt 5.6 i riktlinjerna för regionalstöd anmälde Finland och Grekland ändringar av stödnivåerna för vissa regioner, vilket visade att de socioekonomiska siffrorna för dessa regioner hade försämrats jämfört med andra motsvarande regioner.
514. Kommissionen godkände för Finland att stödnivån i Nystadsregionen, en region enligt artikel 87.3 c, höjdes från 16 % NBE²⁶⁰ till 20 % NBE och för Grekland att stödnivån i artikel 87.3 a-regionerna Drama och Kavala höjdes från 33,2 % till 50 % NBE till 45,5 % till 50 % NBE, beroende på projekttyp. De ändrade kartorna för statligt regionalstöd gäller till slutet av 2006, då regionalstödskartorna för alla medlemsstater kommer att ses över.

7. STÖD TILL FORSKNING OCH UTVECKLING, INNOVATIONSSTÖD

Enskilt FoU-stöd till BIAL (Portugal)²⁶¹

515. Den 5 juli beslutade kommissionen att inte göra några invändningar mot ett individuellt FoU-stöd till Portela & C^a, SA (bättre känt som BIAL), ett portugisiskt företag inom läkemedelssektorn.
516. Den portugisiska regeringen beviljade ett bidrag på 45,2 miljoner euro till BIAL till stöd för ett FoU-projekt för utveckling av läkemedel mot sjukdomar i det centrala nervsystemet. Projektet genomförs under femårsperioden 2004 till 2008 och består av testning av prototyp-läkemedel på djur och människor. Projektet omfattar industriforskning och utveckling före introduktion på marknaden, både i Portugal och utomlands.
517. Kommissionen konstaterade särskilt att projektets olika stadier och de stödberättigande kostnaderna uppfyllde kriterierna i rambestämmelserna för forskning och utveckling, att stödnivån var förenlig med de tillämpliga tröskelvärdena och att stödet hade en tydlig stimulanseffekt, särskilt med tanke på de stora risker det ambitiösa programmet var förenat med.

FoU-stöd till flygindustrin (Italien)²⁶²

518. Med anledning av ett klagomål beslutade kommissionen att undersöka 13 FoU-projekt inom den italienska flygindustrisektorn som finansieras på grundval av den italienska lag 808/85 och godkänd av kommissionen 1986. I oktober 2003 beslutade kommissionen att inleda ett förfarande rörande sex av projekten. Betänkligheterna gällde särskilt de berörda forskningsfaserna, stödnivåerna och stödets stimulanseffekt.

²⁵⁸ Ärende N 331/2004, ändring av regionalstödskartan för Finland för perioden 2000–2006 (EUT C 223, 10.9.2005).

²⁵⁹ Ärende N 236/2005, ändring av den grekiska regionalstödskartan.

²⁶⁰ Nettobidragsekvivalent.

²⁶¹ Ärende N 126/2005, enskilt FoU-stöd till BIAL (EUT C 275, 8.11.2005).

²⁶² Ärende C 61/2003, den italienska luftfartslagen, lag nr 808/05 (EUT C 252, 12.10.2005).

519. Undersökningen skingrade inte tvivlen rörande de sex projekten. Tvärtom uppstod allvarliga betänkligheter i fråga om tillämpningen av lag 808/85, till exempel om de exakta formerna för återbetalning av lånekapital. Formerna för återbetalning inverkar betydligt på stödets förenlighet, eftersom bruttobidragsekvivalenten för ett lån är större om lånekapitalet inte behöver återbetalas än om bara räntan efterskänks. Bruttobidragsekvivalenter är avgörande för att fastställa stödnivåer, som i sin tur är avgörande för att fastställa om ett FoU-stöd uppfyller villkoren i gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling²⁶³.
520. Dessutom konstaterade kommissionen att det rådde allvarliga misstankar om förekomsten av ytterligare, stora oanmälda enskilda stöd. Dessa nya misstankar gick utöver räckvidden för det förfarande som inleddes den 1 oktober 2003, inte bara därför att de gällde frågor som inte ställdes inom ramen för det förfarandet, utan också därför att de inte begränsades till de sex fallen.
521. Med beaktande av allt detta beslutade kommissionen den 22 juni att utvidga räckvidden för förfarandet enligt artikel 88.2 så att det också omfattade tvivel om formerna för återbetalning av lånekapitalet och den eventuella förekomsten av andra oanmälda enskilda stöd, och att utsträcka tvivlen till att omfatta tillämpningen av lag 808/05 som helhet. Detta begränsas dock till privata tillämpningar av lag 808/05.

*Stöd till nybildade eller teknikinriktade små och medelstora företag (Tyskland)*²⁶⁴

522. Den 3 maj godkände kommissionen en tysk stödordning som uppgick till cirka 120 miljoner euro per år för nybildade eller teknikinriktade små och medelstora företag som använder tjänster som tillhandahålls av teknikcentra, företagskuvöser och industricentra. Genom projektet ges statligt stöd till att skapa eller utveckla sådana centra, så att företag som anlitar dessa centra är indirekta stödmottagare.
523. I sitt beslut den 18 februari 2004 om att inleda ett formellt granskningsförfarande uttryckte kommissionen tvivel om huruvida åtgärden var förenlig med den gemensamma marknaden, eftersom Tyskland inte hade gett tillräckligt med information om huruvida det var fråga om statligt stöd på alla nivåer i stödordningen, särskilt avseende centrumens ägare och de små och medelstora företag som anlitar centrumens tjänster, eller om allt stöd slussades till de små och medelstora företagen. Under det formella granskningsförfarandet ändrade Tyskland sin ursprungliga anmälan och garanterade att allt stöd skulle slussas till de företag som anlidade centrumens tjänster. Eftersom Tyskland åtog sig att uppfylla alla krav i kommissionens förordningar om stöd av mindre betydelse²⁶⁵ respektive stöd till små och medelstora företag²⁶⁶, ansåg kommissionen att stödet inte hotade att snedvrida konkurrensen på den inre marknaden och att det därför var förenligt med artikel 87 i EG-fördraget. Den godkända åtgärden grundade sig på punkt 7 i del II i den

²⁶³ EGT C 45, 17.2.1996.

²⁶⁴ Ärende C 3/2004, teknikcentrum (EUT L 295, 11.11.2005).

²⁶⁵ Kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse, (EGT L 10, 13.1.2001, s. 30).

²⁶⁶ Kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag (EGT L 10, 13.1.2001, s. 33), ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 364/2004 av den 25 februari 2004 (EUT L 63, 28.2.2004, s. 22).

preliminära tyska planen inom ramen för förbundsstatens och delstaternas gemensamma initiativ för förbättring av den regionala näringsstrukturen och löper till och med den 31 december 2006.

*Investbx (Storbritannien)*²⁶⁷

524. Den 20 oktober inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 med anledning av ett brittiskt förslag att satsa 3,8 miljoner brittiska pund (ca 4,38 miljoner euro) på att inrätta "Investbx", en fondbörs för kapitalinvesteringar i små och medelstora företag i West Midlands. Investbx skulle fungera som en intermediär fondbörs för investerare och små och medelstora företag och underlätta för dessa företag att öka det egna kapitalet genom att man får ett praktiskt forum för utbyte och/eller nyemittering av aktier på mellan 500 000 pund (ca 730 000 euro) och 2 miljoner pund (ca 2,9 miljoner euro) via en elektronisk plattform. Finansiering på 3,8 miljoner brittiska pund skulle ges av Advantage West Midlands (AWM), den regionala utvecklingsmyndigheten i regionen West Midlands. Finansieringen skulle endast komma att användas för att etablera och driva Investbx. Det påstås att inga av dessa medel skulle överföras till företagen eller investerarna. Efter fem år skulle AWM antingen sälja sina andelar i Investbx eller stänga den.
525. Storbritannien gör gällande att denna åtgärd är ett sätt att ta itu med ett marknadsmisslyckande som orsakats av bristande information på både efterfråge- och utbudssidan. Små och medelstora företag har i regel problem med att hitta lämpliga kapitalinvesterar, och investerare har svårigheter att få ändamålsenlig och tillförlitlig information om potentiella investeringsobjekt. Storbritannien hävdar att Investbx är en helt ny åtgärd och att den svarar mot ett behov som för närvarande inte tillgodoses på marknaden. Ägarna av Ofex, en oberoende brittisk fondbörs för små och medelstora företag, har klagat till kommissionen och hävdar att Ofex skulle påverkas negativt av åtgärden. De påstår att Ofex redan är verksam och har som mål att växa på samma marknad som den där Investbx vill bedriva sin verksamhet.
526. Kommissionen ansåg i sitt beslut att inleda ett formellt granskningsförfarande att åtgärden utgjorde statligt stöd till Investbx i den mening som avses i artikel 87.1, men att varken investerarna eller de små och medelstora företag som anlitar Investbx tjänster förefaller vara stödmottagare vid första påseendet. Kommissionen tillkännagav dock att den skulle undersöka närmare om det förekom statligt stöd på investerar- och företagsnivå.
527. Vad gäller projektets förenlighet uttryckte kommissionen tvivel om förenligheten med artikel 87.3 c, särskilt mot bakgrund av det klagomål som mottagits, och tillkännagav att den skulle undersöka närmare om åtgärden är ett sätt att ta itu med ett väldefinierat marknadsmisslyckande och om snedvridningen av konkurrensen och påverkan på handeln är begränsade för att se till att stödåtgärden totalt sett inte strider mot gemensamma europeiska intressen.

²⁶⁷ Ärende N 373/2005, Investbx (EUT C 288, 19.11.2005).

528. Den 3 maj godkände kommissionen på grundval av statsstödsreglerna en stödordning som främjar inrättandet av riskkapitalfonder för små och medelstora företag över hela Storbritannien. Syftet med stödordningen är att öka riskkapitalet för små och medelstora företag. Godkända Enterprise Capital Funds (riskkapitalfonder) kombinerar privata och offentliga medel och använder dem till att förse små och medelstora företag med riskkapital. Offentliga medel kommer enbart att användas till att främja privata medel och måste återbetalas av riskkapitalfonderna med ränta plus en andel av vinsten för allmänheten.
529. De investeringsbelopp som Storbritannien föreslagit varierar från 250 000 pund (357 000 euro) till 2 miljoner pund (2,9 miljoner euro). Dessa belopp överskrider det högsta investeringsbelopp som föreskrivs i kommissionens meddelande om statligt stöd och riskkapital²⁶⁹. Enligt meddelandet måste medlemsstaten i sådana fall bevisa att det är fråga om ett marknadsmisslyckande.
530. I maj 2004 inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 för att ge berörda tredje parter möjlighet att inkomma med synpunkter på hur stor kapitalbristen faktiskt är. Kommissionen tog emot synpunkter från 20 berörda parter, vilket visade att intresset för frågan var stort. Alla synpunkter som kom in var positiva och stödde den åtgärd som föreslagits av Storbritannien. Den enhälliga åsikten var att det finns en kapitalbrist på minst 3 miljoner euro. På grund av de relativt höga transaktionskostnaderna är privata riskkapitalbolag inte intresserade av att investera ”små” riskkapitalbelopp och går därför över till större transaktioner. Resultatet är en kapitalbrist i intervallet små till medelstora transaktioner som försvårar nyetableringen av företag och minskar tillväxten och skapandet av arbetstillfällen. Denna trend intygades också av privata riskkapitalfonder verksamma på samma marknad, men styrktes också av akademiska studier och av andra medlemsstater. Den ökande kapitalbristen kan därför ses som ett alleuropeiskt fenomen.
531. Eftersom övriga villkor i meddelandet om statligt stöd och riskkapital uppfylldes, avslutade kommissionen därför det formella granskningsförfarandet med ett positivt slutligt beslut och konstaterade att Enterprise Capital Funds är förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c.

*Program för innovation och nyskapande till stöd för nybildade innovationsföretag (Storbritannien)*²⁷⁰

532. Den 20 oktober godkände kommissionen enligt EU:s statsstödsregler en riskkapitalfond på 35,5 miljoner euro till stöd för nybildade innovativa mikroföretag och små- och medelstora företag i Storbritannien. Genom det brittiska Nesta-programmet (National Endowment for Science, Technology and the Arts) för innovation och nyskapande inrättas en riskkapitalfond som förser nybildade innovativa mikroföretag och små och medelstora företag med eget kapital och därmed likställt kapital för att hjälpa dem att övervinna bristen på

²⁶⁸ Ärende C 17/2004, Enterprise Capital Funds.

²⁶⁹ Kommissionens meddelande om statligt stöd och riskkapital, EGT C 235, 21.8.2001.

²⁷⁰ Ärende NN 81/2005, Nesta-programmet för innovation och nyskapande.

finansieringsmöjligheter. Kapitalbristen uppstår därför att små och medelstora företag ofta hunnit bara till konceptstadiet, och privata investerare är motvilliga att investera på nyinvesteringsstadiet.

533. Fonden tillämpar en tvåstegsstrategi när den gör investeringar. Ordningen omfattar alternativet att göra nyinvesteringar i den första fasen på upp till 217 000 euro utan privat deltagande, men i strikt vinstsyfte. Alla uppföljande investeringar i den andra fasen kommer att göras parallellt med privata investerare på exakt samma villkor. Syftet är att göra små och medelstora företag lockande för företagsänglar och andra kapitalinvesterar på ett tidigt stadium och att öka deras möjligheter att få uppföljande finansiering från privata investerare och därmed minimera stödet från den offentliga sektorn.
534. I sin bedömning konstaterade kommissionen att åtgärden bidrar till att övervinna en specifik kapitalbrist för små och medelstora företag på såddstadiet och andra tidiga stadier. De potentiellt negativa effekterna på handel och konkurrens är mycket små och står i proportion till och är nödvändiga för att målen för stödordningen skall nås. Eftersom åtgärden uppfyller övriga villkor i kommissionens meddelande om statligt stöd och riskkapital fann kommissionen att ordningen var förenlig med artikel 87.3 c.

8. STÖD TILL MILJÖSKYDD OCH TILL ENERGISPARANDE

*Demonstration av våg- och tidvattenenergi (Storbritannien)*²⁷¹

535. Den 20 oktober godkände kommissionen en stödordning på 58,8 miljoner euro som anmäldes av Storbritannien och som var avsedd för anläggningar för demonstration av våg- och tidvattenenergi. Den här typen av projekt kräver ett relativt stort investerings- och driftsstöd för att en godtagbar avkastningsnivå skall nås. Driftsstödet är förenligt med reglerna i riktlinjerna för stöd till skydd av miljön²⁷². Även om stödnivån egentligen inte är förenlig med den relevanta regeln i riktlinjerna för stöd till skydd för miljön, tog kommissionen hänsyn till att om investeringsstöd beviljas i form av ytterligare driftsstöd är det förenligt med reglerna. Ur ekonomisk synvinkel ger åtgärden en lägsta grad av stimulans utan att överkompensera dem som bygger anläggningar, och uppspaltningen i investerings- och driftsstöd orsakar ingen otillbörlig snedvridning av elmarknaden. Dessutom kommer resultaten av programmet att ges stor spridning. Därför kunde stödet fortfarande konstateras förenligt direkt på grundval av artikel 87.3 c.

*Driftsstöd för hantering av farligt avfall (Nederländerna)*²⁷³

536. Den 22 juni godkände kommissionen ett driftsstöd på 47,3 miljoner euro till AVR (Rotterdam) i Nederländerna för bortskaffande av farligt avfall under perioden 2002 till 2005. Stödet kompenserade för kostnaderna för tillhandahållande av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, som bestod av lämplig behandling av farligt avfall med ursprung i Nederländerna. Stödet garanterade en tillräcklig inhemsk kapacitet, vilket är i linje med målen för EU:s avfallsagstiftning. På grund av minskande tillgång på

²⁷¹ Ärende N 318/2005, demonstration av energi från vågkraft och tidvattenström.

²⁷² Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till skydd för miljön (EGT C 37, 3.2.2001, s. 3).

²⁷³ Ärende C 43/2003, stöd till AVR.

det berörda avfallet ökade kostnaderna för staten dramatiskt. Därför beslutade de nederländska myndigheterna att upphöra med stödsystemet och stänga anläggningarna. I själva verket berodde en betydande del av det godkända stödet på de extra kostnaderna för att stänga anläggningarna tidigare än vad som ursprungligen avsågs. Däremot konstaterades stöd för att ersätta kostnaderna för att förvärva avfallet, 2,4 miljoner euro, vara oförenligt med den gemensamma marknaden. Ett sådant förvärv främjar bortskaffande av avfall snarare än återvinning, och det gav AVR en orättvis fördel i förhållande till konkurrenterna. Stödet har återkrävts från stödmottagaren.

Stöd till miljöskydd till tre klorproducenter (Italien)

537. Den 16 mars och den 26 juni godkände kommissionen beviljandet av miljöstöd till tre klorproducenter i Italien. Solvay Rosignano, Altair Chimica och Tessengerlo²⁷⁴ avsåg att främja investeringar i sina anläggningar för att upphöra med produktionen av klor med hjälp av kvicksilverbaserad teknik och införa den så kallade membrantekniken som inte kräver något kvicksilver. Stödet på 13,5 miljoner euro till Solvay Rosignano, för att främja en investering på 48 miljoner euro, cirka 5 miljoner euro till Altair Chimica, som planerade en investering på 13,5 miljoner euro, och 5,7 miljoner euro till Tessengerlo som investerade 19 miljoner euro, utgjorde i samtliga fall 30 % av de stödberättigande investeringskostnaderna, plus ytterligare 10 % av de stödberättigande kostnaderna i fallet Altair, eftersom det är ett medelstort företag. Kommissionen ansåg att åtgärderna stödde hållbarhetsmålet i Lissabonstrategin genom att framtida miljökostnader undveks, och att de var helt i linje med EU:s strategi från januari om att minska kvicksilverbeföreningarna och riktlinjerna om statligt stöd till skydd för miljön.

Volvo (Sverige)²⁷⁵

538. Den 1 juni godkände kommissionen ett miljöstöd på 85 miljoner svenska kronor (9 miljoner euro) till Volvo Lastvagnar AB. I samband med byggandet av en ny bstryknings- och lackeringsanläggning hade Volvo gjort en ytterligare investering på 245 miljoner svenska kronor (26 miljoner euro) för att bättre följa EU-normerna för buller och utsläpp av flyktiga organiska ämnen. Kommissionen fann att stödet, som uppgick till 35 % av den ytterligare miljöinvesteringen var förenlig med den gemensamma marknaden, eftersom den stimulerade företaget att minimera föroreningarna och bidra till gemenskapsmålet hållbar produktion.

Framställning av aluminiumoxid (Frankrike, Irland och Italien)²⁷⁶

539. Den 7 december avslutade kommissionen det formella granskningsförfarandet avseende ett stöd som beviljats tre företag i Frankrike, Irland och Italien i form av en total befrielse från punktskattesatser på mineraloljor som används som bränsle vid framställning av aluminiumoxid. Enligt reglerna för driftsstöd i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön kan ett partiellt undantag från en sådan

²⁷⁴ Ärende N 345/2004, stöd till miljöskydd till Solvay Rosignano, (EUT C 176, 16.7.2005); Ärende N 346/2004, stöd till miljöskydd – Altair Chimica (EUT C 131, 28.5.2005) och ärende N 356/2004 Tessengerlo Italia – Environmental aid (EUT C 323, 10.9.2005).

²⁷⁵ Ärende N 75/2005, stöd till miljöskydd till Volvo Trucks (EUT C 230, 20.9.2005).

²⁷⁶ Ärendena C78/2001, C79/2001 och C80/2001.

punktskattesats tillåtas, men om nedsättningen avser en gemenskapsskatt, bör stödmottagarna betala åtminstone gemenskapens vanliga minimiskattesatser för att uppmuntra dem att förbättra miljöskyddet. För perioden till och med den 31 december 2003 konstaterade kommissionen således att en befrielse upp till nivån 13 euro per 1 000 kg²⁷⁷ var oförenligt med den gemensamma marknaden. Kommissionen ålade de berörda medlemsstaterna att återkräva vara det oförenliga stöd som tagits emot från och med den 3 februari 2002, det vill säga från och med offentliggörandet av beslutet att inleda ett formellt granskningsförfarande, till och med den 31 december 2003, för att iaktta principen om berättigade förväntningar.

540. Sedan rådets direktiv 2003/96/EG²⁷⁸ trädde i kraft den 1 januari 2004, finns det inte längre någon miniminivå för punktskattesatsen på energiprodukter som används i elektrolytiska och metallurgiska processer, däribland framställning av aluminiumoxid. I detta läge borde stödmottagarna, enligt samma regler om stöd till skydd för miljön, betala åtminstone en stor del av den nationella skatten. Kommissionen hyste därför tvivel om huruvida de totala befrielserna var helt förenliga med den gemensamma marknaden och utvidgade granskningen i detta avseende för perioden från och med januari 2004.

*Nedsättning av koldioxidskatt (Slovenien)*²⁷⁹

541. Den 23 november avslutade kommissionen granskningsförfarandet och godkände enligt statsstödsreglerna en slovensk stödordning för nedsättning av koldioxidskatten som beviljas operatörer som driver kraftvärmeverk, icke energiintensiva företag som deltar i EU:s system för utsläppshandel och företag som ingår frivilliga miljöavtal.
542. Den slovenska lagstiftningen om koldioxidskatt har anpassats till riktlinjerna för statligt stöd till skydd för miljön²⁸⁰ och till direktivet om beskattning av energiprodukter²⁸¹. Åtgärden gör det möjligt för stödmottagarna att lättare anpassa sig till nationell miljöbeskattning, med en årligen minskande skattenedsättning. Stödordningen upphör att gälla 2009 och inga nedsättningar kommer att vara tillämpliga från och med 2010.
543. Den skatt som betalas av företag som deltar i EU:s system för utsläppshandel och omfattas av ovannämnda skattenedsättning förblir högre än gemenskapens harmoniserade miniminivåer för energibeskattnings.

Driftsstöd för biobränslen

544. Under 2005 godkände kommissionen stödordningar till förmån för biobränslen (främst för nedsättning av punktskatter) som anmälts av Österrike²⁸², Tjeckien²⁸³, Estland²⁸⁴, Ungern²⁸⁵, Italien²⁸⁶, Irland²⁸⁷, Litauen²⁸⁸, Sverige²⁸⁹ och Belgien²⁹⁰.

²⁷⁷ Artikel 6 i rådets direktiv 92/82/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser för mineraloljor (EGT L 316, 31.10.1992, s. 19). Stödet hade godkänts genom flera rådsbeslut.

²⁷⁸ Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (EUT L 283, 31.10.2003, s. 51).

²⁷⁹ Mål C44/2004.

²⁸⁰ EGT C 37, 3.2.2001.

²⁸¹ Rådets direktiv 2003/96/EG.

²⁸² Ärende NN43/04.

9. STÖD TILL UTBILDNING, SYSSELSÄTTNING SAMT SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

545. Med start år 2001 har gruppundantagsförfordningar för små och medelstora företag, utbildning samt sysselsättning²⁹¹ införts. Enligt dessa förfordningar är vissa kategorier av statsstöd förenliga med EG-fördraget om de uppfyller vissa villkor, och därmed även undantagna från kravet om förhandsanmälan och godkännande av kommissionen. Bara under 2005 lämnade medlemsstaterna in 197 informationsblad²⁹² om åtgärder enligt gruppundantaget för små och medelstora företag, 70 enligt gruppundantaget för utbildning och 26 enligt gruppundantaget för sysselsättning. Sedan införandet av dessa gruppundantagsförfordningar har antalet anmälningar i enlighet med någon av dem minskat betydligt. Ibland kan en anmäld stödåtgärd eller en olaglig stödåtgärd emellertid kräva att kommissionen gör en mer djupgående undersökning.

*Reform av det italienska systemet för yrkesutbildning (Italien)*²⁹³

546. Efter det att ett klagomål ingavs 2002 där det påstods att regionen Piemonte beviljade olagligt stöd till organ med ansvar för utbildningsverksamhet framgick det att stödordningen var tillämplig på hela yrkesutbildningssystemet i Italien, eftersom den huvudsakliga rättsliga grunden var en nationell lag. I sitt beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande beslutade kommissionen därför att utvidga undersökningen till att även omfatta den nationella stödordningen.
547. Syftet med åtgärden var att hjälpa stödmottagarna att uppfylla vissa kvalitetskrav i samband med den pågående reformen av det italienska utbildningssystemet. Den bestod av bidrag för att kompensera olika typer av kostnader som åsamkats stödmottagarna, som var både offentliga och privata och både med vinstintresse och utan. Dessutom bedrev de yrkesutbildningsverksamhet både inom ramen för det nationella italienska utbildningssystemet (institutionell socialt inriktad utbildning riktad till enskilda) och på den öppna marknaden, gentemot företag och deras anställda. Den förstnämnda verksamheten ansågs, också den på grundval av relevant EU-rättspraxis, inte omfatta någon ekonomisk verksamhet. Dessutom ålades stödmottagarna en separat redovisningsskyldighet, vilket möjliggör en distinktion mellan kostnader och därtill relaterat stöd enligt ovannämnda verksamhetsområden.

²⁸³ Ärendena N206/04 och N223/05.

²⁸⁴ Ärende N314/05.

²⁸⁵ Ärende N427/04.

²⁸⁶ Ärende N582/04.

²⁸⁷ Ärende N599/04.

²⁸⁸ Ärende N44/05.

²⁸⁹ Ärende N187/04.

²⁹⁰ Ärende N334/05.

²⁹¹ Statligt stöd till små och medelstora företag – kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 (EGT L 10, 13.1.2001), ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 364/2004 av den 25 februari 2004 (EUT L 63, 28.2.2004); Utbildningsstöd – kommissionens förordning (EG) nr 68/2001 av den 12 januari 2001 (EGT L 10, 13.1.2001), ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 363/2004 av den 25 februari 2004 (EUT L 63, 28.2.2004); Sysselsättningsstöd – kommissionens förordning (EG) nr 2204/2002 av den 5 december 2002 (EGT L 337, 13.12.2002).

²⁹² Detta förfarande förutses i gruppundantagsförfordningen och ersätter den tidigare anmälningsskyldigheten.

²⁹³ Ärende C 22/2003, reform av utbildningsanstalter.

548. Därför fann kommissionen i sitt slutliga beslut av den 28 februari att en stor del av den berörda verksamheten inte var av ekonomisk art och att ersättning i samband med sådan verksamhet därför inte ansågs utgöra statligt stöd. Offentlig finansiering i samband med den utförda ekonomiska verksamheten betraktades som statligt stöd. Kommissionen drog slutsatsen att en del av stödet var förenligt med den gemensamma marknaden enligt gruppundantagsförordningarna om stöd till utbildning respektive sysselsättning, men ansåg att resten var oförenligt och bestämde att det skulle återkrävas från stödmottagarna.

*Ford Genk (Belgien)*²⁹⁴

549. Den 22 juni anmälde de belgiska myndigheterna ett förslag till utbildningsstöd till Ford-Werke GmbH – en del av Ford Motor Company - i Genk i Belgien. Det är fråga om ett stöd för särskilda ändamål på 12,28 miljoner euro från Vlaamse Gemeenschap för stödberättigande kostnader som omfattar en treårsperiod (2004 till 2006). De totala stödberättigande kostnaderna för utbildningsprojektet (som omfattar särskild och allmän utbildning) är 33,84 miljoner euro. Kommissionen inledde ett formellt granskningsförfarande med anledning av de allvarliga tvivlen på att det planerade stödet uppfyllde villkoren i förordningen om utbildningsstöd. Sådana tvivel avser både vissa kostnaders stödberättigande (särskilt i fråga om stödets stimulanseffekt) och den föreslagna klassificeringen av utgifter ("allmän utbildning" mot "särskild utbildning").

*Nedsättning av Irap*²⁹⁵

550. Den 7 december godkände kommissionen skatteförmåner för företag som Italien infört genom lagdekretet om konkurrenskraft (14/3/2005 nr 80). Stödordningen möjliggör en nedsättning av den italienska skatten på regional produktiv verksamhet (Irap) och bör främja skapande av arbetstillfällen, särskilt i södra Italien. Budgetkostnaden (förlorade intäkter) uppgår till cirka 846 miljoner euro.
551. Syftet med åtgärden är att främja skapande av arbetsplatser genom att sänka företagens arbetskostnader genom årliga nedsättningar av Irap-skattebasen för varje nyskapad arbetsplats. Företag som är verksamma i stödområden kan få större nedsättningar. Vid beräkningen av skapandet av nettoarbetstillfällen tar åtgärden bara hänsyn till avtal om tillsvidareanställning, och garanterar därmed att den nyskapade arbetsplatsen kommer att vara stabil och bestå under en rimligt lång tid.
552. Ett mål som gäller Irap behandlas för närvarande av EG-domstolen, som har ombetts att meddela ett förhandsavgörande om huruvida en skatt som Irap är förenlig med EU:s förbud mot andra nationella omsättningsskatter än mervärdesskatt. Detta hindrar dock inte kommissionen från att nå ett beslut om denna åtgärd, i den mån Italien har rätt att tillämpa Irap. I själva verket utvecklas åtgärden i riktning mot en successiv eliminering av skatten, och prioriteringen är att utesluta arbetskostnaderna från skattebasen, så att godkännandet av stödordningen inte förvärrar den rådande situationen.

²⁹⁴ Ärende N 331/2005, Ford Genk.

²⁹⁵ Ärende N 198/2005, lag nr 80/2005, artikel 11.2.

553. Därför fann kommissionen i sin bedömning att i den mån Italien har rätt att tillämpa Irap uppfyller åtgärden samtliga villkor i förordning (EG) nr 2204/02 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt sysselsättningsstöd och ansåg att åtgärden var förenlig med statsstödsreglerna, eftersom den främjar skapandet av arbetsplatser särskilt i stödområden (Mezzogiorno), där arbetslöshetsgraden fortfarande är hög jämfört med andra delar av Italien.

10. SKATTESTÖD

*Skattebefriade företag i Gibraltar (Förenade kungariket)*²⁹⁶

554. Den 19 januari föreslog kommissionen lämpliga åtgärder för Förenade kungariket för att fasa ut Gibraltars lagstiftning om skattebefriade företag. När dessa lämpliga åtgärder godtogs formellt av Förenade kungariket den 18 februari blev de rättslig bindande. Enligt stödordningen betalade ett skattebefriat företag ingen inkomstskatt på sin vinst, utan bara en fast årlig skatt på 225 till 300 brittiska pund (cirka 350 till 500 euro). Ingen från Gibraltar och ingen som är bosatt i Gibraltar kunde ha något förmånsintresse i andelarna i ett skattebefriat företag och kunde inte bedriva någon handel eller affärsverksamhet i Gibraltar.
555. Stödordningen utgjorde statligt stöd, eftersom undantaget från vinstbeskattningen gav de skattebefriade företagen en fördel i förhållande till de företag som omfattas av Gibraltars vanliga bolagsskattesats på 35 %. Dessutom begränsades den till företag som uteslutande var verksamma utomlands (offshoreverksamhet), vilket inverkade snedvridande på handel och konkurrens mellan medlemsstater. Eftersom stödordningen fanns när Förenade kungariket anslöt sig till EU betraktades den som befintligt stöd, för vilket kommissionen måste iaktta ett samarbetsförfarande med medlemsstaterna och inte kan föreskriva återkrav.
556. Kommissionens åtgärder kommer att fasa ut stödordningen före slutet av 2010 och ålägga strikta begränsningar på befintliga stödmottagande företag som byter ägare eller verksamhet. Detta var första gången kommissionen ålade sådana begränsningar i ett stödärende. Nya aktörer kommer att inkluderas i stödordningen bara för en kort övergångsperiod på mindre än arton månader, och bara i ett fåtal fall. Dessutom kommer förmåner för nya aktörer att upphöra i december 2007 i stället för december 2010, som gäller för befintliga stödmottagare. Övergångsperioden på fem år för befintliga mottagare av befintligt skattestöd är ett uttryck för kommissionens beslutspraxis i liknande fall²⁹⁷.

²⁹⁶ Ärende E 7/2002, skattebefriade företag i Gibraltar, kommissionens beslut av den 19 januari 2005.

²⁹⁷ Kommissionens beslut av den 17 februari 2003 om den stödordning som Belgien har genomfört till förmån för samordningscenter som är etablerade i Belgien, 2003/755/EG (EUT L 282, 30.10.2003); kommissionens beslut av den 17 februari 2003 om den stödordning som Nederländerna har genomfört till förmån för internationell finansieringsverksamhet (EUT L 180, 18.7.2003).

557. Den 20 oktober inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande och antog genom samma beslut ett föreläggande om att avbryta utbetalningen av ett stöd avseende en skattefri reservfond i Grekland. Företag inom flera sektorer (bland annat textil, basmetaller, biltillverkning, energiproduktion, gruvindustri, högentensivt jordbruk och fiske, stora internationella handelsföretag och särskilda turistföretag) tilläts minska sitt skatteunderlag med upp till 35 % av sin vinst. De medel som skapades skulle finansiera investeringar och andra projekt, såsom utbyggnad och modernisering av anläggningar och byggnader, köp av ny utrustning eller nya fordon, miljöbetingade investeringar, leasingkostnader, studier, utbildning, registrering av patent, omstruktureringsplaner m.m.
558. Åtgärden utgör statligt stöd, eftersom företag inom de specifika sektorer som är aktivt engagerade i handel över gränserna delvis befrias från bolagsskatt. Dessutom konstaterade kommissionen preliminärt att stödordningen inte uppfyller de villkor för förenlighet med den gemensamma marknaden som anges i de tillämpliga statsstödsreglerna.
559. Denna åtgärd är olaglig eftersom den aldrig anmäldes till kommissionen. Eftersom åtgärden var en del av det grekiska skattesystemet var den direkt tillämplig, och därför kunde tusentals företag göra anspråk på förmånen direkt hos skattemyndigheterna. För att stoppa tillämpningen omedelbart och hindra en ökad snedvridning av konkurrensen ålade kommissionen Grekland att utan dröjsmål avbryta beviljandet av statligt stöd till dess att ett slutligt beslut har fattats.

*Skattelättnader för investeringsfonder som specialiserat sig på små kapitalföretag (Italien)*²⁹⁹

560. Den 6 september fattade kommissionen ett negativt beslut där den beslutade om återkrav i samband med en italiensk stödordning om sänkt alternativskattesats på kapitalinkomster för öppna kollektiva investeringsfonder som har specialiserat sig på aktieinnehav i små och medelstora kapitalföretag som är noterade på reglerade fondbörser i EU ("small caps") från 12,5 till 5 %. De kollektiva investeringsfonder som skattelättnaden var tillämplig på omfattade såväl fonder av bolagstyp (t.ex. SICAV-bolag) som avtalsbaserade investeringsfonder. De sistnämnda har inte bolagsform utan förvaltas av finansiella intermediärer som är företag i den mening som avses i konkurrenslagstiftningen. De små marknadsnoterade företagen i fråga var företag som var noterade på reglerade fondbörser i EU och hade ett börsvärde på mindre än 800 miljoner euro.
561. Även om stödordningen formellt stod till förfogande för alla specialiserade instrument, konstaterades den utgöra ett indirekt stöd som gynnade i) finansiella intermediärer som inrättat investeringsinstrument avsedda för investeringar i aktier i små marknadsnoterade företag, särskilt för förvaltningsbolag och ii) de små marknadsnoterade företagen själva, som skulle ha tillgång till kapital på förmånligare villkor än företag i allmänhet. Kommissionen konstaterade också att stödet var

²⁹⁸ Ärende C 37/2005 (f.d. NN 11/2004), en skattefri reservfond för vissa företag.

²⁹⁹ Ärende C 19/2004, skattelättnader för investeringsinstrument som har specialiserat sig på små kapitalföretag, kommissionens beslut av den 6 september 2005.

oförenligt med den gemensamma marknaden, med motiveringen att det inte hade till syfte att nå utvecklingsmål eller skapa arbetsplatser. Stödet antogs utan kommissionens förhandsgodkännande och kommissionen beslutade att de skattelättnader som de finansiella intermediärerna tagit emot skulle återkrävas. Beslutet är intressant eftersom det klargör att i) en skattelättnad som gynnar vissa finansiella produkter kan utgöra indirekt stöd till de företag som främjar och tar emot investeringarna, och ii) att finansiella intermediärer måste betala tillbaka en skattelättnad som konstaterats utgöra stöd.

*Skattelättnader till förmån för nyligen börsnoterade företag (Italien)*³⁰⁰

562. Den 16 mars beslutade kommissionen att en italiensk stödordning för nedsättning av de nominella och faktiska skattesatserna för företag som var noterade på en reglerad fondbörs i EU under 2004 utgjorde stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden. Italien antog denna särskilda skatteordning genom 2004 års budgetlag i syfte att uppmuntra företag att introducera sig på börsen. Stödordningen innebar att utgifter för börsintroduktion fick dras av från den skattepliktiga inkomsten (utöver den sedvanliga skattenedsättningen) och bolagsskattesatsen fick nedsättas med 13 % under en treårsperiod för sådana företag.
563. Beslutet är intressant eftersom det klargör begreppet selektivitet när det gäller bolagsskatteåtgärder. Kommissionen beslutade att även om stimulansåtgärderna formellt sett stod till förfogande för alla företag som var noterade på en fondbörs i EU, måste de betraktas som statligt stöd eftersom de bara beviljades företag som kunde introduceras på börsen inom den snäva tidsram som den italienska lagstiftningen tillät. Kommissionen fann att incitamenten ledde till att stödmottagarnas inkomster under den treårsperiod som följde efter börsintroduktionen delvis drogs av från de skattepliktiga inkomsterna, vilket var ett skatteincitament som inte stod i proportion till syftet att främja börsintroduktion av nya företag. Det faktum att en betydande skattenedsättning bara stod till förfogande för företag som börsintroducerades under 2004 ledde till att en del av de snabbast växande företagen i Italien gynnades, vilket innebar att handel och konkurrens inom gemenskapen kunde påverkas negativt. Kommissionen ansåg slutligen att eftersom stödet inte betalades i förhållande till investeringar som var stödberättigade enligt statsstödsreglerna, var det oförenligt med den inre marknaden. Eftersom stödet antogs utan förhandsgodkännande från kommissionen, föreskriver det slutliga beslutet att de skattelättnader som beviljats skall återkrävas.

*Holdingbolag undantagna från skatteplikt enligt 1929 års lag (Luxemburg)*³⁰¹

564. Den 20 oktober föreslog kommissionen lämpliga åtgärder avseende Luxemburgs lagstiftning om undantag från skatteplikt för holdingbolag enligt 1929 års lag. Enligt denna lagstiftning är holdingbolag som är registrerade i Luxemburg enligt de särskilda formerna för undantag från skatteplikt för holdingbolag befriade från luxemburgska bolagsskatter på utdelningar, räntor, royaltyn och andra inkomster, förutsatt att de bara bedriver vissa typer av verksamhet som inkluderar finansiering,

³⁰⁰ Ärende C 8/2004, skattelättnad till förmån för nyligen börsnoterade företag, kommissionens beslut av den 16 mars 2005.

³⁰¹ Ärende E 53/2001, holdingbolag undantagna från skatteplikt enligt 1929 års lag, kommissionens beslut av den 20 oktober 2005.

licensiering, förvaltning och samordningstjänster inom den multinationella koncern de ingår i. Kommissionens granskning påskyndades av att ordningen för undantag för holdingbolag 2003 togs in i förteckningen över skadliga skatteåtgärder som bryter mot rådets uppförandekod för företagsbeskattning. Granskningen ägde rum inom ramen för det samarbetsförfarande som är tillämpligt på åtgärder som gällde innan EEG-fördraget trädde i kraft.

565. Kommissionen ansåg att skattebefrielserna utgjorde ett stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden. Kommissionen fann att dessa befrielser bara gynnar holdingbolag som utför vissa valda verksamheter och kan snedvrider konkurrensen allvarligt, eftersom de finansiella tjänster som vanligen tillhandahålls av de undantagna holdingbolagen äger rum på internationella marknader där konkurrensen är intensiv. Kommissionen anser att skattelättnaderna utgjorde driftsstöd, eftersom de befriade stödmottagarna från avgifter som i regel åläggs företag i Luxemburg utan att bidra till ekonomisk utveckling eller skapande av arbetsplatser. När kommissionen avslutade samarbetsförfarandet uppmanade den Luxemburg att avskaffa undantagen. Eftersom stödet klassificeras som befintligt stöd kan kommissionen endast begära framtida ändringar, inte sådana ändringar som gäller förgången tid.

Kommissionen avslutar granskningen i stödhänseende av skattelättnader för sportklubbar i Italien (Salvacalcio-lagen)

566. I november 2003 inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande med anledning av lagstiftningsåtgärder som vidtagits av Italien (Salvacalcio-lagen), eftersom åtgärderna ändrade redovisningsreglerna för professionella sportklubbar och gav dem vissa skattefördelar. Med beaktande av kommissionens farhågor gick de italienska myndigheterna med på att ändra åtgärderna för att eliminera all eventuell inverkan på beskattningen. Italien genomförde ändringarna genom lag nr 62 av den 18 april, som gjorde det möjligt för kommissionen att den 22 juni³⁰² besluta att de ändrade åtgärderna inte längre utgjorde statligt stöd. Detta ärende åskådliggör att professionella fotbollsklubbar – trots kommissionens positiva inställning till främjande av sport – bedriver relevant ekonomisk verksamhet och omfattas av normala statsstödsregler som vilket företag som helst.

Undantag från skatt på andra försäkringsavtal än sjukförsäkringsavtal till förmån för ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper (Frankrike)³⁰³

567. Den 2 mars antog kommissionen åtgärder och uppmanade Frankrike att före den 1 januari 2006 avskaffa befrielsen från skatt på försäkringsavtal till förmån för ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper i händelse av andra försäkringsrisker än sjukförsäkringsrisker.

³⁰² Ärende C 70/2003, åtgärder till förmån för italienska sportklubbar, kommissionens beslut av den 22 juni 2005.

³⁰³ Ärende E 20/2004, befrielse från skatt på andra försäkringsavtal än sjukförsäkringsavtal till förmån för ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsbolag för vissa yrkesgrupper, kommissionens beslut av den 2 mars 2005.

568. I Frankrike omfattades försäkringsavtal som ingåtts av ömsesidiga bolag som regleras av koden för ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper inte av skatten på försäkringsavtal. Kommissionen ansåg att skattebefrielsen utgjorde statligt stöd i det avseendet att den gav ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper en fördel som konkurrerande franska och utländska försäkringsbolag inte har.
569. Eftersom Frankrike accepterade de lämpliga åtgärderna har snedvridningen av konkurrensen mellan ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper å ena sidan och försäkringsbolag å andra sidan upphört i detta avseende. Kommissionens rekommendation och Frankrikes genomförande av denna är en uppföljning av den åtgärd som vidtogs den 13 november 2001³⁰⁴, när kommissionen uppmanade Frankrike att upphöra med befrielsen från skatten på försäkringsavtal till förmån för ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper när det gäller sjukförsäkringsrisker. Efter det förslaget ersatte Frankrike det särskilda undantaget för ömsesidiga bolag och försäkringskassor för vissa yrkesgrupper med ett undantag för så kallade ”solidariska” sjukförsäkringsavtal, det vill säga avtal som ingåtts utan föregående läkarundersökning, oavsett vilken status det organ som tillhandahåller försäkringsskyddet har. Kommissionen beslutade den 2 juni 2004³⁰⁵ att undantaget var förenligt med statsstödsreglerna.

*Skattelättnader för övertagande av industriföretag i svårigheter (Frankrike)*³⁰⁶

570. Den 1 juni godkände kommissionen en ny fransk stödordning med skattelättnader för övertagande av industriföretag i svårigheter. Stödet ges i form av nedsättning av bolagsskatt, näringskatt (*taxe professionnelle*) och fastighetsskatt (*taxe foncière*)³⁰⁷. Stödbeloppet varierar beroende på antalet arbetsplatser som skapas och i vilken region övertagandet äger rum. I de minst gynnade regionerna står stödet till förfogande för alla företag, medan det i andra regioner är förbehållet små och medelstora företag.
571. Kommissionen ansåg att stödordningen var förenlig med regionalstödsriktlinjerna³⁰⁸ och förordningen om stöd till små och medelstora företag³⁰⁹ och krävde att de arbetsplatser som skapats skulle upprätthållas i minst fem år.
572. Stödordningen ersätter en tidigare ordning enligt vilken stöd till övertagande av industriföretag inte hade någon övre gräns, och det fanns ingen koppling till

³⁰⁴ Se Konkurrensrapporten för 2001, ärende E46/2001.

³⁰⁵ EUT C126, 25.5.2005.

³⁰⁶ Ärende N 553/04, skattelättnader för övertagande av industriföretag i svårigheter, kommissionens beslut av den 1 juni 2005.

³⁰⁷ Artiklarna 44f, 1383 A och 1464 B i den allmänna franska skattelagen.

³⁰⁸ Riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål (EGT C 74, 10.3.1998, s. 9), ändrade genom de nya riktlinjerna för regionalstöd för 2007–2013 som antogs den 21 december 2005.

³⁰⁹ Kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag (EGT L 10, 13.1.2001, s. 33), ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 364/2004 av den 25 februari 2004 (EUT L 63, 28.2.2004, s. 22).

skapande av arbetsplatser. Den stödordningen ansågs vara oförenlig med EU:s regler om statligt stöd³¹⁰.

11. STÖD FÖR ATT AVHJÄLPA SKADOR SOM ORSAKATS AV NATURKATASTROFER

*Översvämningar sommaren 2005 (Tyskland och Österrike)*³¹¹

573. I augusti inträffade flera översvämningsskatastrofer av aldrig tidigare skådad omfattning i Tyskland och Österrike. I vissa provinser mätte de lokala myndigheterna upp vattennivåer som inte upplevts under de senaste 300 åren, och skadorna blev betydande för offentlig infrastruktur, hushåll och företag i de drabbade provinserna. För att delvis kompensera företagen för de skador naturkatastrofen orsakat anmälde den österrikiska och den tyska regeringen flera stödordningar till kommissionen.
574. Kommissionen beslutade i samtliga anmälda ärenden att inte göra några invändningar och att godkänna stödet på grundval av artikel 87.2 b. Kommissionen grundade sin bedömning på följande ”riktlinjer”: För att undvika att ett företag fick extra vinster av stöd för en naturkatastrof, måste överkompensation vara fullständigt utesluten, och därför ansågs endast skador som direkt orsakats av naturkatastrofen stödberättigande och den maximala ersättningen på 100 % av dessa kostnader överskreds inte i något av fallen. För att kontrollera att överkompensation faktiskt inte förekommit behövdes det en central och institutionaliserad mekanism för att avgöra i vilken omfattning skadan kan ha täckts av en försäkring och för att garantera att det högsta möjliga stödet inte överskreds. I samtliga fall grundade sig skadebegreppet på refinansieringskostnader och/eller återanskaffningspris. Förlust och utebliven vinst i samband med tillfälliga avbrott i produktionsprocessen samt förlorade beställningar, kunder eller marknader ansågs inte stödberättigande.

12. ÖVRIGT: HÄLSO- OCH SJUKVÅRD, POSTTJÄNSTER, FÖRSVAR

*Reform av det nederländska sjukförsäkringssystemet*³¹²

575. Den 3 maj godkände kommissionen 15 miljarder euro i offentlig finansiering av en genomgripande reform av sjukförsäkringssystemet i Nederländerna. Syftet med reformen är att garantera att systemet omfattar alla medborgare samtidigt som man främjar effektivitet och finansiell hållbarhet vid tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster. I detta syfte införde myndigheterna ett riskutjämnningssystem mellan försäkringsgivare och stödde omvandlingen av systemet genom att bevilja vissa försäkringsgivare startkapital.

³¹⁰ EUT L 108, 16.4.2004.

³¹¹ Ärende N 435/2005, österrikiska åtgärder för att avhjälpa skador som orsakades av översvämningen 2005; Ärende N 442/2005, stöd till företag och fria yrkesutövare för att avhjälpa skador som orsakades av översvämningen i Bayern i augusti 2005; och ärende N 466 B/2005, Bavarian Hardship Fond – översvämningen sommaren 2005.

³¹² Ärendena N 541/2004 och N 542/2004, reform av det nederländska sjukförsäkringssystemet, kommissionens beslut av den 3 maj 2005.

576. Den nya sjukförsäkringslagen kommer att skapa en inre marknad för privat sjukförsäkring i Nederländerna. För att garantera solidaritet kommer den holländska regeringen att ålägga sjukförsäkringsgivare att acceptera alla medborgare och hindra dem från att differentiera försäkringspremierna. För att kompensera försäkringsgivarna för skyldigheten att tillhandahålla tjänster i allmänhetens intresse kommer de holländska myndigheterna att införa ett system som skall utjämna sjukförsäkringsgivarnas olika riskprofiler, som beror på att de har olika kundportföljer. Kommissionen var inte övertygad om att åtgärden uppfyllde villkoren i EG-domstolens dom i Altmark-målet, men ansåg ändå att åtgärden var förenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 86.2.
577. Dessutom kommer de nuvarande sjukkassorna som en engångsåtgärd att tillåtas föra över sina finansiella reserver till den nya marknadsordningen som ett slags startkapital. Sjukkassorna, som kommer att omvandlas till normala privata försäkringsgivare, behöver dessa reserver för att uppfylla solvenskraven för sjukförsäkringsgivare. I sin reform av hälso- och sjukvårdssystemet följer den nederländska regeringen en av prioriteringarna i Lissabonstrategin, nämligen att försöka garantera en finansiellt hållbar och bärkraftig hälso- och sjukvård och långtidsvård. Kommissionen ansåg att denna åtgärd var nödvändig och stod i proportion till sitt syfte och konstaterade därför att åtgärden var förenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c.
- Bildandet av Banque Postale (Frankrike)*³¹³
578. Med anledning av en anmälan från de franska myndigheterna granskade kommissionen flera åtgärder som var ett led i det franska postverket La Postes (LP) utförsäljning av sin finansiella verksamhet till dotterbolaget Banque Postale (BP).
579. Kommissionen kontrollerade att de egna medel som överförts till BP, i överensstämmelse med de redovisningsstandarder som är tillämpliga på transaktioner av detta slag, motsvarar de egna medel som för närvarande tilldelats LP:s finansiella tjänster. I avsaknad av ytterligare kapital från LP ansåg kommissionen att kapitaltillskottet inte utgjorde statligt stöd. Det är inte kommissionens sak att kontrollera att BP:s egna kapital är tillräckligt med tanke på verksamhetens art och omfattning utan det är de nationella tillsynsmyndigheternas ansvarsområde.
580. Kommissionen kontrollerade också på grundval av tillämplig rättspraxis³¹⁴ att BP inte kommer att få någon ekonomisk fördel genom den ersättning som betalas till LP för tillhandahållandet av tjänster. Kommissionen kontrollerade särskilt att det fanns säkerhetsmekanismer för att hindra att eventuella fördelar för LP inte läckte igenom till dotterbolaget. De franska myndigheterna åtog sig bland annat att se till att BP finansieras strikt på marknadsvillkor. Dessutom kontrollerade kommissionen att ersättningen beräknades på grundval av LP:s kostnadsredovisning och fastställdes enligt principer som tillämpades konsekvent och var objektivt berättigade.
581. Den 21 december godkände kommissionen utförsäljningen av LP:s finansiella verksamhet eftersom den inte kunde ge BP några ekonomiska fördelar. Dithörande

³¹³ Ärende N 531/2005, bildandet av Banque Postale, kommissionens beslut av den 21 december 2005.

³¹⁴ Mål C-83/01, P Chronopost, REG 2003, s. I-6993.

frågor som saknade direkt koppling till utförsäljningen, t.ex. den särskilda rättigheten att distribuera *livret A* (ett skattefritt sparkonto), den obegränsade statsgarantin som beviljats LP och pensionssystemen för LP-tjänstemän som återinträtt i BP:s tjänst, kommer att undersökas separat.

Hellenic Vehicle Industry S.A. – ELVO

582. Den 7 december inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande med anledning av ett oanmält stöd till Hellenic Vehicle Industry S.A. – ELVO³¹⁵, en grekisk tillverkare av civila och militära motorfordon och den grekiska arméns viktigaste leverantör. År 1999 godkände den grekiska regeringen en avskrivning av företagets skulder till den offentliga sektorn som uppstod 1989 till 1999. Enligt Grekland uppgår stödet till 3,5 miljoner euro, det gynnade bara ELVO:s militära produktion och skulle därför omfattas av artikel 296 i EG-fördraget, som tillåter ett undantag från det generella förbudet mot statligt stöd av orsaker som har ett direkt samband med viktiga nationella säkerhetsintressen. På grundval av tillgänglig information anser kommissionen emellertid att endast en del av stödet gynnade den militära produktionen och omfattades av artikel 296 i EG-fördraget. Resten av stödet måste granskas mot bakgrund av de allmänna statsstödsreglerna.

13. JORDBRUK

Skatt på mineralfosfor i foderfosfat (Danmark)

583. Den 19 januari beslutade kommissionen att inte göra invändningar mot Danmarks föreslagna nya skatt på fosfor i foder. Syftet med skatten är att minska användningen av fosfor inom jordbruket³¹⁶. För att den totala skattenivån inom den danska jordbrukssektorn inte skall höjas kommer skatten på jordbruksmark att sänkas i gengäld. Stödordningen anses inte utgöra statligt stöd till förmån för jordbrukare. En allmän sänkning av skatten på jordbruksmark anses från administrativ synpunkt vara det effektivaste sättet att omfördela intäkterna från fosforskatten till jordbrukssektorn. Fastighetsskatten kommer att sänkas för alla jordbrukssektorer, inte bara för dem som använder djurfoder och betalar fosforskatt, vilket åtminstone i teorin kan ge växtodlare en fördel. Med hänsyn till stödordningens miljölogik och det faktum att det i de tillämpliga statsstödsreglerna uttryckligen hänvisas till fastighetsskatten som ett sätt att uppväga de nya miljöskatterna, har kommissionen beslutat att inte göra några invändningar även om stödordningen skulle leda till en sådan fördel. Den genomsnittliga skattesänkningen per jordbrukare är också mycket liten (cirka 700 danska kronor (95 euro) per år).

Nationellt stöd till mindre gynnade områden (Finland)

584. Den 16 mars godkände kommissionen en ny statlig stödåtgärd³¹⁷ som skulle kombineras med befintligt stöd till mindre gynnade områden som medfinansieras av gemenskapen som ett led i det finländska programmet för landsbygdsutveckling. Stödet består av ett basbelopp på 20 euro per hektar i stödområdena A, B och C1 och

³¹⁵ Ärende C 47/2005, stöd till ELVO (Hellenic Vehicle Industry S.A.) – Grekland.

³¹⁶ Ärende N 343/2004.

³¹⁷ Ärende N 284/2004.

25 euro per hektar i stödområdena C2 till C4. Detta basbelopp beviljas för alla områden som är berättigade till ett medfinansierat stöd. Dessutom får områden med jordbruk med djuruppfödning ett extrabelopp på 80 euro per hektar.

585. Kommissionen har sett till att totalbeloppet (befintligt medfinansierat stöd, nytt basbelopp och nytt extrabelopp) inte överstiger 250 euro per hektar i genomsnitt. Det nya basbeloppets och extrabeloppets storlek kommer att kontrolleras årligen. Om nödvändigt kommer de att minskas proportionellt i hela landet så att det högsta genomsnittliga beloppet på 250 euro per hektar inte överskrids. Kommissionen konstaterade att de sammanlagda betalningarna till mindre gynnade områden i Finland är förenliga med EU-lagstiftningen, särskilt med skäl 6 i EU:s riktlinjer för statligt stöd³¹⁸ inom jordbrukssektorn och artiklarna 14 och 15 i förordning (EG) nr 1257/99³¹⁹ av följande skäl: betalningarna är geografiskt spridda på ett sådant sätt att områden med de lägsta skördeuttagen får mest, de sektorer som har särskilda strukturella problem på grund av naturliga nackdelar får mer stöd. Det förekommer ingen överkompensation om betalningsnivåerna jämförs med dem i motsvarande regioner i EU.

Bortskaffande av animaliskt avfall 2003 (équarrissage) (Frankrike)

586. Den 5 juli godkände kommissionen statligt stöd på cirka 325 miljoner euro som beviljades inom ramen för den offentliga ”konverteringstjänsten” för lagring och förstöring av köttträtter samt för transport och bortskaffande av självdöda djur och djuravfall under 2003³²⁰. Samtidigt beslutade kommissionen att inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 med anledning av stöd som beviljats viss handel med kött och som bestod av en befrielse från destrueringsskatten 2003. Frankrike fortsatte att befria vissa företag från att betala skatten, vilket var fallet redan mellan 1997 och 2002. Befrielsen var tillämplig på företag som hade en omsättning på mindre än 762 245 euro under det föregående kalenderåret. Destrueringsskatten fastställdes på grundval av företagets totala omsättning och inte på grundval av köttförsäljningen. Vissa företag kunde därför befrias från skatten även om de sålde mer kött än andra företag med en större total omsättning från försäljning av vilken produkt som helst. Befrielsen förefaller inte berättigas av skattesystemets art och skulle därför kunna utgöra statligt stöd. Dessutom verkar stödet vara oförenligt driftsstöd, eftersom en sådan avgiftsminskning saknar stimulanseffekt och *quid pro quo* från mottagarnas sida. Detta synsätt stämmer överens med den ståndpunkt som kommissionen formulerat i sitt beslut från december 2004 om destrueringsskatten³²¹.

Plans de Campagne (Frankrike)

587. Den 20 juli inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande med anledning av ett eventuellt olagligt stöd som Frankrike beviljade mellan 1991 och 2002 inom

³¹⁸ Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbrukssektorn (EGT C 28, 1.2.2000).

³¹⁹ Rådets förordning (EG) nr 1257/1999 av den 17 maj 1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygdsområden, som ändrar och upphäver vissa förordningar (EGT L 160, 26.6.1999, s. 80).

³²⁰ Mål C23/2005.

³²¹ Ärende NN 8/2004.

frukt- och grönsakssektorn³²². Stödet beviljades genom årliga ”beredskapsplaner” (*plans de campagne*). Det omfattade åtgärder som skulle motverka överutbudet på franska frukter och grönsaker på den inre marknaden genom prisstöd, stöd till tillfällig lagring, destruering av produkter eller stöd till förädling. Stöd kan också ha betalats för att främja försäljningen av franska produkter utanför EU i kristider. Stödet förefaller ha uppgått till 50 miljoner euro per år.

588. Kommissionen betvivlar att sådana åtgärder kan anses förenliga med konkurrensreglerna, eftersom de förefaller inverkar störande på den gemensamma organisationen av marknaden för frukt och grönsaker. Ett slutligt beslut förväntas under 2006.

Stöd till grupper av bananproducenter (Guadeloupe och Martinique)

589. Den 6 september beslutade kommissionen att inte göra några invändningar mot statligt stöd på omkring 1,41 miljoner euro som beviljades via subventionerade lån till producentgrupper som komplettering till omstruktureringsåtgärder inom banansektorn³²³. Stödet, som beviljades producentgrupper i ekonomiska svårigheter, uppfyllde inte villkoren i EU-lagstiftningen om omstruktureringsstöd, eftersom beloppen i fråga var alltför små för en genomgripande omstrukturering av banansektorn, och de planerade åtgärderna (för att förbättra koncentrationen av utbudet) inte kunde betraktas som en trovärdig omstruktureringsplan. Kommissionen godkände stödet som driftsstöd genom att tillämpa den särskilda lagstiftningen för de regioner där stödet beviljades. Denna lagstiftning tillåter att driftsstöd beviljas för att kompensera för den kombination av nackdelar som allvarligt hindrar den ekonomiska utvecklingen i de yttersta randområdena.

Stöd till skydd av boskap mot anfall från vilda djur (Toscana, Italien)

590. Den 6 september godkände kommissionen för första gången statligt stöd för en del av kostnaderna för försäkringspremier för skador som åsamkats uppfödare till följd av attacker från rovdjur, t.ex. vargar och björnar³²⁴. Syftet med åtgärderna är att skydda boskap (nötkreatur, får, getter och hästar) som föds upp i närheten av naturparker och som är utsatta för rovdjursanfall. De enda förluster som berättigar till stöd är dödsfall och aborter hos djur till följd av rovdjursanfall. Dessutom konstaterade kommissionen att statligt stöd i form av finansiering av investeringar för att förebygga och skydda mot rovdjursanfall, t.ex. byggande eller ombyggnad av ligghallar, system med kameravarning och byggande av djurinhägnader är förenliga med riktlinjerna för statligt stöd inom jordbrukssektorn. Stödet godkändes för att kombinera värnandet om skyddade arter med en minskad risk för att skador åsamkas djuruppfödare.

Solidaritetsfond för ogynnsamma väderförhållanden (Italien)

591. Den 7 juni antog kommissionen ett beslut om att inte göra några invändningar mot en ny ramlag för statligt stöd på cirka 100 miljoner euro per år för att kompensera

³²² Ärende NN 8/2004.

³²³ Ärende NN 40/2004.

³²⁴ Ärende N 211/2005.

jordbrukare för olika förluster som orsakats av ogynnsamma väderförhållanden³²⁵. Den nya lagen kommer att skapa en enhetlig rättslig grund med tanke på framtida ersättningar finansierade av centralregeringen för skador som orsakats av ogynnsamma väderförhållanden. En viktig ändring jämfört med tidigare är att jordbrukare som kunnat teckna (subventionerade) jordbruksförsäkringar inte längre får någon ersättning. Detta skall uppmuntra jordbrukare att teckna försäkringar och därmed göra det mycket lättare att planera de offentliga utgifterna. Den italienska regeringen planerar att använda cirka 100 miljoner euro per år till direkta ersättningar och ytterligare 100 miljoner euro till stöd för försäkringsavtal.

*Holland Malt (Nederländerna)*³²⁶

592. Den 3 maj beslutade kommissionen inleda en formell granskning av det planerade stödet inom den nederländska maltsektorn till ett investeringsprojekt för uppförande av en produktionsanläggning som planerats av Holland Malt BV (ett samarbete mellan Bavaria NV och Agrifirm, ett kooperativ för spannmålsodlare). Hela kedjan av lagring och bearbetning av malkorn samt produktion av och handel med malt skulle integreras.
593. Kommissionen beslutade att inleda ett formellt granskningsförfarande, eftersom den hyser tvivel om huruvida det planerade stödet är förenligt med den gemensamma marknaden av följande skäl:
- Enligt den information kommissionen har tillgång till kan det inte uteslutas att maltmarknaden lider av överkapacitet.
 - Holland Malt påstår sig erbjuda premiummalt av hög kvalitet för tillverkning av premiumöl och att marknaden för den typen av malt och öl fortfarande växer.
594. Det är emellertid inte klart att premiummalt och premiumöl inte blott och bart är marknadsföringskoncept och inte motsvarar en särskild produktmarknad, för vilken överkapacitet kan uteslutas.

Klimatförändringsskatt (Storbritannien)

595. Den 20 juli godkände kommissionen en ordning för stöd till jordbrukssektorn i form av en skattelättnad på 687 miljoner euro under en tioårsperiod³²⁷. Nedsättningen av klimatförändringsskatten med 50 % för trädgårdsnäringen och med 80 % för jordbrukssektorer som omfattas av avtal om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar gör det möjligt för den brittiska jordbrukssektorn att anpassa sig till högre energipriser som skatten orsakar samtidigt som den bidrar till att uppnå målen för minskade koldioxidutsläpp för Storbritannien och också för EU.
596. Storbritannien införde klimatförändringsskatten på energikonsumtion utanför hushållen år 2001 för att nå Kyotomålen. Energiintensiva industrier erbjöds en betydande lättnad på 80 % för en tioårsperiod för att de skulle kunna anpassa sig till de nya verksamhetsbetingelserna och förbättra sin energieffektivitet och minska

³²⁵ Ärende NN 54/A/2004.

³²⁶ Ärende C 14/2005, ursprungligen ärende N 149/2004.

³²⁷ Ärende NN 12/2004.

koldioxidutsläppen. De jordbrukssektorer som berörs av beslutet (svin- och fjäderfäuppfödning, livsmedels- och dryckessektorn) har ingått avtal om samordnade åtgärder och förbundit sig att uppnå mål som avser minskade utsläpp och energieffektivitet. Storbritannien garanterar att åtagandena kommer att övervakas strängt.

597. Att skattenedsättningen kommer att försvinna i framtiden samtidigt som företaget måste minska eftersläpningen är en effektiv mekanism som gör att företagen följer avtalet och att målen nås. Återkravsmekanismen, som står i proportion till icke uppnådda mål i slutet av avtalsperioden, åtföljs av en bestraffningsmekanism. Avtalen ses över regelbundet. I sin bedömning av sektorsövergripande stöd i samband med energiskatter accepterade kommissionen att jordbrukssektorn behandlas på samma sätt som andra sektorer, om inte annat följer av riktlinjerna för statligt stöd till skydd för miljön. Avtalet om samordnade åtgärder godkände på grundval av punkt 51.1 a i riktlinjerna.
598. En separat specialåtgärd som omfattar en rabatt på 50 % i fem år gör det möjligt för trädgårdssektorn att kompensera den förlust av internationell konkurrenskraft som införandet av klimatförändringsskatten gett upphov till. Den rättsliga grunden för detta var punkt 5.5.4 i riktlinjerna för statligt stöd inom jordbrukssektorn.

14. FISKE

599. Av de ärenden i vilka kommissionen fattade ett beslut 2005 är följande tre värda att nämnas:
600. En investering på 3 miljoner brittiska pund som företaget Shetland Leasing and Property Ltd (SLAP) gjorde 1999 och 2000 i ett fiskförädlingsföretag³²⁸. Kommissionen gjordes uppmärksam på detta av en klagande. Undersökningen ledde till slutsatsen att de medel som använts till investeringen härrörde från två fonder som förvaltades av Shetland Islands Council och måste betraktas som statligt stöd. Investeringen utgjorde ett driftsstöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden. Eftersom samma slag av finansiering betraktades som privat deltagande på strukturfondsområdet, har ingen återbetalning av stödet krävts på grund av berättigade förväntningar från myndigheternas och de berörda organens sida.
601. Kommissionen godkände en stödordning³²⁹ på 1 miljon brittiska pund som anmälades av Storbritannien och som hade till syfte att ge stöd till ett frivilligt abonnentsystem som gör det möjligt för laxodlare att samla upp och omhänderta avfallet från sin fiskodling. I sitt beslut ansåg kommissionen att riktlinjerna för statligt stöd rörande TSE-test, avlivade eller självdöda djur och slakteriavfall, som antogs i samband med BSE-krisen, är också tillämpliga på statligt stöd som beviljas fiskodlare som kompensation för självdöda djur i fiskodlingar.
602. Efter en osedvanligt hård storm i Östersjön i början av januari godkände kommissionen en stödordning³³⁰ som anmälts av Lettland och som hade till syfte att

³²⁸ Mål C-13/2005.

³²⁹ Ärende N-285/2005.

³³⁰ Ärende N-177/2005.

ersätta fiskare och fiskodlare för de skador de lidit. Anmälningar av stödordningar av det slaget, t.ex. efter en storm eller annan extraordinär händelse såsom förorening, är inte ovanliga men det är första gången en ny medlemsstat har anmält ett sådant fall.

15. KOL

603. Kommissionen fattade ett stort antal beslut rörande statligt stöd till kolsektorn under 2005. I juni godkände den omstruktureringsplaner för kolsektorn i Tyskland, Ungern och Polen.
604. I januari godkände kommissionen de årliga stödbetalningarna för Tyskland för år 2005. I mars godkände den statligt stöd som Tyskland beviljat sin kolindustri åren 2001 och 2002 (även om stödet var olagligt eftersom det inte anmälts). I juni godkände kommissionen årligt stöd för Slovakien för 2004 och årligt stöd för Polen för åren 2004 till 2006. I juli godkände kommissionen stöd till en ny brunkolsgruva i Tjeckien på grundval av regionalstödsriktlinjerna, eftersom kolförordningen inte är tillämplig på brunkol. Slutligen godkände kommissionen ett nedläggningsstöd till gruvor i Tjeckien, ett årligt stöd för 2005 till gruvor i Slovakien och årligt stöd för åren 2004 till 2006 för Ungern.

16. TRANSPORTER³³¹

16.1. Järnvägstransporter

605. Den 3 maj tillät kommissionen att Tjeckien³³² beviljar stöd för att underlätta inköp av nytt rullande järnvägsmateriel. De tjeckiska myndigheterna kommer att garantera ett lån på 45 miljoner euro som finansbolaget Eurofima erbjuder de tjeckiska statsjärnvägarna. Åtgärden har en mycket begränsad negativ inverkan på rådande handelsvillkor. För det första betalar de tjeckiska järnvägarna ränta på lånet, som visserligen är förmånligare än ränta på vanliga marknadsvillkor, och ett pris för garantin. För det andra gäller garantin bara passagerartransport per järnväg, en sektor som ännu inte öppnats för konkurrens enligt EU-lagstiftningen.
606. Den 7 juni godkände kommissionen en nederländsk åtgärd³³³ för att bevilja stöd för att främja installeringen av det europeiska tågkontrollsystemet (ETCS), ett nytt system för signalering och farthållning, på godståg på den nya linjen för godstransport på järnväg, Betuwe-rutten. ETCS – den nya europeiska standarden för tågkontroll – kommer att installeras på denna linje för att öka säkerheten. De nederländska myndigheterna kommer delvis att ersätta kostnaderna för installering av ETCS i de första godslokomotiven i en serie som kommer att trafikera Betuwe-rutten.

³³¹ Följande transportärenden hör till ansvarsområdet för generaldirektoratet för energi och transport.

³³² Ärende N 323/2004 – Tjeckien – Statlig garanti för finansiering av de tjeckiska statsjärnvägarnas (Česke dráhy) köp av rullande järnvägsmateriel, kommissionens beslut av den 3 maj 2005.

³³³ Ärende N 569/2004 – Nederländerna – stödordning för en omställning av det europeiska tågkontrollsystemet (ETCS) för godslokomotiv, kommissionens beslut av den 7 juni 2005.

607. Slutligen, den 3 mars, godkände kommissionen ett omstruktureringsstöd till SNCF Freight³³⁴. Åtgärden var ett led i en omstruktureringsplan som kommer att göra det möjligt att återigen uppnå lönsamhet i SNCF:s fraktverksamhet. Kommissionen ansåg att planen är förenlig med EU-lagstiftningen eftersom stödet är begränsat till minimum nödvändigt och åtföljs av kompensationsåtgärder, t.ex. en kapacitetsminskning och det förväntade öppnandet av marknaden för godstransporter på järnväg i Frankrike.

16.2. Kombinerad transport

608. Den 16 mars godkände kommissionen en belgisk stödordning³³⁵ för beviljande av stöd till förvärv av utrustning för kombinerade transporter i Vallonien. Den 5 juli godkändes en annan belgisk stödordning³³⁶ för att främja nationella kombinerade transporttjänster. Den treåriga stödordningen kommer att gynna transportföretag som anlitar järnvägstjänster. Syftet med stödet är att kompensera för skillnaden mellan externa kostnader mellan väg och järnväg, som är särskilt höga på korta sträckor.
609. Dessutom godkände kommissionen den 16 mars en tysk stödordning³³⁷ som var avsedd att främja skapandet av kombinerade transporttjänster och förvärv av utrustning avsedd för detta ändamål.
610. Den 20 april godkände kommissionen en italiensk stödordning³³⁸ som har till syfte att främja en övergång från väg- till sjötransport av varor som transporteras med tunga lastbilar. I detta syfte kommer stöd att beviljas åkerier som utnyttjar befintliga eller nya sjörutter i stället för vägtransporter. Stödordningen kommer att gälla i tre år och ha en budget på 240 miljoner euro. Ett villkor för att stödet skall beviljas är dock att stödmottagarna måste anlita sjöfartstjänsterna i tre år efter det att stödordningen löpt ut.

16.3. Vägtransport

611. Kommissionen beslutade den 7 december att godkänna den finansiella delen (värd 176 miljoner euro) av omstruktureringsplanen för ABX Logistics-koncernen³³⁹. Beslutet grundade sig på en omstruktureringsplan som avsevärt minskade kapaciteten för ABX Worldwide-koncernen inklusive dess dotterbolag ABX Germany och ABX Netherlands, återställde lönsamheten för hela koncernen och förde över koncernens hela kapital till en privat investerare, som måste agera inom 12 månader efter beslutet. ABX Frances inhemska verksamhet privatiserades 2005.
612. Kommissionen beslutade godkänna dessa åtgärder, som bör vara tillräckliga för att återställa ABX Worldwide-koncernens lönsamhet, även om det innebär att hela ABX

³³⁴ Ärende N 386/2004 – Frankrike – omstruktureringsstöd till Fret SNCF, kommissionens beslut av den 2 mars 2005.

³³⁵ Ärende N 247/2004 – *Stödordning för kombinerade transporter i Vallonien*, kommissionens beslut av den 16 mars 2005.

³³⁶ Ärende N 249/04 – Stödordning för kombinerade transporter, kommissionens beslut av den 5 juli 2005.

³³⁷ Ärende N 238/2004 – Tyskland - Stödordning för finansiering av ny kombinerad transporttrafik, kommissionens beslut av den 16 mars 2005.

³³⁸ Ärende N 496/03 – Italien – Stöd till utvecklande av logistikkedjor och uppgradering av intermodalitet, kommissionens beslut av den 20 april 2005.

³³⁹ Mål C 53/03.

Worldwide-koncernen måste säljas. Därför förenade kommissionen godkännandet av omstruktureringsstödet med villkoret att ABX-koncernens skall säljas till en privat investerare som, förutom att betala ett marknadspris, också bör tillskjuta ABX-koncernen ett betydande finansiellt bidrag.

16.4. Lufttransport

Alitalia (Italien)

613. Kommissionen beslutade den 7 juni att kapitaltillskotten till Alitalia och dess dotterbolag inom tjänstesektorn inte omfattar något statligt stöd, förutsatt att de villkor som fastställts för att garantera att staten agerar som en välbetänt investerare iakttas fullständigt. Statens minoritetsandel i det framtida kapitaltillskottet till AZ Fly måste äga rum till samma pris och på samma villkor som för en privat investerare. I det sammanhanget fick kommissionen en avsiktsförklaring från en internationell bank, som garanterar att den privata sektorn deltar effektivt och som majoritetsägare i denna transaktion. Det garanterar att Italiens åtagande från juli 2004 om att privatisera verksamheten kommer att fullgöras. Kapitaltillskottet till flygbolaget, slutligen begränsat till 1 miljard euro, ägde i praktiken rum i december utan att den garanti som bankerna ställt till förfogande behövde användas.
614. Dessutom måste det offentliga holdingbolaget Fintecnas planerade investering på 216 miljoner euro i de markttjänster som AZ Services tillhandahåller ske på marknadsvillkor. Kommissionen har med hjälp av en oberoende undersökning kontrollerat att investeringen ger en avkastning som motsvarar vad en privat investerare skulle förvänta sig. De första stegen i rekapitaliseringen togs som planerat i december.
615. När kommissionen undersökte omstruktureringen gav den tredje parter tillfälle att inkomma med synpunkter på hur Alitalia hade använt det lån på 400 miljoner euro som kommissionen den 20 juli 2004 hade tillåtit att Italien garanterar. På grundval av dessa synpunkter analyserade kommissionen Alitalias agerande grundligt, vilket även innefattade en oberoende undersökning. Kommissionen ansåg att stödet inte hade missbrukats och att i synnerhet företagets kapacitet stämmer överens med de åtaganden som gjorts och att de nya flyglinjerna är lönsamma.

Ryanair (Belgien)

616. I sitt beslut av den 12 februari 2004 om de fördelar som regionen Vallonien och den offentligägda Brussels South Charleroi Airport (BSCA) beviljat flygbolaget Ryanair i samband med dess etablering på flygplatsen i Charleroi konstaterade kommissionen att vissa typer av stöd som gör det möjligt att verkligen utveckla nya flyglinjer på klart fastställda villkor kan godkännas av kommissionen. I beslutet angavs dock också att vissa former av stöd inte kan godkännas.
617. I det avseendet och genom att tillämpa beslutet kom de belgiska myndigheterna 2004 överens med Ryanair om att sätta in en del av det oförenliga stödet, cirka 4 miljoner euro, på ett spärrkonto i väntan på ett avgörande från förstainstansrätten om den talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut som flygbolaget väckt. Belgien var tvungna att stämma Ryanair inför en irländsk domstol för att få det ytterligare beloppet på cirka 2,3 miljoner återbetalat (målet är ännu inte avgjort).
618. I samband med uppföljningen av Ryanair/Charleroi-beslutet antog kommissionen den 9 december riktlinjer med anledning av den senaste tidens utveckling inom

lufttransportsektorn: nämligen uppkomsten av lågprisflygbolag och ökad konkurrens mellan flygplatser, särskilt mellan regionala flygplatser, som har varit särskilt aktiva de senaste åren för att locka till sig nya flygförbindelser. Syftet med riktlinjerna³⁴⁰ är att göra de tillämpliga reglerna mer transparenta genom att fastställa vad kommissionen tillåter och inte tillåter.

Olympic Airways (Grekland)

619. I september avslutade kommissionen också sin utredning av påståendena om att Grekland beviljat Olympic Airways olagligt och oförenligt stöd. Kommissionen konstaterade att Olympic Airways och Olympic Airlines sedan den 11 december 2002 (datumet för kommissionens tidigare beslut om Greklands nationella ”flaggbärande” flygbolag”) hade fortsatt att ta emot olagligt statligt stöd. Se också hänvisningen till EG-domstolens dom om återkrävande av sådant stöd i avsnitt D nedan.
620. När kommissionen inledde granskningsförfarandet hade den uttryckt betänkligheter med anledning av att Olympic Airways fortlöpande underlätit att betala skatter och socialavgifter, och med anledning av det sätt på vilket Olympic Airlines etablerades i slutet av 2003.
621. I december 2003 koncentrerades all flygverksamhet som tidigare utförts inom Olympic Airways Group av Olympic Airways, Olympic Aviation och Olympic Macedonian till en ny enhet som döptes om till Olympic Airlines. Efter att grundligt ha undersökt Olympic Airways och Olympic Airlines finansiella ställning konstaterade kommissionen den 14 september att Grekland hade beviljat olagligt och oförenligt stöd genom olika åtgärder, t.ex. befrielse från skatter och socialavgifter, övervärdering av de tillgångar som Olympic Airways förde över till Olympic Airlines, kontantbidrag från staten till Olympic Airways och leasandet av flygplan till Olympic Airlines till priser som var lägre än kostnaderna³⁴¹.

Flygplatsinfrastruktur (Tyskland och Belgien)

622. Under 2005 antog kommissionens dessutom två beslut om finansieringen av flygplatsinfrastrukturer. Den 19 januari beslutade kommissionen att en tysk stödordning³⁴² för byggande och utveckling av regionala flygplatser i strukturellt svaga regioner är förenlig med EU:s statsstödsregler. Stödordningen möjliggör beviljandet av stöd som bara används till kostnader för investering i flygplatsinfrastruktur som är öppen för alla potentiella användare på lika villkor. Däremot berättigar inga kostnader för den dagliga driften av flygplatser till ekonomiskt stöd, och specifika investeringar som görs av ett flygbolag som använder flygplatsen i fråga får inte heller finansieras med hjälp av stödordningen.
623. Det andra beslutet om flygplatsinfrastrukturer gällde bildandet av ett offentligt-privat partnerskap som skall utveckla och driva Antwerpens internationella flygplats i Deurne³⁴³. Den 20 april tog kommissionen särskilt hänsyn till att mängden offentligt stöd och valet av en affärspartner slutligen avgjordes genom ett öppet och icke-

³⁴⁰ Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för finansiering av flygplatser och för statliga igångsättningsstöd för flygbolag med verksamhet på regionala flygplatser (EUT C 312, 9.12.2005, s. 1).

³⁴¹ Ärende C 11/2004.

³⁴² Ärende N 644i/2002 – Tyskland, kommissionens beslut av den 19 januari 2005.

³⁴³ Ärende N 355/2004 – Belgien, kommissionens beslut av den 20 april 2005.

diskriminerande offentligt anbudsförfarande, som respekterade principen om likabehandling mellan konkurrenter och garanterade att det offentliga deltagandet minimeras till det minsta möjliga.

C – GENOMDRIVANDE AV BESLUT OM STATLIGT STÖD

1. INLEDNING

624. I handlingsplanen för statligt stöd betonas det att en effektiv och trovärdig kontroll av statligt stöd förutsätter att kommissionens beslut genomdrivs som sig bör, särskilt när det gäller återkrävande av olagligt och oförenligt stöd. I handlingsplanen för statligt stöd tillkännages det att kommissionen kommer att försöka uppnå ett effektivare och snabbare verkställande av beslut om återkrav, vilket garanterar att alla stödmottagare behandlas lika.
625. Under 2005 fortsatte GD Konkurrens enhet för övervakning av genomförandet att kontrollera vilka åtgärder medlemsstaterna vidtar för att verkställa kommissionens beslut om återkrav. Antalet beslut om återkrav som fortfarande väntar på att verkställas minskade från 94 den 31 december 2004 till 75 den 31 december 2005. Under 2005 antog kommissionen 12 nya beslut om återkrav. Under samma period avslutades 31 återkravsärenden.
626. Den geografiska spridningen av pågående återkravsärenden är relativt stabil: Tyskland har fortfarande flest pågående återkravsärenden (35 %). Sammanlagt står Spanien, Italien och Frankrike för ytterligare 53 % av samtliga pågående återkravsärenden. Sexton medlemsstater har inga pågående ärenden. Nästan två tredjedelar av de pågående återkravsärendena gäller individuellt stöd, resten stödordningar.
627. Information från medlemsstaterna visar att stora belopp olagligt och oförenligt stöd har återkrävts de senaste åren. Under 2005 fick kommissionen information som dokumenterade att betydande belopp återkrävts i samband med ett fåtal nyligen antagna beslut, t.ex. besluten om de tyska delstatsbankerna samt Bull. Denna utveckling har bidragit till att avsevärt förbättra statistiken när det gäller återkrav totalt sett. Av de 8,6 miljarder i stöd som skall återkrävas enligt beslut som fattats sedan år 2000 hade omkring 8,2 miljarder euro (ett kapitalbelopp på 6,0 miljarder euro och nästan 2,2 miljarder euro i ränta) återkrävts fram till slutet av 2005. Exklusive ränta utgör det 71 % av det totala belopp som skall återkrävas³⁴⁴.
628. Under 2005 såg kommissionen till att alla pågående beslut om återkrav blev föremål för en ingående och konsekvent administrativ uppföljning för att garantera att de faktiskt verkställdes. När kommissionen ansåg att en viss medlemsstat inte hade vidtagit alla åtgärder som landets rättssystem tillät för att genomföra beslutet vidtog den rättsliga åtgärder på grundval av artikel 88.2 eller 228.2. Under 2005 beslutade

³⁴⁴

Man bör hålla i minnet att denna statistik endast avser pågående återkravsärenden, för vilka medlemsstaterna har lämnat jämförelsevis korrekta sifferuppgifter. För 31 av de 104 beslut om återkrav som fattats sedan år 2000 har de berörda medlemsstaterna ännu inte lämnat tillförlitlig information om stödbeloppen i fråga. Tillgången på information om de belopp som skall återkrävas är särskilt begränsad när det gäller stödordningar, i synnerhet skatteåtgärder eller skattelikhande åtgärder samt stödåtgärder som omfattar garantier. Kommissionen fortsätter sina ansträngningar för att få information från medlemsstaterna om stödbeloppen.

kommissionen att inleda förfaranden enligt artikel 88.2 för underlåtenhet att verkställa ett beslut om återkrav i tre fall, som sammanfattas nedan.

2. ENSKILDA ÄRENDEN

*Municipalizzate (Italien)*³⁴⁵

629. Den 19 januari beslutade kommissionen att väcka talan vid EG-domstolen med anledning av Italiens underlåtenhet att följa ett beslut av den 5 juni 2002.³⁴⁶ Enligt beslutet var stöd som Italien beviljat allmännyttiga företag oförenligt med den gemensamma marknaden och måste återkrävas från mottagarna. Två år efter antagandet av beslutet konstaterade kommissionen att Italien inte hade vidtagit några effektiva åtgärder enligt nationell lagstiftning för att omedelbart åstadkomma en återbetalning av lånet. Italien hade bara vidtagit preliminära åtgärder och ingen konkret åtgärd med beslut om att stödet skulle återkrävas från mottagarna.

*Thüringen Porzellan GmbH, Kahla (Tyskland)*³⁴⁷

630. Den 16 februari konstaterade kommissionen att Tyskland inte helt och hållet hade följt återkravsbeslutet av den 30 oktober 2002 avseende stöd som beviljats den tyska porslinsstillverkaren Kahla Porzellan GmbH och dess efterföljare Kahla/Thüringen Porzellan GmbH. Kommissionen anser att Tyskland underlåtit att återkräva en del av det olagliga och oförenliga stöd som anges i beslutet.

*Brådslande sysselsättningsåtgärder (Italien)*³⁴⁸

631. Den 6 april beslutade kommissionen att väcka talan vid EG-domstolen med anledning av att Italien inte följt ett beslut om återkrav av den 30 mars 2004. I beslutet slogs det fast att den italienska stödordningen för företag som förvärvar företag i konkurs stred mot statsstödsreglerna och att stödet måste återkrävas från mottagarna. Syftet med stödordningen var att skydda arbetsplatserna på stora företag i svårigheter genom att bevilja en viss minskning av kostnaderna för sociala avgifter. Ett år efter det att beslutet om återkrav antagits hade Italien ännu inte underrättat kommissionen om några som helst åtgärder för att följa det.

*Skatteordning i Baskien (Spanien)*³⁴⁹

632. Den 20 december beslutade kommissionen att väcka talan vid EG-domstolen för att Spanien underlåtit att följa tre beslut om återkrav som gällde en baskisk skatteordning. I besluten om återkrav slogs det fast att den baskiska skatteordningen, som innebar att nybildade företag befriades från bolagsskatt under en tioårsperiod, stred mot statsstödsreglerna. Fyra år efter antagandet av de tre besluten finns det ännu inget som tyder på att Spanien har vidtagit några konkreta åtgärder för att få

³⁴⁵ CR 27/1999.

³⁴⁶ Mål C-207/2005.

³⁴⁷ CR 62/2000.

³⁴⁸ CR 62/2003.

³⁴⁹ CR 58/1999, CR 59/1999 och CR 60/1999.

stödordningen att upphöra eller för att återkräva det olagliga och oförenliga stöd som redan beviljats.

*Tillämpning av rättspraxisen i fallet Deggendorf – stöd till ACEA Electrabel (Italien)*³⁵⁰

633. År 2003 inledde kommissionen ett förfarande enligt artikel 88.2 om ett fjärrvärmeprojekt i en stadsdel i Rom genom tillämpning av rättspraxisen i Deggendorf-målet därför att mottagare av stödet var ACEA, ett företag som kontrolleras av Roms kommun³⁵¹. Under tiden hade ACEA organiserat och skapat det gemensamma företaget AceaElectrabel tillsammans med det belgiska företaget Electrabel. Ett dotterbolag till det gemensamma företaget, AceaElectrabel Produzione, som kontrolleras gemensamt av Acea och Electrabel, blev mottagare av stödet.
634. Den 16 mars beslutade kommissionen att avsluta förfarandet med ett beslut som bekräftade att åtgärden utgör stöd som är förenligt med den gemensamma marknaden och att stödmottagaren är densamma som i ”municipalizzate”-ärendet, även om stödmottagarens identitet delvis ändrats. Det positiva beslutet förenades med villkoret att stödet får beviljas först när det stöd som förklarats olagligt och oförenligt har återkrävts.
635. I augusti beslutade AceaElectrabel Produzione överklaga beslutet vid förstainstansrätten.

³⁵⁰ Ärende C 35/2003 Lazio – minskade utsläpp av växthusgaser.

³⁵¹ Se mål CR 27/1999 hänvisad till i punkt 629.

D – VALDA DOMSTOLSÄRENDEN

*Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*³⁵²

636. Streekgewest Westelijk Noord-Brabant, ett organ som ansvarar för uppsamling av avfall, var tvunget att betala skatt varje gång avfall levererades till en anläggning för behandling av avfall. Organet krävde att det belopp som betalats skulle återbetalas, eftersom skatten togs ut i strid med uppehållskravet i artikel 88.3. Ändringarna av den lag genom vilken skatten påfördes och befrielsen från denna skatt trädde i kraft innan kommissionen hade godkänt dem. Efter att ha granskat åtgärderna drog kommissionen emellertid slutsatsen att inga stödsinslag var oförenliga med den gemensamma marknaden.
637. I sin dom av den 13 januari om de preliminära frågor som ställts av den nationella domstol som tagit upp ärendet slog EG-domstolen fast att skatter inte omfattades av bestämmelserna om statligt stöd, om de inte var ett sätt att finansiera en stödåtgärd så att de utgjorde en oskiljaktig del av den åtgärden. Detta nära förhållande och ömsesidiga beroende (inteckning) finns bara om skatteintäkterna måste anslås för finansiering av stödet. Om så är fallet inverkar skatteintäkten direkt på stödbeloppet och följaktligen på stödåtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden. Om det finns en sådan koppling måste anmälan också omfatta finansieringsmetoden och då omfattas själva skatten av genomförandeförbudet.
638. EG-domstolen konstaterade vidare att den sista meningen i artikel 88.3 har direkt effekt. Det betyder att om en skatt utgör en oskiljaktig del av en stödåtgärd måste medlemsstaterna i princip betala tillbaka de avgifter som tagits ut i strid med EU-lagstiftningen. Enskilda kan i nationella domstolar förlita sig på att denna artikel har direkt effekt, inte bara om de påverkas av en snedvridning av konkurrensen utan också för att helt enkelt få pengar tillbaka på en skatt som tagits ut i strid med den bestämmelsen, givetvis förutsatt att personen i fråga var föremål för en skatt som införts i strid med fördraget.

*F.J.Pape*³⁵³

639. I enlighet med resultatet av sin prövning i målet Streekgewest Westelijk Noord-Brabant som diskuteras ovan undersökte EG-domstolen i målet F.J. Pape om skatten utgjorde en oskiljaktig del av en stödåtgärd. På samma sätt som i fallet *Streekgewest* hade Nederländerna börjat bevilja stödet innan kommissionen gav sitt godkännande. EG-domstolen slog den 13 januari fast att det inte fanns en tillräcklig koppling mellan skatten och stödåtgärden, eftersom de behöriga myndigheterna enligt nederländsk lagstiftning efter eget gottfinnande kunde fördela skatteintäkterna för olika ändamål. Därför hade skatteintäkterna ingen direkt påverkan på stödbeloppet, och EG-domstolen fann att det inte fanns någon sådan koppling mellan skatten och stödåtgärden som skulle förplikta medlemsstaten att betala tillbaka skatten till F. J. Pape.

³⁵² Ärende C-174/02, Streekgewest Westelijk Noord-Brabant.

³⁵³ Ärende C-175/02, F.J. Pape mot Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

*Confédération nationale du Crédit mutuel mot kommissionen*³⁵⁴

640. Genom denna dom av den 13 januari ogiltigförklarade förstainstansrätten kommissionens beslut av den 15 januari 2002 i vilket Frankrikes stöd till Crédit Mutuel förklarades oförenligt med den gemensamma marknaden. Stödet hade beviljats genom att ta emot och förvalta reglerade sparmedel genom sparformen *Livret Bleu*. Frankrike och Crédit Mutuel överklagade beslutet till förstainstansrätten.
641. Förstainstansrätten ogiltigförklarade kommissionens beslut med stöd av artikel 253 i EG-fördraget på grund av bristande motivering.
642. För det första konstaterade förstainstansrätten att uppgifterna om stödet i själva beslutsdelen i beslutet inte gjorde det möjligt för de berörda personerna att få kännedom om de statliga åtgärder som kommissionen ansåg utgöra stöd. Därför kunde förstainstansrätten inte utöva sin prövningsrätt avseende bedömningen av åtgärderna.
643. För det andra, eftersom själva beslutsdelen i beslutet och motiveringen utgör en odelbar helhet, tittade förstainstansrätten på de övriga delarna av beslutet, särskilt analysen av villkoren i artikel 87.1. Förstainstansrätten konstaterade att de övriga delarna av beslutet saknade en tillräcklig motivering när det gäller att identifiera de åtgärder som klassificerades som stöd.

*Belgien mot kommissionen*³⁵⁵

644. I detta mål begärde Belgien en ogiltigförklaring av kommissionens förordning (EG) nr 2204/2002 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt sysselsättningsstöd. I sin dom av den 14 april ogillade EG-domstolen Belgiens överklagande, upprätthöll kommissionens förordning och yttrade följande om kommissionens och rådets respektive befogenheter på området statligt stöd.
645. EG-domstolen konstaterade att kommissionen inte överskred sina befogenheter genom att fastställa förenlighetskriterier för statligt stöd. Kommissionen behövde inte begränsa sig till att bara kodifiera sin tidigare praxis, utan kunde använda sin erfarenhet till att fastställa nya förenlighetskriterier, också sådana som är ännu strängare än de befintliga kriterierna. Rådet har, med stöd av rådets förordning (EG) nr 994/97, gett kommissionen befogenheter att förklara att vissa kategorier av stöd är förenliga med den gemensamma marknaden och inte omfattas av anmälningsskyldigheten. Förordningen ger dock inte kommissionen några befogenheter att tolka artikel 87.1 och att föreskriva en allmän och bindande definition av begreppet statligt stöd enligt artikel 87.1.

³⁵⁴ Mål T-93/02, *Confédération nationale du Crédit mutuel mot kommissionen*.

³⁵⁵ Ärende C-110/03, *Belgien mot kommissionen*.

*Sniace mot kommissionen*³⁵⁶

646. Förstainstansrättens dom av den 14 april klargjorde villkoren för när en konkurrent till en stödmottagare kan väcka talan vid EG-domstolen eller förstainstansrätten. I detta mål ifrågasatte sökanden, Sniace, ett spanskt företag som tillverkar konst- och syntetfibrer, ett kommissionsbeslut genom vilket Österrike tilläts bevilja stöd till företaget Lenzing Lyocell GmbH & Co. KG (LLG).
647. Förstainstansrätten betonade att om en konkurrent skall kunna ifrågasätta ett beslut som kommissionen har fattat måste den visa att den själv påverkas av beslutet. För detta ändamål togs det hänsyn till två faktorer:
- För det första konkurrentens roll i det administrativa förfarandet: Sniace hade bara en liten roll i det administrativa förfarandet, eftersom företaget inte klagat till kommissionen och eftersom dess inlagor inte påverkade förfarandets gång i någon större utsträckning.
 - För det andra den bevisning som sökanden åberopat för att visa att beslutet kan påverka dennes ställning på marknaden. Förstainstansrätten konstaterade att sökanden inte var verksam på samma marknad som LLG och inte heller planerade att bedriva verksamhet på samma marknad i framtiden. Dessutom kunde sökanden inte visa med tillräcklig säkerhet att det ifrågasatta beslutet väsentligen kunde påverka sökandens ställning på marknaden, eftersom de uppgifter denne lämnat grundade sig på fullständigt obevisade påståenden som inte gav någon antydning om förluster eller negativa konsekvenser.
648. Därför förklarade förstainstansrätten att den talan som Sniace väckt inte kunde godkännas eftersom sökanden inte själv berördes av kommissionens beslut.

*Italien mot kommissionen*³⁵⁷

649. Genom sin dom av den 10 maj i detta mål ogiltigförklarade förstainstansrätten delvis kommissionens beslut av den 6 augusti 1999 om att inleda ett förfarande avseende statligt stöd som beviljats företag inom koncernen Tirrenia di Navigazione. Italien begärde att den del av beslutet som föreskrev att utbetalningen av stödet skulle avbrytas skulle ogiltigförklaras.
650. Domen är intressant, eftersom den klargör vissa förfaranderegler som kommissionen skall tillämpa när den bedömer stödåtgärder.
651. För det första, vad gäller möjligheten för kommissionen att besluta att nya stödåtgärder skall ställas in, bör medlemsstaterna beredas tillfälle att diskutera alla åtgärder och inkomma med synpunkter innan stödåtgärderna ställs in. I detta fall diskuterade kommissionen inte med de italienska myndigheterna om den skattemässiga behandling som Tirrenia-koncernen gynnades av för leveranser av bränsle och smörjolja till sina fartyg. EG-domstolen konstaterade därför att kommissionens beslut delvis bör ogiltigförklaras i den mån det medförde att denna stödåtgärd ställdes in.

³⁵⁶ Mål T-88/01 och T-141/03, Sniace mot kommissionen.

³⁵⁷ Ärende C-400/99, Italien mot kommissionen.

652. För det andra påpekade EG-domstolen angående påståendet att kommissionen gjort sig skyldig till maktmissbruk att ett sådant kunde fastställas bara om det rådde uppenbara tvivel om huruvida åtgärderna utgjorde befintligt stöd eller om förekomsten av inslag av stöd. I så fall hade kommissionen inte haft rätt att betrakta dem som nya stödåtgärder och därefter besluta om att åtgärderna skall inställas. I detta fall utgjorde avbrytandet av åtgärderna, som klassificerades som nytt stöd, inte maktmissbruk.
653. Slutligen utredde EG-domstolen om kommissionen gjorde rätt när den klassificerade åtgärderna som nytt stöd i beslutet om att ett inleda ett förfarande. EG-domstolen konstaterade först att den medlemsstat som ansåg att stödet i fråga utgjorde befintligt stöd var skyldig att i ett så tidigt skede som möjligt förse kommissionen med den information dess ståndpunkt grundade sig på så snart kommissionen blev uppmärksam på de berörda åtgärderna. Om den informationen med tanke på en preliminär bedömning gjorde det möjligt för kommissionen att anse att åtgärderna i fråga troligen utgjorde befintligt stöd måste den ta itu med dem inom den ram för förfarandet som anges i artikel 88.1 och 88.2. Detta var dock inte tillämpligt i detta fall.

*Kommissionen mot Grekland*³⁵⁸

654. Den 11 december 2002 fattade kommissionen ett beslut där den förklarade omstruktureringsstödet till Olympic Airways olagligt och oförenligt med den gemensamma marknaden. Den ålade därför Grekland att återkräva stödet.
655. Grekland vidtog en del preliminära åtgärder för att återkräva stödet. Efter beslutet om återkrav förde Grekland emellertid över Olympic Airways personal och lönsammaste tillgångar, skuldfritt och utan krav på motprestationer, till det nybildade bolaget Olympic Airlines och gjorde det omöjligt att återkräva det tidigare bolagets skulder från det nya bolaget. Kommissionen väckte således passivitetstalan mot Grekland vid EG-domstolen.
656. EG-domstolen slog den 12 maj fast att överföringen av stödmottagarens tillgångar var uppbyggd på ett sådant sätt att det blev omöjligt att återkräva stödmottagarens skulder. Transaktionen skapade ett hinder för ett effektivt genomförande av beslutet om återkrav. Syftet med beslutet om återkrav, som är att återställa konkurrensen, åventyrades därför på ett allvarligt sätt.
657. Greklands åtgärder ledde inte till någon återbetalning av det belopp som återkrävts från Olympic Airways, eftersom åtgärderna antingen var ofullständiga, vidtogs för sent (dvs. efter den föreskrivna tidsfristen på två månader) eller inte var bindande. EG-domstolen slog därför fast att Grekland underlåtit att följa kommissionens beslut.

³⁵⁸ Ärende C-415/03, kommissionen mot Grekland.

658. Kommissionens beslut av den 9 juli 2003 om ett kapitaltillskott till det franska färjerederiet SNCM ogiltigförklarades av förstainstansrätten den 15 juni³⁵⁹. Förstainstansrätten ogiltigförklarade beslutet därför att kommissionens analys av intäkterna från försäljningen av tillgångar till ett värde av 12 miljoner euro inte gjorde det möjligt för kommissionen att garantera att stödbeloppet begränsades till det minsta möjliga. Kärandens alla andra argument avslogs dock.

*CDA mot kommissionen*³⁶⁰

659. Genom sin dom av den 19 oktober i detta mål ogiltigförklarade förstainstansrätten delvis kommissionens beslut rörande statligt stöd som Tyskland beviljat CDA Compact Disc Albrechts GmbH (Thüringen), i den mån det ålade Tyskland att återkräva stöd som beviljats andra företag än den ursprungliga stödmottagaren.
660. För det första påpekade förstainstansrätten att ett företag kan åläggas att betala tillbaka stöd bara om det kan bevisas att företaget faktiskt drog nytta av stödet. En sådan nytta kan inte fastställas om ett annat företag på ett bedrägligt sätt styrt över stödet från det ursprungliga företaget till sig självt. Kommissionen bör använda alla medel som står till dess förfogande för att begära exakt information från medlemsstaten om det stödbelopp som styrts över.
661. För det andra konstaterade förstainstansrätten att utvidgandet av ett beslut om återkrav till att även omfatta ett annat företag än det ursprungliga är möjligt om det konstateras att beslutet om återkrav kringgåts. Det är dock svårt att fastställa att beslutet kringgåts i detta fall. Även om det stämmer att efterföljaren använde tillgångarna till att fortsätta den ursprungliga stödmottagarens verksamhet, och även om syftet med denna överföring var att rädda en del av tillgångarna från rättsliga och ekonomiska osäkerhetsfaktorer, var detta inte tillräckligt för att visa att det förelåg en avsikt att kringgå kommissionens beslut om återkrav. De omständigheter förstainstansrätten tog hänsyn till när den förkastade kommissionens påstående om att beslutet kringgåts var att efterföljaren hade betalat ett marknadspris för tillgångarna och att ett öppet och villkorslöst anbudsförfarande hade ordnats för överföringen av tillgångarna.

*Nazairdis*³⁶¹

662. Detta mål gällde en begäran om förhandsavgörande från en fransk domstol om huruvida en progressive skatt som tas ut direkt av detaljhandlare i Frankrike (TACA, nedan skatten) utgjorde statligt stöd. EG-domstolen tillämpade samma kriterier som i målen Streekgewest/Pape, som diskuteras ovan.

³⁵⁹ Mål T-349/03, Corsica Ferries France SAS mot kommissionen.

³⁶⁰ Mål T-324/00, CDA mot kommissionen.

³⁶¹ Förenade målen C-266/04 till C-270/04 och C-321/04 till C-325/04, Nazairdis. (numera Distribution Casino France).

663. Intäkterna från skatten användes på flera olika sätt. De användes ursprungligen till att finansiera avgångsvederlag, dvs. stöd till affärsidkare och hantverkare som uppnått 60 års ålder och som upphör med sin verksamhet för gott. Sedan skatten infördes hade intäkterna ökat avsevärt, och överskottet anslogs för finansiering av grundläggande pensionsförsäkringssystem för egenföretagare verksamma inom hantverkssektorn eller inom industri och handel samt för finansiering av Fisac³⁶² och CPDC³⁶³. För var och en av de ovannämnda finansieringsåtgärderna angavs det i särskilda rättsliga bestämmelser antingen vem som bestämde hur mycket skatterelaterade intäkter som skulle användas för ett visst ändamål och/eller hur det enskilda belopp som betalades till en sökande skulle fastställas.
664. I april 2001 väckte de klagande företagen som var inblandade i tvisten talan vid flera domstolar i Frankrike mot det organ som skötte uppbörden av skatten. Genom att väcka talan ville företagen ha tillbaka de belopp som betalats i skatt under tidigare år. Argumentet var att skatten var olaglig eftersom den utgjorde en oskiljaktig del av statligt stöd som inte anmälts till kommissionen.
665. I sin dom av den 27 oktober utredde EG-domstolen först det undantag från skatten som beviljats små butiker. Den slog fast att även om ett undantag från skatten till förmån för små butiker eventuellt var olagligt, var det inte tillräckligt för att påverka skattens laglighet i sig. För det andra påminde den om den ovan diskuterade rättspraxisen i målen Streekgewest/Pape, och konstaterade att en skatt anses utgöra en del av en stödåtgärd bara om den är avsedd att finansiera stödåtgärden. Det betyder att intäkterna från skatten ovillkorligen måste anslås för finansiering av stödet. Vid en sådan in-teckning har intäkterna från skatten en direkt effekt på stödbeloppet och därmed på bedömningen av stödets förenlighet med den gemensamma marknaden.
666. I detta fall konstaterade EG-domstolen att det inte fanns någon sådan koppling. Den påpekade följande omständigheter: Den nationella lagstiftningen föreskrev inte att skatten måste vara avsedd att finansiera den påstådda stödåtgärden, utan fastställde beloppet av det påstådda stödet mellan ett lägsta och ett högsta värde oberoende av intäkterna från skatten, den verksamhet som bedrivs av de försäkringskassor som beviljas förmånen är inte ekonomisk verksamhet och ministrarna hade utrymme för skönsmässig bedömning när det gällde att anslå intäkterna från skatten till finansiering av vissa försäkringssystem.
667. Därför kunde de företag som var skyldiga att betala skatten inte lita på att de nationella domstolarna skulle slå fast att undantaget var olagligt så att de skulle slippa betala skatten eller erhålla återbetalning.

³⁶² Fond för åtgärder för bevarande av hantverk och handel.

³⁶³ Fackkommittén för distribution av bränslen.

E – STATISTIK

Diagram 6

Antalet registrerade fall (i andra sektorer än jordbruk, fiske, transport och kolindustri) mellan 2000 och 2005

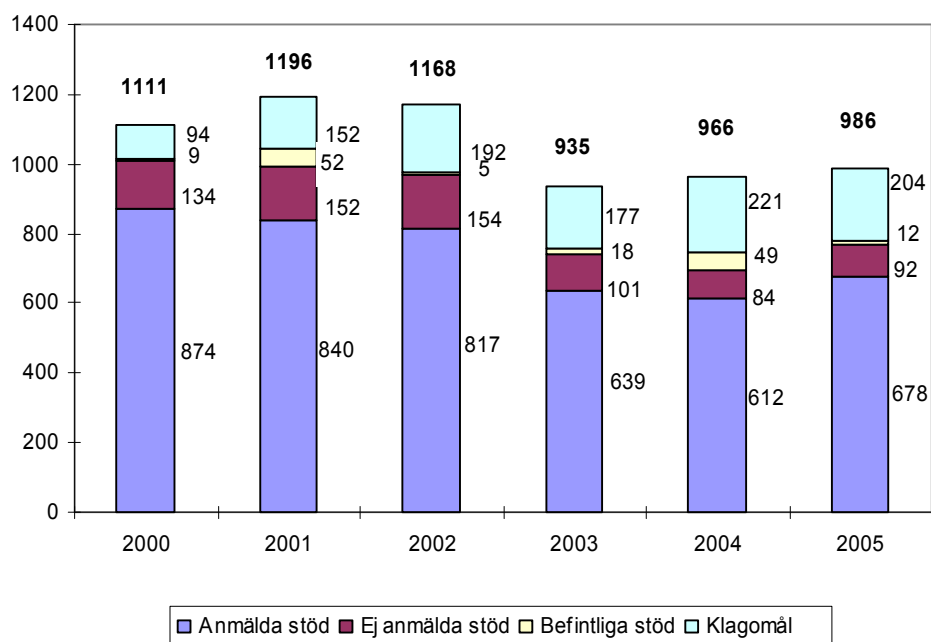

Diagram 7

Antalet beslut fattade av kommissionen mellan 2000 och 2005

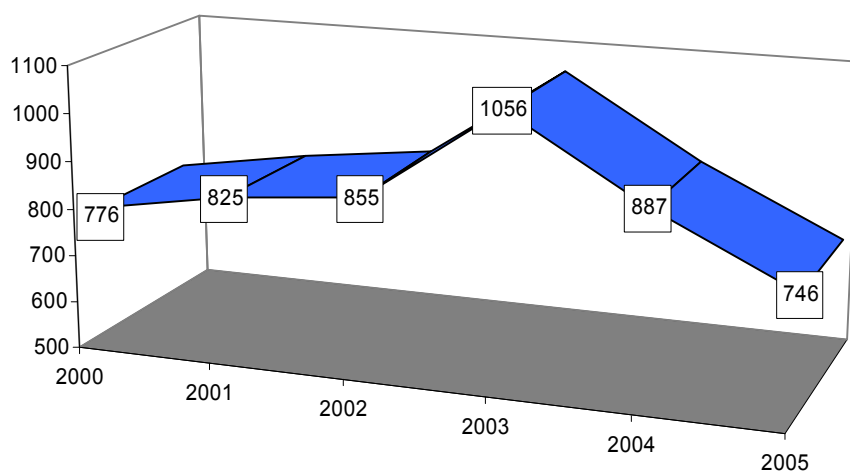
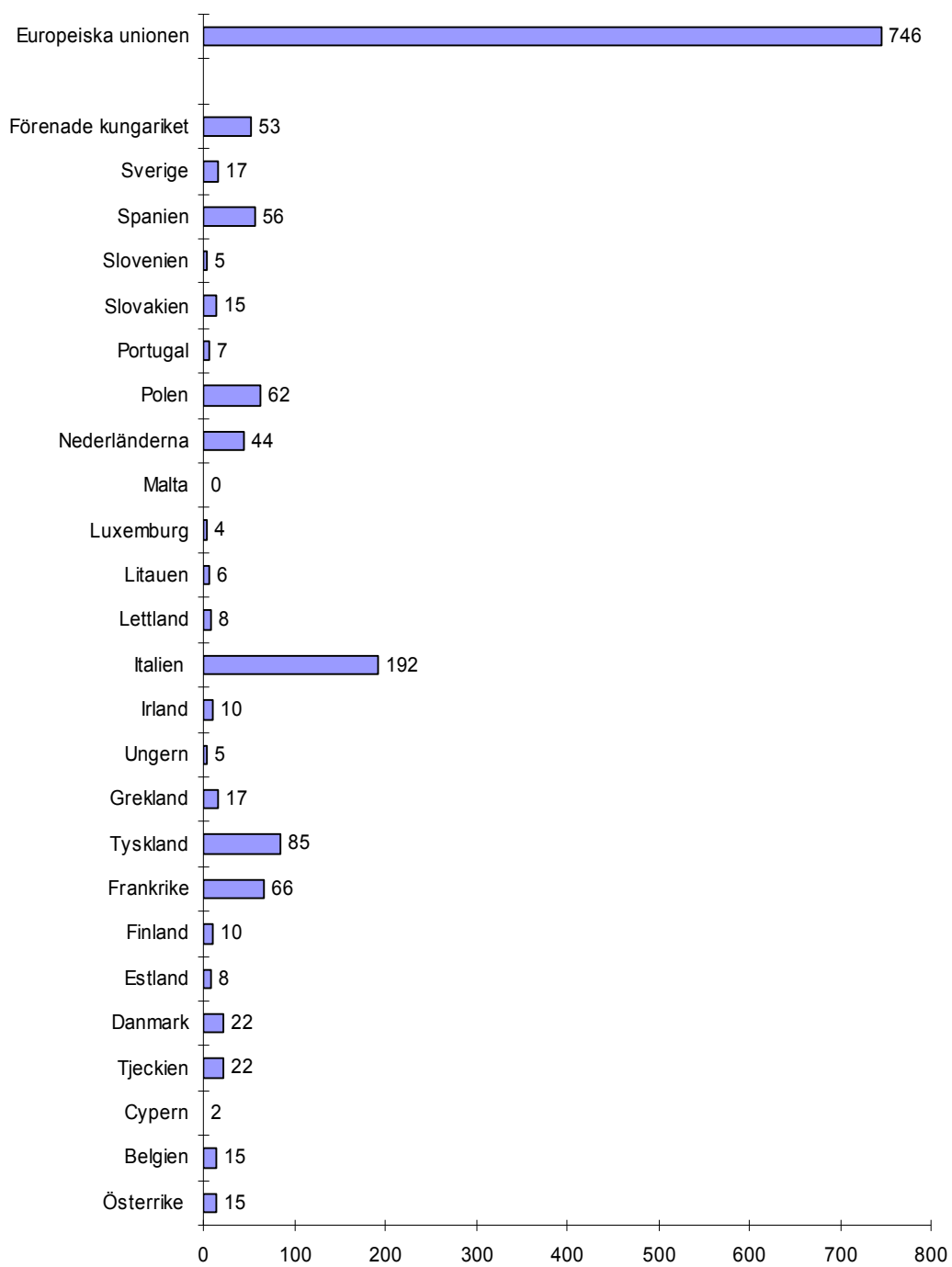

Diagram 8

Antalet beslut per medlemsstat under 2005

IV – Internationell verksamhet

A – UTVIDGNINGEN OCH VÄSTRA BALKAN

668. Den 3 oktober inledde EU anslutningsförhandlingar med Turkiet och Kroatien. Den första diskussionsrundan om konkurrenskapitlet (genomgång av regelverket) ägde rum i november och december. Kandidatländerna förväntas utarbeta en rättslig ram för antitrustpolitik, kontroll av företagskoncentrationer och kontroll av statligt stöd, inrätta konkurrens- och statsstödsmyndigheter samt se till att dessa regler faktiskt tillämpas den dag en eventuell anslutning äger rum.
669. Inför Rumäniens och Bulgariens anslutning till EU 2007 har kommissionen noggrant bevakat förberedelserna för ett medlemskap och bistått med att tillämpa konkurrensreglerna.
670. Kommissionen granskade de statliga stödåtgärder Bulgarien anmält i enlighet med den så kallade befintliga stödmekanismen i anslutningsfördraget. Enligt denna mekanism skall alla stödåtgärder som är tillämpliga efter anslutningen och som anses utgöra stöd i den mening som avses i fördraget och inte ingår i förteckningen över befintligt stöd betraktas som nytt stöd vid anslutningen.
671. Kommissionen har noga följt Rumäniens resultat när det gäller att tillämpa statsstödsreglerna genom att granska alla utkast till beslut innan Rumänien antar dem slutligt. Den 25 oktober antog kommissionen en rapport om Rumäniens framsteg på det konkurrenspolitiska området³⁶⁴, i vilken den konstaterade att Rumänien gjort betydande framsteg när det gäller att tillämpa konkurrensreglerna, särskilt vad gäller kontroll av statligt stöd.
672. Generaldirektoratet för konkurrens har aktivt medverkat till att utveckla sunda konkurrensregler i alla länder på västra Balkan. Generaldirektoratet har bland annat bistått med beredningen av lagstiftning på konkurrens- och stödområdet, gett råd om upprättandet av de institutioner som behövs för att tillämpa dessa regler och hjälpt till med att främja en fungerande konkurrenskultur.

³⁶⁴ Bilaga 1 till den sammanfattande uppföljningsrapporten för Rumänien, SEK (2005) 1354 slutlig.

B – BILATERALT SAMARBETE

1. INLEDNING

673. GD Konkurrens samarbetar bilateralt med flera konkurrensmyndigheter och särskilt med myndigheterna i de länder som är EU:s viktigaste handelspartner. EU har ingått särskilda samarbetsavtal med USA, Kanada och Japan för behandling av konkurrensfrågor. Ett samförståndsavtal med Korea utgör den formella grunden för samarbete med det landet.
674. De viktigaste inslagen i dessa särskilda avtal är ömsesidig information om och samordning av tillämpningen av konkurrensreglerna och utbyte av icke-konfidentiell information. Enligt avtalen får den ena parten begära att den andra parten vidtar genomförandeåtgärder (aktiv hövlighet), och den ena parten får ta hänsyn till den andra partens viktiga intressen i samband med sina genomförandeåtgärder (traditionell hövlighet).
675. EU har också ingått flera frihandelsavtal samt associerings- och samarbetsavtal, som i regel innehåller grundläggande bestämmelser om samarbete i konkurrensfrågor. Exempel på sådana avtal är EuroMed-avtalen samt avtal med vissa latinamerikanska länder och med Sydafrika. Samarbetet mellan Europeiska kommissionen och konkurrensmyndigheterna i andra OECD-länder sker på grundval av en rekommendation som OECD antog 1995.

2. AVTAL MED USA, KANADA OCH JAPAN

USA

676. Samarbetet med de amerikanska konkurrensmyndigheterna grundar sig på särskilda avtal om samarbete i konkurrensfrågor³⁶⁵.
677. Den 18 november 2005 färdigställde kommissionen ett förslag till ett nytt avtal med USA inom lufttransportområdet som är avsett att ersätta de befintliga bilaterala avtalen med medlemsstaterna (se även avdelning I.B.3.2 ovan). Den överenskomna institutionella samarbetsramen omfattar i det stora hela samma samarbetsmetoder som det befintliga avtalet mellan EG och USA som reglerar det konkurrenspolitiska samarbetet mellan kommissionen, amerikanska justitiedepartementet och den federala handelskommissionen (Federal Trade Commission, FTC). Samarbetsramen omfattar anmälan av relevanta ärenden, utbyte av information om allmänna och

³⁶⁵

Avtalet mellan Europeiska gemenskapernas kommission och Förenta staternas regering om tillämpning av deras konkurrensbestämmelser ingicks den 23 september 1991. Genom ett gemensamt beslut av rådet och Europeiska kommissionen den 10 april 1995 godkändes avtalet och förklarades tillämpligt från den dag då det undertecknades av Europeiska kommissionen (EGT L 95, 27.4.1995, s. 47). Den 4 juni 1998 trädde avtalet om aktiv hövlighet, som stärker bestämmelserna om aktiv hövlighet i 1991 års avtal, i kraft (Avtal mellan Europeiska gemenskaperna och Förenta staternas regering om tillämpningen av principerna om aktiv hövlighet vid genomförandet av deras konkurrenslagstiftning (EGT L 173, 18.6.1998, s. 26)).

ärenderelaterade frågor samt regelbundna möten för diskussion om marknadsutvecklingen och frågor av allmänt intresse. Vad det sistnämnda samarbetsområdet beträffar kom man överens om att skapa ett fast forum för diskussioner om allmänna policyfrågor. Den nya samarbetsramen mellan kommissionen och det amerikanska transportdepartementet för frågor som gäller konkurrenslagstiftning och konkurrenspolitik på lufttransportområdet kommer att underlätta en gemensam granskning av allianser mellan EU-flygbolag och amerikanska flygbolag och främja en sinsemellan förenlig reglering. Om avtalet slutligen godkänns kan det börja tillämpas redan i slutet av oktober 2006.

678. År 2005 fortsatte kommissionen sitt nära samarbete med det amerikanska justitiedepartementets antitrustavdelning (Department of Justice) och den federala handelskommissionen (Federal Trade Commission). Kontakterna mellan kommissionens tjänstemän och deras kolleger inom de båda amerikanska organen var talrika och intensiva. Kontakterna omfattade olika frågor från samarbete i enskilda ärenden till samarbete kring mer allmänna frågor som berör konkurrenspolitiken. Kontakter i samband med ärenden tas vanligtvis i form av regelbundna telefonsamtal, e-postmeddelanden, utbyten av dokument och andra former av kontakter mellan de arbetsgrupper som behandlar ärendena. Samarbetet fortsätter att ge bägge parterna betydande fördelar när det gäller att förstärka deras respektive tillämpning, undvika onödiga konflikter eller motstridiga tillämpningar och skapa en bättre förståelse för varandras konkurrenspolitik.
679. Samarbetet med de amerikanska antitrustmyndigheterna inom området för kontroll av företagskoncentrationer var fortsatt intensivt under 2005. Avtalet från 2002 mellan EU och USA om bästa praxis för samarbete vid granskning av företagskoncentrationer utgör en användbar ram för samarbete, särskilt genom att det anger kritiska punkter i förfarandet där ett samarbete kan vara särskilt nyttigt. I praktiken sker samarbetet i enskilda ärenden på ett mycket pragmatiskt och flexibelt sätt, anpassat till ärendet och de frågor som diskuteras.
680. Under 2005 förekom det många koncentrationsärenden med effekter på båda sidor av Atlanten där det praktiska samarbetet och utbytet av synpunkter var betydande mellan EU:s och USA:s respektive arbetsgrupper. Under året var det några koncentrationsärenden som medförde ett omfattande samarbete. Ett av ärendena gällde Johnson & Johnson/Guidant³⁶⁶, där samarbetet med den federala handelskommissionen inriktades på patentdimensionen på USA-marknaden och ledde till att utredningarna samordnades så mycket som möjligt, även om förfarandena i EU och USA ägde rum vid olika tidpunkter. I ärendet Procter & Gamble/Gillette ägde återigen ett nära samarbete rum med den federala handelskommissionen när det gäller produktmarknaden, bedömningen av eventuella konkurrensbegränsande effekter och korrigerande åtgärder samt för att samordna förfarandena i möjligaste mån med hänsyn till att förfarandena inte löpte parallellt tidsmässigt. I båda ärendena väcktes olika konkurrensfrågor i EU och USA; i ärendet J&J/Guidant i EU godkändes koncentrationen på det villkoret att korrigerande åtgärder vidtogs på marknaderna för endovaskulära stent och koronarledare (SGW), medan inga problem konstaterades på dessa marknader i USA, och i ärendet P&G/Gillette fann kommissionen endast en horisontell konkurrensbegränsning på

³⁶⁶

Ärende M.3687.

marknaden för batteridrivna tandborstar medan man i USA konstaterade större konkurrensproblem, som omfattade marknaderna för batteridrivna tandborstar, tandblekningsmedel och deodoranter. Man kom också fram till en gemensam korrigering åtgärd i ärendet Reuters/Telerate³⁶⁷, som kommissionen undersökte tillsammans med det amerikanska justitiedepartementet.

681. Såsom tidigare år visar kommissionens erfarenheter att samarbete och samordning i koncentrationsärenden är mest användbart när det gäller att utarbeta, förhandla fram och genomföra korrigering åtgärder för att avhjälpa konkurrensproblem som myndigheterna konstaterat. Ett samordnat tillvägagångssätt bidrar till att minska risken för inkonsekvenser i tillvägagångssätten, vilket är till ömsesidig nytta för de samgående parterna och myndigheterna själva.
682. Under året förekom också täta kontakter i ett antal andra ärenden än koncentrationsärenden. Ett område av ökande betydelse i kommissionens bilaterala relationer med det amerikanska justitiedepartementet är den gemensamma kampen mot karteller, som båda myndigheterna anser ha prioritet. Därför var det bilaterala samarbetet mellan kommissionen och det amerikanska justitiedepartementet särskilt intensivt i kartellärenden. Många kontakter ägde rum mellan tjänstemän vid GD Konkurrens kartellenheter och deras kolleger vid det amerikanska justitiedepartementet. Mest utbyttes information om specifika ärenden, men diskussionerna gällde också policyfrågor. Många kontakter som avsåg enskilda ärenden togs till följd av samtida ansökningar om befrielse från böter i USA och EU. I några fall förekom dessutom samordnade undersökningar och samordnade genomförandeåtgärder i USA och EU, där myndigheterna försökte se till att tiden mellan inledandet av respektive åtgärd blev så kort som möjligt.
683. I deklarationen till toppmötet mellan EU och USA den 20 juni, "Europeiska unionens och Förenta staternas initiativ för att förbättra den transatlantiska ekonomiska integrationen och tillväxten", kom bägge parter överens om att främja samarbetet i konkurrensfrågor ytterligare och undersöka olika sätt för att utbyta viss konfidentiell information, också sådan som gäller internationella karteller.
684. Kommissionsledamot Neelie Kroes mötte cheferna för de amerikanska antitrustmyndigheterna vid flera tillfällen. Det årliga bilaterala mötet mellan EU och USA ägde rum den 21 september i Washington.
685. Kommissionen gjorde 82 formella anmälningar under året. Kommissionen mottog 27 formella anmälningar från de amerikanska myndigheterna under samma period.

Kanada

686. Samarbetet med den kanadensiska konkurrensmyndigheten (Canadian Competition Bureau) grundar sig på 1999 års avtal mellan EU och Kanada om samarbete i konkurrensfrågor³⁶⁸. Kontakterna mellan GD Konkurrens och dess motsvarighet i Kanada, den kanadensiska konkurrensmyndigheten, har varit täta och givande.

³⁶⁷ Ärende M.3692.

³⁶⁸ Avtal mellan Europeiska gemenskaperna och Kanadas regering om tillämpningen av deras konkurrenslagstiftning (EGT L 175, 10.7.1999, s. 50). Avtalet undertecknades under toppmötet mellan EU och Kanada i Bonn den 17 juni 1999 och trädde omedelbart i kraft.

Diskussionerna har rört både ärenderelaterade frågor och mer allmänpolitiska frågor. De ärenderelaterade kontakterna gällde alla områden inom tillämpningen av konkurrenslagstiftningen, även om de tätaste kontakterna gällde utredningar av karteller och företagskoncentrationer.

687. Kontakterna mellan myndigheterna sköts i regel genom vanliga telefonsamtal, e-postmeddelanden och telefonkonferenser mellan arbetsgrupper som arbetar med ett visst ärende. När det gäller kartellärenden omfattar detta också samordningen av utredningarna.
688. GD Konkurrens och den kanadensiska konkurrensmyndigheten fortsatte också sin fortlöpande dialog i allmänna konkurrensfrågor. Flera möten ägde rum som ett led i den fortlöpande dialogen. I februari hölls ett möte i Paris där man diskuterade korrigerande åtgärder i samband med koncentrationer, och i juni träffade företrädare för den kanadensiska konkurrensmyndigheten sina EU kolleger två gånger för att diskutera samarbete i kartellutredningar, samt i ärenden som gäller dominerande ställning och i andra ärenden som inte rör karteller.
689. Kommissionen gjorde åtta formella anmälningar under året. Kommissionen mottog en formell anmälan från de kanadensiska myndigheterna under samma period.

Japan

690. Samarbetet med den japanska konkurrensmyndigheten grundar sig på 2003 års samarbetsavtal³⁶⁹. Kontakterna med den japanska konkurrensmyndigheten ökade avsevärt under 2005. Kontakterna har rört både frågor i anslutning till olika ärenden och mer allmänpolitiska frågor.
691. Förutom talrika kontakter i enskilda ärenden fortsatte GD Konkurrens och den japanska konkurrensmyndigheten sin fortlöpande dialog om allmänna konkurrensfrågor av allmänt intresse. I detta sammanhang ägde tre möten rum i Bryssel under 2005, ett den 21 mars som var inriktat på ekonomisk analys, ett den 12 april med fokus på samarbete vid kartellutredningar och ett den 13 december med inriktning på analys av företagskoncentrationer. Ytterligare ett möte mellan GD Konkurrens och den japanska konkurrensmyndigheten ägde rum den 11 november i Tokyo, där en mängd olika frågor diskuterades.
692. Kommissionen mottog en formell anmälan från de japanska myndigheterna under året.

³⁶⁹ Avtal mellan Europeiska gemenskapen och Japans regering om samarbete i fråga om konkurrensbegränsande verksamhet (EUT L 183, 22.7.2003, s. 12.) Samarbetsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Japan undertecknades i Bryssel den 10 juli 2003 och trädde i kraft den 9 augusti 2003.

3. SAMARBETE MED ANDRA LÄNDER OCH REGIONER

Australien

693. Under 2005 samarbetade GD Konkurrens med konkurrensmyndigheterna i ett antal andra OECD-länder, särskilt Australien. Dessa kontakter omfattade såväl frågor med anknytning till enskilda ärenden som mer allmänna konkurrenspolitiska frågor.

Kina

694. Samarbetet med Kina grundar sig på 2004 års uppdragsbeskrivning för en strukturerad dialog om konkurrenspolitiken³⁷⁰. Under 2005 ökade kontakterna med de kinesiska myndigheterna avsevärt i konkurrenspolitiska frågor, och de gällde både allmänpolitiska frågor och upprättandet av en konkurrensmyndighet.
695. Under året vidtog GD Konkurrens flera åtgärder för att bistå Kina med att utarbeta sin första övergripande konkurrenslag och upprätta en konkurrensmyndighet. Kommissionen har hållit möten med kinesiska tjänstemän som ansvarat för beredningen av den nya konkurrenslagen. I april anordnade kommissionen tillsammans med det kinesiska näringsministeriet ett seminarium om konkurrenspolitik i Beijing och den har deltagit i andra internationella seminarier om konkurrenspolitik i Kina. GD Konkurrens har också finansierat och övervakat en studie som besvarar ett antal frågor från de kinesiska myndigheterna om EU:s strategi och erfarenheter när det gäller att utveckla en effektiv lagstiftnings- och genomföranderam för konkurrenspolitiken.

Europeiska frihandelssammanslutningen

696. Under året fortsatte också kommissionen sitt nära samarbete med EFTA:s övervakningsmyndighet i rättstillämpningen av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I maj trädde de bestämmelser i kraft som anpassar protokollen 21 och 23 till EES-avtalet till de ändringar som förordning (EG) nr 1/2003 införde. Protokoll 23 handlar om samarbetet mellan Eftas övervakningsmyndighet och kommissionen vid tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet. I december utnyttjade de Eftastater som ratificerat EES-avtalet (dvs. Liechtenstein, Island och Norge) ”översynsklausulen” i protokoll 21. Med stöd av denna klausul begärde Eftastaterna att mekanismerna för tillämpning av artiklarna 53 och 54 i avtalet skall ses över.

Korea

697. Samarbetet mellan GD konkurrens och Sydkoreas konkurrensmyndighet grundar sig på ett samförståndsavtal som undertecknades i oktober 2004. I juni ägde det första bilaterala samrådet mellan GD Konkurrens och den sydkoreanska konkurrensmyndigheten på grundval av samförståndsavtalet rum i Bryssel. Kommissionsledamot Neelie Kroes och generaldirektör Philip Lowe deltog på Europeiska kommissionens vägnar och ordförande Kang på den sydkoreanska konkurrensmyndighetens vägnar. Information utbyttes om de ändringar som nyligen

³⁷⁰ Uppdragsbeskrivning för en konkurrenspolitisk dialog mellan EU och Kina. Undertecknad i Bryssel den 6 maj 2004.

gjorts i EG:s respektive Sydkoreas konkurrenslagstiftning. Det undersöktes också hur man ytterligare skall kunna förbättra och förstärka samarbetet. De båda myndigheterna samarbetar alltmer i olika konkurrensfrågor och de har utbytt synpunkter i synnerhet om undersökningsmetoder och om korrigerande åtgärder i antitrustärenden. Det andra bilaterala samrådet kommer att äga rum i Korea 2006.

Latinamerika

698. Under 2005 bedrev GD Konkurrens samarbete med konkurrensmyndigheterna i Mexiko och Brasilien i frågor som gällde ärenden och konkurrenspolitik (gemensamt och kollektivt marknadsinflytande, telekommunikationsfrågor m.m.). Kommissionen mottog fem formella anmälningar från de mexikanska myndigheterna.

Ryssland

699. Färdplanen för ett gemensamt ekonomiskt område mellan EU och Ryssland, som man kom överens om vid toppmötet mellan EU och Ryssland den 10 maj, innehåller ett omfattande avsitt om konkurrens, som förpliktar de båda parterna till ytterligare samarbete och dialog om konkurrenspolitik, även innefattande. Diskussioner mellan GD Konkurrens och den ryska federala antimonopoltjänsten om policyfrågor ägde rum i juli (på generaldirektörsnivå) samt i oktober och december. På den ryska antimonopoltjänstens begäran lade kommissionen i synnerhet fram sina synpunkter i frågor som gäller ett förslag till en ny antimonopolag för den Ryska federationen, som behandlades av duman vid den tidpunkten. EU:s tekniska bistånd till den ryska antimonopoltjänsten fortsatte med igångsättandet av ett nytt Tacis-program på konkurrensområdet, och kommissionen bidrog med finansiering så att en företrädare för den ryska antimonopoltjänsten kunde delta i det internationella konkurrensnätverkets årliga konferens som ägde rum i Bonn i juni.

C – MULTILATERALT SAMARBETE

1. DET INTERNATIONELLA KONKURRENSNÄTVERKET

Det internationella konkurrensnätverkets årliga konferens i Bonn i juni 2005

700. Antalet medlemmar i det internationella konkurrensnätverket (ICN), som kommissionen anser vara ett mycket viktigt forum för diskussion och samordning mellan olika konkurrensmyndigheter, fortsatte att öka under 2005, och över 90 myndigheter är nu medlemmar i nätverket. Verksamheten var fortsatt livlig, vilket framgick under den årliga konferensen som ägde rum i Bonn i Tyskland i juni. Konferensen var en stor framgång när det gäller deltagarantal, diskussionens bredd och kvalitet och de resultat som presenterades av de olika arbetsgrupperna. Resultatet av arbetsgrupperna för karteller och företagskoncentrationer diskuteras nedan. Arbetsgrupperna för tillämpning av antitrustreglerna inom reglerade sektorer (Antitrust Enforcement in Regulated Sectors, AERS) och för genomförande av konkurrenspolitiken (Competition Policy Implementation, CPI) presenterade också flera relevanta och nyttiga resultat. Resultaten omfattade rapporter om teknisk biståndsverksamhet, hur man skall nå ut till konsumenterna, informationsinsatser samt samspelet mellan konkurrensmyndigheter och tillsynsmyndigheter för olika sektorer. Arbetsgruppen för tillämpning av antitrustreglerna inom reglerade sektorer lades ner under konferensen i Bonn, och i stället skapades en ny arbetsgrupp för telekommunikationssektorn. GD Konkurrens anordnade en diskussionspanel i Bonn (om karteller) och deltog i flera andra.

ICN:s arbetsgrupp för karteller och kartellseminariet i Seoul

701. ICN:s arbetsgrupp för karteller, som inledde sin verksamhet 2004 under gemensamt ordförandeskap av GD Konkurrens och den ungerska konkurrensmyndigheten GVH, slutförde ett antal viktiga projekt under 2005, och påbörjade flera andra. Kartellarbetsgruppen lade fram resultatet av sitt arbete under sitt första verksamhetsår i samband med ICN:s årskonferens i Bonn. Resultaten var följande:
- Rapporten "Building Blocks for Effective Anti-cartel Regimes, Vol. 1" (byggstenar för effektiv kartellbekämpning) som omfattar följande: Definition av särskilt allvarliga karteller, effektiva institutioner i kampen mot karteller samt verkningfulla straff.
 - En handbok för kartellbekämpning, som omfattar inledning och kapitel om husrannsakan/inspektioner (med bästa metoder) och om program för förmånlig behandling (som skall kompletteras med fler kapitel senare).
 - En mall för information om lagar och andra författningar om karteller, som myndigheter som är medlemmar i det internationella konkurrensnätverket kommer att uppmanas fylla i.

702. För ICN:s verksamhetsår 2005/2006 har arbetsgruppen för karteller påbörjat nya projekt om följande aspekter: Insamling av elektroniska bevis (ett kapitel om detta kommer att utarbetas för den ovannämnda handboken), samarbete mellan myndigheter i kartellutredningar (GD Konkurrens leder projektet), samspel mellan offentlig och privat tillämpning samt hindrande av utredningar. Resultatet av dessa projekt kommer att läggas fram vid ICN:s nästa årskonferens i Kapstaden i maj 2006 tillsammans med mallen för information om lagar och andra författningar som gäller karteller som fyllts i av de myndigheter som är medlemmar i ICN.
703. I november ägde ICN:s årliga kartellseminarium (som anordnades av arbetsgruppen för karteller) rum i Seoul i Sydkorea. GD Konkurrens hade en aktiv roll under seminariet och deltog i sessioner om effektiva institutioner för undersökning av karteller, samarbete mellan myndigheter i samband med kartellutredningar samt IT-baserad kriminalteknik.

ICN:s arbetsgrupp för företagskoncentrationer – undergruppen för anmälningar och förfaranden

704. GD Konkurrens fortsatte att delta aktivt i undergruppens arbete under 2005. I början av året blev undergruppen klar med utarbetandet av ytterligare två rekommenderade metoder som omfattar 1) korrigerande åtgärder vid företagskoncentrationer och 2) myndigheternas resurser, oberoende och befogenheter att ingripa. Dessa metoder godkändes av det internationella konkurrensnätverket vid en plenarsession i samband med ICN:s årskonferens i Bonn i juni. Antalet rekommenderade metoder som ICN antagit på grundval av förslag som undergruppen lagt fram ökar till tretton genom de båda nya texterna. De elva övriga rekommenderade metoderna gäller följande: 1) tillräcklig koppling mellan transaktionens inverkan och den jurisdiktion där koncentrationen prövas, 2) tydliga och objektiva tröskelvärden för anmälan, 3) flexibla tidsfrister för anmälan av företagskoncentrationer, 4) perioder för koncentrationskontroll, 5) krav som gäller första anmälan, 6) genomförande av utredningar av företagskoncentrationer, 7) öppenhet, 8) sekretess, 9) rättvist förfarande, 10) översyn av villkoren för koncentrationskontroll och 11) samarbete mellan myndigheter. Med dessa två metoder förefaller ICN:s rekommendationer vara fullständiga, och man kom överens om att inga fler rekommendationer skulle utarbetas i det här skedet.
705. Dessutom slutförde undergruppen arbetet med några andra projekt, nämligen att utveckla en blankettmall eller blankettmallar som samgående parter och konkurrensmyndigheter skall använda för ansökan om undantag från sekretesskyddet för material som lämnats in i samband med koncentrationskontroller och att utarbeta en studie om avgifter för anmälan vid koncentrationskontroll. Arbetet med undantag och avgifter för anmälan lades fram för godkännande vid den årliga konferensen i Bonn i juni.
706. Slutligen fortsatte undergruppen sitt arbete under året när det gäller genomförandet av de rekommenderade metoderna. Arbetet går främst ut på att samla in information om sådant som hindrar myndigheterna från att genomföra de rekommenderade metoderna samt att utarbeta en rapport som fastställer vilka problem myndigheterna står inför när de tar i bruk metoder och teknik som skall bidra till att övervinna hindren. Rapporten lades fram i Bonn och visade att i april hade 46 % av ICN:s medlemsländer med lagstiftning om företagskoncentrationer gjort eller föreslagit

ändringar av sina regler om företagskoncentrationer för att göra dem mer förenliga med de rekommenderade metoderna, och ytterligare 8 % planerar sådan ändringar. För att ytterligare stödja genomförandet beslutade man att anordna ett genomförandeseminarium våren 2006 för att ge exempel och vägledning om ytterligare anpassning till ICN:s metoder. Sedan mötet i Bonn har undergruppens arbete varit inriktat på att förbereda detta seminarium. Undergruppen fortsätter att övervaka reformarbetet och att dels stödja de medlemmar av det internationella konkurrensnätverket som överväger att ändra lagstiftning, regler och myndigheternas arbetsmetoder och att dels samarbeta med länder utanför nätverket som håller på att utarbeta ny lagstiftning om koncentrationskontroll.

2. OECD

707. Under 2005 gjorde OECD:s konkurrenskommitté för första gången en inbördes utvärdering av konkurrenslagstiftningen och konkurrenspolitiken i EU. Utvärderingen följer efter den översyn av den ekonomiska politiken i länderna inom euroområdet som OECD gjorde 2003. Det råder samförstånd bland OECD-medlemmarna om att översynen av den ekonomiska politiken i ett visst land måste följas av en genomgripande översyn av landets konkurrenspolitik.
708. Översynen började med att OECD:s sekretariat utarbetade ett utkast till översynsrapport där man tittade på vad EU:s konkurrenspolitik och EU:s institutioner åstadkommit och vilka utmaningar som väntar, och dessutom lade man fram politiska alternativ att begrunda. Processen kulminerade i det muntliga hörandet vid det möte som OECD:s konkurrenskommitté höll i oktober. OECD:s sekretariat kompletterade rapporten efter det muntliga hörandet och offentliggjorde den i OECD:s publikationsserie³⁷¹.
709. I rapporten om den interna utvärderingen sammanfattas följande fyra policyalternativ i remissyfte:
- Att klargöra förhållandet mellan EU:s program för förmånlig behandling i kartellärenden och de nationella tillsynsmyndigheterna.
 - Att man vid ett ekonomiskt synsätt vid ärenden som rör dominerande ställning, ser till att möjligheten att åberopa ansvarsskyldigheten beror på beteenden som har skadliga effekter på konkurrensen. I lämpliga fall bör en bedömning av huruvida en förlust kan återhämtas vara en oskiljaktig del av ett sådant angreppssätt.
 - Att ytterligare öka GD Konkurrens kapacitet att göra ekonomiska analyser genom att ge chefsekonomen fler medarbetare.
 - Att överväga olika sätt att utvidga påföljderna till enskilda och företag, t.ex. samordning genom tillämpning av lagstiftning i medlemsstaterna som möjliggör enskilda påföljder.

³⁷¹

Rapporten finns på OECD:s webbplats: <http://www.oecd.org/dataoecd/7/41/35908641.pdf>

710. GD Konkurrens kommer att analysera vart och ett av dessa alternativ i sina pågående projekt för policyutveckling. När det gäller policyn för förmånlig behandling i kartellärenden arbetar GD Konkurrens för att skapa det som i allmänhet brukar kallas ett system med en enda kontaktpunkt (*one-stop-shop*). GD Konkurrens offentliggjorde i december ett diskussionsunderlag om dominerande ställning som tar upp samma frågor som i rapporten om den interna utvärderingen. GD Konkurrens har byggt upp ekonomisk sakkunskap under de senaste åren. De finns ekonomer på generaldirektoratets olika avdelningar och de ingår i sektorsövergripande arbetsgrupper som behandlar enskilda ärenden. Chefsekonomens team ger ytterligare stöd. Vad gäller bestraffning av karteller grundar sig systemet i EU på en effektiv tillämpning av en kombination av bestraffning av företag och enskilda på gemenskapsnivå och på nationell nivå. Det finns utrymme för att undersöka hur man skall dra full nytta av de alternativ som systemet erbjuder.
711. Utöver den interna utvärderingen fortsatte GD Konkurrens att delta i och bidra till det arbete som utförs av OECD:s konkurrenskommitté. GD Konkurrens deltog i alla rundabordsdiskussioner om konkurrenspolitik som OECD ordnade och deltog aktivt i den interna utvärderingen av konkurrenspolitiken i Turkiet och Schweiz. Generaldirektoratet deltog också i andra konkurrensrelaterade OECD-möten, till exempel det globala konkurrensforumet samt konkurrenskommitténs och handelskommitténs gemensamma möten. Kommissionsledamot Neelie Kroes höll ett öppningsanförande med rubriken "Regulating for Competition and Growth" vid OECD:s globala konkurrensforum i februari. Diskussionerna under det globala forumet var inriktade på konkurrensproblem inom reglerade sektorer. I mars antog OECD-rådet en rekommendation om koncentrationskontroll och i oktober antog konkurrenskommittén dels bästa metoder för formellt informationsutbyte mellan konkurrensmyndigheterna i samband med utredningar om särskilt allvarliga karteller och dels en rapport om åtgärder mot sådana karteller³⁷².
712. År 2005 hölls konkurrenskommitténs möten i februari, juni och oktober. Vid det första mötet hade kommitténs arbetsgrupper rundabordsdiskussioner om en strukturreform inom järnvägssektorn och om korrigerande åtgärder över gränserna vid kontrollen av företagskoncentrationer. Rundabordsdiskussionen om järnvägssektorn avslutade en serie diskussioner om erfarenheterna av strukturell åtskillnad inom olika sektorer (bl.a. energi, telekommunikationer, posttjänster och järnvägstransporter). Diskussionen visade att skillnaderna mellan OECD-länderna är stora inom järnvägssektorn och att konkurrensens art och omfattning och den roll den har också varierar från ett land till ett annat, vilket också gäller den lämpliga struktur som mest underlättar konkurrens. En strukturell åtskillnad sågs som ett komplement till regleringen av tillträdet till spårinfrastrukturen. Beroende på marknadsförhållandena kan anbudsförfarande om marknaden också vara ett potentiellt värdefullt redskap för att införa någon form av konkurrens.
713. Rundabordsdiskussionen om korrigerande åtgärder för företagskoncentrationer över gränserna visade att samarbete i form av aktiv hövlighet, där ett land tar ledningen på andra länders vägnar när det gäller att förhandla fram och genomföra korrigerande åtgärder över gränserna, var mer lämpad för länder som hade egna lagföringsbefogenheter med avseende på koncentrationskontroll (t.ex. USA) men var

³⁷²

Båda texterna har offentliggjorts på OECD:s webbplats: www.oecd.org/competition

inte i rättsligt hänseende förenligt med system som omfattar en skyldighet att fatta såväl positiva som negativa beslut (t.ex. i EU). Det framgick också av diskussionen att kontrollen av att en korrigerande åtgärd genomförs bara i begränsad utsträckning påverkas av att de tillgångar som erbjöds till avyttring kunde finnas utanför EU.

714. Vid konkurrenskommitténs andra möte ordnades det rundabordsdiskussioner om konkurrens baserad på pris, kvalitet, service och produktutbud ("competition on the merits") och om utvärderingen av konkurrensmyndigheternas åtgärder och resurser. Rundabordsdiskussionen om "competition on the merits" visade att olika länder har mycket olika syn på hur denna fråga bör angripas: Vissa länder har ett formalistiskt synsätt medan andra länder har ett ekonomiskt synsätt eller håller på att gå över till ett ekonomiskt synsätt. Rundabordsdiskussionen om utvärderingen av åtgärder och resurser gav en översikt över den utvärdering OECD:s medlemsländer har gjort eller planerar att göra och öppnade för vidare diskussioner om detta ämne.
715. Kommitténs arbetsgrupper ordnade rundabordsdiskussioner om hur utbytbara tjänster påverkar reglering och privata korrigerande åtgärder. Den första rundabordsdiskussionen var inriktad på telekom, transport och energitjänster och man tog upp frågor som uppstår kring regleringen av utbytbara tjänster. Diskussionen visade att utbytbara tjänster ofta omfattas av få eller olika lagstadgade skyldigheter, som kan leda till asymmetri i regelverket mellan olika tjänster. I regel bör sådana asymmetrier elimineras så att de enda skillnader i regelverken som återstår är de som är nödvändiga för att ta hänsyn till skillnader i marknadsinflytande, externa effekter eller andra marknadsmisslyckanden i de berörda tjänsterna själva. Diskussionen visade också tydligt att en aktiv tillämpning av konkurrenslagstiftningen sannolikt kommer att behövas för att undvika att etablerade företag genom sitt agerande begränsar konkurrensen från de utbytbara tjänsterna.
716. Rundabordsdiskussionen om privata korrigerande åtgärder var inriktad på frågan om av domstol framtvingat bevismaterial och insamling av bevis. Det var den första rundabordsdiskussionen inom arbetsgruppen för privata korrigerande åtgärder och ytterligare diskussioner följer under 2006. En av kommitténs arbetsgrupper diskuterade, efter expertpresentationer som getts innan, hur de skador karteller orsakar skall mätas och hur fördelarna med att konkurrensreglerna tillämpas skall bedömas. Diskussionen visade att beräkningen av skadorna mest kommer till användning inom den privata övervakningen av konkurrensreglerna. Vissa myndigheter (t.ex. OFT) tittar också på kartellernas effekter för att motivera sitt eget arbete.
717. I samband med konkurrenskommitténs tredje möte hölls rundabordsdiskussioner om lagar och andra författningar om inträdeshinder och underprissättning. Den första rundabordsdiskussionen visade att OECD:s medlemsländer tydligt gått från en analys som fokuserade på att bedöma om vissa faktorer skulle utgöra inträdeshinder till att analysera konkurrensprocessen och effekterna av inträdeshinder i en sådan process. Medlemsländerna utarbetar också sina ekonomiska test för att mäta inträdeshinder. De kombinerar ofta en kvantitativ och kvalitativ bedömning när det är fråga om tekniska hinder och lagstiftningshinder för inträde, medan det i regel inte anses möjligt att tillämpa en kvantitativ bedömning på beteendemässiga hinder.

718. Rundabordsdiskussionen om underprislagstiftningen visade att det börjar finnas systematiska studier om vilken effekt underprislagstiftningen har och att sådana studier visar att en dylik lagstiftning medför ökade kostnader för konsumenterna. Det finns därför en konflikt mellan underprislagstiftningen å ena sidan och konkurrenslagstiftningens mål att uppnå ekonomisk effektivitet och främja konsumenternas välfärd å andra sidan. Diskussionen visade också hur viktigt det är för konkurrensmyndigheterna att satsa på att främja och beakta allmänna konkurrensprinciper i den nationella lagstiftningsprocess där initiativ till underprislagstiftning diskuteras. Kommissionens arbetsgrupper diskuterade konkurrens vid tillhandahållande av sjukhustjänster och höll ett heldagsmöte, med deltagande av allmänna åklagarmyndigheter, om samarbete mellan konkurrensmyndigheter och allmänna åklagarmyndigheter i kartellutredningar.
719. Rundabordsdiskussionen om sjukhustjänster visade att konkurrens håller på att införas alltmer i samband med tillhandahållande av sjukhustjänster och att tillhandahållandet av tjänster blir effektivare tack vare detta. Vissa OECD-länder hade mycket goda erfarenheter av införandet av reglering som främjar konkurrens bland offentliga sjukhus.
720. Vid mötet med de allmänna åklagarmyndigheterna undersökte man följande frågor: val av ärenden som skall bli föremål för åtal samt befogenheter att väcka åtal, insamling av bevis, samspelet mellan åtal och program för förmånlig behandling, formella och informella relationer mellan åklagarmyndigheter och konkurrensmyndigheter.
721. Under 2005 lade GD Konkurrens fram åtta skriftliga inlagor för konkurrenskommittén. Inlagorna täckte följande frågor som varit uppe till diskussion vid OECD:s rundabordsdiskussioner:
- Strukturell åtskillnad vid järnvägstransporter.
 - Korrigering av åtgärder över gränserna vid koncentrationskontroll.
 - ”Competition on the merits”.
 - Bedömning av konkurrensmyndigheternas åtgärder och resurser.
 - Hur utbytbara tjänster påverkar regleringen.
 - Av domstol framtvingat bevismaterial och insamling av bevis.
 - Hinder för inträde på marknaden.
 - Konkurrens och effektivitet vid tillhandahållande av sjukhustjänster.
722. Dessutom överlämnade GD Konkurrens 2004 års konkurrensrapport till konkurrenskommittén.

V – Utsikter för 2006

723. Konkurrensrapporten för 2005 gör det möjligt för kommissionen att ange riktningen för konkurrenspolitiken för 2006.
724. De tre fleråriga allmänna mål som fastställts av Generaldirektoratet för Konkurrens och som skall göra det möjligt för generaldirektoratet att fortsätta att väsentligt bidra till kommissionens strategiska mål, som definieras i kommissionens beslut om den årliga politiska strategin 2006 och i EU:s Lissabonstrategi, är följande:
- Att inrikta efterlevnadsåtgärderna på de förfaranden som är mest skadliga för EU:s ekonomi.
 - Att främja konkurrenskraften i EU genom att bidra till att skapa rättsliga ramar för detta.
 - Att fokusera åtgärderna på sektorer som är viktiga för den inre marknaden och för Lissabonstrategin.

1. ANTITRUST

725. Under 2006 kommer GD Konkurrens att ge hög prioritet åt att förebygga och avskräcka karteller. Karteller höjer priset på varor och tjänster på ett konstgjort sätt, minskar utbudet och hämmar innovationen, så att konsumenterna får betala mer för sämre kvalitet. Karteller kan också avsevärt öka produktionskostnaderna för europeiska företag. Att upptäcka karteller och avskräcka från att sådana bildas medför därför stora fördelar för EU:s ekonomi och de europeiska konsumenterna.
726. Den andra prioriteringen för GD Konkurrens under 2006 är att slutföra och effektivt följa upp de branschundersökningar som kommissionen inledde 2005 och som avser dels el- och gasmarknaderna, dels försäkringssektorn och sektorn för banktjänster till privatpersoner samt små och medelstora företag (*retail banking*). Resultaten av dessa branschundersökningar gör det möjligt för kommissionen att fatta beslut om vilken ”mix” av politiska åtgärder som skall lösa problemen. Denna ”mix” skall omfatta tillämpning av konkurrensreglerna och främjande av konkurrens samt eventuellt reglering på inre marknads- och/eller konsumentskyddsområdet. Undersökningarna kommer också att kasta ljus över andra marknadsförhållanden som möjliggör ett konkurrensbegränsande agerande.
727. Till stöd för dessa prioriteringar kommer de vägledande principerna för GD Konkurrens även i fortsättningen att vara att prioritera genomförandeåtgärder i relation till hur skadliga de konkurrensbegränsande förfarandena är för konsumenterna, antingen det är fråga om företag eller enskilda. De åtgärder som skall avhjälpa de konkurrensproblem som har de mest negativa konsekvenserna för konsumenternas välfärd kommer att prioriteras, och hänsyn kommer att tas till den utgiftsvolym som påverkas av det konkurrensbegränsande förfarandet och till agerandets art. Om konkurrensprocessen påverkas betydligt (utestängning från marknaden) kan detta ses som en presumtion på att konsumenterna lider skada. Ytterligare en omständighet som skall beaktas när prioriteringarna för tillämpningen

av konkurrensreglerna fastställs är den prejudicerande effekten av ett visst ingripande som klargör tillämpningen av konkurrensreglerna på komplicerade rättsliga eller ekonomiska frågor.

728. En av de stora riskerna som hotar kommissionens genomförande av konkurrensreglerna, vilket också erkänns av OECD³⁷³, är bristen på samstämmighet i nationella konkurrensmyndigheters och nationella domstolars tillämpning av EG:s konkurrensregler. Att förbättra samordningen inom det Europeiska konkurrensnätverket och att se till att kontakterna med nationella konkurrensmyndigheter är effektiva kommer därför fortsatt att vara en viktig prioritering för GD Konkurrens under åren 2006–2007.
729. Slutligen kommer GD Konkurrens att fortsätta arbeta för ökad förutsägbarhet och öppenhet vid tillämpningen av konkurrensreglerna via policyinstrument och intensivare kommunikation med allmänheten, näringslivet och de övriga institutionerna, särskilt i fråga om missbruk av dominerande ställning.

2. FÖRETAGSKONCENTRATIONER

730. När det gäller kontroll av företagskoncentrationer kommer GD Konkurrens, förutom att ägna sig åt kärnverksamheten med att tillämpa de relevanta reglerna, också att se till att den bedömer effekterna av företagsomstruktureringar på ett konsekvent sätt. Generaldirektoratet kommer att fortsätta att använda sig av en sund ekonomisk analys och en solid faktabakgrund när den fastställer konkurrensproblem. Särskild uppmärksamhet måste ägnas företagskoncentrationer som kan hindra EU:s avregleringsarbete. Under 2006 skall kommissionen anta reviderade och konsoliderade riktlinjer om behörighet. Den kommer också att utarbeta vägledning om icke-horisontella företagskoncentrationer och arbeta med att aktualisera sin politik när det gäller korrigerande åtgärder med beaktande av den ”efterhandsstudie” om korrigerande åtgärder som offentliggjordes 2005. Arbetet kommer att inledas med att se över tvåtredjedelsregeln enligt artikel 1.2 och 1.3 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, som är ett av de kriterier som har betydelse för att fastställa kommissionens befogenheter när det gäller företagskoncentrationer som har en gemenskapsdimension.

3. STATLIGT STÖD

731. När det gäller statligt stöd anges det i handlingsplanen för statligt stöd vilka prioriteringarna är under 2006 för tillämpningen av statsstödsreglerna. Vad gäller översynen av politiken kommer GD Konkurrens att införa ett mer ekonomiskt synsätt vid utformningen av statsstödsregler, med särskild inriktning på marknadsmisslyckanden som statligt stöd är avsett att avhjälpa, vilket skall göra stödpolitiken mer öppen och förutsägbar. GD Konkurrens kommer att se över de nuvarande branschövergripande bestämmelserna, både vad gäller innehåll och form, och samtidigt inrikta sig på att anta åtgärder (bästa metoder) för effektiv handläggning av ärenden i väntan på att den stora gruppundantagsförordningen skall

³⁷³ OECD, ”Peer review of the competition law and policy in the European Community”.

träda i kraft, och utveckla beslutspraxis för att fokusera på de mest snedvridande åtgärderna när det gäller påverkan på handel.

732. Dessutom kommer generaldirektoratet att fortsätta att bedriva en aktiv kontroll av statsstöd genom att förstärka den ekonomiska analysen vid undersökningen av ärenden och genom att systematiskt återkräva beviljat stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden. I syfte att vidta åtgärder mot stöd som är olagligt och oförenligt med den gemensamma marknaden kommer GD Konkurrens att utveckla en ny metod när det gäller korrigerande åtgärder som är inriktad på att den marknad där stödmottagaren är verksam skall fungera bättre. GD Konkurrens kommer att fortsätta tillämpa en mer övergripande strategi vid undersökningen av ärenden och vid granskningen av viktiga förslag.
733. GD Konkurrens kommer att fortsätta främja en starkare känsla av delat ansvar för reformen av statsstödsreglerna mellan kommissionen och medlemsstaterna och kommer i detta sammanhang att beakta huruvida ett statsstödsnätverk skall inrättas. GD Konkurrens kommer också att fortsätta uppmuntra de nationella domstolarna att spela en mer aktiv roll vid tillämpningen av statsstödsreglerna på nationell nivå.
734. Som komplettering till detta arbete kommer GD Konkurrens att arbeta med efterhandsanalyser av tidigare genomförandeåtgärder för att ta lärdom av deras effekter.

4. INTERNATIONELL VERKSAMHET

735. GD Konkurrens kommer att fortsätta arbeta tillsammans med kandidatländerna och länderna i västra Balkan under 2006.
736. Inom ramen för grannskapspolitiken bör förhandlingar om de handlingsplaner som ännu inte avtalats (Egypten, Georgien, Armenien, Azerbajdzjan, Libanon) slutföras under 2006.
737. Kommissionen är angelägen om att ytterligare stärka samarbetet med stora tredje länder och den kommer att utarbeta en ram för ett "andra generationens" avtal som skall möjliggöra utbyte av konfidentiell information.
738. Det internationella konkurrensnätverkets årliga konferens kommer att hållas i Kapstaden den 3–5 maj. Resultatet från kartellarbetsgruppen, som kommissionen delar ordförandeskapet för, och bildandet av en arbetsgrupp för ensidigt agerande är särskilt viktiga för kommissionen.
739. Som ett led i den formella bilaterala konkurrensdialogen mellan EU och Kina kommer kommissionen att fortsätta bistå Kina med beredningen av en konkurrenslag.

Bilaga – ärenden som undersöks i rapporten

1. ARTIKLARNAS 81, 86 OCH 82 I EG-FÖRDRAGET

Ärende	Offentliggörande	Punkt
Alrosa – De Beers Trade Agreement Handelsavtalet mellan Alrosa och De Beers	EUT C 136, 3.6.2005	64
AstraZeneca	IP/05/737, 15.6.2005	73, Box 2
Austrian Airlines/SAS	EUT C 233, 22.9.2005	125
BMW		161
Branschutredning inom 3 G sektorn		78
Branschutredning inom sektorn för finansiella tjänster		114
Branschutredningar inom gas- och elsektorerna		35
Brasserie nationale mot kommissionen (Luxemburgs ölkartell)		260
Britannia Alloys & Chemicals, Société Nouvelle des Couleurs zinciques, Union Pigments and Hans Heubach mot kommissionen (Zink fosfat)		270
Broadband services via line sharing in Germany Bredbandstjänster via delad access i Tyskland		77
Coca-Cola	EUT L 253, 29.9.2005 och EUT C 239, 29.9.2005	147
Daimler Chrysler mot Kommissionen (Mercedes-Benz)		261
Dansk Rørindustri mot kommissionen (förisolerade rör)		253
E.ON Ruhrgas	IP/05/710, 10.6.2005	49
Euronext		120
Flygförsäkring		122
Football Association Premier League	IP/05/1441	105

General Motors (Opel)		161
Geografiska begränsningar (gasleveranser)		47
German Bundesliga		96
Groupe Danone mot Kommissionen och Haacht mot Kommissionen (Belgisk ölkartell)		266
Industrial Thread Tråd för industriellt bruk		185
Industrisäckar		194
Kommissionen mot Grekland		90
Kommissionen mot T-Mobile Austria GmbH (max.mobil)		245
Kommissionen mot Luxemburg		90
MasterCard Europe/International (multilaterala förmedlingsavgifter)		118
Microsoft		106
Monoklorättiksyra		182
OMV	IP/05/195, 17.2.2005	48
Posttjänster		95
REPSOL		58
Rubber Chemicals Gummikemikalier		180, 197
Råtobak Italien		180, 190
SAS mot Kommissionen		258
SEP m. fl. /Automobiles Peugeot		153
Sumitomo Chemical och Sumika Fine Chemicals mot Kommissionen (Vitaminer)		268
Syfait m. fl. mot GlaxoSmithkline		246
Thyssen Krupp Stainless och Thyssen Krupp Acciai speciali Terni mot Kommissionen och Acerinox mot Kommissionen (Stainless steel (legeringspåsag))		256

T-Mobile		76
Tokai, Intech och SGL Carbon mot Kommissionen (specialgräfit)		247
VEMW mot Directeur van de Dienst uitvoering en toezicht energie		53
Vodafone		76

2. KONCENTRATIONSKONTROLL

Ärende	Offentliggörande	Punkt
AMI/Eurotecnica		378
Bertelsmann/Springer		295
Blackstone/Acetex		301
Blackstone/NHP		342
E.on/Mol		319
Energias de Portugal (EDP) mot Kommissionen		388
FIMAG/Züblin		360
Honeywell mot Kommissionen och General Electric mot Kommissionen		398
Honeywell/Novar		340
IESY Repository/Ish		347
Johnson & Johnson/Guidant		313, 680
Kommissionen Tetra Laval		381
Lufthansa/Swiss		332
Maersk/PONL		336
MAG/Ferrovial Aeropuertos/Exeter Airport		355
Microsoft/TimeWarner/ContentGuard JV		370

Reuters/Telerate		328, 680
Siemens/VA Tech		306
Strabag/Dywidag (Walter Bau)		350
Tesco/Carrefour		364
Total/Sasol/JV		374

3. STATLIGT STÖD

Ärende	Offentliggörande	Punkt
AB Vingriai (Litauen)		444
ABX Logistics koncernen		611
Alitalia (Italien)		613
Altair Chimica (Italien)	EUT C 131, 28.5.2005	537
AVR (Nederländerna)		536
Banda ancha en zonas rurales y aisladas (Spanien)		478
BayernLB (Tyskland)		499
Belgien mot Kommissionen		644
BIAL (Portugal)	EUT C 275, 8.11.2005	515
Bildandet av Banque Postale (Frankrike (Frankrike))		578
Biria-koncernen (Tyskland)		455
Bogserbåt till Bangladesh (Spanien)	EUT C 162, 2.7.2005	467
Bortskaffande av animaliskt avfall 2003 (équarrissage) (Frankrike)		586
Bredbandsutveckling Appingedam (Nederländerna)		480
Breitband Kärnten (Österrike)		478
British Energy plc (Storbritannien)	EUT L 142, 6.6.2005	450

Brådskanie sysselsättningsåtgärder (Italien)		631
Česke dráhy (Tjeckiska järnvägarna) (Tjeckien)		605
Chemische Werke Piesteritz (Tyskland)	EUT L 296, 12.11.2005	445
Chemobudowa Kraków (Polen)		460
Compact Disc Albrechts mot Kommissionen		659
Computer Manufacturing Services (CMS) (Italien)	EUT C 187, 30.7.2005	439
Confédération nationale du Crédit Mutuel mot Kommissionen		640
Corsica Ferries France mot Kommissionen		658
Cynku Miasteczko Śląskie (Polen)		439
Demonstration av våg- och tidvattenenergi (Storbritannien)		535
Den internationella nyhetskanalen CFII (Frankrike)		496
Digital kabel-TV (DVB-T) i Berlin-Brandenburg (Tyskland)		483
Digitala avkodare (Italien)		486
Digitaliseringsfonds (Österrike)		482
Driftsstöd för biobränslen (Österrike, Tjeckien, Estland, Ungern, Italien, Irland, Litauen, Sverige och Belgien)		544
E-Glass (Tyskland)		506
ELVO (Hellenic Vehicle Industry) (Grekland)		582
Enterprise Capital Funds (Storbritannien)		528
Ernault (Frankrike)		439

Ernault (Frankrike)	EUT C 324, 21.12.2005	446
Euromoteurs (Frankrike)	EUT C 137, 4.6.2005	446
F.J. Pape mot Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij		639
Fiskesektorn skador orsakade av storm (Lettland)		602
Flygindustrisektorn (Italien)	EUT C 252, 12.10.2005	518
Flygplatsinfrastruktur (Tyskland och Belgien)		622
Ford Genk (Belgien)		549

Framställning av aluminiumoxid (Frankrike, Irland och Italien)		539
Frucona Kosice (Slovakien)	EUT C 233, 22.9.2005	443
förlängning av den treåriga leveransfrist för två fartyg (Portugal)		466
Garantiordning för fartygsfinansiering (Italien)		469
Garantiordning för fartygsfinansiering (Nederländerna)	EUT C 228, 17.9.2005	469
Gibraltar Exempt Companies (Storbritannien)		554
Glunz (Tyskland)	EUT C 263, 22.10.2005	508
Hessischer Investitionsfonds (Tyskland)		498
Holdingbolag undantagna från skatteplikt enligt 1929 års lag (Luxemburg)		564
Holland Malt (Nederländerna)		592
HSH Nordbank (Tyskland)		499
Huta Czestochowa (Polen)		475
Huta Stalowa Wola (Polen)		459
Imprimerie Nationale (Frankrike)		447
Innovationsstöd till varvsindustrin (Frankrike)	EUT C 256, 15.10.2005	461
Innovationsstöd till varvsindustrin (Spanien)	EUT C 250, 8.10.2005	461
Innovationsstöd till varvsindustrin (Tyskland)	EUT C 235, 23.9.2005	461
Investbx (Storbritannien)	EUT C 288, 19.11.2005	524
Italy mot Kommissionen		649
Klimatförändringsskatt (Storbritannien)		595

Kommissionen mot Grekland		654
Konas (Slovakien)		456
Kronopoly (Tyskland)		503
Lazio – Växthus reducering (Italy)		633
Licensavgifter för att finansiera uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster (Frankrike, Italien och Spanien)		489
Lignit Hodonín, s.r.o. (Tjeckien)	EUT C 250, 8.10.2005	502
MG Rover (Storbritannien)	EUT C 187, 30.7.2005	439, 457
Mittal Steel Poland (Polen)		477
Monitoring Alstom (Frankrike)		442
Municipalizzate (Italien)		629
Nationellt stöd till mindre gynnade områden (Finland)		584
Nazairdis (nu Distribution Casino France)		662
<i>Nedsättning av Irap</i> (Italien)		550
Nedsättning av koldioxidskatt (Slovenien)		541
Neorion shipyards (Grekland)	EUT C 230, 20.9.2005	466
NESTA (Storbritannien)		532
Nybildade eller teknikinriktade små och medelstora företag (Tyskland)	EUT L 295, 11.11.2005	522
Olympic Airways (Grekland)		619
Omstruktureringsplaner för kolsektorn (Tyskland, Ungern och Polen)		603
Plans de Campagne (Frankrike)		587
Public service-programföretagens roll och finansiering (Tyskland, Irland och Nederländerna)		491

Reform av det italienska systemet för yrkesutbildning (Italien)		546
Reform av det nederländska sjukförsäkringssystemet (Nederländerna)		575
Rural Broadband Access Project (Storbritannien)		478
Ryanair (Belgien)		616
SABIC (Nederländerna)	EUT C 176, 16.7.2005	501
Shetland Sea Fish Limited (Storbritannien)		600
Skatt på mineralfosfor i foderfosfat (Danmark)		583
Skattefri reservfond för vissa företag (Grekland)		557
Skattelättnader för investeringsfonder som specialiserat sig på små kapitalföretag (Italien)		560
Skattelättnader för sportklubbar (Italien)		566
Skattelättnader för övertagande av industriföretag i svårigheter (Frankrike)		570
Skattelättnader till förmån för nyligen börsnoterade företag (Italien)		562
Skatteordning i Baskien (Spanien)		632
Skatteundantag för fastighetsbolag i samband med överlåtelse av fast egendom i de nya delstaterna (Tyskland)		510
SNCF Freight (Frankrike)		607
Sniace mot Kommissionen		646
Solidaritetsfond för ogynnsamma väderförhållanden (Italien)		591
Solvay Rosignano (Italien)	EUT C 176, 16.7.2005	537

Statligt stöd som beviljas fiskodlare som kompensation för självdöda djur i fiskodlingar (Storbritannien)		601
Stocznia Gdynia (Polen)	EUT C 220, 8.9.2005	471
Stocznia Szczecinska (Polen)	EUT C 222, 9.9.2005	471
Streekgewest Westelijk Noord-Brabant		636
Stöd till bredband i Wales (Storbritannien)		478
Stöd till grupper av bananproducenter (Frankrike)		589
Stöd till skydd av boskap mot anfall från vilda djur (Toscana, Italien)		590
Stöd till utvecklingen av transport system och uppgradering av intermodalitet (Italien)		610
Stöd till varv i Mauretanien (Spanien)		467
Stöd till varvsindustrin i Vietnam (Nederländerna)		467
Stödordning avsedd att främja skapandet av kombinerade transporttjänster (Tyskland)		609
Stödordning för att främja installeringen av det europeiska tågkontrollsystemet (ETCS) på godståg (Nederländerna)		606
Stödordning för förvärv av utrustning för kombinerade transporter i Vallonien och stödordning för att främja nationella kombinerade transporttjänster (Belgien)		608
SVZ Schwarze Pumpe GmbH (Tyskland)		439
Tessengerlo Italia (Italien)	EUT C 223, 10.9.2005	537
Thüringen Porzellan, Kahla (Tyskland)		630
Tillfällig skyddsordning för	EUT C 131, 28.5.2005	465

varvsindustrin (Finland, Tyskland och Polen)	EUT C 162, 2.7.2005	
Undantag från skatt på andra försäkringsavtal än sjukförsäkringsavtal till förmån för ömsesidiga bolag och försäkringskassor (Frankrike)		567
Utvecklingsstöd för bogserbåtar till Ghana (Nederländerna)	EUT C 100, 26.4.2005	467
Volvo Trucks (Sverige)	EUT C 230, 20.9.2005	538
VPFM (Tjeckien)	EUT C 176, 16.7.2005	477
Årliga stödbetalningar för kol (Tyskland, Ungern, Polen och Slovakien)		604
Ändring av de Grekiska regionalstödskartorna		513
Ändring av regionalstödskartorna i Finland 2000-2006	EUT C 223, 10.9.2005	513
Öppen bredbandsinfrastruktur i Limousin (Frankrike)		479
Översvämningar sommaren 2005 (Österrike och Tyskland)		573